مصرده السنه مدرسه سی مدیری رفاعه افندینك وقتیله

فرنكستانه اولان سیاحتی

مصرده السنه مدرسه سی مدیری رفاعه افندینك وقتیله
فرنگستانه اولان سیاحتی

❋ (بسم الله الرحمن الرحيم) ❋

حمد وسپاس بیحد ❋ وشکر وثنای لا یعد ❋ اول مبدئ هویت وحقایق اولان واجب الوجود حضرتلرینه مناسب وچسباندرکه ❋ کرهٔ ارضی موالید ثلاثه ایله اراسته ❋ ونوع انسانی (وعلم الانسان مالم یعلم) نظم شریفی مصداقنجه سائرلری اوزرینه تفضیل وترجیح بیوروب نطق وحکمت ایله پیراسته ایلدی وتصلیه وتسلیمهٔ بیغایه ❋ وتحیهٔ خالصهٔ بینهایه ❋ اول مرکز دائرهٔ معجزات ومحیط کرهٔ کرامات اولان جناب خاتم رسل وانبیایه لایق وسزادرکه ❋ وجود شریفلری مبادئ مقدمات ایجاد مصنوعات ❋ وذات قدسی الصفاتی بادئ بسائط ومرکبات اولمشدر ❋ ورضیهٔ وافیه وتکرمهٔ کافیه اول رهنمای دین مبین وهادئ راه راست یقین اولان آل واصحابنه احری وشایاندرکه ❋ سعی وهمتلری متحیران دیجور طریق مستقیمه نجم هدایت اولمشدر ❋ معلوم اوله که حالا فرمانفرمای عربستان وتوابعی اولان مرحمتلو ولی النعمت بیمنتمز الحاج محمد علی پاشا افندمز حضرتلرینک ابتدای حکومتلرندن شمدی یه قدر عمار اقالیم وبلاد ❋ وتحصیل رفاه اهالی وعباد ❋ قضیه لری نتیجهٔ نخبهٔ افکار صائبه لری اولمقدتنانی علوم حکمیه وادبیه وصنایع نفیسه تحصیلی ایچون مقدما فرنکستانه بعث وتسیار بیوردقلری افندیلردن حالا محروسهٔ مصرده کائن السنه مدرسه سی مدیری بولنان رفاعه افندی فرنکستانه کیتمزدن مقدم

علوم

علوم عربیه یی جامع ازهرده کرکی کبی تحصیل واتقان ایدوب ❋ بعده فرنکستانه کتمش وهر شیئ حقیله اکلیوب کنه وغورینه وارمغی کندوسنه معتاد ایتمش بر ذات اولدیغنه مبنی آثنای راهده وپارسده مدت اقامتنده بالمعاینه کوروب تیقن ایلدیکی شیلری وکندوسنه مشاهده ومعاینه سی میسر اولمیان نسنه لری دخی اوجه بیلنلردن علی ما هی علیه کوزلجه تحقیق ایتمش ❋ واشبو ترجمه نک اصلی اولان کتابک تألیفی تاریخنه قدر فرنکستانه کیدوب کلان کسنه لر سفارت یعنی ایلچیلک ویا دیکر بر مصلحت ایله کیدوب کلمش ایسه لرده لسان بلمدکلرندن قفسده محبوس بلبل کبی کیدوب کلوب مطالعه ایله فرنکستانک احوالنه وقوف پیدا ایده جک بر کتاب وبر رساله جمع وترتیب ایده مدکلرینی تفکر وملاحظه ایدوب کندندن صکره فرنکستانه کیدنلر کیتمزدن مقدم کتابی مطالعه سندن وقوف اجمالی پیدا ایتملک وکتمیوبده بورا ده قالنلر دخی فرنکستانک احوالنه واقف اولوب جهل وغفلتدن متنبه اولمق نیت خالصه سیله کوردیکی وکورمیوبده اربابندن تحقیق ایلدیکی شیلرک کافه سنی حالا سیاحتنامه نامیله بنام اولان کتابنه درج ایلمش ❋ بعده طائفهٔ فرانسز علماسندن علوم عربیه یه آشنا بر قاچ ذاته ارائه ایلدکده انلر دخی درونده محرر اولان شیلری برلو برنده کوردکلرندن بشقه پسند ایتدکلرندن خلاصه سنی آلوب بعد الطبع نشر ایتمشلر ❋ مومی الیه مصره عودت ایدوب کلدکده عصرنده مصر علماسنه فایق اولوب جامع ازهر شیخی ایکن انتقال دار بقا ایدن شیخ حسن عطار حضرتلرینه دخی ارائه ایلدکلرنده اولدخی پسند ایتدیککندن کتابی ظهرینه تقریض ایتمشیدی ❋ مصرده دخی طبع اولنمسنه خدیوا کرم افندمز امر ایتمش اولمغله بعد الطبع کرکی کبی شهرت بولمشیدی درونده مندرج اولان مواد خدیوا کرم افندمزک اجمالا معلوم عالیلری ایسه ده تفصیلنه وقوف ایچون ترجمه اولنمسنه ارادهٔ سنیه لری تعلق ایدوب ترجمه سی الان دائرهٔ خدیویلرنده عرضحالجیلق خدمتیله شرفیاب اولان رستم بسیم قوللرینه امر واحاله بیورلمش اولمقدتنانی برطبق فرمودهٔ سنیه ترجمه سنه بذل همت قلنوب

محسنات لفظيه * ولطائف معنويه دن عارى اوله رق واصل معنايه رعايت
قلنه رق ترجمه سى ختامه رسيده اولمش ايسه ده (الانسان مركب من النسيان
مقال صداقت اشتمالى نصب عين اولى الامعان ايدوكى ظاهر وعيان اولمغله
احاله نظر ايدن ارباب طبع مستقيم * واصحاب فكر سليم عبارات وربطنده
وقوعه كلان سقط وهفوا تمزى صفح جميل عنايتلريله عفو ومستور * وقلم
راست رقملريله تصحيح ومعذور بيورمه لرى رجا اولنور * افندى موما اليهك
هر فنده الى وخصوصا عربيده اولان يد طولايسى بو ترجمه نك عربيسنى مطالعه
ايدنلرك معلوملرى ايسه ده عربيده اولان فضل وهنرى ترجمه يى مطالعه
ايدنلرك دخى نوعما معلوملرى اولمق ايچون * خطبه وغزليات وقصايدى على
حاله ابقا اولنوب بعبارته ترجمه يه درج قلنمشدر * همان جناب اجلجناى عباد
خديوا كرم افندمزك ذات مكارم معتاد خديويلرين * با اولاد واخفاد * الى
يوم التناد * سر براى عمر جاودانى ايليه امين * مؤلفك خطبه سى

سبحان من سير اقدام الانام الى ما مضى فى سابق علمه * ويسر للانسان الاقدام
على محتم قضائه وحكمه * فلا محيص لقوى وضعيف * ووضيع وشريف *
عما جرى فى ام الكتاب * ولا مفر لغنى وفقير وخطير وحقير عن الاقتراب
الى مطوى ذلك الحجاب * احمده سبحانه وتعالى حمد من ابتلاه فصبر * واغناه
فشكر * واشكره شكر من توجه بجنانه للسير الى مرضاته * فتنزه فى رياض
القبول وجناته * واصلى واسلم على من سارت ركائب شوقه الى مدبره *
واشارت مواكب حسن خلقه الى طيب عنصره * سيدنا محمد الذى سافر الى
الشام * وهاجر الى المدينه * وسار من المسجد الحرام الى المسجد الاقصى وكان
جبريل امينه * وعلى آله واصحابه وعترته واحبابه * واتوسل الى الحضرة العلية
بالحضرة المحمدية * فى نشر الوية العز والعدل * وكمال الجاه والفضل * على سائر
الاقطار المصرية * وجميع الاقاليم الحجازية والسودانية والشامية * باشراق
طالع ذى التدبير العجيب * والتشييد الغريب * الوزير الاعظم * والدستور
المكرم المفخم * نادرة وزراء الزمان * وشاردة امراء الاوان * من احيى العلوم

باجتهاده * ونصب رسوم الاسلام بغزوه وجهاده * صاحب العلم المنيف *
وفاتح الحرم الشريف * حضرة افندينا ولى النعم * عظيم الشيم * الحاج محمد
على باشا بلغه الله تعالى ما يشاء وما شاء امين *

* ابقاه ربى بخير * وعزة وسعاده *

* بجاه خير البرايا * والال اهل السياده *

امابعد فيقول العبد الفقير الى امداد سيده ومولاه * السائر حيث وجهه وولاه
المعتمد على الكريم النافع * رفاعة ابن المرحوم السيد بدوى رافع * الطهطاوى
بلدا الحسينى القاسمى نسبا * الشافعى مذهبا * لما من الله سبحانه وتعالى
على بطلب العلم بالجامع الازهر * والمحل الانور * الذى هو جنة علم دانية الثمار
وروضة فهم يانعة الازهار * كما قال استاذنا العلامة العطار *

* لازم اذا رمت الفضائل مسجدا * بشموس انواع العلوم تنورا *

* فيه رياض العلم اينع زهرها * فلذلك المعنى تسمى الازهرا *

وقال بعضهم واحسن بيتين معرضا بعلماء الحرمين *

* ومن يغترب عن ازهر العلم فليبغ * على بعد دار العلم والعلماء *

* ففيه بحور رطاميات وغيره * بحور عروض لا تجود بماء *

مؤلف خطبه دن فارغ اولوب دبركه ايام دهر مقدملرى بكا اولدقجه رفاه
كوستروب بعده جور والم يوزينى كوسترلك تشتت وپريشانيت بيراغن خانه مه
دكنيدى امورلك خيرلوسى * وهر مهمك اهمى * ودنيا وعقباده ثمره سى *
اربابنه عائد * واصحابنك فضل وكمالى * هر زمان ومكانده مشهود اولان علم وهنر
اولديغنه كتاب وسنت * واجماع امت واقع اولديغى تفكر وملاحظه ايدوب
بنى ظلمات جهلدن خلاص ايليه جك * وماتند بهائم عوامدن تميز ايده جك
قدر علمك تحصيلنى درپيش ايلديكمه مبنى * عساكر جهاديه يه واعظلق ايله
خدمت خديويه يه دخول ميسر اولمشيدى * بعده فنون حكميه وادبيه
تحصيليچون فرنكستانه كوندريلان افنديلره الحاق اولنديغمده * اوتاريخه
قدر فرنكستانه كيدوب كلنلره دقايق احوالى ماتند عروسه مستوره اولوب

کسنه اخبار وبیان یوزندن ستاره کشف ایتدیکندن وخصوصا الان کرسی مملکت فرانسز اولان مدینهٔ پارس واهالیسنک اوضاع واطوارینی مبین عربی برتاریخ بولنمدیغندن فرنکستانه کیتمک مراد ایدنلره رهبر اولمق ایچون احبا واقربادن بعض کسنه لر ولاسیما آثار غریبه * واخبار عجیبه استماعنه درجه سز حریص وراغب اولان استاذ اکرمم * شیخ حسن عطار حضرتلری اثنای راهده وسائر محلاتده راست کلوب کوردیکم * وارباندن بالتحقیق واقف اولدیغم شیلرک کافه سنی قید ایتمک اوزره بکا سپارش وتنبیه ایتمشلر ایدی * فلله الحمد والمنه * خدیو اکرم افندمز علوم وفنونه رغبت * وارباننه حددن افزون رعایتلری سببیله ایام عدالتمقرونلرنده پارسه کیدوب اشبو اثر جمیله مظهر اوله جغمی درپیش ایدرک بنده خی قصورا تیموب اثنای راهده * وکرک اوراده کوروب تیقن ایتدیکم نسنه لرک کافه سنی خلل مساهمدن بری * وزلل تفاضلدن عاری اوله رق تحریر * وبعض استطرادات نافعه * واستظهارات ساطعه ایله تزیین ایلدم وعلوم برانیه * وسائر فنون ادبیه وصنایعک کمال مهارتی فرنکستانده اولدیغی شائع وحقه اتباع دخی انسانه سزا ولایق اولدیغندن بونلری تفتیش وبحثه اهل اسلامی ترغیب ایلدم * اول جناب پروردکاره قسم ایدرمکه پارسده مدة اقامتم اثناسنده فرانسه اهالیسی علوم وصنایع مذکوره ایله انتفاع ایتدکلرینی کوردکجه ممالک اسلامیه علوم وصنایعدن خالی اولدیغنه تأسف ایدر ایدم زیرا آتیده ذکر اوله جق علوم وسائر نسنه لر عادته مخالف کورینور یا افراط ومبالغه یه یاخود تحریف وهذیانه حمل اولنور ایسه ده خلافی ظن اولنمسون بعض ظن کاهدر وغائب اولان کسنه نک کورمدیکی شیلری حاضر اولان کسنه کورور * بناء علیه هلالی بالمشاهده کورمیانلر کورنه تسلیم وتابع اولمق لازمدر * اشته درون کتابده مذکور اولان نسنه لر محلنده کوزلجه ضبط اولنوب طریق حقدن خروج ایتمک * وفرانسه نک عادت وآیینلرندن عقلمک استحسان ایله حکم ایتدیکی نسنه لری افشا وبیان ایلمک اوزره * حق سبحانه وتعالی حضرتلرینی شاهد طوتمشمدر * زا امور وعادتلرندن فقط نبی علیه الصلاة

والسلام

والسلام حضرتلرینک نص شریعتلرینه مخالف اولمیانلری پسند وتحسین ایلمشمدر * وسیاحت وسفرمدن مقصد یالکز ذکر سیاحت ووقایعنه منحصر دکلدر * بلکه سیاحتک ثمره سی واندن فائده وغرض نه ایدوکنی مشتملدر * که انده ایجاز علوم وصنایع مطلوبه یی نوجهله تدوین ایتمشلر وبونلرده اعتقادلری ندر وتأسیسلری نه مبنیدر * بنابرین محل بحث واختلاف اولان شیلرده بوندن غرض مجرد حکایه در یوخسه اعتقاد کلدر دیو چوق موضعده ایضاح وبیان قلنمشدر مؤلف کتابنه تخلیص الابریز فی تلخیص پارس یادیوان نفیس بایوان پارس دیو تسمیه ایتمش ایسه ده حالا مصرده سیاحتنامه اسمیله شهرت بولمشدر * کتاب مذکور برمقدمه ومقدمه ده برقاچ بابی حاوی * وبرمقصد ومقصدده برقاچ مقاله یی * وهرمقاله فصول متعدده یی وبرخاتمه یی محتویدر هرکس غورینه وارمق وکنهنه واصل اولمق ایچون * اشبو کتابی تألیفده طریق ایجازی * وتعبیرده سهولتی اختیار ایلدم کتاب مذکورک حجمی صغیر ایسه ده مانند در یتیم فوائد لایحصی ایله مالامالدر * جناب پروردکار اشبو کتابی معدن فضل وکرم خدیو اکرم افندمز حضرتلرینک عندنده مقبول ایدوب * عرب وعجمدن کافهٔ اهل اسلامی مطالعه سیله نوم غفلتدن بیدار ایلیه * انه سمیع مجیب * وقاصده لایخیب *

مقدمه دن باب اول

فرنکستان مصردن خیلی مسافه بعید اولوب هرشیء غلو اسعار ایله بهالو وکیدن کسنه مصارف کثیره یه محتاج خصوصا مجمع مخالف ادیان ایکن مؤلف اورایه کیتمسنک سببی نه اولدیغی تمهید مقدماته محتاج ایدوکنی بیانه شروع ایدوب دیرکه انسان امور وجدانیه دن ماعدا اولان زینت علومدن وزیب فنوندن عاری اوله رق خلقت وفطرت اصلیه سنده بولنمق اوزره در * بعده اتفاق ایله یاخود الهام ویا وحی ایله کندوسنه برازمعارف کشف اولنور عقل وشریعت دخی بومثللو معارفک انسانه منفعتلو اولدیغنی کوستره رک نیجه چوق مواضعی اول لا کدر سائرلری دخی اومثللو

معارفه نائل اولنلره تقلید ایده كلدكلرندن دنیاده آثاری باقی قالور مثلا
اوائلده انسان آتش وآتشك خاصه سنه عارف اولمدیغندن طعام پشورمك
بلمزلر ایدی میوه یاخود كونشده پشمش بعض شیلری اكل ایدرلر ایدی وبا
الی الان بعض محللرده چیك طعام یدكلری كبی چیك طعام یرلر ایدی وتیمور
شدتله چقماق طاشنه یا بر دیكر طاشه شدتله دوقنوب آتش حاصل اولوب آتشك
خاصه سی نه اولدیغنی بریسی فهم ایتمش اولمغله اولدخی اقدام ایدوب تیمور ایله
طاشی بربرینه شدتله اوروب آتش اخراج ایدوب انی كورنلر دخی اكا تقلید
ایتدیلر* بویابی واثواب بویامغی بلمزلر ایدی اتفاقا كلبك بری دكزدن بر سموكلو
بوجك چیقاروب قابنی اچدی وایچنی یدكده اغزی قزاردیغنی برشخص
كوروب بویاجیلق صنعتنی احداث ایلدی دیو برشامده كائن صور اهالیسی
حكایه ایدرلر وبوكا مانندا اوائلده ركوب سفینه یه كسنه نك وقوفی یوغیدی بعده
الهام یاخود اتفاق بشری ایله كراسته نك صو اوزرنده یوزمسنی بری بلدی
وبر سفینه انشا ایلدی صكره كلنلر اكا تقلید ایدوب سفائن انشاسنده اولدقجه
تفنن وكونا كون تجارت سفینه لری احداث ایلدیلر دها صكره كلنلر صودن
عالی محاربه یه صالح جنك كمیلری وقلیونلر انشا ایتدیلر ومقدملری محاربه اوق
ومزراق امثالی شیلر ایله ایكن صكره تفنك دها صكره طوب وهوان دیرایكن
تعلیمه بنوب فن مستقل اولدی وانسان اوائلده ای وكونش وسائر براق
یلدیزلره عبادت ایدرلر ایدی بعده الهام الهی یاخود ارسال رسل ایله تكری
تعالی وتقدس حضرتلرینه عبادت ایدر اولدیلر* حاصلی زمان نقدر مقدم اولور
ایسه انسان علم سیاسیه* وصنایع بشریه ده اوقدر مؤخردر* یعنی نقصاندر
وزمان نقدر مؤخر ایسه علوم سیاسیه وصنایع بشریه ده اوقدر مقدمدر* یعنی
اكمل واوفا یقدر بناء علیه انسان فطرت وخلقت اصلیه سنده قالمق واودرجه یی
كچوب براز معرفت پیدا ایلمك ویاخود فضل ومعارفده كافه یه غالب وفایق
بولنمق جهتلریله برقاچ مرتبه یه تقسیم اولنور اولكی مرتبه صالمه بهایم كبی
اولان همل سودان مرتبه سیدركه بونلر قرائت وكتابتدن عاری* ومعاش

ومعادلرینه

ومعادلرینه سهولت ویره جك برشیئه وقوفدن بری حرام وحلال بلمز وقضای
شهوتلرینه بهایم كبی وجدانلریله اقدام ایدر برطائفه در حرارت شمس كبی
شیلردن كندولرینی حفظ ایچون بعض خیام وعشلر یاپوب درونده ساكن
اولورلر ومأكولاتلری ایچون بعض شیلری زراعت وبعضا طیور ووحشی
حیوانلری صید وشكار ایدوب اكل ایدرلر* ایكنجی مرتبه غلظت وخشونت ایله
موصوف برابره وبادیه نشین اولان قبائل عرب مرتبه سیدركه بونلرده
نوعما اجتماع والفت واستیناس انسانی اولوب اولدقجه امور دینیه لرینی وقرائت
وكتابت وحلال وحرام وبنا وفلاحت كبی شیلری بیلور ایسه لرده
علوم عقلیه ونقلیه ده وصنایع بشریه ده ومعاشلرینه قولایلق ویره جك سائر
نسنه لرده مهارت وكماللری اولمدیغندن سائره غالب وفایق اولمق درجه سنه
واصل اوله مدیلر* اوچنجی مرتبه معاش ومعادلرینه برطریق اتخاذ ایدوب
تمدن واجتماع وفلاحت وظرافت ایله موصوف اولان اهل ادب مرتبه سیدركه
اقالیم مصر وشام وچین وروم وعجم وغرب وسنار وافرنج وامریقه وجزائر بحر
محیط كبی محللرك اهالیلری ارباب عمران واصحاب سیاست اولوب علوم ادبیه
وصنایع بشریه صاحبلریدر خصوصا دكزده سهولت ایله سفرلك واشیای
ثقیله یی برنوع صنعت ایله نقلك طریقنی وكافۀ صنعتك آلاتنی انشا ایتمه نك
یولنی بیلورلر اشته بو فرقه علوم وفنونده وحسن حال ایله شرایعدن برشریعته
تقلیدا تمسكده بربرندن متفاوت ودیكره فضل وكمالده فایقدر مثلا فرنكستان
اهالیسی علوم ریاضیه وعلوم طبیعیه وبونلرك اصول وفروعنده مرتبۀ غایته
ودرجۀ نهایته واصل اولمشلر وفرانسزلردن بعض كمسنه لر علوم عربیه نك
بعضیسنده دیكرلره نوعما مشاركت ایدرلر وآتیده تحریر وبیان قلنندیغی وجهله
علوم عربیه نك مهما امكن اسرار ودقایقنه وارمشلر ایكن نجم هدایتدن
نصیب وبهره لری اولمدیغندن طریق نجاتی بوله مدیلر واما بلاد اسلام اهالیسی
علوم نقلیه یه تركی كبی عالم وموجبنجه عامل ایسه لرده علوم حكمیه نك
اكثرندن بی بهره درلر وبو مثللو علومی یعنی علوم حكمیه یی بلدكلرینه مبنی

تحصیل ایچون مملکت اخرایه محتاج اولدقلرندن طائفهٔ افرنج علمای اسلام یالکز شریعتلرینی وکندولره مخصوص اولان لسانلری بیلورلر یعنی علوم عربیه وفروعاتنی بیلورایسه لرده سائر علومده بز علمای اسلام اوزرینه فایقز وآنلرك استادلری بیز واستاذلری اولدیغمزی کندولری دخی اعتراف وتصدیق ایدردیمك استرلر فی الواقع الفضل للمتقدم مدرفضل وهنرده کیروقالنلر تقدم وتفوق ایدن ذواتك فضاله سندن اعتراف ایدرلر وانلرك دلالتیله هدایت بولورلر نتکم شاعردیمش

ومما شجانی انی کنت نائما اعلل من فرط الکری بالتنسم*
الی ان بکت ورقاء فی غصن ایکة تردد مبکاها بحسن الترنم*
فلو قبل مبکاها بکیت صبابة بسعدی شفیت النفس قبل التندم*
* ولکن بکت قبلی فهیج لی البکا* بکاها فقلت الفضـل للمتقدم*

ویعجبنی ایضا قولهم فی هذا المعنی عند المکافأة*

انا الشجاع الذی قد کنت فی ظمأ وسط الهجیر علی الرمضاء فی الوادی*
* فجدت بالماء فضلا منك مبتـدآء* بغـیر قل فاشفی غـلة الصادی*
هذا جزآؤك منا الاثمن به فضلا بفضل وکان الفضل للبـادی*

واما بلاد اسلام خلفا زمانلرنده فضل وهنرده وسائر علومده غیرلره فایق وغالب اولمسنك سببی خلفا علمایه وسائر ارباب فنون ومعارفه اعانه ایدرلر ایدی خصوصا خلفادن کی بنفسه علوم وفنون ایله مشغول ایدی ازجمله مامون بن هارون رشید دولتی میقاتنه اعانه دن بشقه کندی بنفسه علم فلك ایله مشغول اولوب دائرهٔ استوا اوزره بروج فلکك دائره سنی کندی تحریر یله بعد الامتحان یکرمی اوج درجه واوتوز بش دقیقه بولدی وعباسیه دن جعفر متوکل ذیسقوریدسك ادویه بیاننده اولان کتابی لغت یونانی اوزره اولدیغندن ترجمه سیچون استقانه اعانه ایتمکده ایدی واندلس صاحبی ملك عبدالرحمن ناصر عبدلرینه لسان یونانی ولغت لاتینی تعلیم ایتمك اوزره ارمانیوس نام ملك قسطنطینیه دن مذکور لسانلره آشنا برذاتك کوندرلمسنی التماس ایتدکده

بیقوله نام راهبی کوندردی ملك مشارالیه دخی راهب مرقومك یاننه عبدلری ویروب تعلیم ایتدیررایدی الحاصل (الناس علی دین ملوکهم) فحواسنجه صاحب دولت اولان ذات ارباب علوم واصحاب فنونه اعتبار واعانه ایتدکجه زیر حکمنده اولان اقالیمه علوم منتشر اوله رق وارباب تفوق ایدوب سائرلره غالب اولهرق چونکه خلفانك عز واقباللری منشتت وپریشان اولوب ملکلری خرابه مشرف اولدی ممالك اسلامیه اهلنك فضل وکمالی کوندن کونه نزول وتدنی بولدی ازجمله اندلس اولدرجه فضل وهنر محلی ایکن طوائف ملوك ظهوریله پریشانیت ظهور ایدوب اوچیوز اللی سنه مقدم اسپانیوللرك پنجهٔ استیلالرینه کرفتار اولوب فرقهٔ مذکوره فنون حربیه وسائر معارفده کرکی کبی مهارت وکمال پیدا ایتدکلرندن وامور سیاستده عدل وانصافلری کماله رسیده اولدیغندن بودرجه قدرت وشوکتلری نهایته ایرمشدر واما اهل اسلام جناب کبریانك قدرت ازلیه لریله منصور اولمیدی ملل مخالفینك فنون عقلیه وصنایع بشریه ده تفوق ومهارتلرینه وثروت وسامان وخصوصا کثرت سوادلرینه نسبتله لاشیء مشابه سنده اولور ایدی (ان اعقل الملوك ابصرهم بعواقب الامور) مثل مشهوری مصداقنجه خدیوا کرم افندمز علو همتلری سببیله اقالیم مصره فرمانفرمای اوله لیدنبرو ارباب هنره تلطیف واعانه وحددن افزون انعام بیوردقلرینه مبنی طائفهٔ افرنجدن فنون دقیقه وصنایع نفیسه اربابی کلوب باب خدیویلرینه التجا ایتدکجه انعام فراوانلریله متنعم اولمقده اولدیغندن اقلیم مذکورك عمار وشنلکی قدیمی جلب اولنه رق شباب اصلیسنه دونمکده در بوخسه سلفلرندن بولدیغی حال اوزره براقوب مرض خرابنه وجـه مذکور اوزره مداوات ایتمیدی شمدی یه قدر داء عضال واصلاحی امکاندن بیرون وبلکه محال اولور ایدی مصرلك وکرك سائر محللر عوامنك احوال عالمدن اصلا وقطعا خبرلری یوغیکن مسکینلر مجرد جهل مرکبلرندن ناشی خدیوا کرم افندمزك طائفهٔ افرنجه تلطیف واعتبارلرینه وانلره اولان زیاده انعاملرینه تحمل ایده میوب بغایت لوم وطعن ایدرلر

ایسه ده بونده مسکینلرك حقلری بوقدر زیرا انلره اولان تلطیف وانعاملری
مجرد عیسوی اولدقلری ایچون دکلدر بلکه انسانیت وعلوم ومعارفده اقصای
غایته رسیده اولوب حاجتمس ایتدیکی ایچوندر شاعرك خیر کثیری جناب
مولا ایچون اولسونکه بو مقوله غافل جاهللره تعریضانه کوزل سویلمش

ان المعلم والطبیب کلاهما لم ینصحا اذا لم یکرما*

فاصبر لدائك ان جفوت طبیبه واصبر لجهلك ان جفوت معلما*

حاصلی مقدملری فنون حکمیه وصنایع بشریه ضایع وبالکلیه مفقود اولمق
درجه سنه وارمش ایکن شمدی درجهٔ کماله ایرشمکه برپرمق قالدیغی
ملاحظه ایتسه لر هر قوملره اولان اعتبار واکراملری بلااشتباه برنده ومحلنده
اولدیغنی تصدیق واعتراف ایدرلر ایدی* اقالیم ومصرده انشا اولنان مهمات
حربیه کرخانه لری وقشله لر وفابریقه لر ومدارس واسپتالیه لر وعلی الخصوص
تنظیم عساکر جهادیه وامور عسکریه تواریخ وکتابلره درج اولنمغه شایسته
بك بیولك بر آثار خیریه درکه فرنکستانی کورمیانلر ووقایعنی مشاهده ایتمیانلر
بو آثار خیریه نك درجهٔ لزومیتنی وبیو کلکنی حقیله فهم واذعان ایده من
وعمار وآبادان حیات مشابه سنده وخراب وپریشانیت موت مرتبه سنده
اولوب هر ملك سعی وهمتی قدر ایلرلدیکندن خدیو اکرم افندمزك دائما حسن
آماللری عمار بلاد وآسایش اهالیء بلاده مقصور اولمغله فرنکستاندن جلب
اولنان وکرك کندی طبیعتیله کلوب التجا ایدن ارباب معارف واصحاب
هنره قناعت ایتمیوب ممالك مصریه یی درجهٔ غایته اولاشدرمق نیت
خالصه سیله فرنکستانك علماسی سائرلرندن بیوك وعالم اولدیغندن مهما امکن
قابلیت واستعداد پیدا ایتمش اولان افندیلردن تمکن اولدیغی قدر افندی
انتخاب ایدوب فنون ادبیه وصنایع بشریه تحصیلی ایچون اورایه بعث
وتسیار بیوردیلر حدیث شریفده (الحکمة ضالة المؤمن یطلبها فی اهل الشرك
وبلاد صین اهالیسی وثنی یعنی مشرك ایکن دیکر احدیثده (اطلبوا العلم ولو فی
الصین) وارد اولمش یعنی طلب العلم ایچون صینه کیدلك دیمك اولیور وبطلمیوس

حکیم ایچوری دکزدن ومسکی صحاندن والتوتی طاشدن اخذ ایدك حکمی
قائلندن یعنی سویلیاندن دیمك استرماد امکه انسان دیننندن امین اولور
تحصیل علم ایچون بلاد کفر ودیار شرك اولان محللره کتمکده بر ضرر یوقدر وعلی
الخصوص لضرورة حاجتمس ایدر ایسه بك لازم اولور خدیو اعظم افندمزك
بعض کسنه لری فرنکستانه کوندرمکدن مقصد عالیلری وانلرك کیدوب
کلمرینك وتحصیلاتنك ثمره سی ایکنجی فصلده تفصیل وبیان قلنان علوم
وفنونك نشری وکثرت تداولی وکتابلری بعد الترجمه طبع اولنمق ایله
حاصل اولور ارباب علمه لایق وسزا بودرکه ناسی علوم وفنون ادبیه وصنایع
نافعه کسبیله مشغول اولمغه حث وترغیب ایلیه لر بو خصوصده بهاء الدین حسین
آملی عمرنی کتب علومك جمع وادخارینه ومدت مدیده مطالعه سنه صرف
ایتمشیکن دونوبده تعریض ایلدیکی کبی اربابنه وتحصیلی سوداسنده اولنلره
دخل وتعرض ایده جك وقت دکلدر تکم اشبو ابیاتنده

علی کتب العلوم صرفت مالك وفی تصحیحها اتعبت بالك*

وانفقت البیاض مع السواد الی ما لیس ینفع فی المعاد*

تظل من المساء الی الصباح تطالعها وقلبك غیر صاح*

وتصبح مولعا من غیر طائل بتحریر المقاصد والدلائل*

وتوضیح الخفا فی کل باب وتوجیه السؤال مع الجواب*

لعمری قد اضلتك الهدایه ضلا لا ماله ابدا نهایه*

وبالمحصول حاصلك الندامه وحرمان الی یوم القیامه*

وتذکرة المواقف والمراصد تسد علیك ابواب المقاصد*

فلاینجی النجاة من الضلاله ولایشفی الشفاء من الجهاله*

وبالارشاد لم یحصل رشاد وبالتبیان ما بان السداد*

وبالایضاح اشکلت المدارك وبالمصباح اظلمت المسالك*

وبالتلویح ما لاح الدلیل وبالتوضیح ما اتضح السبیل*

صرفت خلاصة العمر العزیز علی تنقیح ابحاث الوجیز*

* بهذا الامر صرف العمر جهل * فقم واجهد فما فى الوقت مهل *
* ودع عنك الشروح مع الحواشى * فهن على البصائر كالغواشى *

وقوله

* ايا القوم الذى فى المدرسه * كلما حصلتموه وسوسه *
* فكركم ان كان فى غير الحبيب * ماله فى النشأة الاخرى نصيب *
* فاغسلوا بالراح عن لوح الفؤاد * كل علم ليس ينجى فى المعاد *

دينشدر

مقدمه دن ایکنجی باب علوم وفنون مطلوبه یه متعلقدر

قنغی دولت اولور ایسه اولسون کندوسنه آتی البیان علوم وفنون وصنایع مطلوبه اهم والزم ایدوکی معلوم اولمق ایچون بو مقامده اجمالا بیان ایده لم * معلوم اوله که ذکر اولنان علوم وصنایع مطلوبه مصرده یا واهید رویاخود بالکلیه مفقوددر بو نلردخی ایکی یه تقسیم اولنوب * بری عامدر که کافهٔ تلامذه یه توزیع اولنان علم حساب وهندسه وجغرافیا وتاریخ ورسمدر * ودیکری خاص اولوب تلامذه یه توزیع اولنان علوم متعدده دن عبارتدن * اولکی تدبیر امور ملکیه یه دائر اولوب بوندن فروع متعدده تشعب ایدر * یعنی طائفهٔ افرنجک حقوق ثلاثه تعبیر ایتد کاری فروعاتکه حقوق طبیعیه وحقوق بشریه وحقوق وضعیه دن عبارتدر واحوال اقالیم ومصالحنه دائر فن ومصارفده ادارهنك عملیه محاسبه ومعاملاتك وایرادات ومحافظهٔ بیت مالك علمی * ایکنجی عساکر بریه نك تدبیری فنی * اوچنجی امور بحریه وفن دریا علمی * دردنجی فن سفارت یعنی ایلچیلك ورسالهٔ بلدان وفروعی والسانلری وحقوق ایله اصطلاحاتی بلمك * بشنجی فن میاه که قناطر وجسور ورصائف وفسقیه لرك انشاسی صنعتی * التنجی علم مقانیقا که الات هندسه وجر اثقال علمیدر * یدنجی هندسهٔ عسکریه * سکزنجی طوبجیلق وخمبره جیلق فنی * طقوزنجی سبك معادن که طوب وتفنك وامثالی اولان آلاتك اشغالی فنی * اوننجی علم کیمیا که اجزائی تحلیل وترکیب ایتمکدر اوراق وباروت وشکر یاپمق کبی شیلر بوکا داخلدر بوخسه بعض

اشیای

کسنه لرك اکلادیغی کبی حجر فلاسفه تعبیر اولنان کیمیا که حضرت موسی علیه السلام قارونه تعلیم ایتمشیدی اودکادر زیرا بو شیئلری طائفهٔ افرنج بلمز واعتقاد دخی ایتمز * اون برنجی فن طب وفروعاتیکه تشریح ومریضك مزاجنی اکلامق وتدبیر صحت وعلم جراحت وطب بیطریدن عبارتدر * اون ایکنجی علم فلاحت وفروعاتیکه انواع مزروعاتی بلمك وخالی اولان یرلری مناسب بنا ایله تزیین ایلمك وحرث وزراعته مخصوص اولان آلاتك صنعتی وغیریدن عبارتدر اون اوچنجی تاریخ طبیعیات وفروعی اولان مرتبهٔ نبات ومرتبهٔ معادن فنی * اون دردنجی نقاشلق وبصمه جیلق وطاشلرك اوزرینه یازی یازمق کبی شیئلرك صنعتی فنی * اون بشنجی فن ترجمه یعنی کتب وسائر مکتوباتی بر لساندن لسان آخره ترجمه ایتمك که الك کوچی بو اولیور خصوصا ترجمه اولنه جق اولان کتاب کتب علمیه دن اولور ایسه بو صورتده او علمك اصولنی واربابنك اصطلاحاتی بلمکه محتاجدر اشته امعان نظر اولنور ایسه علوم مذکوره بزده یعنی بلاد اسلامده یا ناقصدر یاخود کیمیسی بالکلیه متروك ومفقوددر واما طائفهٔ افرنج عندنده یعنی فرنکستانده کافه سی اتم واکملدر بر شخص که بر شیئی تعلم واوزنمکه عار وکبر ایدر البته اوشیئه دنیادن حسرت کیدر مؤلف دیرکه * فلله الحمد والمنه خدیو اکرم افندمزك سایهٔ سنیه لرنده ممالك سائره ده اولان فنون وصنایعك جهلندن خلاص اولدیغمزی ارباب ذوق سلیم واصحاب طبع مستقیم تصدیق واعتراف ایلرظن ایدرم * وبمنه تعالی ذکر اولنان علوم وصنایعك بعضیسی کتابك آخرنده اختصار طریقی اوزره ذکر وبیان اولنور

مقدمه دن اوچنجی باب

فرنکستانك بلاد سائره یه وضع ونسبتنی وفرانسه اهالیسنك سائر افرنج طائفه سنه تفوق ومزیتلرینی وخدیو اکرم افندمز فنون ادبیه وصنایع نفیسه تحصیلیچون فرنکستانه کوندردیکی کسنه لری سائر محله کوندرمیوبده مملکت فرانسه یه تخصیص بیورملرینك سببنی بیان ایدر * معلوم اوله که طائفهٔ

افرنجدن جغرافيون دنيايى شمالدن جنوبه وشرقدن غربه نسبتله بش
قسمه تقسيم ايتديلر همزه نك ورانك ضمى وبانك تشديديله (اوربا) وسينك
كسريله آسيا (و) افريقا (و) امريقا (و) جزاير بحر محيطدر ديديلر (اوربانك
طرف شماليسى بحر منجمد وطرف غربيسى بحر محيط غربى وجانب جنوبيسى
بحر متوسط كه اق دكزدر وطرف شرقيسى آسيا وبحر خزايله محدوددر
بو صورتده اوربا قطعه سى عموما فرنكستانه وروم ايلى وملحقاتى اولان افلاق
وبغدان وروملستانه وبحر خزرك غرب وشمال طرفلرينه اطلاق اولنوركه
اون اوچ قدر اقليم اصلى يه منقسمدر بونلرك دردى شمالده اولوب ممالك انكليز
ودانيمارقه وروسيه واسوچ كه عوام ناس بيننده شوت تعبير اولنور والتيسى
اورطه ده دركه ممالك (فلمنك (وفرانسه (وسويسه (ونمچه (وپروسيه وجرمانيه
واوچى دخى جنوبده در (اسبانيه) ايله (پورتكيز) (وايطاليه (وروم ايلى كه
بلغار) وصرف) وبوسنه) وارنبوداق) وافلاق) وبغدان وحالا رومستان تعبير
اولنان (موره وملحقاتدن عبارتدر بو تقسيمه كوره بعض مترجملرك اوربايى
فرنكستان ايله تفسيرلرنده قصورلرى واردر مكركه فرنكستان روم ايلى يه
اطلاق اولنه ولكن بوكا مناقضه اولنور زيرا ممالك اسلاميه ده فرنكستان
ممالك اسلاميه نك ماعداسنه اطلاق اولنوب ممالك اسلاميه دن اوربا
قطعه سنده بولنان محلره روم ايلى تعبير اولنديغى واصلا فرنكستان اطلاق
اولنمديغى اجلاى بديهياتدندر (آسيا قطعه سنك طرف شماليسى بحر منجمد
شمالى وطرف غربيسى اوربا وافريقه ايله محدود اولوب جانب جنوبيسى
بحر هند وبحر صين وجانب شرقيسى بحر بهرنغ وبحر محيط شرقى ايله محدوددر
آسيا قطعه سى دخى اون اقليم اصلى يه منقسمدر برى شمالده واقع سبر ايالتيدر
يديسى دخى اورطه ده دركه * برى دولت عليه نك زير حكمنده اولان اناطولى
وبغداد) وبصره) وكردستان (وقبريس (كبى محللردر * ايكنجى ممالك عجمدر
اوچنجى بلوجستاندر * دردنجى افغانستاندر * بشنجى تاتارستان كبيردر *
التنجى صين * يدنجى ياپونيادر * وايكيسى دخى جانب جنوبده دركه برى جزيرهٔ

عرب ديكرى هند در ارض حجاز ايله وهابيه دولت عليه نك زير حكمنده وممالك
يمن زير حمايه سنده در وبلاد عمان مستقلدر وافريقه قطعه سنك طرف
شماليسى آق دكز وطرف غربيسى بحر اطلس كه بحر محيط غربيدر وجانب
جنوبيسى بحر محيط جنوبى وطرف شرقيسى بحر قلزم وجزيرهٔ عرب ايله
محدوددر واشبو قطعهٔ مزبوره يى دخى سكز ايالات اصليه يه تقسيم ممكن اولور
ايكيسى شمالده اولوب برى ايالات غرب وديكرى ايالت مصر نادرة العصردر
دردى دخى وسطه دوشمشدر سنغنبيه وممالك سودان ونوبه وحبشستاندر
وايكيسى جنوبده دركه برى كينيا وديكرى مملكت كفريه در ولفظ افريقه
فى الاصل جانب تونسده بر مملكت معلومه نك اسمى ايسه ده طائفهٔ افرنج
عندنده اشبو ذكر اولنان ايالاتى حاوى اولان قطعه الان افريقه تعبير اولنور
صكره دن اوروپايه واسيايه وافريقه يه همجوار بولنان جزاير قربنده اولانه
الحاق اولنديغى اشته بو اوچ قطعه اسكى دنيا اسمى ايله تسميه قلنور يا خود قدمانك
معلومى اولان يرلر تعبير اولنور واما امريقه حالا هند غربى ويكى دنيا تسميه
اولنان محل اولوب عربيده عجايب مخلوقات تعبير اولنان قطعه دركه نصاراى
افرنج ممالك اندلسى استيلا ايدوب طائفهٔ عربى اورادن اخراج ايتدكدن صكره
معلوم اولدى امريقه يه متصل اولان بحر التيدر شمال طرفنده بحر محيط منجمد
وبحر بافين وشرق طرفنده بزه نسبتله بحر محيط غربى واقيانوس تسميه اولنان
بحر محيط اكبر وبحر جزاير انتيله وغرب جانبنده بحر بهرنغ نام بحرلردر
وشمالدن جنوبه امتدادى اعتباريله ايكى يه منقسمدر امريقهٔ شماليه وامريقهٔ
جنوبيه دركه امريقهٔ شماليه التى اقليم اصلى يه منقسمدر امريقهٔ روسيه وممالك
اغرونلند وممالك يكى ابرطانيه وممالك ايتازونيا وممالك مكسيق وممالك غواتيملا
نام ايالتلردر وامريقهٔ جنوبيه دخى طقوز اقليم اصلى يه منقسمدر قولونبيه وغيانه
وابريزيله وديروو وبولويه وبلاطه ودشلى وپتاغونيا وبراغيه نام ايالتلردر وبحر
محيطده اولان جزيره لرى امريقه نك غربنده واسيانك شرقنده در ودائرا مادار
اطرافى بحر محيط ايله محاط اولوب بربره اتصالى يوقدر وجزاير بحر محيط

دخی اوچ اجزای اصلیه یه تقسیم اولنور توتازیه واستورالیه وپولینزیه یعنی بو اوچ ایالت کبیره یه تقسیم اولنور واوروپاده تجارت ایله مشهور قدیم بیوك شهرلردن بری اسلامبولکه حالا پای تخت دولت علیۀ عثمانیه در ودیکری لوندره که الان پای تخت دولت انکلیزدر وبری دخی پاریسکه اوده الان پای تخت دولت فرانسه در وبری دخی ناپولی اولوب پای تخت دولت ناپولی وجبلیادر واسیاده قدیم وبیوك شهرلر کذلك درتدر بری پکین که کرسی ممالك صیندر ودیکری قالقوطه که کرسی ممالك هنداولوب الان انکلیزك زیر حکمنده در وبری دخی ینه ممالك هندده کائن صوره درکه مقدملری منصوره تسمیه اولنور ایدی وبری دخی جزیرۀ یاپونیاده کائن میاقودر ویاپونیا جزیره سی دید کلری ممالك فغفوراولیور وقطعۀ افریقه ده قدیم ومشهور اولان شهرلر درتدر بری مصر نادرة العصر که حالا کرسی ایالت مصردر ودیکری سنارکه کرسی ممالك نوبه در وایکیسیدخی غربده کائن جزائر ایله طونسدر وامریقۀ شمالیه ده قدیم اولان شهرلر ممالك مکسیقده واقع مکسیقو وممالك لاتبازونیاده کائن نویرق وفیلادلفیا وسهنغتون نام شهرلردر وامریقۀ جنوبیه ده قدیم اولان شهرلر کذلك درتدر بری ابرونیه ده کائن دیوجانیرو وممالك بلاطه ده واقع بنوسیرس وممالك بروده کائن ولیمه ودیکی غرناطه ایالتنده کائن قیطونام شهرلردر وبحر محیطده مشهور اولان شهرلردن بری مانیله درکه جاوه جزیره سنده در وبری دخی بتاریادر وممالك دولت علیه دن بعض اراضی اوروپا قطعه سنده ایسه ده اوروپا اهالیسنك اکثری عیسویدر واسیا ممالك اسلامك منبعی وبلکه کافۀ ادیانك منشئیدرکه اوطان انبیا ومرسلین اولوب کافۀ کتب سماویه اکا نازل اولدی وهرملت شدرحل ایدرك کلوب یوزلر سورمکی ترجیح وتمنی ایلدیکی اماکن مبارکه واراضیء مشرفه یی حاوی وسید اولین وآخرین اولان ذات حضرت رسالتپناهك علیهم افضل التحایا واصحاب کرام وائمۀ اربعه رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضرتلرینك مولد ومسقط رأسلری بولنان محلاتی محتویدر زیرا امام شافعی حضرتلری غزه ده وامام مالك حضرتلری مدینۀ منوره ده واحمد بن

حنبل

حنبل حضرتلری بغدادده که مدینۀ مزبوره خلفا زمانلرنده عباده نسبتله ماتنداستاذایدی وامام اعظم ابوحنیفه حضرتلری کوفه ده مولود وشرف آرای وجود اولمشلردر خصوصا علی الاطلاق افصح لسان واشرف قبائل اولان قبائل عربکه ماتندملح ارض زبدۀ مجد وشرف اولان قبیلۀ بنی هاشم انلردندر وبوقطعه ده مستوطندر واسیانك سائر قطعه لر اوزرینه مزیت وفضیلتی هرمؤمنه لیل ونهار بش کره توجه ایتمك واجب اولان کعبۀ مکرمه وقرءآن کریم کندولره نازل اولان بقعتین مبارکتینی مشتمل اولدیغی ایچوندر الحاصل آسیانك سائرلردن مزیت وفضیلتی افزون واهلنك آثار خیریه لری حصر وتعداددن بیروندر نتکم بعضیلر

* عطفة یاجیرة العلم * یااهیل الجود والکرم *

* نحن جیران لذا الحرم * حرم الانسان والحسن *

* نحن قوم به سکنوا * وبه من خوفهم امنوا *

* وبایات الکتاب عنوا * فاتئد فینا اخا الوهن *

* نعرف البطحاء وتعرفنا * والصفا والبیت یألفنا *

* ولنا المعلی وخیف منا * فاعلمن هذا وکن وکن *

* ولنا خیر الانام اب * وعلی المرتضی حسب *

* والی السبطین تنتسب * نسبا مافیه من دخن *

دیمش اضجق قطعۀ مذکوره دن ممالك صین وبعض بلاد هند کبی برجزؤ اعظمك اهالیسی الی الان شرك وکفر اوزره باقی قالمش وممالك روافض کبی برجزؤ دخی اسلامنده طریق الحاد وضلاله سالك اولمشلردر واما افریقه مصر نادرة العصر کبی عمار وعظیم بر نفیس شهری مشتملدرکه مقر اولیا وعلما وصلحادر واهالیسی ارباب صلاح وتقوی واصحاب علم وعمل اولان ممالك غربی مشتملدر وان شاء الله تعالی خدیو اکرم افندمزك علوهمتلری برکاتیله اقلیم مصر تا کفار سودانه قدر ممتد اولور وامریقه ممالك کفر وضلال اولوب فی الاصل بت پرست اولان همل ایله معمور ایدی ایسه ده طائفۀ افرنج سفر دریایه والش

ویرش کبی معاملاته حریص وراغب اولوب علوم بحریه وفن فلکیه ده وجغرافیه ده مهارت وبراعتلری واسطه سیله امریقه یی بولدقدنصکره فنون حربیه ده دخی صاحب شوکت وذی قدرت بولندقلرینه مبنی امریقه نك بعض اراضیسنی استیلا وغلبه ایدوب طائفهٔ افرنجدن برفرقه یی کنش وباپاسلریله اورایه نقل ایندکلرنده هملدن برچوغی تنصر ایتدی یعنی عیسوی اولدی شمدیکی حالده اهالیسنك اکثری عیسوی در اسلامدن فرد واحد بولنمز باقیسی ینه هملدر * بدریا در منافع بیشمارست * اکر خواهی سلامت درکنارست * بیتك مصرع اولیکه منافع دریا در طائفهٔ افرنج کوز لجه اکلامش ایدوکلرندن سفر دریا منافعنی انلر تحصیل ایتمکده در نتکم شاعر

*ان العلا حدثتنی وهی صادقة * فیما تحدث ان العز فی النقل*

*لو کان فی شرف المأوی بلوغ منی * لم تبرح الشمس یوما دارة الحمل*

وقال آخر

*فلقل رکابك للفلا * ودع الغوانی والقصور*

*فمعا لفوا اوطانهم * امثال سکان القبور*

*لولا التغرب ما ارتقت * درر البحور الی النحور*

وقال الحریری

*بجوب البلاد مع المتربه * احب الی من المرتبه*

وقال غیره

*قم واغترب فی البلاد مجتهدا * فمن ثوی فی بلاده هانا*

*کبیدق لا یزال محتقرا * حتی اذا سار صار فرزانا*

وقال

*انفق من الصبر الجمیل فانه * لم یخش فقرا منفق من صبره*

*والمرء لیس ببالغ فی ارضه * کالصقر لیس بصائد فی وکره*

دیمش واما حب وطن شعب ایماندن ایسه ده سفردن مقصد اسباب رزقه مبادرت وسیاحت اولوب انسانك مسقط رأس ووطننه محبت ایتمکه مخل

ومضر

ومضر دکلدر زیرا مسك وابنجو مقوله سی شیئلر معدن ومسکنی اولان وطنندن ایریلوب مفارقت ایتمدکجه قدر وشرف بولمدیغی اجلای بدیهیاتدندر نتکم شاعر

*یا بعید الدار عن وطنه * مفردا یبکی علی شجنه*

*کلما جد الرحیل به * زادت الاسقام فی بدنه*

وقال غیره

*ولقد زاد الفؤاد شجی * طائر یبکی علی فننه*

*شفه ما شفنی فبکی * کلنا یبکی علی سکنه*

دیمش وسفر وسیاحت حب وطنه مانع اولمدیغی کبی جناب رزاق عالم حضرتلرینك رزق مسقومنه اعتماد وتوکله دخی مانع اولمازنتکم

*لقد علمت وما الاسراف من خلقی * ان الذی هو رزقی سوف یاتینی*

*اسعی الیه فیعیینی تطلبه * ولو قعدت اتانی لا یعیینی*

وقول الاخر

*اقنع بأیسر رزق انت نائله * واحذر ولا تتعرض للارادات*

*فما صفی البحر الا وهو منتقص * وما تکدر الا فی الزیادات*

دیمش بونلری سرد وبیاندن مقصد سفر وسیاحتدن اعراض ایدوب اربابنی دخی زجر ومنع صددنده اولنلره تسلیه در واما جزائر بحر محیطدن چوغی شرف اسلام ایله مشرفدر جزیرهٔ جاوه که اهالیسی بتون بتونه اهل اسلامدر وممالك توتاریه که اکثر اهالیسی اهل اسلام اولوب وجود عیسوی نادردر بو صورتده اسلامك واسلامه متعلق اولان محلك فضل ومزیتی حسبیله اقسام خمسهٔ مذکوره یه تقسیم اولنان دنیانك بتمامه بعض جزؤینی جزؤ دیکرینه ترجیح واوزرینه تفضیل ایتمك ممکن اولور مثلا بالاده سرد وبیان قلندیغی اوزره آسیا قطعه سی سائر قطعه لردن اشرف وافضلدر بعده افضل وشرفده یقین اسلام ایله عمار اولوب خصوصا مقر اولیا وعلما وصلحا اولان مصر نادرة العصری مشتمل بولنان افریقه قطعه سیدر وقوت اسلام وخاقان برین وبحرین وخادم حرمین شریفین اولان سلاطین عظام انار الله تعالی مراقدهم حضراتی

وحالا سرير آراى سلطنت اولان شوكتماب افندمز حضرتلرى بر جزؤنده بولنمق حسبيله افريقه دنصكره شرفده آسيايه يقين اولان اوروپادر بعده اهاليسى علومده ماهر ومتبحر دكل ايسه ده اسلام ايله مشرف اولدقلرينه مبنى درونتده اهل اسلام بولنان جزيره لردر بو امتيازه كوره اقساملك بك ادناسى امريقه اولپور زيرا انده اصلا وقطعا اسلام اثرى يوقدر اشته بنم بلديكم بو صواب وحقيقتحاله خداى متعال حضرتلرى دانا وعليمدر مذكور شرف اعم اولوب شرعى يه وغيرى يه شمولى حسبيله بو اسبابك اكثرى مزيت بابندندر يالكز بو افضليتى ايجاب ايتمزدينه رك مناقضه ايتمك لايق اولماز زيرا بو تفضيل وترجيح اسلام واسلامه متعلق اولان امر شرعى وشرف ذاتى اعتباريله در واما فرنكستان الان علوم حكميه ده درجه سز ماهر اولديغى آشكاردر خصوصا انكليز وفرانسه ونمچه ديارلرينك حكماسى رياضيات وطبيعيات والهياتده درجهٔ يقينه وارمش ولاسيما ماوراى طبيعياتده اولان براعت ومهارتلرى بر مرتبه يه ايرمشكه ارسطاطاليس وافلاطون وبقراط امثالى اولان حكماى متقدمينه غالب وفايق اولمشلر وجناب واجب الوجودك وجود شريفلرينه وارواحك بقاسيله ثواب وعقابك وجودينه اقامهٔ ادله وبرهان ايلدكلرندن فلسفه لرى حكماى متقدمينك فلسفه لرندن اهون بولنمش اولمغله بونلرك بو درجه مزيت وفضيلتلرين ارباب انصافدن فرد واحدك انكاره مجالى يوقدر وفرنكستانده بك بيوك شهرلرك برى لونده ره درو ديكرى باريسدر بونلرك هر برى پاى تخت دولتلرى اولديغى آنفا بيان اولنمشيدى وپاريس هواسنك صحت واعتدالى وغلانك قلتى واهاليسنك حسن طبيعتى ايله لونده ره يه ترجيح وتفضيل اولنور واهاليسى وجوه غربايه بشاشت كوستروب خاطرلرينه مراعات ايلدكلرى وانلردن حظ وانبساطده اولدقلرى كيفيت سياستلرندن معلوم اولور واكثر اهل پاريسك دين ومذهبه اعتبار واتباعلرى اولميوب فقط اسملرى عيسويدر يوخسه حسن عقلى وقبح عقلى يه قائل اولوب هر شيئه كه عقل آنى ايشلمكه اذن ورخصت ويرر يعنى عقل انى

كوزل كورر ايسه مباح در ديو اباحته ذاهب اولان بر فرقه در واديانندن بر دينه مقابل اوله رق دين اسلام ذكر اولنسه اديانك مجموعى امر بالمعروف ونهى عن المنكر ايدر ديه رك كافه سنى تحسين ايدرلر واهل كتابك كتابلرندن علوم طبيعيه يه مخالف بر شيء بيان قلنسه اهل كتابك كتابلرنده اولان شيء شيئك طبيعتندن خروجنى مستلزمدر ديه رك طبيعته مخالف اولان شيء تصديق اولنه مز ديرلر حاصلى ممالك فرانسه ده اديانك كافه سنه تعبد عندلرنده مباح ويكساندر مثلا بر مسلمان بر جامع ياپمق مراد ايتسه وبر يهودى بر حوره يعنى يهودى كنيسه سى انشا ايلسه انلره كسنه دخل وتعرض ايتمز نتكم سياستلرى بيان موقعنده كله جكدر خديو اكرم افندمز علوم مفقوده يى تحصيل ايچون فرنكستانه قرقدن زياده آدم كوندرمشلر ايدى سائر محللره كوندرميوب ده ممالك فرانسه يه تخصيص بيورملرينك وجهى ظن غالب فرانسه ده دين غائله سى اولمديغنه مبنى اولمليدر واما انكلتره يه بعث وتسيير بيوردقلرى كسنه لر چوق اولميوب بر قاچ ذاتدن عبارتدر وسائر ممالك نصارى وامريقه كبى ممالك بعيده دن تحصيل علوم ايچون پاريسه آدم كلمكده در خلاصهٔ مآل وفذلكهٔ مقال ملل سائره دن هر برى نور شرف وعزى اورادن اقتباس ايچون فرانسه يه قوشوب كتمكده در نتكم شريف رضى * اطلب العز فالعز بغالاه * ديمش

دردنجى باب فرنكستانه كيدش وكلشده واوراده رياست ايدن ذواتى بيان ايدر

خديو اكرم افندمز فرنكستانده علوم تحصيل ايتمك ايچون بعث وتسيير بيوردقلرى كسنه لره رياست وامورلرينه نظارت ايتمك اوزره ديوان عاليلرى اكابرندن اوچ ذات انتخاب ايدوب انلر ايله برابر كوندرمشيدى انلردن برى اصحاب رأى تام وارباب معارف واحكام اولان مهردار داور بكلرى عبدى افندى حضرتلرى وبرى دخى رأينده حسن سداد واستقامتى آشكار ومعارف وهنرى ناصيهٔ حالندن پديدار اولان دويدار داور بكلرى مصطفى

مختار افندی حضرتلری ودیکری دخی ارباب براع وحسن امل واصحاب
علم وعمل اولان اسکندرانی حاجی حسن افندی حضرتلریدر جناب واهب
الآمال دارینده حسن مراملرینه نائل ایلیه اشته بو اوج افندی سائرلری
اوزرینه رئیس وناظر ایکن ناظرو رئیسز دییوب سائر افندیلر کبی تحصیل
وجد وسعیده قصور ایتمزلر ایدی مهردار افندی حضرتلری ادارهٔ امور
ملکیه یه متعلق اولان علمی ودویدار افندی حضرتلری ادارهٔ امور
عسکریه یه متعلق بولنان فنی وحاجی حسن افندی حضرتلری هندسه
وفنون بحریه یی تحصیل ایله مشغول ایدیلر مترجم دیرکه مؤلفك عبدی
افندی دیدیکی ذات فرنکستاندن کلدکدنصکره محروسهٔ مصرده کائن
دیوان خدیوی مدیری حبیب افندی حضرتلری مأموریتله درعلیه یه
کتدیکی اثناده وکالتله دیوان خدیوی یی اداره یه مأمور اولمشیدی مدیر
مومی الیه حضرتلری عودت ایتدکده مجلس ملکیه یه ناظر نصب
اولنوب اداره ایتمکده ایکن اللی سنه سی اجل موعودیله انتقال دار بقا ایدن
عبدی بك حضرتلریدر مصطفی مختار افندی دیدیکی ذات فرنکستاندن
عودتنده رئیس رجال نصب اولنمشیدی عبد بك حضرتلری وفات ایتدکده
یرینه مجلس ملکیه یه ناظر نصب اولنوب حالا عموم مدارس مدیری بولنان
مختار بك حضرتلریدر واسکندرانی حاجی حسن افندی دیدیکی ذات
فرنکستاندن کلدکده برمدت دونمای منصوره ده استخدام بعده مجلس
بحریه ناظری نصب اولنمشیدی مجالسك ابطالنه فرمودهٔ خدیوی تعلق
ایتدکده مأموریتنه برطاقم مصالح ضم اولنه رق نظارتی عموم دیوان بحریه
مدیرلکنه تبدیل اولنان میرلوا حسن بك حضرتلریدر وهر بری تشمیر ساعد
همت ایدوب بالغا ما بلغ تحصیلی داعیه سنده اولدقلری علومی علی ما هی علیه
حقیله تحصیل ایلدیلر ونظارتلری مناوبه طریقیله اولوب مقدما بومیه ایدی
یعنی برکون بری برکون دیکری نظارت ایدر ایدی صکره مناوبه یه بنوب
برآی بری برماه دیکری ریاست ایدر اولدیلر وخدیو اکرم افندمز درسلرك

حسن اداره وترتیبنه نظارت ایتمك اوزره پاریس علما سندن مسیو جومار
جنابلرینی دخی ناظر نصب وتعیین بیورمش اولدقلرندن افندیان مومی الیهم
ایله برابر نظارت ایدر ایدی مسیو جومار جنابلری پاریسده کائن مشورت
علوم علماسنك اکابری اولوب فضل ومهارتك شهرتی واقلامنده درکار اولان
حسن تدبیری آفاقی طوتدیغی شویله طورسون قلمنده اولان حسن تدبیرینی
کورن انسان وهلهٔ اولیده قلمی سیف اوزرینه تفضیل وترجیح ایدر شویله که
بیك نفوسك سیف ایله کوره میه جکی ایشی تدبیر قلمی واسطه سیله یالکز
کورور واقالیم اقلام ایله تأسیس قلنمق عجیب وغریب دکلدر ومصالح علومده
جاری اولان همتی بغایة الغایه سریع اولوب لیل ونهار علوم ایله مشغول
اولمغله بك چوق تألیفاتی واردر وبو خصلت علمای افرنجك اکثرنده غالبدر
زیرا کاتبك مثلی مانند دولابدر معطل اولور ایسه قیریلور ومفتاح حدید
مانند دخی اولورکه ترك اولنوب استعمال اولنمز ایسه کوفلنوب پاس
طوتار اشته مومی الیهك بو درجه فضل وکمالندن بشقه خدیو اکرم افندمزه
وکرك خدمت عالیلرینه طبعنده مرکوز اولان محبت ومودتلری درکار اولمغله
مصالح مصریه یه اهتمام تام واعتنای مالا کلام ایتمکده وعلوم ومعارفك
اقالیم مصره نشری جهتیله پند ونصح ایلمکده ایدی بلکه علوم ومعارفك
کافهٔ افریقه یه نشر اولنمسنه محب وراغب اولدیغی ناصیهٔ حالندن نمودار
وتاریخ هجرتك بیك ایکیوز قرق درت سنه سی تألیف ایلدیکی روزنامه سنك
طالعه سنده مذکور اولان مقالاتندن بدیدار در مومی الیهك لیل ونهار
علوم ایله مشغول اولدیغی واییه یکجن برطاج مکتوبنك صورتلری ان شاء الله
الله تعالی کتابك آخرنده سرد وبیان قلنه جقدر اشته مقدمه بورایه قدر
اولوب نهایت بولمشدر ومن الله التوفیق
مؤلف دیرکه بو مقصد مصردن پاریسه مدت سفر واثنای طریقده کوردیکم
غرائب ودیار اسلامده بولنمسی اولی ومناسب اولان بعض قوانین نفیسه یی
وپاریسده مدت اقامتمی بیان ایدر ومقصد مذکور مقالات عدیده وفصول

متعدده یی مشتملدر

مقالهٔ اولی مصردن خروج وبلاد فرانسه اسکله لرندن مرسلیا اسکله سنه ولوجی بیان ایدر مقالهٔ مزبوره دخی فصول متعدده یی مشتملدر

مقالهٔ ثانیه مرسلیادن خروج وپاریسه دخولی بیان ایدر بودخی ایکی فصلی مشتملدر

مقالهٔ ثالثه پاریسه دخول واحوالندن کوروب اشتدیکم بعض نسنه لری بیان ایدر وهرنقدر پاریسک احوالنی بیانده اطناب ایتدیک حقیله بیان اولنه مز ایسه ده بوسفردن غرض اصلی پاریسک احوالنی حقیله بیان ایتمک ایدوکندن بومقاله ده کلام غایت تطویل واطناب قلندی وغرائب سیاحتی مشاهده ایتمیانلرهرنقدر استغراب ایدرلر ایسه ده پاریسک مشتمل اولدیغی عجائب وغرائبک بیانی تقریبیدر تحقیق دکلدر

من لم یرالروم ولااهلها ماعرف الدنیا ولاالناس*

مقالهٔ رابعه

مقدمه نک باب ثانیسنده مذکور اولان علوم وفنوندن برنبذه یی بیان ایدر

مقالهٔ اولی ایکی فصلی مشتملدر فصل اول مصردن خروج واسکندریه یه دخولی بیان ایدر

قرق برسنه سی شعبانک سکزنجی جمعه کونی مصردن چقدق (ان عقب هذا الفراق یحصل الاجتماع وان التسلیم سیقوم مقام الوداع) مفهومیله تفال ایدوب کوچک قایقلر ده بعد النزول جانب اسکندریه یه توجه ودرت کون نیل ایله کیدوب بشنجی کونکه شهر مذکورک اون اوچنجی کونیدر اسکندریه یه واصل اولدق ویکرمی اوچ کون سرای ولی النعمیده اقامت اثناسنده اسکندریه یی کشت وکذار مز آز اولدیغندن تحریره لایق برشیئه واقف اوله مدق شوقدرکه اوتاریخده بلاد افرنجدن برنسنه کورمش دکل ایسه مده اسکندریه نک اکثرا سواقنده ایتالیا وسائر افرنج لغتی تکلم اولندیغی وطائفهٔ افرنجک کثرتی کوروب ونفس اسکندریه ده کوردیکمی

اقالیم مصریه ده کورمدیکمدن اسکندریه نک بلاد افرنجیه یه مماثلتی قریب اولدیغنی فهم ایدوب مرسلیایه وصولمده تیقن ایتدمکه اسکندریه مرسلیانک نمونه سیدر اسکندریه یه متعلق متعدد عربی وفرنساوی کتابلردن صحت اوزره مطلع اولدیغم برنبذه نک ذکروبیانی شویله درکه مدینهٔ اسکندریه دارایی قتل وملکنی استیلا ایدن فیلپوس اوغلی اسکندره منسوبدر واسکندره منسوب اولان اون التی بلده درهند مملکتنده بربلده وارض بابل اولکه سنده بربلده واتیده تفصیل اولنه جق نهراعظم ساحلنده بربلده وسمرقنده تابع صغده بربلده وبلخ مدینه سی ومرو نام اقالیمده بربلده وقطرمصرده اسکندریه وحماوحلب میانتده برقریه وواسط قرنده دجله اوزرنده برقریه که احمد بن ادیب مختار ایله مبشرلک وطنیدر وبکهٔ مکرمه ایله مدینهٔ منوره بیننده برقریه وهند اولکه سنده بربلده ودیکربش مدینه اسکندره منسوبدر بالاده مذکور مرو وبلاد فرسدن خراسانده بربلده نک اسمی اولوب نسبت اولندقده مروی ومروزی دینور ونهراعظم دینمکدن مرادنه ایدوکنی تجسس اثناسنده حماسلطانی ناصر ابن اسماعیل ابوالفدا عماد الدینک تقویم البلدان نام کتابنده اندلسده اولوب نهراعظم ونهراشبیلیه تسمیه اولندیغنی کوردم وکتابنده تصریح ایتدیکی وجهله نهرمزبور اندلس بلادنده اشبیلیه نهرندن اولوب اندلس اهالیسی عندنده نهراعظم اسمیله مسمادرظنمه کوره اندلسلونک نهر مذکوره نهراعظم تسمیه لری مدوجزر تعبیر اولنان صویک سواحله اوزایوب کیرو چکلمک حادثه سیله سائر انهاردن ممتاز اولدیغنه مبنیدر نتکم مومی الیه کتاب مذکورده

یدخله المدوالجزرعندمکان یسمی الارحاالازال فیه المراکب منحدرة مع الجزر صاعدة مع المد

خلیلی بادربی الی النهر بکرة وقف منه حیث المدینی عنانه*

ولاتجزالارحاقان ورآءها یبابا وعینی لاترید عیانه*

قولیله سبب تسمیه یه تنبیه ایتمشدر بوتقدیره مبنی اسکندریه اندلسده دخی

بربلده نك اسمیدر ظنمه كوره اسكندر اندلسی حین استیلاده بربلده بنا ایتمش
اوله. تشوق الازهار فی عجائب الاقطار نام كتاب صاحبی اسكندر ذوالقرنین
بلاد اندلسی استیلا واندلس ایله طنجه نام محل بیننده بحر زقاق اسمیله مسمی
اولان جبل طارق نام بوغازی فتح ایتدیكنی ذكر ایتمش ایسه ده اندلسده
بربلده بنا ایلدیكنی ذكر ایتمامش لكن مرقومك عدم ذكری اندلسده
اسكندرك بربلده بنا ایتمدیكنه دلالت ایتمز زیرا اصحاب تاریخك ظاهر
عباره لرینه كوره اسكندر ایكیدر بری فیلبوش كه قاتل دارادر و ایكنجیسی
مشهور اولان اسكندر ذوالقرنیندر لكن صاحب قاموس موضع آخرده
ذوالقرنین دیدكاری اسكندر رومیدر زیرا قومنی دینه دعوت
ایلدكده قومی قرننك برینی قیروب اولدردیلر جناب خدا احیا ایدوب تكرار
قومنی دعوت ایتدكده قرن آخرینه اوروب قتل ایلدیلر ایسه ده بحكمة
خدا اینسه جانلندی بوكامبنی ذوالقرنین دینلمش یاخود قطرین ارضه مالك
یاخود ایكی طرفنده ضفیرتین تعبیر اولنان صاچلری اولدیغندن ذوالقرنین
اسمیله بنام اولمش اولدیغنی بیان ایتمشدر صاحب قاموسك كلامنه نظرا
اسكندر ذوالقرنین نفس اسكندر رومی دیمكدر علماء اسلامك اتفاقی آیت
كریمه ده مذكور اولان ذوالقرنین اسكندر یونانینك غیری اولمق اوزره در
زیرا ذوالقرنین اسكندر رومیدن اقدم اولوب علی روایة نبوتیله حكم اولنمشدر
وسد یأجوج ومأجوجی بنا وماء الحیاتدن بلا طائل بحث واستنبا ایتمش
ایسه ده اب زندكانی یی نوش ایتمك میسر اولمیوب خضر علیه السلامه میسر
اولدیغندن الی الان حال حیاتده در دیمشلر اما اسكندر ثانیكه رومی یاخود
یونانی یعنی اغریقیدر زیرا قدمای اغریقیا یونان اسمیله مسما ومتأخرون
اغریقیای اروام لفظیله مشتهر اولمشدر اما طائفهٔ افرنج عندنده فیلبوس
یاخود فیلیپوسك اوغلی ایله بیوك اسكندردن ماعدا اسكندر یوقدر و تاریخ
عربیده اسمی ذكر اولنان اسكندر ذوالقرنین بیوك اسكندردن عبارت
اولوب یأجوج ومأجوج سدی مثللو عجائب وغرائبدن ماعداسنی اكا اسناد

ایدرلر

ایدرلر واندن صدوره كلان خوارق عادهیی حكایت ایدرلر اما تصدیق ایتمزلر
علمای اسلام وحكمای افرنج اسكندریه مدینهسی اسكندر رومی یه منسوب
اولمسنده بهرحال متفقلردر عبارهٔ قاموسده اسكندریه اسمیله مسمی اولان
بلادك اسامیسی مذكور اولوب ارنئودلقده اسكندرون لفظیله مسمی اولان
بلدهٔ مشهوره اسكندر رومی یه منسوب اولمیوب بلكه اسكندر بكه منسوب
اولدیغی مسطوردر واراضی مصرده اسكندرك بنا ایتدیكی اسكندریه شهری
حضرت عیسی علیه السلامك ظهورندن اوچیوز ایكی سنه مقدم قیسون
نامیله تسمیه اولندیغنی بعض اصحاب تاریخ تصریح وطائفهٔ افرنج نو اسمیله
تسمیه قلندیغنی تصحیح ایتمشلردر مدینهٔ مذكوره فتح اولنمزدن مقدم بعضا
رومانك تحت حكومتنه وبعضا یونانك تحت تصرفنه كیروب چقار ایدی
حضرت عمر رضی الله تعالی عنه حضرتلرینك امر همایونلری اوزره عمرو ابن
العاص رضی الله عنه حضرتلرینه مدینهٔ مزبورهنك فتحی میسر اولدقده
دردبیك قصر ودردبیك حمام وجزیه كذار قرق بیك یهودی ودردبیك میدان
واون ایكی بیك قدر بقال وخضارجی ومیوه صاتیجی اولدیغنی واحراق ایلدیكی
یدییوز بیك مجلد كتاب اولوب اهل مدینه بروجه تخمین اوچیوز بیك نفوسه
بالغ ایدوكنی در سعادت فاروقه عرض وانها ایتمشدر مؤرخین بغداد وانكا
مماثل سائر محلاتك حقنده مبالغه ایتدكاری كبی ظنمه كوره بونده دخی
مبالغه ایتمشلر ایسه ده الحالة هذه اسكندریه اهالیسی بوحكایه یه نسبتله
اقل قلیلدر مقدما فرانسز مدینهٔ مزبورهیی استیلا ایتمش وبرمدت نصكره
انكلیز فرانسزلری اخراج ایدوب تكرار ید اسلامه عائد اولمشدر الیوم مدینهٔ
مزبوره افندمزك نیرهمتلریله روشن وكوندن كونه تعمیر واستحكامات ایله
آبادوشن وخصوصا كما فی السابق چارشو واسواقی بیع وشرا ایله مزین وخدیو اكرم
افندمزه صیف موسملرنده مسكن اولمشدر مدینهٔ مزبورهنك اوضاع
واطواری وعماراتی فرنكستان اسكلهلرینه مشابه اولوب مصرك جانب شمال
غربیسنده اللی فرسخ مقداری مسافهده واقع اولمشدر وخط استوادن

درجه بعدی اوتوز بر درجه واون اوچ دقیقه در اما پاریس ایله ما بینلرنده اولان
بعد بوندن اقدم ذکر اولنور

(فصل ثالث آق دکزه نزوللرى بيان ايدر)

معلوم اوله که بحر مذکورك بر طرفی رومه و بر طرفی بر شامه متصل اولدیغیچون
جغرافیای عربیه ده بحر روم و بحر شام تسمیه اولنور وافرنج عندنده بحر
متوسط وابیض دکز تسمیه اولندیغنك سببی بحر مذکور بحر محیط کبی
کره یی احاطه ایتمیوب بلاد داخلینده اولدیغیچوندر زیرا بعض حکما بحر خزره
وسائر قطعه لرداخلنده بولنان دکزلره بحر محیط ایله التندن متصل الجریاندر
دیمش ایسه ده روسیه نك بعض اراضیسی بحر محیطدن الچق ایکن صویه غرق
اولمامش ایدوکندن بعض دیکر تحت الارض بحر محیطك عدم جریانی تحقیق
ایتمشدر بحر روم قره دکزه مقابل اولدیغنه مبنی لسان ترکیده بحر سفید وآق
دکز تسمیه اولنور وبلاد روسیه ده بر دکز اولوب آدینه آق دکز دیرلر علمای جغرافیا
بیننده آق دکزدن مراد بودکزدر سنهٔ مذکوره رمضانك بشنجی چهارشنبه
کونی ایکندی وقتی فرانسزلك بکلك سفینه لرندن بر سفینه یه ایندك سفینهٔ
مذکوره نك متانتی بر مرتبه ده ایدیکه انسانك قلبنه قورقو ظهور ایتمز
و بر مرتبه روشن ومصنع ایدیکه درونده اولنلرك قلبنی جذب ایدر ونقش
ونظافتنی کورنلر دلداده اولور وسفینهٔ مزبوره مرانقوز وقلفاتجی کبی اهل
حرف وصنایعی وآلات حروب وعسکری مشتمل اولوب اون سکز پاره
طوب ایله تحصین اولنمش ایدی فرداسی خمیس کونی سفینه نك سیری بالو اولور
اولمازمرتبه هوای خفیف ایله فلك لنکر عزیمت اولندیغندن بری دکز طوتمدی
واسلامبوله کیدوب اثنای طریقده آق دکزك فورطنه وبوره لرینی کورن بعض
علمانك بکا تعلیم ایتدیکی شیلر ایله دکزه چقمازدن مقدم المجری تدبیر ایله
دفع ایتدم شویله که کمی یه ایننزدن مقدم محموم ایکن مجرد سفر و حرکت
سفینه ایله شفا بولدم (وربما صحت الاجسام بالعلل) ضرب مثلنه مبنی سفر
وحرکت سفینه مریضك صحت وافاقتنه بادی اولور ودرت کون قدر شدت

حرکت واضطرابسز کیدوب بعده روزکار مشتد وامواج دریا بحد اولمغله
اشباح وارواح برك خزان کبی لرزان اولدی شویله که اکثرمز قره یی تمنی
وجمله مز شفیع روز جزا اولان افندمز حضرتلرینه توسل ایلدك بو موقعده
بعض ظرفانك دکزه کیدن نفسنی مخاطره یه القا ایدر وبوندن مخاطره لوسه
ملوك نزدنده بی علم ومعرفت مجالسه ایدنلردر قولنی درخاطر ایتدك ومصاحبمز
علامهٔ صفتی نك ابونواسی هزل ایچون بیت
* رأيت جميع الهائلات محيطة * بوطئ لا جل الحمل جارية البحر *
* فاقسمت عمری لا ركبت سفينة * ولا سرت طول الدهر الاعلى الظهر *
غیر ان المعتمد على الكريم * لا يخشى من الخطب العظيم * وما احسن قول من
قال
* لما ركبنا بحر * وكاد من خاف يتلف *
* على الكريم اعتمدنا * حاشاه ان يتخلف *
قولنده که تضمینی تفکر وتعقل ایلدك الحاصل هوا بویله اوچکون قدر مشتد
اولوب بعده معتدل اولدی * نصارادن طائفهٔ افرنجك بالطبع نظافت ظاهره یه
اولان محبتلری بر مرتبه در که جناب پروردکار حضرتلری مصر قبطیلرنی
نه درجه پسلك وخباثت ظاهره ایله مبتلا ایتدی ایسه طائفهٔ افرنجه
او درجه پاکلك ونظافت ظاهره ویرمشدر ولو دکزده دخی اولور ایسه
نظافت ایماندن اولوب انلرده ذره قدر ایمان یوغیکن درونده بولندیغمز
سفینه طاقی اثواب وغیری نسنه لرینك نظافتنی محافظه یه وسفینه وسائر
ملازمه لرینك تطهیرینه اقدام ایدرلر ایدی شویله که هر کون اوطوردقلری
محللری غسل ایتمك وایکی کونده بر بطاقلرك التنی سپورمك ومفروشاتی
سلکمك ورایحهٔ هوایی تشمیم ووخامتنی ازاله ایتمك وبونك امثالی نظافته
اقداملری زیاده ایدی وفرانسزلرك بو مرتبه نظافتلری مصره نسبتله
در یوخسه فرانسزلر دخی جمیع ناسدن زیاده نظافته مجبور اولدقلرینی ادعا ایتمز
وفرانساوی العباره کتاب العوائد والاخلاق مترجمی دیرکه آوروپاده
خانه وقوناقلرینك نظافتنه زیاده دقت واعتنا اوزره اولنلر اهل فلمنکدر شویله که

شهرلرك زقاق وحاره لری اهتمام اوزره نظافته متعهد اولان بلاطلر ایله دوشنمش
وخانه لرینك خارج وداخلی مزین ومنقش اولوب جام پنجره لری ودیوارلری
ایچردن وطشره سندن دائما یقانمقده دروانكلیزلك بعض مملكتلرنده دخی
نظافت بولنور امریقا اقلیملرنده اولوب فرانسز ونیجه تربیه سنده اولان مملكتلرك
اهالیسنده ازجق نظافت واردر بعض كیرلی وپاسلی وكهله لی آدم بولنور
بومقوله آدم كندویه یاقامغله كهله آنی پرویاض كوملكلر چقوب یقانمق
وهفته ده بریاخود برقاچ كره دكیشدرمك عادت اوله لیدنبرو برص علتی
اوزرنه لقدن زائل اولمشدر بنابرین بیاض كسوه كیمك اوساخ ردیه آثارندن
سلامت ونظافتی منتجدر

(فصل رابع كوردیكمز جبال وبلاد وجزیره لری بیان ایدر)

اسكندریه دن خروجمزك یدنجی كونی كریداطه سی حذاسنه واردقده
تواریخ یونانده امور غریبه ایله مشهور اولوب عندلرنده ایدا تسمیه قلنان
یوكسك طاغی ایراقدن مشاهده ایتدك واوچكون صكره چجلیا اطه سنی
كوردك جزیرهٔ مذكوره لسان عربده صقالیه یاخود صقلیه تسمیه اولنان
اطه اولوب مسینه بوغازیله اطالیه دن منفصل وجانب جنوبیسنده واقعدر
وبحر سفید جزیره لرنده آب وهواسی لطیف ومنبت وبوللق واوجوزلق
بریولك اطه در بنابرین جزیرهٔ مذكوره اوائلده رومه شونه سی تسمیه اولنور
ایدی واهل رومه نك قرطاجه خلقیله محاربه سنه بادی اولورلر ایدی قرطاجه
دیدكلری محل الآن تونس دیدكلری محلدر نهایت جزیرهٔ مزبوره رومه لونك
زیر حكمنه كیردی انلردن ملوك یونانه انتقال ایدوب صكره اهل اسلامه
فتحی میسر اولمشدر برمدتدنصكره وندكدن برفرقه كه نصارای نرمندیه
دیرلر انلرك استیلاسنه كرفتار بعده ملوك اسبانیول حكمنه كچوب صكره
نیجه متصرف اولدی نهایت نابولی مملكتنه الحاق اولدی چجلیا نابولی یه
تغلیب اولنوب عند الافرنج چجلیاتین تسمیه اولنور جزیرهٔ مذكوره نك
اهالیسی برملیون بش یوز بیك نفوس ایدوكی واكثری شهرلری طاغ اوزرنده

اولدیغی جغرافیاده مذكوردر یوم مذكورك فرداسی منتنا اسمیله مسمی
اولان جبلی ایراقدن كوردك بوجبلدن كوندوز دخان كیجه آتش علوی
نمایان اولوب بعضا یانمش طاش پارچه لری دوكلور وجبل مذكوره فرنكلر
بیننده بلكانیه جبالی تسمیه اولنور وبعضا نامنی تغییر ایله عربیده جبل
نار تسمیه ایدرلر لكن ذكر اولنان بلكان لفظی عربی اولوب اندلس
لغتندن بركان اسمیله تعریب اولنمش اوله كذلك جبل مذكور طهمه اسمیله
دخی تسمیه اولندیغی مروج الذهب نام كتابده مذكوردر جبل مذكورك
بوغازینه لسان فرانساویده كراتیره تعبیر اولنور بومقوله آتش جبلی
اكثری جزیره لرده بولنور بوجبلك ارتفاعی بحر محیطدن بیك طقوز یوز اوچ
قدم یوكسك اولوب جوانب اربعه سی دائرا مادار اللی بش فرسخ فرانساوی
اولدیغی وجبل مذكورده اولان منفذ نارك دائره سی ربع فرسخ ایدوكنی
ارباب رصد ذكر و بیان ایتمشلردر وجبل مرقومك عادتی علولنوب ینه تسكین
اولور وبرمدت اویله حالی اوزره طورور وخلق انی كلیا منطفی اولمش صانور
برمدت مدیده دنصكره ینه یانمغه باشلیوب ازجمله انك هیجانی تاریخ افرنجك
بیك سكز یوز طقوز سنه سنده وقوعبولدیغی وینه تاریخ افرنجك بیك یوز
طقسان اوچ سنه سی برمرتبه شدتلو علولندیكی اوانده كاتان نام مدینه
خراب واون سكز بیك نفوس تلف اولدی جبل مزبورك علولنمسنك علامتی
كثرت دخان وتحت الارض صوت هائل وشدتلو فشلدی حادث اولوب دخان
ظاهر وزیاده اولمقدر بعض طبیعیون شویله بیان ایدرلر كه علامت زلزلهٔ یی
علامت بركانه یعنی جبلك علولنمسنه مقایسه ایتسك علامتان مزبورتانی
علت واحده نك معلولی بولورز وعلت واحده تحت الارض حادث اولان آتش
یاخود باطن ارضده محتبس اولان ادخنه در لكن علامت زلزله ارضدن چوق
موضعده ظاهر وعیان وعلامت بركان فقط جبله قریب موضعده نمایان اولور
وزلزله آتش حادث اولان جبلدن نقدر ایراق اولور ایسه اوقدر شدتلو اولور
بونك سببی تحت الارض حادث اولان آتش یراوزرینه چیقمغه برمنفذ آرار

وچیقه جق محل بولورسه تنفس ایده جکی حسبیله زلزله اولمیوب اوموضعده
آتش حادث اولور امامنفذ کورآتش چیقه جق برمنفذ بولمدیغی صورتده
بر صارصلوب زلزله حادث اولور بعض حکما شویله دیرلر که علامت زلزله ایله
علامت برکان جاذبهٔ محاکه که فرانجه ده ا کتریسته تعبیر اولنان خاصه
کهربا کبی جاذب برکیفیتدر یعنی کهرباچوقه یه سورلدکده صمان چوپنی
جذب ایلدیکی کبی تحت الارض محتبس اولان ادخنه وابخره بربرینه تماس
اولوب شدتله سورندیکندن کهربادن حاصل اولان کیفیت آنده دخی
حاصل اولور دیمکدن عبارتدر برکانک علوی آزاولورایسه صحراسی چوق
اولمق وعلوی چوق اولورایسه صحراسی آزاولمق اوزره عادة الله جاری
اولمشدر والله سبحانه اعلم بحقیقة الحال ٭ اسکندریه دن خروجمزلک اون بشنجی
کونی مسینه اسکله سنه واصل اولدق ایسه ده رایحهٔ وبائیه یی ازاله ایچون
مدت معلومه قورنتنه ایتدیکه بلاد شرقدن کلنلری طشره چقارمدقلرندن
اصلاکیدن جقمدق ولکن ما کولات وفواکه وسائرمحتاج اولدیغمز اشیایی
کتوررلرو کندولرین اهتمام اوزره محافظه ایدرلک بیع ایدوب پاره سنی سرکه یه
قورلرایدی یمش وسبزه وطاتلوصو کبی محتاج اولدیغمز قومانیه یی دوزدلک
وایعانده بش کون اقامت اثناسنده مدینهٔ مزبوره نک یوجه قصرلرینی ویولک
بیولک صورتلرینی واخشامدن اول یاقدقلری قنادیل وآتشلرینی اوزاقدن
اوزاغه کوررایدلک وچاکارینک صوتنی ایشیدرایدلک لکن مرسوملرلک
چالدقچالمری انسانه طرب ایراث ایدربوموضعده اقامتمز اثناسنده برکیجه بعض
ظرفاایله اوج مقام انشا ایتدم اولکیسی مع العفه طبیعت سلیمه نک ذات
جمیله یی استحسانه میلنه مانع اولمدیغنه دایر اولمق اوزره دیدم ای یوقدروبومدعامه شاهد لطیف اولمق اوزره
اشبوابیاتی نظم ایدوب دیدم

٭ اصبوالی کل ذی جمال ٭ ولست من صبوتی اخاف ٭
٭ ولیس بی فی الهوی ارتیاب ٭ وانما شیمتی العفاف ٭

ایکنجیسی محبوبک مستانه کوزلریله مست اولوب شرابدن مستغنی اولمقدر

٭ قدقلت لمابدا والکاس فی یده ٭ وجوهرالخمرفیها شبه خدیه ٭
٭ حسبی نزاهة طرفی فی محاسنه ٭ ونشوتی من معانی سحرعینیه ٭
اوچنجیسی چالک چالان کوزل وظریف ودلاویز اولیجق چالک صوتندن
جان متاثراولمقدر بودعوایی شاعرلک قولیله تأیید ایدوب دیدم
٭ مذجاء یضرب بالناقوس قلت له ٭ من علم الظبی ضربا بالنواقیس ٭
٭ وقلت للنفس ای الضرب یؤلمکی ٭ ضرب النواقیس ام ضرب النوی قیسی
اشبو مباحثه یی بعض جناسلو ابیات ومعناسنی وانواع جناسلری بحثنی علم
نحو بحجه بعض رموزلو جواب ایله تذییل ایتمشدم یکرمنجی کونی مدینهٔ
مزبوره دن قالقیلوب جبل نارلک حذاسنده اولوب اسان ترکیده بولیه تعبیر
اولنان نابولی نام مدینه نک قارشوسندن مرورایله طقسان میل اوته کچمش
ایکن مخالف روزکار سفینه یی قارشولغله بزی کرویه اعاده ایلدی بو مقامده
بعض شعرانک

٭ ومهفهف عنی یمیل ولم یمل ٭ یوما الی فقلت من الم النوی ٭
٭ لم لاتمیل الی یاغصن النقا ٭ فاجاب کیف وانت من جهة الهوی ٭

اشبو ابیاتی ایله ترنم ایدرلک بوجالیوب مدینهٔ نابولی یه رجوع وایمانه کیرمیوب
حذاسنده دمورلدلک مدینهٔ مذکوره بلاد افرنجک بیولک شهرلرندن اولوب
قرالی سالف الذکر چجلیا جزیره سنه حکم ایدروکرمی جزیرهٔ مذکوره درولسان
عربیده نابولی الکتان تسمیه اولنوروبروقت اهل اسلامک زیرحکومتنده
ایکیوز سنه قدر بولنوب بعده نصارای ترمندیه نک پنجهٔ استیلاسنه کرفتار
اولمشدر والحالة هذه ایتالیه اهالیسنک تحت حکومتنده در نابرین ایتالیای
جنوبیه تسمیه اولنور مدینهٔ نابولی اوروپاده مشهور اولان درت بیولک شهرلک
بریدر بعده محل مذکوردن قالقوب یکرمی طقوزنجی کونی حالا فرانسز
حکمنده اولوب قرس تسمیه قلنان قرسقه جزیره سنی کوردلک جزیرهٔ مذکوره نک
فتحی اهل اسلامه میسر اولمشیکن چوق کچمدن تکرار فرنک تصرفنه
کرفتار اولدی باباسی طوپجی ضابطانندن ایکن اوغلی فرانسز وقعه سنده

مصری استیلا وبعده فرانسه‌ده صندالی قرالیته جلوس واتکا ایدن بوناپارته‌نك مسقط رأسیدر اوتوز اوچنجی کونی مرسلیا اسکله‌سنه واصل اولدق ودکزده اوتوز اوچ کون اکنوب فقط مسینه‌ده اوکنده بش کون وناپولی اوکنده برکون مکث واقامت ایتدك لکن هوا مخالف اولمیایدی دها اول وارلمسی مأمول ایدی

مقاله ثانیه فصل اول مدینهٔ مرسلیاده مدت اقامتمزی بیان ایدر

فرانسه اسکله‌لرندن مرسلیایه وارلدقده بلاد آخردن کلنلر قورنتنه ایتدکجه مملکته کیرمامك عادت مستمره‌لری اولمغله اولدیغمز سفینه‌دن فلکه‌لره نزول وخارج شهرده قورنتنه‌یه تخصیص اولنان محله دخول ایتدك فضلای غربدن بعض موثوق الکلام کسنه‌لرك بکا حکایه‌لرندن معلوم اولان وعلمای غرب میاننده قاله کلان منازعه بو وجهله کشیدهٔ سلك سطور قلنورکه قورنتنه‌نك اباحت وحرمتی حقنده مالکی المذهب تونسده کائن زیتونه جامعی مدرسی علامهٔ عصر شیخ محمد مناعی ایله حنفی مفتیسی علامهٔ دهر شیخ محمد بیرم نام عالم بیننده طول ودراز محاوره واقع اولوب شیخ محمد مناعی حرمتیله مفتیٔ مومی الیه اباحت بلکه وجوبیله حکم وهر بری بر رساله تألیف ایدوب مفتیٔ مومی الیه اباحت بلکه وجوبنه کتاب وسنتك دلالتی کفایت ایدردیدی وشیخ محمد مناعی دخی قورنتنه قضا وقدردن فرار ایتمکدر دیه‌رك حرمتنه استدلال ایتدی مومی الیهما بیننده ارضك کرویت وسطحیتنه دائر محاوره وقوعبولوب مفتیٔ مومی الیه کرویتنه ومدرس مومی الیه سطحیتنه ذاهب اولمشلردر مفتیٔ مومی الیهك معقولات ومنقولاتده فضلی وهنری درجهٔ کمالده در ازجمله دولت علیه‌نك ابتدای ظهورندن حالا سریر سلطنت نشین اولان دور محمود خانی‌یه کلنجه واقع اولان حوادثی درج تاریخ ایتمشدر علمای غربدن بعضیلری ارضك کرویت ودورانته ذاهب اولمش ازجمله سودان غربده کائن تمبکتو بلادینه قریب ارض ازواتده واقع کنتاوی علماسندن شیخ مختار که نزهه نام کتابی تألیف

ودروتنده علوم متعدده‌یی درج ایدوب بالمناسبه علوم هندسیه‌یی ذکر وارضك کرویت ودورانی بیان ایتمشدر شیخ مومی الیهك علوم ظاهره وباطنه‌ده یدطولیسی اولوب حزب شازلی قطعه سنده حزبی واورادی وعلم نحوده ابن مالکك الفیه‌سی جرمنده ومتن خلیل قطعه سنده مالکی مذهبنه دائر مختصر نام کتابی تصنیف ایتمش وبیك ایکیوز یکرمی التی سنه‌سی داربقایه انتقال ایدوب مرحومك اسمیله موسوم بر حفیدی کندویه خیر خلف اولمشدر مرحومك کلامنك خلاصه‌سنه نظر ارض کرویدر ولکن حرکت وسکونی اعتقاده خلل ویرمز * کلام قورنتنه محلنه * محل مذکور بر محکم ومتین وواسع ومتعدد باغچه وقصرلری مشتمل بر موضع اولدیغی کوریجك اقلیم فرانسه‌نك بیوت وسائر ابنیه‌سی متین واستوار وحیاض وریاض ایله پر بار ایدوکی معلومم اولدی وفرنکستانی کورمدیکمدن اول امرده هر شیئی غریب کوردم وقورنتنه محلنه لسانی بلمدیکمز بر طاقم خدمتچیلر کتوردیلر انسانك یره وبلکه یره دوشمش سجاده اوزرینه اوطورمسنی استغراب ایتدکلرندن اوطورمق ایچون یره یوز قدر کرسی وعالی تره بزه‌لر کتوروب بیاض طباقلر ایله سفره‌لری دوناتدیلر وهر طباغك اوکنه برجام قدح وچتال وبچاق وقاشق وهر طبله‌یه صو ایله مملو ایکیشر قدح وبرر بیرالك وبرر طوزلق کتوروب طبله‌نك اطرافنه کرسیلری وضع ایتدیلر بعده طعامی کتوروب هر طبله‌یه بر بریا خود ایکیشر بیوك طباق وضع اولنوب هر کس کندو طباغندن اکل ایتمك اوزره تره بزه‌لر تقسیم اولندی فرنکستانده بشقه‌سنك چتال وبچاغیله طعام یمك وغیرینك قدحندن صو ایچمك والیله یمك یمك اصلا عادت اولمدیغندن هرکس اوکنده اولان بچاق ایله کسوب وچتال ایله یمکه باشلادی طائفهٔ افرنج آخرك قدحندن صو ایچمامك وغیرك چتال وبچاق وقاشغیله وبلکه انسان الیله یمك یمامك مورث نظافت وباعث سلامت اولدیغنی اعتقاد ایدرلر ومشاهده‌مزه کوره طائفهٔ مذکوره باقر صحنده وباقر سنیده ولو قلایلو دخی اولسه بیله یمك یمزلر باقرالاتی فقط یمك پشورمك

ایچون اولوب انجق ملون طباقلری استعمال ایدرلر وطعاملری ترتیبجه اولوب
بعض کره متعدد طعاملر پشوررلر شویله که اولا طعامه چوربا ایله بدأ ایدوب
ات وخضار وفطر کبی انواع اطعمه دن تناول اتدکدن صکره سلاطه وبعده میوه ایله
ختم طعام ایدرلر وچوق کره طعاملرینی طباقلرک رنکنه اویدررلر مثلا سلاطه
یشل ایسه طباغی یشیل وقرمزی اولسه قرمزی ایدرلر وقس علی هذا بعد
الطعام اوزرینه ازاجق نشئه ویرمجک قدر شراب نوش وبعده قهوه وچای
استعمال ایدرلر بو ترتیب هر کسک حالنه کوره اغنیا وفقرا بیننده جاریدر
بودخی عادتلرندندر که بر کره طعام ییدیکی طباقده بردها ییموب آخر مستعمل
اولمیان دیکر طباق آلورلر وسریر کبی بوجه شیلر اوزرنده یاتمق عادتلری
اولدیغندن بزه دخی بو مقوله یتاق کتوردیلر اون سکز کون قورتنه چله سی
چکوب طشره یه چقلمدیسه ده محل مذکور ککش اولوب بیوک باغچه سی
اولدیغی انفاذ کراوانشیدی قورتنه ختام بولدقده عندلرنده کیجه کوندز
استعمالی مستمر اولان مزین وکونا کون نقوش ایله آراسته اولان عربه لره
بنوب شهر مذکورده براوه داخل اولدق اول خانه نک اطرافنده مملکتدن
دیشارو باغچه لر وادوات ایله مصنع قصرلر وار ایدی وخانهٔ مذکورده اقامتمز
اثناسنده بعضا شهر ایچنه چقوب قهوه لره کیدر ایدک طائفهٔ افرنجک
اکثر قهوه لری منقش ومزین اولوب درونته کیروب چقمق کلیتلو مصارفه
محتاج اولدیغندن ادنالرک حالنه الورمیوب بلکه مجمع ارباب حشمت
ونشیمنکاه توانا وذی قدرت اولمغله فقرا کروهی رابطه سز قهوه لره ومیخانه لره
وحشیشخانه لره کیدرلر اسکندریه نک مرسلیایه مشابهتی مقالهٔ اولیدن
فصیل اولدمکذارش پذیر خامهٔ تحریر قلنمشیدی لکن بینلرنده اولان فرق
مرسلیانک زقاقلری ویوللری اولقدر ککش که برقاچ عربه بربرینه طوقنمقسزین
زقاقدن مرور ایدر ومملکتده اولان قوناقلر ودیوانخانه ورواق وبالجمله
اوطه لرینک ایچ دیوارلرنی وقاعه لرینک جوانب اربعه سی زیاده رونقلو اولمق
ایچون بیوک وزجاجکاری مرآت بیکرنما وضع وتعلیقله تزیین ایدرلر ایتدا

چارشوی شهری سیر ایتدیکمزده آیینه وزجاجلرله منقش ودرونده جمیل
ودلربا خاتونلر ایله مشحون دکانلردن مرور ایتدک نسوانلرینک یوزلری وباش
وکردن واموزلری نه قدر قوللری اچق اوله رق کزمک وبیع وشراده مستقل
وارککلری دخی اشغالله مشتغل اولمق عادتلریدر بومثللو بینظیر قهوه ودکان
وسائر عماراتی سیر ایدر ایکن اول کوردیکمز تحف بر بیوک قهوه اولوب
درونته داخل اولدیغمزده قهوهٔ مذکوره نک شکلی عجیب وترتیبی غریب
وقهوه جیسی بر خاتون دلفریب اولوب اوکنه برحقه وبریوی قلم ایله بر مقدار
دفتر قویمش وقهوه اوجاغی ناسک اوتوره جغی محلدن بعید بر قاعه ده اولوب
ناسک اوتوره جق محلی ایله قهوه اوجاغی اراسنده تازه قهوه چوجقلری
خدمت ایدرلر وناسک جلوسیچون قطیفه واطلس قاپلو کرسیلر اولوب نفیس
اخشابدن مصنوع طاوله لر وهر طاوله سیاه یاخود صومکی مرمر ایله مفروشدر
هر قهوه ده انواع شراب وشربتلر وبورکلر صاتیلور ادم بر شیئه راغب اولدقده
ذکر اولنان چوجقلر قهوه جی خاتوندن استیذان واول دخی ویرمکه کوکلی
اولور ایسه التماس ایتدیکی شیئی بروجه محرر یاننده اولان دفتره قید وبعده بهاسنی
مبین برقطعه یافته یازوب چوجغه اعطا ایدوب طالب اولان کسنه یه امر ایدر
وقهوه یی شکرله ایچمک عادتلری اولدیغندن بزدخی اویله شکرلو قهوه ایچدک
وانلرک هر بر قهوه فنجانلری مصر فنجانلرینک دردی قدر اولوب حاصلی فنجان
اولمیوب قدحدر ولاجل المطالعه وقایع یومیه لری واردر اشبو قهوه یه
کردیکمزده درونده ناسک کثرتندن بیوک برقصبه ظن ایتدم ناس قهوه یه
کیروب چقدقده جوانب اربعه سنده بند اولنان آیینه لرده قائم وجالس
وماشی هیئتنده متعدد صورتلر کورندیکندن یول ظن ایدوب مسدود
اولدیغنی بلمز ایدم لکن کندو صورتمی آیینه ده متعدد کوردیکمده مبنی
اشبو قهوه طریقه مشابه اولمسنک سببی آیینه لرک خاصیتندن ایدوکنی بلدم
نهایتی دیوارلرده بیوک ومتعدد آیینه لر تعلیق اولندیغندن بر صورتی جوانب
اربعه سنده متعدد کوسترر زیرا آیینه نک عادتی صورتی ایکی کوسترر

بو مملكتده كورديكمز عجائبك كمال تفصيلي مدينهٔ پاريسك اوصافنده بيان
اولنه جقدر مرسلياده اقامتمز اثناسنده فرانسزجه حروف تهجي تعليم ايدر
ايدك فرانسز وقعه سنده فرانسزلرله مصردن كتمش و مرسلياده اقامت ايتمش
و فرنك كسوه سني كيمش شاملي و مصرلي طائفهٔ نصارادن چوق كمسنه واردر
اما فرانسزله كيدن اهل اسلامك بعضيلري فوت اولمش و بعض چركسي
و كرجي كوله و جاريه لري اوتاريخده صغير السن اولدقلرندن فرانسز آيننه
كيرمش و عبد العال نامنده برشخص فرانسزلر مصري استيلالرنده يكيچري
اغاسي ايتمش و كتدكلري وقت مرقوم برابر كيدوب اون بش سنه اسلامي
اوزره قالمش ايكن بر فرنك خاتوني ازدواج سبيله نعوذ بالله تعالى آيينلرينه
كيرمش و چوق كچمدن مرد اولمش و مرسومك ايكي اوغلي و بر قزي اولوب
مصره كلديكي و ابين نصارى اوزره اولدقلريني و اوغلنك بري اليوم ابوزعبلده
تعليمجي ايدوكني كوردم بو كا مماثل بعضيلرندن شويله مسموعم اولمشدر كه
سرعسكر جنرال كلبري مصرده قتل اولندقدنصكره بدلنه منو نام جنرال
نصب اولندقده ظاهرا مسلمان و عبد الله اسميله مسمى اولوب رشيد اشرافندن
بر شريفه قزي اوردهٔ ازدواج ايتمشيدي فرانسز مصردن چقدقده بودخي
رجوع مراد ايتمكله خاتوني الوب محلنه وصوللرنده مرقوم ينه اسكي آيننه
راجع اولمغله عمامهٔ اسلامييي تبديل و كما كان باشنه شبقه قويمش و حرميله
برمدت بوحال اوزره مكث و آرام ايدوب هنوز خاتون مرقومه مسلمه ايكن
بر چوجق طوغرمش قوجه سي بكي طوغمش طفلي نصارى آييني اوزره
كنيسه ده يقامسني قصد و مراد ايتدكده خاتون مزبوره چوجغمي اصلا
نصراني ايتمم و باطل دينه ميل ايتدرمم ديوابا ايلديكنده مرسوم دينلرك
جمله سي حق و مآلي بردر و رأء حقده انجق اعمالي طيبه شرطدر ديه رك هرنقدر
ابرام و اقدام ايتديسه ده بروجهله رضا داده اولمديغندن زوجهٔ مزبوره يه
توجيه كلام ايدوب قرآن عظيم الشان بوني ناطقدرسن مسلمانسن اللهك
كتابني تصديق ايتزميسن ديوب بعده افرنج علماسندن عربي لغتي اوكرنمش

وقرآن

وقرآن ذيشاني اوقومش اولان بارون وساسي نام عالمي ياننه احضار ايدوب
بزم محاوره مزي يعني مرور ايدن مادهٔ ادياني شوندن استفسار ايت ديديكنده
مزبوره مادهٔ ديانتي اول عالمه سؤال ايلدكده استعيذ بالله (ان الذين امنوا والذين
هادوا والنصارى والصابئين من آمن بالله واليوم الاخر وعمل صالحا فلهم
اجرهم عند ربهم ولا خوف عليهم ولا هم يحزنون) قول شريفني خاتونه حجت
ايلديكنه بناء چوجغني آيين نصارايه ادخال ايلمكه رضا داده اولوب اذن ويرمش
على رواية خاتون مرقومه دخي او آيينه كيروب اوحال اوزره هالك اولديغي
منقولدر و بر قوجه خاتون الآن اسلامي اوزره ثابت و پايدار اولديغني و محمد
نامنده و فرنك كسوسنده ازه جق عربجه بيلور و سائر لغتلرده فصيح اللسان
بر آدم كوروب نره لي اولديغني سؤال ايتديكمده اقاليم صعيديه دن
مدينهٔ اسيوطدن ايدوكني و پدري اكابر بلده و اشرافدن اولوب اسمي
عبد الرحيم و اناسي اسمي مسعوده اولديغني و من صغرنده فرانسز طوتوب
كتورديكني والحالة هذه اسلامي اوزره ثابت ايدوكني و امور دينيه دن الله
بردر محمد عليه السلام اللهك رسوليدر والله كريمدر قضيه لرينه عالم اولديغني
خبر ويردي مرقومدن بو سوزي اشتديكمده كندوسنده علامت خير
وسيماسنده آثار شرافت اولديغني فهم ايتدم في الواقع ديديكي صحيح ايسه
جرير ابن ابي القاسم طهطاوي حضرتلرينك نسلندندر و طهطا اشرافي دخي
قطب الرباني يحيا ابن ابي القاسم حضرتلرينك اولادندندر و اوچنجي اوغلينك
اسمي علي البصير اولوب صعيدده كائن شندويل جزيره سي اهلي بونك ذريتندندر
و عبد الوهاب الشعراني حضرتلري ابو القاسم حضرتلرينك شهرتني هرنقدر
طبقاتنده ذكر ايتمش ايسه ده انك كمال و فضيلتي عارف اولانه مخفي
دكلدر و ممالك عثمانيه ده اولان اكثر اشرافك انسابي ذكري سبقت ايدن
جرير حضرتلرينه پيوست اولور و مرسلياده كورديكمزلك بريدخي
سبكتاكل نامنه بر تفرج محلي و امور غريبه سي اولوب معرفتي تعريف ايله
ممكن دكلدر انجق رأي العين كورمكه محتاجدر پاريسده ظهوره كله جك

سوزلرده محل مذكوری ذكر ايدرز حاصلی كلام بو مدينه ده اللی كون آرام
وبعده پاريس طرفنه اطلاق زمام اولندی

فصــــل ثانی

مرسليادن خروج وپاريسه دخول وبينلرنده اولان مسافه نه مقدار ايدوكنی
بيان ايدر

مرسليادن پاريسه كيتمك مراد ايدنلر يا مستقل بر عربه ياخود بر قاچ كمسنه
اولور ايسه عربه دن بر محلی استكرا ايتمك ويولده اكل وشربی يا كيسه سندن
اولور ياخود اول امرده اكل وشربی عربه جينك اوزرينه اولمق شرطيله
مقاوله ايلمك ووقت اكل ونوم وسائر لوازم ضروريه ايچون بر مقدار مكث
ايدوب سائر وقت كيجه كوندز كيتمك عادتلرندندر ويولده اولان هر بلده ده
اكل وشرب واستراحت ايچون مرتب محللر اولوب مأكولات ومشروباتدن
هر نه ارانسه بولنور ولاجل النوم پاك وتميز وهر لوازماتی مهيا وآماده محللر
تخصيص قلنمشدر مرسليادن رفيقلرمزله عربه لره سوار اولديغمزده ابتدا كی
مرحله ده بر قرار اوزره هر نقدر كيدلدی ايسه ده انسان دكزمشقتندن
متألم ومتأذی اولديغی كبی بونده متأثر اولمزايدی اوچنجی كونی وقت ضحاده
ليون نام مدينه يه واصل اولوب بونده اون ايكی ساعت قدر استراحت وبعده
ليلا جانب پاريسه عزيمت اولنوب ومرسليادن خروجمزك يدنجی كونی قوشلق
وقتی پاريسه دخول ميسر اولدی مرسليا ايله ليونك مابينی طقسان ايكی
وليون ايله پاريسك مابينی يوز اون طقوز فرسخ فرانسا ويدر بو تقديرجه
مرسليا ايله پاريسك مابينی ايكيوز اون فرسخ فرانساوی اوليور وبو مسافه ده
چوق كويلر اولوب اكثری بيع وشرايی مشتمل وانواع اشجار ايله مزين بيوت
وقره قول محللرينی شاملدر حاصلی اكثر قرا بر برينه متصل اولديغندن
عمليه ايله كيدن آدم مجموع قرايی قريهٔ واحده ظن ايدر ويوللرده نادر اوله رق
اغاجسز بعض محل بولنور ايسه ده اكثری سرتسر مهندسانه ترتيب ايله
غرس اولنمش اشجار ايله تزيين قلنمش اولمغله يولجيلر اكثری اول اشجارك

كولكه سنده كيدر شهر خاتونلری كسوه وزينتده اهتمام تام اوزره اولدقلرندن
ذكر اولنان قريه لرك وكوچك قصبه لرك خاتونلری پاريسك خاتونلرندن زينت
وكسوه ده نقصان ايسه لرده كوزللك وپياضلقده پاريس خاتونلرينه قابقدر

مقالهٔ ثالثه

فصل اول پاريسك جغرافياجه نسبت ووضعنی وطبيعت ارضنی واقليمنك
مزاج وقطرينی بيان ايدر

معلوم اوله كه فرانسزلرك املاده يازدقلری بعض حروفی تكلم ايتممك عادت
مستمره لرندن اولمغله مثلا اتينه كه حكمای يونانك مسقط رأسلريدر اتينس
يازوب اتين اوقورلر مدينهٔ مزبوره نك اسمنی پاريش يازوب پاری اوقورلر
اما عرب وترك وسائرلری پاريس ياخود بريس ياخود پاريز يازرلر وقليلا فاريس
ديرلر واهالئ پاريسك غيری سائر فرانسزلر عندنده پاريز اوقونمق شهرت
بولمش ايسه ده ظنمه كوره كاتبه اوفق اولان سين ايله يازلمقدر انجق
فرانسزلرك احيانا سينی زا اوقوملری بعض شروطه مبنيدر اوشرط دخی
بومقامده پاريسه نسبت قصد اولنمديغچه بولنمز نسبت اشيايی اصلنه رد
ايتديكندن نسبت قصد اولندقده فرانسزلر پاريزيانی اوقورلر لكن نسبت اشيايی
اصلنه رد ايتمك نسبت عربيه در بو مقامده ايسه نسبت عجميه در بعض
اشعارمده پاريسك سين ايله يازلمسنی اختيار ايدوب ديديم

* لئن طلقت باريسا ثلاثا * فما هذا سوی لوصال مصر *
* فكل منهما عندی عروس * ولكن مصر ليست بنت كفر *

وقلت

* لقد ذكروا شموس الحسن طرا * وقالوا ان مطلعها بمصر *
* ولكن نور آهاوهی تبدو * بباريس لخصوها بذكر *

قدماء فرانسه ده بر طائفه سين نام نهرك اطرافنده ساكن اولوب پازرين تسميه
قلنورايدی انده ساكن اولدقلرينه مبنی انلرك اسمی محل مذكوره تسميه
ايتديلر يوخسه بعضيلرك ديديكی كبی اصلنده پاريس بر مشهور آدمك اسمی

اولوب صكره محل مذكوره نقل اولنمه دكلدر بو عالمده مدينهٔ مذكوره‌دن
معمور بر شهر يوقدر و فرانسه شهرلرينك بك بيوكی و كرسی مملكت فرانسه
اولوب حالا ملك فرانسه انده ساكندر مدينهٔ مزبوره‌نك عرضی يعنی خط
استوادن جانب شماله بعدی قرق طقوز درجه و اللی دقيقه‌در هر بلده‌نك
طولی نصف نهار تعبير اولنان خطدن معتبر اولديغندن مدينهٔ مزبوره‌نك
طولی اعتبارات ايله مختلفدر مثلا فرانسزلرك اعتبار ايدوب رصد سلطانی تعبير
ايتدكاری خطدن اعتبار اولنور ايسه طائفهٔ فرانسز خط مذكوری سائر
اماكنك طوللرينه مبدأ اعتبار ايتدكلرندن حساب فرانساوی اوزره مدينهٔ
مذكوره‌نك هيچ طولی اولميوب صفردر و شو بطلميوسك بحر غربده واقع
جزاير خالداتده اولان نصف نهار خطندن اخذ ايلديكی خطكه الحالة هذه
اهل قلمنك كبی بعض طائفه‌نك مبدأ اطواليدر خط مذكوردن حساب
و اعتبار اولنديغی صورتده پاريسك طول شرقيدن تخمينا يكرمی درجه
بعدی واردر هر نقدر بيانی صددنده اولديغمز شيئه مخالف ايسه ده اماكنك
درجهٔ عرض و طولی بلمك ايچون مسائل هيئتدن بر نبذه‌نك ذكر و بيانی
ايجاب ايلدی معلوم اوله كه علمای هيئت ارضك كرويتی ادلهٔ عقليه ايله
بعد الايضاح غير صادقة التكوير ديديلر هيئت مخصوصه اوزرينه صورت
ارضی رسم ايدوب ارضی تقسيم و بلمسی قولای اولمق ايچون اوزرنده نصف
نهار دائره‌لريله بر برينه متوازی اوله‌رق بر طاقم دائره‌لر و بر محور و ايكی قطب
فرض ايتديلر شويله كه كرهٔ ارضدن محور فلكه مقابل اولان خطه محور ارض
و بو محور ارضك ايكی طرفنده اولنلرك برينه قطب شمالی و ديكرينه قطب
جنوبی و قطبك برندن ديكره نسبت اولنان دائره‌لره نصف نهار دائره‌لری تسميه
ايتديلر مذكور دائره‌لره نصف نهار دائره‌سی اسميله تسميه‌لرينك سببی كونش
بو خطك مرور ايتديكی محلك اوزرينه كلسه او محلده ظهرك وقتی اولور
و ذكر اولنان دائره‌لرك مركزی مركز ارضدر و دوائر متوازيه ديديكمز
دائره‌لرك اورطه‌سنه قطبك برندن ديكرينه ممتد اولان خط استوا كيروب

انلری ايكی شق ايتمش و دائرلر محور ارض ديكدر و خط استوا كرهٔ ارضی ايكی
بلوك ايدوب بر بلوكنه نصف شمالی و ديكرينه نصف جنوبی ديمشدر و دوائر
نصف نهار ايله دوائر متوازيه‌دن هر بری سائر دائره‌لر كبی اوچيوز التمش
درجه‌يه و هر درجه التمش دقيقه‌يه و هر دقيقه التمش ثانيه‌يه و هر ثانيه التمش
ثالثه‌يه تقسيم اولنور و قس على هذا الجق طائفهٔ افرنج ايكی تقسيم احداث
ايدوب دوائری درت ربعه تقسيم و هر ربع يوز درجه‌يه و هر درجه يوز دقيقه‌يه
و هر دقيقه يوز ثانيه‌يه تقسيم اولنور ديديلر فرنكلرك بو اعتباری حساب
اعشاريدن نشئت ايتمش ايسه ده اولكی تقسيمك استعمالی مشهوردر دوائرك
بو وجهله كيفيتی معلوم اولدقده طول و عرض ارض دخی معلوم اولور و عرض
درجهٔ خط استوا كه اعظم دوائر متوازيه‌در اندن بعيد و اكا موازی اولان
دائره‌لردر دوائر مذكوره شمالده اولور ايسه نهايتی طقسان درجه اولوب
عرض شمالی تسميه اولنور جنوبده اولور ايسه كذلك نهايتی طقسان
درجه اوله‌رق ارض جنوبی تسميه اولنور كه‌لم طوله طول ديدكلری
خط نصف نهاردن ديكر خط نصف نهاره ممتد اولان خط موهومدن
عبارتدر و لكنه مبدأ اولی ديرلر و طول شرقی و غربی اوله‌رق يوز سكسان
درجه بعددن عبارتدر نصف نهار دائره‌سی اوزرينه نصف نهار اولی
درجه‌لرينی وضع ايتدكلری كبی ارباب جغرافيا كره‌لرده و خريطه‌لرده
هر بر دائرهٔ متوازيه‌نك اوزرينه خط استوا دائره‌سندن بعيد اولان درجه‌لری
دخی وضع ايتمشلر آنفا ذكر اولنديغی وجهله بطلميوس حكيم نصف نهارك اول
دائره‌سنی جزائر خالداتده رسم ايتمشيدی امريقا قطعه‌سی كشف اولندقده
طائفهٔ افرنج هر قطرده نصف نهار اول خطی اعتبار ايتديلر مثلا فرانسزلر
نصف نهار خطنی مدينهٔ پاريسده اعتبار ايتديلر باقی اوروپا اهاليسی بطلميوس
حكيمك اعتباری اوزره طول بلادی جزائر خالداتده واقع جزيرهٔ حديدن
اخذ ايدرلر و راسنده عمارات معلوم اولميان يا خود مكهٔ مكرمه كبی مزيتله
ممتاز اولان قطرده اولمق و ما عداسی كندويه نسبت قلنمق اوزره جميع طائفه

بينده مشترك بر محلدن مبدأ طولى اخذ ايتمك اوليدر بو تقديرجه مبدأ طولى
اوقاتله متفاوت اولان محلدن اخذى ممكندر زيرا طائفهٔ افرنج قتنده ارض
حركت يوميه سنى يكرمى درت ساعتده قطع ايدر يعنى ارض كره‌ده
رسم اولنمان دائره دن سيرنده هر ساعتده اون بش درجه قطع ايدر وهر
درجه درت دقيقه اولديغى معلومدر مثلا مصرده وقت الظهر داخل اولسه
مصرك جانب غربيسنده اون بش درجه بعيد اولان محلده ظهرك وقتى
بر ساعتدن صكره اوتوز درجه بعيد اولان محلده ايكى ساعت صكره اولور وهلم جرا
مصرك جانب شرقيسنده اون بش درجه بعيد اولان محلده بر ساعت اول
واوتوز درجه بعيد اولان محلده ايكى ساعت اول ظهر اولور وپاريسك جانب
غربيسنده وشرقيسنده واقع بلادك وقت ظهرى معلوم اولنجق طرفينده واقع
اولان بلادك طول جهتندن بعدى فهم اولنمق ممكن اولور بو صورتده پاريسك
ظهرى مصرك ظهرندن بر ساعت اللى التى دقيقه صكره اولور واسلامبولك
ظهرندن بر ساعت قرق التى دقيقه صكره وبغدادك ظهرندن ايكى ساعت
قرق سكز دقيقه صكره وحلبك ظهرندن ايكى ساعت اوچ دقيقه صكره
وجزايره نسبت اولندقده تخمينا درت دقيقه صكره وتونسك ظهرندن
يارم ساعت ايكى دقيقه صكره اصفهانه نسبت اولندقده اوچ ساعت يكرمى
ايكى دقيقه ومدينهٔ بكين كه كرسئ مملكت صيندر انك ظهرندن يدى ساعت
قرق بر دقيقه صكره ومدينهٔ رومهٔ كبرانك ظهرندن يارم ساعت وسكز دقيقه
صكره اولور بالاده ذكر اولنمان بلاد مدينهٔ پاريسك جانب شرقيسنده واقع
محللردر اما طرف غربيسنده كائن مملكتلردن مدينهٔ مدريد كه حالا كرسئ مملكت
اسپانيه در انك ظهرندن پاريسك ظهرى درت دقيقه اول ومدينهٔ اشبونه كه
كرسئ مملكت پورتكيزدر انك ظهرندن بش بچق دقيقه اول وامريقاده كائن
فلادلفيا نام مدينه نك ظهرندن بش ساعت اون اوچ دقيقه اول ودوبجانيرو
نام مدينه كه كرسئ ابريزيله در انك ظهرندن تخمينا اوچ ساعت
اول وامريقاى روسيه ده بر جزيره ايله مدينهٔ پاريس متقاطرات يعنى

برحذاده

برحذ اده بولنسد قلرندن برنده ظهر ودیکرنده نصف الليل اولور كه لم
اسكندريه ايله پاريسك بيننده اولان بعد مسافه يديوز التمش طقوز ومصر ايله
ما بينلرنده اولان مسافه سكزيوز طقوز واسلامبول ايله بينلرنده اولان
مسافه بشيوز التمش وحلبه نسبتله اولان مسافه سكزيوز التمش التى وفاسده
كائن مراكيش نام مدينه ايله بينلرنده اولان مسافه يديوز يكرمى بش
وتونس ايله بينلرنده بولنان مسافه اوچيوز تمش وكرسئ مملكت انكليز اولان
لوندره نام مدينه ايله بينلرنده اولان بعد يوز وروسيه نك كرسئ مملكتى اولان
پترپورغ نام مدينه ايله بينلرنده اولان مسافه بشيوز قرق التى وقديم كرسى
مملكت روسيه اولان مسقوه نام مدينه ايله بينلرنده اولان مسافه التيوز
وپاپانك كرسئ مملكتى اولان رومه نام مدينه ايله ارالرنده اولان بعد اوچيوز
يكرمى بش وكرسئ بلاد نمچه اولان بچ نام مدينه ايله بينلرنده اولان مسافه
كذلك اوچيوز يكرمى وناپولى نام مدينه ايله ارالرنده بولنان مسافه اوچيوز
اوتوز درت فرسخ فرانسا ويدر ومدينهٔ پاريسك بحر محيطه نسبتله ارتفاعى
اون سكز آديم بويدر غايت حر وغايت بارد اولميوب بلاد معتدله دن اولديغندن
نادرا اوله رق پك اسى اولدقده درجهٔ حرارت اوتوز بر بچق وحرارت متوسطه سى
يكرمى طقوز درجه يه بالغ اولور اما درجهٔ برودتى نادرا اوله رق اون ايكى
وپك ندرت اوزره اون سكز درجه يه وبرد متوسط يدى درجه يه بالغ اولور
درجهٔ حرارت متجمدانك ازيمكه شروعى ابتداسندن صويك فورانه قدر
اعتبار اولنور درجهٔ برودت صويك طوڭمسندن اعتبار اولنور قيش كونلرى
پاريسده اكثر اوقاتده دومان وبلوت چوق اولديغندن ومدت مديده كونش
كورنمديكندن اها ليسى كون يوزى كورمكه حسرت اولور وفصول
اربعه ده يغمور اكسك اولميوب ياغدقده شدت وكثرت اوزره ياغربنا برين
يغمورك مضرتنى دفع ايتمك وخانه لرك اوزرندن يغمور صويى اشاغى نازل
اولمق ايچون خانه لرك اوستنى وصچاقلرنى ديك وقنبور يپارلر پاريسك زقاقلرنده
وخانه لرنده صواقه جق كريزلر وصو بريكه جك چقور محللر اولوب يغمور نازل

اولدقده زقاقلری قالدیرم اولدیغندن یغمور صویی مجاری وقنوات کبی
کیرزله آقوب زقاقلرده اصلا صو بریکمز وصهریج وبعض اغزی طار
اشاغیسی ککش قیوله آقارکیدر انجق هواسنک مزاجی تغیره بک اقربدر
شویله که آن واحدده یاخود برکو نصکره هواسی تبدیل اولور مثلا
صباح وقتی هوا کوزل ولطیف وتغیری خاطره خطور ایتمز ایکن یارم ساعت
کچمدن هوا تبدیل اولوب عقبنده بلوت پیدا ویغمور نازل اولورو کاه اولورکه
برکون حرارت یکرمی درت درجه یه بالغ اولمش ایکن فرداسی اون ایکی
درجه یه بالغ اولور بنابرین انده اولان آدم هوا تغیرندن چوق امین وسالم
اوله مز واهالینک مزاجی بعینه هواسنک مزاجی کبی اولدیغی آتیده کاور
وهواسی بو درجه متغیر ایکن ینه حرارتی مصرک حرارتنه واصل اوله میوب
فی الجمله صحته مناسب ایسه ده تغیرینه بناء ضررندن انسانه احتراز لازم اولور
وهواسی دفعةً شدت برودتدن شدت حرارته انتقال ایتدیکندن انسان
هواسیله الفت وامتزاج ایچون تدبیره محتاجدر ایام شتاده هواسنک
برودتی کمالده اولوب انسان محنت ومشقت ایله تحمل ایلدیکندن
آتش وسائر برودتی دفع ایده جک نسنه لره محتاج اولورلر بنابرین قهوه
خانه لرده واو وقوناقلرده ودکانلرده آتش یاقق ایچون مرتب آتش محللری
اولوب آتش یانان محله حطبک توتونی منتشر اولمقسزین منافذ وباجه لر
توتونی هوایه جذب ایدر بعض اوطه لرده مطلا وغایت نظیف وجوانب
اربعه سی مرمر دوشه لی وتیمور قپولی ودرونده احراق اولنان حطبک
توتونی هوایه چقمق ایچون تنکه بوریلی لطیف ومصنع فرونلر اولوب
بو فرونلره حطب وخشب مقوله سی قونوب بعده احراق اولنور توتونی اول
تنکه بوری یه وآندن هوایه خروج ایدر بو وجهله فرون وتنکه بوری قزروانک
قزغنلغیله اوطه ورواق وصوبه لر دخی قزرو بعضا قوناقلرده طرز عجیب وشکل
غریب اوزره مسقو فرونلری دخی بولنور وبو فرونلره فرانسزلر بوال اسمیله
تسمیه ایدرلر وفرانسه ده اولان فرونلر غایت مصنع واولدقلری محللرینک ونظیف
الدیغندن

اولدیغندن ایام شتاده فرونلرک حوالیسنه اجتماع ایدرلر ومسافره
بک بیولک اکراملری مسافری آتشه وفرونلره اوطورتمقدر نسئل الله
تعالی الخلاصة من حر نار جهنم بو مقامده قائلک خیر کثیری الله ایچون
اولسون نه کوزل سویلمش

*النار فاکهة الشتاء فمن یرد * اکل الفواکه شاتیا فلیصطل*

حاصلی فرانسزلر کندولرینی صوقدن محافظه ده بو مقوله نسنه لره محتاج
اولدقلرندن حطب وکومور کبی سائر لوازم شتویه مؤنت بیتک جزؤ اعظمیدر
وایام شتاده یغموری دفع ایچون رجال ونسا عموما شمسیه استعمال ایدر
وایام صیفده رجالی اصلا شمسیه استعمال ایتمزلر ومدینهٔ مزبوره نک ارضی
هر وجهله زراعته صالح ومستعد اولدیغندن اکثر خانه لرنده اجناس اشجار
وازهار وسائر سبزواتی مشتمل بیوک باغچه لر اولوب اهالیسی حیوانات غریبه یی
تربیه ایتدکاری کبی نباتات غریبه یی دخی تربیه ایده کلدکلرندن اکثر نباتات
غریبه پاریسده بولنور بنابرین علم نباتی تعلم وتعلیملری اثناسنده رأی العین
کوروب خواصنی متعلمینه تفهیمده انتفاع ایتمک ایچون خرما اغاجی اورادہ
مثمر دکل وبلکه بلاد حاره یه مخصوص ایکن انواع حیل وتربیه ایله شجر
مذکوری غرس ایدوب یتشدیرمشلر فاضل قزوینی عجائب المخلوقات وغرائب
الموجودات نام کتابنده خرما اغاجی بر شجر مبارک اولوب ممالک اسلامیه دن
ماعداده بولنماسی کندوسنه خاصهٔ عجیبه دردیدی انجق بلاد امریقا کشف
اولندقده شجر مذکور انده بولندی بلاد اسلامک ماعداسنده بولنان خرما
اغاجی نوع دیکر اوله رق شاید خرما اغاجی اسمیله تسمیه قلنمش اوله وارض
پاریسه قریب صویی صوق ایکی ارماق اولوب بری بیوک ومشهوردرکه اسمنه
نهرسین ودیکرینه نهرغوبلان دینور طائفهٔ افرنجدن بعض اهل کیمیا مواد
خارجه ایله خلیطی از اولان صولرک بری نیل مبارک وآخری بلاد هندده
کائن نهر کنک ودیکری پاریسده کائن مذکور نهرسیندر دیدیلر وانهار
مذکوره نک صولری اوزره تفرع ایدن منافع طبیه صحت ابدانه وحضر طعامه

وصابونی کوزل کوپورتدیکندن چامشور غسلنه وسائر اشیایه استعمالی
بشقه صولردن انسب اولقدر نهرسینده اوله رق پاریس داخلنده اوج جزیره
اولوب برینه فرانسزجه جزیرهٔ سیته دیرلریعنی اسکی پاریس جزیرهٔ مزبوره ده
اولدیغندن کان جزیرة المدینه دیمك اولیپور انجق محروسهٔ مصرده کائن منیل
جزیره سنك نزهت وروشنلکی برشیئه قیاس دکلدر ونهرسین مصر خلیجی
کبی مدینهٔ پاریسی ایکی شق ایده رك بتمامه اورطه سندن مرور ایدر طرفینته
رصیفلر ایله متانت واستحکام ویرلمش بر نهر اولوب اوزرندن بو کلی بیولك
قایقلر مرور واید روطعم وسائره نافعده ماء نیل ایله ماء نهرسین بیننده فرق عظیم
واردراهل پاریسك ماء سینی قبل الاستعمال تصفیه ایتدکاری کبی ماء نیل
تصفیه اولنسه نهرسیندن انفع اولورنهرسینك صویی طعمی ایله سائر ماء عیون
رقیو وساقیه صولری بیننده فرق اولدیغی کبی پاریس ایله مصرك ترابی وصولری
وشفتالودن بشقه میوه لری واقلیملری بیننده فرق عظیم واردر انجق پاریسك
شفتالوسی پك لطیف وکوزلدر اهل پاریسك مصالح بلاده اعتنا وزراعت
ومیوه تربیه سنه حسن تدبیر واهتمام تام ودقتلری اولمسه شهر ومدینه لری لاشیء
کبی اولور ازجمله پاریسده کائن نهرسین ایام صیفده پاك ونظیف ومحل نزهت
ایکن ایام شتاده سکز درجه یه قدر منجمد اولوب اوزرندن عربه لر ایله کچیلور
واغاجلری ایام صیفده بپراقلنوب یشل ولطیف وسبزه لری کثرت اوزره بولنور
ایکن ایام شتاده اصلمش حطبه دونر وکریه المنظر کل آدم کبی اولور وسائر بلاد
بارده دخی بونك کبیدر خصوصا ایام شتاده هوا دخان وبخار وسحاب ایله
مستور اولوب اکثر اوقاتده نزول برف وباران ازالهٔ فرح وسرور آدمیانه بادی
اولور وبردلشدتندن شرابلری طونوب آتشلری سونر انجق طائفهٔ افرنجك
بومقوله بردوغوائل شتایه القتلری اولدیغندن چوق متأثر اولمیوب قیش
کیجه لرینی عیش وعشرت واکثر اوقاتلرینی لعب ولهو ومحبت ایله کچیررلر نسئل
الوقایة من برد الزمهریر وایام صیفده دخی وقتلی وقتسز هواسی بلوط استیعاب
ایدوب شدت صوت رعد وبرق حدوثی برایکی کون مستمر وبعضا نزول صاعقه

یعنی یلدیرم دوشمه سیله وجود انسان مقشعر اولدیغندن انسان بروقت
فرحناك ومنبسط ایکن بومقوله کائنات جولك حدوثیله فرح وانبساطی
انقباضه مبدل اولور اقالیم مصریه ده ایسه صیفا وشتا بومقوله انسانه تعب والم
ویره جك درجه ده یغمور اولمدیغی شویله طورسون قار وکولك کورلمه سی
وشمشك چقمه سی ویلدیرم نزولی کبی نسنه لر پك نادر اولور اوروپا کبی اهتمام
اوزره آلات وادوات عمارته اهتمام اولنسه سلطان مدن ورئیس بلاد دنیا
اولور وایدی تتکم افواه عالمده مصرك ام دنیا اولدیغی مشهوردر موافق
مصری وخدیو اعظم افندمزی مدح وثنا حقنده اشبو عربی قصیده یی
تنظیم ایتمشدر

ناح الحمام علی غصون البان * فاباح شیمة مغرم ولهان
ما خلته مذ صاح الا انه * اضحی نقید الیفه ومعانی
وکانه یلقی الی اشارة * کیف اصطباری مذ نأی خلانی
مع اننی والله مذ فارقتهم * ماطاب لی عیشی وصفو زمانی
لکننی صب اصون تلهفی * حتی کأنی لست باللهفان
وبباطن الاحشاء نار لوبدت * جمراتها ماطاقها الثقلان
ابکی بعینی مهجتی لفراقهم * واودان لاتشعر العینان
لی مذهب فی عشقهم وارثته * ومذاهب العشاق فی اعلان
ماذا علی اذا کتمت صبابتی * حتی لوان الموت فی الکتمان
ما احسن القتلی باغصان النقی * ما اطیب الاحزان بالغزلان
قالوا التهوی والهوی یکسو الفتی * ابدا اثیاب مذلة وهوان
فاجبتهم لو صح هذا اننی * اختار ذلی فیه طول زمانی
والذل للعشاق غیر معرة * بل عین کل معزة للعانی
اصبو الی من حاز قدا اهیفا * یزری ترنحه بغصن البان
واحن نحو شقیق تم خده * قد نم فیه شقایق النعمان
ورزوقنی ابدا انزاهة مقلتی * فی حسن طلعة فاتك فتان

امسى واصبح بين شعر حالك * ومنير وجهه هكذا الملوان
واطالما قضيت معه حقبة * ونسيم مصر معطر الاردان
زمن على به لمصر قد يتها * حق وثيق عاطل النكران
لوشابهت عيناى فايض نيلها * لم يوف بعض شفائه احزانى
اولوحكى قلبى بحار علومها * طربا لما اشكو من الخفقان
ولكم بازهرها شموس اشرقت * وانارت الاكوان بالعرفان
فبذا عبير علومهم عم الورى * وسرت مأثرهم لكل مكان
وحوتهمو مصر فصارت روضة * وهمو جناها المبتغى للجانى
قد شبهوها بالعروس وقد بدا * منها العروس بهجة الاكوان
قالوا تعطر روضها فاجبتهم * عطارها حسن شذاه معانى
حبر له شهدت اكابر عصره * بكمال فضل لاح بالبرهان
لوقلت لم يوجد بمصر نظيره * لاجبت بالتصديق والاذعان
هذا العمرى ان فيها سادة * قد زينوا بالحسن والاحسان
يا ايها الخافى عليك فخارها * فاليك ان الشاهد الحسنان
لوكنت اقسم ان مصر لجنة * لابركل البر فى ايمانى
دار يحق لها التفاخر سيما * بعزيزها جدوى بنى عثمان
حاز المحامد اذ دعى بمحمد * ورقى العلى فعلا على الاقران
من كان مثل اميرنا فقرينه * اسكندر او كسرى انوشروان
فى وجهه النصر القريب على العدى * لاحت بشائره لكل معانى
فى كفه سيفان سيف عناية * والشهم ابراهيم سيف ثانى
سل عنه ينبئك الحجاز مشافها * بدمار اهل الزيغ والبهتان
من قبل كانت سبله مذعورة * والان صارت فى كمال امان
لاغرو ان نجدا دامت شكره * فلقد كساها حلة الايمان
وسعت الى زنج طلائع جيشه * فاطاعها العاتى من السودان
وتقلب الاروام عدل شاهد * كم منه قدنا لوا شديد طعان

حتى لقد باؤا بوافر خزيهم * وتقاسموا حظا من الخسران
لم تخط قامة رمحه اغراضها * واصابة الاغراض نيل امانى
احيى بدولته علوما قد غدت * لوضوحها تجلى على الاذهان
بطل مكارمه الجليلة البست * هام الزمان مكلل التيجان
يهنيك يا مصر لقد حزت البها * بمحمد باشا على الشان
فاحظى بفاخر حكمه وتمتعى * وبذلك افتخرى على البلدان
مدى اكف الشكر وابتهلى بان * يبقيه مولاه طويل زمان

مدينهٔ پاريسده ايام صيفده زقاقلر وميدانلر صولنمق ايچون اوزرينه قورنه لى يولك نچولر وضع اولنمش مهندسانه عربه لر اولوب زقاق وميدانلرى صولامق مراد ايتدكلرنده اول يولك نچولرى صو ايله طولديروب عربه يى باركير ايله يدررلر ونچونك قورنه لرينى آچد قلرنده سرعت وقوت ايله صو صاچيلوب برچوق آدمك برساعتده صو ايله جمعى محلى او عربه ايله برچاريكده صولررلر وبرصولمق ايچون بشقه تدبيرلرى دخى واردر محروسهٔ مصرك حرارتى پاريسدن شدتلو اولديغندن مذكور صو عربه لرينك مصرده استعمالى دخى انسبدر ونهر سينده يولك قايقلر دروتنده يولك حماملر اولوب هر حمامى يوزدن زياده خلوتى مشتملدر نهر مذكوردن كرك قربنده وكرك وسط نهرده اولان حماملره وصهريجلره صو كيدر تحت الارض مهندسانه انشا اولنمش صويوللرى اولوب صولر مواضع مزبوره يه آز مصرف وسهولتله آقوب كيدر محروسهٔ مصرك ايسه صهريجلرى دوه لر ايله طولديريلوب مصارف كثيره يه محتاج اولور ونهر مذكورك داخل پاريسده واقع اولان طرفينته صودن ايكى آدم بويى يوكسكلكده محكم ومتين ومزين ديوارلر ايله استحكام ويرلمش اولديغندن طرفيننددن مرورايدن كسنه نهر مذكورى تفرج وسير ايدرك كيدر و نه داخل پاريسده اوله رق نهر مذكور اوزرنده اون التى قنطره يعنى اون التى طاش وكركبرى اولوب ازجمله قناطر مذكوره دن نباتات باغچه سى قنطره سى تسميه اولنان قنطره نك طولى درتيوز وعرضى اوتوزيدى قدمدر وبونمه يولك

طاشلر اوزرینه وضع اولنمش ومحکم ومتین وتیموردن مصنوع بش یولک کوزی واردر قنطرۀ مذکوره نک انشاسی بش سنه ده ختام بولوب انشاسنه اوتوز ملیون فرانقه یعنی اوچیوز کره یوزبیک فرانقه صرف اولنمشدر حاصلی ایکیوز قرق بیک کیسه اقچه ایله وجوده کلمشدر وقنطرۀ مذکوره یه استرلتز قنطره سی دخی تسمیه اولنور استرلتز نام مدینه قربنده ناپولیون نمچه وروسیه قراللرینه غالب اولدیغندن وقعۀ مزبوره یه استرلتز ودول ثلاثه وقعه سی تسمیه اولوب ناپولیونک نمچه وروسیه لویه بو غلبه لری فرانسزلر عندنده چوق وقت ذکر جمیله شایسته اولدیغنه مبنی افواه ناسده اسمی مستمره اولمق ایچون قنطرۀ مذکوره یی استرلتز اسمیله تسمیه ایتدیلر ونهرسینک پاریس داخلنده واقع اولان طولی ایکی فرسخ اولوب عرضی مختلفدر انجق قنطرۀ مذکوره محلنده نهر مزبورک اتساعی یوز التمش الی متردر نهر مذکورک صویی اعتدالده اولدیغی حالده سرعت سیری یعنی آقسی بر ثانیه ده یکرمی پرمق وبر دقیقه ده بیک ایکیوز پرمقدر ومدینۀ پاریس ارضنک سطحی ایکی صنف اولوب بر صنفی کرچلی ودیکری یکه سواحلده بولنان محللردر صاف وطنلو طپراقدر وداخل ارضنک ترابی قات قات اوله رق اجناس مختلفه دن مرکب اولوب اولکی قاتی طاشلی وقوملی زراعته صالح بر طپراقدر ایکنجی قاتی کل وکیرج وصدف ایله مخلوطدر اوچنجی قاتی چقماق طاشی دردنجی قاتی جیررنکلی بشنجی قاتی جیرطاشی وصدف ایله مخلوطدر التنجی قاتی آجی بحردر یدنجی قاتی طاتلی طپراغه مشابه طپراقدر سکزنجی طبقه سی کورلی کیرجلی طباشیر رنکلی بر نوع طپراقدر ومدینۀ مذکوره اورطه دن ایکی شق اولوب شبرا وابوزعبل یوللری کبی طریقک ایکی جانبنده بر برینه متوازی اشجار ایله تزیین اولنمشدر شویله که ایام صیفده یولده کیدن آدم اشجار مذکوره کولکه سنده کیدوب کونش کورمز وبو وصف ایله موصوف اولان یوله بلوار تسمیه اولنور وخارج شهرده سور شکلنده بلوارلر اولوب شهردن طولی بش بچق فرسخدن زیاده در وداخلنده دخی اولوب مجموع بلوار یکرمی ایکی عدددر وداخل شهرده محروسۀ مصرده

کائن

کائن رومیله میدانی ککشلکنده یتمش بش میدان وباب النصر شکلنده اللی سکز قپو ودرت عدد کوچک خلیج وعربستانده ناعور تعبیر اولنان ساقیه لر کبی اوچ عدد یولک صو دولابی وسکسان التی صهریج وبونلر اوزرنده یوز اون درت چشمه سار واردر واهالیسنک یوما فیوما ازدیادی وارضنک ککشلکی کمالیله معمور اولمسنه علامتدر واهالیسنک عددی بر ملیون مقداری اولوب شهرک دائرا ما دار جوانب اربعه سی یدی فرسخ فرانسا ویدر مدینۀ مذکوره نک بنکلری سائر بلاد اوروپا بنکلری کبی انواع وکونا کون نقش ایله مزین ومطلا قوچولر وهنطولر اولوب لیلا ونهارا قوچو وهنطو غرلتیسندن بر آن خالی اولمدیغی آتیده کلور

ایکنجی فصل پاریس اهلنک احوالنی بیان ایدر

معلوم اوله که اهالئ پاریس نصارای قبطیه کبی بالطبع جهل وغفلته مائل اولمیوب بلکه اکثر نصارادن ذکاوت عقل ودقت فهم ایله ممتاز وعلومک غوامض ودقایقنه سرعت انتقال ایله سرفراز اولوب غیرک سوزینه تقلیده اصلا راضی اولمدقلرینه مبنی هر شیئک کنه وغوریی یقینا بلمکه واوزرینه استدلال ایتمکه حریص وراغب اولدقلرندن خواص وعلماسی شویله طورسون عوامی بلاد سائره عوامی کبی بهایم وانعام صفتنده اولمیوب حاللرینه کوره اوقیوب یازمقدن بهره لری اولدیغندن غیریلر ایله امور عمیقه ده مباحثه ایدرلر حتی جمیع علوم ریاضیه وفنون حکمیه مدون اولدیغندن بشقه صنایع تعلیمی ایچون مدون کتابلر اولوب صنعتنی یقینا بلمک ایچون ادنی صنعتک صانعی بالایجاب اوقیوب یازمغه محتاجدر وبر فنک اهلی اتقان ایتدیکی فنده مثلی غیر مسبوق بر شیء استنباط واستخراجنه وغیرک استخراج ایدوب تکمیل ایتدیکی شیئک اتمامنه بک محبتلری واردر لاسیما حب ریا وسمعه وتحصیل نیک نام طائفۀ مذکوره نک بو درجه استکمال نفسلرینه بادی ومعیندر بو بابده شاعرک اشبو ابیاتی مآلی طائفۀ مرقومه نک صفت کاشفۀ حاللری اولمشدر

لعمری رایت المرء بعد زواله * حدیثا بما قد کان یاتی ویصنع

بحيث اتقى لا يبذ كربعده * فذكراه بالحسنى اجل وارفع
وقول ابن دريد
وانما المرء حديث بعده * فكن حديثا حسنا لمن وعى

اسكندره خاتونلرى زياده ايت اتلرلك كثرتيله اولادلى چوق اولوب ذكرلك كوزل اولوردينلدكده انسانك حسن سيرت وكوزل تدبيرايله ذكرى دائم اولور ورجاله غالب اولان كسنه اوزرينه نسانك غلبه سى مناسب اولمز ديدى وفرانسزلرنوظهوراولان اشيايه مائل وحريص اولوب سائر امورلك تبديل وتغييرينه خصوصا امر ملابس يعنى كسوه لرينك آنافانا طرز جديد اوزره اولمسنه بالطبع مجبور لردر انجق كسوه لرينى بالكليه تغيير ايتميوب بلكه هيئت افرنج اوزره انواع وطرز جديد كسوه احداث ايدرلر مثلا برنوع شبقه كيمك عادتلرى ايكن ياصورتنى ياخود رنكنى طرز آخره تبديل ايدرلر خفت ووقار وتلون وتشيطن مقتضاى جبليتلرى اولمغله ارباب رتبه دن برى زقاقلرده صبيانه وضعله حركت ايدوب حزندن فرحه وعكسنه وهزله وعكسنه انتقال ايدر شويله كه شخص واحد يوم واحدده امور متضاده يى ارتكاب ايدر ولكن بونلرلك بووجهله تغير وتلونلرى امور غير مهمه ده اولوب امور مهمه وامور سياستده هيچ كسنه نك تبدل وتغيره مجالى اوله مز بلكه مدت مديده برمذهب وبرقرار اوزره ثابت وپايدار اولورلر ووطنلرينه ميل ومحبتلرى اولقدر زياده اولوب بلاد آخردن ولايتلرينه عودتده نفسلرينى مهلكه ومخاطره يه القا ايدر ايكن ينه سفارت وسياحته شدت محبتلرندن مدت مديده وسنين متعدده شرقا وغربا سياحت وكشت وكذاردن قالمازلر حضرده وسفرده مقصودلرينه ظفرياب اولمق ايچون بلاد اجنبيه نك احوال وعادتنى سؤاله شوق ورغبتلرى زياده اولديغندن برغريب آدم كوردكلرنده خصوصا اول آدمك كسوه سى ظريف وكندوسى لطيف برذات اولورايسه انكله حسن معاشرت وكوزل كورشمك واكامحبت ايتمك خصلت قديمه لرندندر وبربرلرينه وغيريلره مال ايله اعانه لرى اولميوب فقط قولا

وفعلا

وفعلا اعانه لرى اولور ومقابله سنده برشئ ايله مكافات اوله جغنى تيقن ايتمدكجه فرد واحده حبه واحده ويرمزلر انجق عاريت مطلوب اولان شيئى ويرمكده قصور ايتمزلر طائفه مذكوره نك بوخصلتى حقيقتده بخله كرمدن اقربدر خصلت مزبوره لرينك سببنى اخلاقنامه ترجمه سنده بيان ايتدلك تفصيلى ارايان كسنه اورايه مراجعت ايلسون الحاصل حقيقتده كمال كرم عربه مخصوصدر حقوق لازمه يه رعايت واشتغاللرينه اهتمام اوزره ملازمت ايتمك دخى عادتلرى اولمغله غنى وفقير فرد واحد اشغالنده اهمال وتكاسل ايتمزكان لسان حاللرى ليل ونهارسنده عاملدر سندخى انلرده عامل اول ديمكى ناطقدر جبليتلرنده كبر وكين از اولوب حب ريا وسمعه طبيعتلرنده مركوز اولديغنه مبنى كندولرينى مدح وثناده نفسمزذبح ايچون آماده قلنان قيونك نفسندن خالص دردرلر اما غضبلرى زياده اولديغندن وقت غضبده قپلان كبى كوكريوب موتى حيات اوزرينه ترجيح ايدرلر اكثراوقاتده وخصوصا فقر وعشقه شدت غضبلرندن نفسلرينى هلاك ايدرلر وانجاز وعد وعدم غدر وقلت خيانت دخى طبيعت غالبه لرندندر بعض حكما ديركه ايفاى وعدا عزه كرامك طوزاغيدر احرارلك شكر وثنالرين اولارلر كفران نعمت كوتى طبيعت ورداءت ديانتدر وشكر نعمتك طياغيدر وشكرى ايفا اصلاح عقبادر وبعضيلر ديركه وعد الكريم الزم من دين الغريم والخيانات تؤذى الامانات) وطائفه مرقومه نك اكثر اوقاتده صدق ومروت انسانيه يه رعايت واعتنالرى طبيعت غالبه لرندندر ومروتى مدح وثنا حقنده مروت جميع محاسنى جامع براسمدر ديرلر وجميع ملل وكافه امم بيننده كفران نعمت اوصاف قبيحه دن اولوب ولى النعمته شكر وثنا واجب اولديغى كبى فرانسزلر عندنده دخى اولكى قبيح ثانى واجبدر انجق صفتان مزبورتان سائر ملل وامم عندنده امر جبلى ايكن بعض افرادلك طبيعتدن خروجى سببيله وصفين مذكورينك برى ياخود ايكيسى دخى اندن تخلف ايدوب مفقود اولور مثلا پدرلك اولادينه شفقتى وولدلك پدرينه بر واحسانى بعض افراددن تخلف ايدوب مفقود اولديغى كبى

وبالطبع اسراف وتبذيره مجبول اولدقلرينه مبنى حظوظات نفسانيه يه
وشهوات شيطانيه يه وسائر لعب ولهوه صرف ايلدكلرى مبالغ لايعد
ولايحصى دروكوزل وچركين عموما طائفهٔ نسا رجاله غالب اولدقلرندن اركلرى
عندلرنده كوله مشابه سنده اولوب زير حكملرنده در بعض كباردير كه
طائفهٔ نسا خيمه نشين اولان قبائل عندنده ذبح ايچون آماده اولمش قيون
كبى واهالئ بلاد شرق عندنده امتعهٔ بيت كبى وطائفهٔ افرنج قتنده اناسنه
باباسنه نازلنوب اذا وجفا ايدن صبيان كبيدر شاعر نسايه مخالفت حقنده

اعص النساء فتلك الطاعة الحسنه * فلن يسود فتى يعطى النسا رسنه
يعقنه عن كثير من فضائله * ولو سعى طالبا للعلم الف سنه * ديمشدر

وطائفهٔ نسانك حركت ناهموارلرى ظاهر ونمايان ايكن طائفهٔ افرنج نسالرينه
اصلا كوتى ظن ايتمزلر مثلا اكابر واعياندن برينك زوجه سنك فحش وفجورى
ظاهر وآشكار اولوب بالكليه اوخاتونى ترك وتطليق ايتمشيكن واول خاتونك
شرندن احتراز لازم ايكن بشقه سى اول خاتونه رعايت واحترام ايدر بيت

لا يكون ظنك الاسيئا * بالنسا ان كنت من اهل الفطن
ما رمى الانسان فى مهلكة * قط الا ظنه الظن الحسن

امرد وتازه اوغلانه عدم ميلده طبيعتلرى طبيعت عربه مشابهدر شويله كه
اوغلانه ميل وكوتى نظردن طبيعتلرى ابا وامتناع ايتديكندن اوغلانه ميل
والتفات عندلرنده نسيا منسيا ترك اولنمشدر وفرد واحد جنسنه تعشق ايدرك
غزل وقصيده انشا ايتمك خلاف اخلاقلريدر بنا برين فرد واحده بن اوغلانه
عاشق اولدم ديمك صحيح اولمازو بومقوله اوغلانه تعشق وانك عشقنه دائر كلام
مردود واعتباردن ساقط اولديغنه مبنى برينك تازه رو بر محبوبه تعشقنه دائر
كلامى نظم كتابلرمزدن ترجمه ايده جك اولدقده اوكلامى تغيير ايدوب محبوبى
محبوبه لفظيله ياخود برذات لفظيله ترجمه ايدر بو غلامپرستلكك عندلرنده
بو درجه شناعتنه سبب ومنشأ فساد اخلاقدن تولد ايتديكيچوندر ديرلر وحق
دخى يدلرنده در مثلا مقناطيسك حديدى جذبنه وكهربانك كوچك چوبى

قالديرمسنه سبب بينلرنده برخاصيت اولديغى كبى رجال ايله نسوان بينلرنده
برخاصيت جاذبه اولوب احدهما آخره بالطبع ميل ايتمك امر مقرردر وامارجال
ايله ديكر رجال بينلرنده جاذبهٔ طبيعيه اولميوب رجالك تازه اوغلانه ميلى
خلاف طبيعت اولمغله عندلرنده تازه رو محبوبه ميل وتعشق اشنع
فواحشدندر بنا برين محبوب احوالنه دائر كلامى كتابلرنده تصريح ايتميوب
ممكن اولديغى قدر كنايات ايله تعبير ايدرلر وآنفا ذكر اولنديغى وجهله اكثر
خاتونلرى اهل پرده اولميوب اهل اسلام خاتونلرى اوزرينه غيرتكش اولدقلرى
كبى فرنك رجالنك عورتلرى اوزرينه اصلا غيرت ومبالاتلرى يوقدر وزنا
عندلرنده عيب ورذالت ايسه ده بيوك كناه دكلدر خصوصا زانى بيكار
اولور ايسه زنانك حقنده لاشئ مشابه سنده در فرانسزلردن بعض بى ادب
كمسنه لر شويله ديركه برخاتونى زنا ايتمك مراد ايتديكنده ابا وامتناع ايدر
من بوره نك امتناعنه مغرور اولمه ومن بوره نك زنادن امتناعى عفتنه دليل
اولمز بلكه عفتى برچوق تجربه يه محتاجدر نهايت طائفهٔ نسا شيطان
طوزاغى اولديغندن انلره مغرور اولوب اعتماد ايتمك هيچ بر وقت عقلايه لايق
اولماز مدينهٔ مذكوره هر وجهله معمور وآبادان واوائلده اتينه مجمع علوم
حكميه اولديغى كبى بودخى منبع علوم برانيه ومقر حكما واستادان ايسه ده
بوبونك امثالى بلاد افرنجك جميعسى كونا كون فسق وفجور وبدعت
وضلالت ايله مالامالدر فرانسزلرك بعض ادباسى اهل پاريسك عقللرى رومانى
وطبيعتلرى يونانى اولديغندن اوائلده يكن اهل اتينه يه مشابه اولوب يعنى
اوائلده آهالئ اتينه معارف وصنايع وحرف ايله مشتهر اولدقلرى كبى
بو عصرده دخى آهالئ پاريس معرفت وانجه صنعتلر ايله مشهورلردر ديمك
استرو فرانسزلر حسن عقلى وقبح عقلى يى اعتبار ايدوب خوارق عاده يى كليا
انكار ايدرلر امر طبيعينك طبيعتندن عدم تخلفنى واديان انسانى خيرات
وحسناته دلالت وخلافندن احتراز ومجانبت ايتمك ايچون اولديغنى وعمار
بلاد ورفاه عباد وبلاد معموره ده امور سياست اجرا اولنديغندن نوع بنى

آدمك ظرافت وادبده بر مرتبه تقدمی ادیان مثابه سنده ایدوكنی اعتقاد ایدرلر
وفرانسزلر حكماسنك انبیای عظام علیهم السلام حضراتندن عاقل وذكیدر
وطبیعتلریله دخی قوتلودر دیوزعملری وبعض فرقه نك دخی قضا وقدری انكار
ایتمسی عقاید شنیعه لرندندر اما انسان بتون بتون اشیایی قدره احاله ایتمك
جائزدكل ایسه ده قضا وقدری تصدیق ایدوب افعال اختیاریه ده سببیت
اولدیغنی وحزم واحتیاطه رعایت امور حكمیه دن ایدوكنی جزم ایتمك كار
عاقلدر وبتون بتون اشیایی قضا وقدره احاله علامت عجزدر وبعض كمسنه لر
برمجلسده مجادله اولور ایسه سكوت وبراقلیمده محاربه اولور ایسه تدبیر قدردن
افضلدر دیرلر وبرفرقه دخی جناب واجب الوجود حضرتلری بوعالمی خلق
ونظام عجیب اوزره تنظیم ایدوب فارغ اولدی دیو اعتقاد ایدرلر وحق تعالی
حضرتلرینی صفت عنایت وصفت حفظ تسمیه اولنان صفتله ملاحظه ایدوب
دیرلر كه بوصفت ممكناته اجمالا تعلق ایدر یعنی صفت مذكوره انتظام عالمی
خللدن حفظ ومنع ایدر وعقائدلرینه دائر كلام آتیده دخی ایراد اولنور ومدینۀ
مذكوره اهالیسنك لونی حمرته مائل بیاض اولوب لونده اختلاط اولمامق
ایچون بیاضی سیاهه وسیاهی بیاضه تزویج ایتمدكلرندن اصل برلوسنده
اسمر انسان نادر بولنور وسیاهلق عندلرنده قبیح وچركین اولوب سیاهه میل
ورغبتلری اولمدیغندن سیاه كوزل دخی اولور ایسه اعتبار ایتمزلر وسیاه
جاریه ده زعملرینه كوره نظافت بولنمدیغندن مطبخلرده وسائر خدمتلرنده
قوللانمسی مذموم در اما فرانسز خاتونلری كوزل وظریف ونازك وجلوه لی
اولوب تمیزدور ونوب طاقنوب بیك نازایله قامتلرینه اهتزاز ویرولك ارككلر ایله
قارمه قاریشق مسیره لره چیقارلر واهل عرض اولسون غیریسی اولسون
بینلرنده ارككلر ایله معارفه پیدا ایدوب ذوق وصفالرینه بقارلر خصوصا بازار
كونیكه عید نصارادر وسائر یورتی كونلرنده وبازار ایرتسی كیجه لرنده
اجتماع ایدوب عیش وعشرت ورقص ودوران ایتمكده اصلا قصور ایتمزلر
حاصلی مدینۀ پاریس نسانك جنتی ورجالك اعرافی وخیولك جهنمیدر شویله كه

خاتونلر كوزللك ومال ایله متنعمدرلر ورجاللری ایسه عندلرنده كوله مثابه سنده
اولوب زوجه سنك مأكولات وملبوساتنی اكمال ورضاسنی استحصال ایچون
نفسلرینی چوق شیدن محروم ایدرلر اما خیول ایسه كیجه وكوندوز پاریس
قالدیرملرنده عربه چكمكدن خالی اولمیوب خصوصا عربه یه بنن خاتون حسن
وجمال صاحبه سی اولورسه عربه جی انی سریعا محلنه ایصال ایچون اتلری
اولدیره سیه قوشدیرر وبوجهتله مسكین حیوانلر دائما معذب اولمقده در
وپاریس اهالیسنك لسانی فرانسز لسانی اولوب یعنی لسان غلویه تعبیر اولنان
قدماء فرانسز دیمك ایسه ده ایطالیانی ویونانی ونمسا وصقالبه كبی سائر
جنسك لغتلرندن برمقدار ضم وعلاوه ایله جدید برلسان اولمشدر وعلومی بیانه
شروع ایتدكلرنده اوعلمك كلماتنی اربابنك لغتی اوزره نقل ایدرلر وكلمات
غیرمترادفه نك كثرتنه نسبتله لسانلری بك واسع اولوب اكثری كلمات
اصطلاحیه لری یونانیه در انجق عباره لری تصرف ولطائف كبی محسنات
لفظیۀ بدیعیه نك جمیعسندن خالی ومحسنات معنویۀ بدیعیه نك اكثرسندن
عاریدر وعربیده محسناتدن اولان لطایف فرانسزلر عندنده ركیك عد اولنور
ونادر اوله رق ادباسنك هزلیاتندن اولور وجناس تام وناقصك عندلرنده هیچ
معناسی یوقدر بوصورتده عربیده محسنات ولطایفی حاوی اولان كلام
فرانسزجه یه ترجمه اولنسه ظرافت وحسنی كیدر وبومباحثه یه دائر كلامك
تمامی آتیده ایراد اولنه جقدر حاصلی هر لسانك اصطلاحاتی اولوب فرانسز
لساننك اصطلاحاتی دخی تصریفی تقلیل وبرفعلی فعل آخر ایله تصریف
ایتمكدن عبارتدر مثلا مرسوملردن بری برشخصك اكل وشربندن خبر
ویره جك اولسه اكل ایتدی دیمزبلكه مأكوله مالك اولدی یاخود اكله تلبس
ایتدی دیروبن چقدم دیه جك مقامده چیقارلدم دیر كانه ملك وكینونت
عندلرنده افعال عامه دن اوله رق فعلین مساعدین تسمیه اولنور یعنی ملك ایله
كینونت سائر افعالی تصریفه معیندر وحین استعمالده كلمتان مذكورتانی
معنای اصلیسندن تجرید ایدرلر وبرفعلی متعدی قلمق مراد ایتدكلرنده

بن طعام یدرمك ایتدم ومادهٔ اخریده بن اکا چیقارمق یاپدم دیر وقس علی
هذا خلاصهٔ کلام لغت عربیده افعالی اصول وسهولت اوزره تصریف ممکن
اولدیغی کبی فرانسز لغتنده ممکن اولماز بنا برین بو جهتله لغتلرینی فهم ایتمك بك
عسرتلو دور وقواعد فنون وکلماتك ترکیبی فنی وکتابت وقرائت اصولی عندلرنده
اغرماتیق واغرمیر تسمیه اولنور بو ایکی لفظك معناسی قواعده موافق
کلماتی ترکیب ایتمك دیمکدر کانه عندلرنده علم نحو دیمك اولیور ایسه ده اهل
اسلامك علوم عربیه دیدیکی اون ایکی فن فرانسزلر عندنده اغرماتیقیده
داخلدر واون ایکی فنون مراد صرف ونحو عروض لغت علم اشتقاق

١ ٢ ٣ ٤ ٥

قریض الشعر انشا معانی بیان خط قافیه تاریخ بعض علمای عرب

٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢

بو اون ایکی فن اوزرینه علم بدیعی ودیکری علم تجویدی زیاده ایتدیلر فنون
عربیه‌یی اون ایکی یه تقسیم وحصر عقلی اولمیوب بلکه جعلی اولدیغندن زیاده
ونقصان بابی مفتوحدر زیرا علم صرف ونحو واشتقاقدن هر بری مستقل علم
اولدیغی کبی شعر وقریض وقافیه برأسه علوم عربیه‌دن اولەمیوب مباحث
علوم عربیه تعبیری اعم اولدیغندن علوم مذکوره‌یه مباحث علوم عربیه
تسمیه اولنسه دها انسب اولور وعلم تاریخی ابتدا تألیف ایدن علماء یونان اولوب
فن مذکورده اول تألیف اولنان کتاب ترواده وقعه‌سی بیاننده اولان
کتاب اومیروسدر ترواده دینلان محل اسکی ازمیر اولیور اما تواریخ عربیه یونان
تاریخلرندن مؤخر ایسه ده علم خط مقدمدر وطائفهٔ افرنج مباحث مذکوره‌نك
کافه‌سنی فن ترکیب کلامه ادخال ایدوب بلکه علم منطق وعلم وضعی وعلم
مناظره‌یی یعنی علم آدابی فن ترکیب کلامدن عد ایدرلر وسائر لغت افرنجیه‌یه
مخصوص اصطلاحات فنون اولدیغی کبی فرانسز لغتنه مخصوص
اصطلاحات فنون اولوب صرف ونحو وعروض وقافیه ومعانی وبیان وخط
وانشا کبی فنونی اول اصطلاحات اوزرینه بنا ایدرلر مجموعنه اغرماتیق تسمیه

ایتدکاری آنفا ذکر اولنمشیدی بو صورتده فنون اصطلاحات فنون لغت
عربیه‌یه مخصوص دکلدر بلکه هر لسان وکافهٔ لغات ذوفنون اولوب فنون
اول لغاتك قواعد واصطلاحاتی جمع ایتمش اولور شو قدر که لغت عربیه کافهٔ
لغاتك افصح واعظم واوسعی وسمعده احلاسیدر انجق لغت عربیه‌نك صرف
ونحو کبی سائر فنونته آشنا اولان ذات لغت ایطالیانیه‌یه عالم اولیجق
جمیع قواعدنه اجمالا آشنا اولور وجه مذکور اوزره بر طائفه‌نك لغتنی
بلمکدن قواعدینی بلمك ایجاب ایتمزدیمك محض جهلدر مثلا بر ذات لغاتك
برنده متبحر اولسه لغت اخرایه بالقوه عالم اولور یعنی لغت اخرادن اول ذاته
بر نسنه ترجمه اولنسه اول نسنه‌یی تلقی‌یه قابل وکندی بلدیکی لغتده مقابله‌یه
نائل اولور وعلم حقیقتده ملکه‌دن عبارت اولمق حسبیله بر ذات ابتدا بر لغتی
بعد التعلم او وجه تیقن ایتدکدنصکره اول لغتده بر ازشیء زیاده وبعد التفتیش
عقلی قبول ایتمدیکی بعض شیئی ابطال ایتمکه مقتدر اولور بو تقدیرجه
بر شخصك مطولات عربیه‌یه تفصیلا معارفه‌سی یوغیکن لغت فرانساویه
اکا ترجمه اولنسه لغت فرانساویه‌یه آشنا اولمق ممکن اولور نتکم کتب
عربیه‌نك کیمی اطول وکیمی مطول وکیمی مبارك ونازك وفصیح اولدیغی کبی
کتب افرنجیه‌نك دخی کیمی اطول وکیمی مطول وکیمی فصیح وغیر فصیحدر
ابنای عرب کبی لغت عربیه‌یی تکلم ونطقه مقتدر اولمیان ابنای عجم
لغت عربی حقیله فهم ایده‌من دیدکلرینك اصلی اولمدیغنه طائفهٔ فرانسزدن
ذکرانی فاضلك حالی دلالت ایدر اوروپاده علم وفضل ایله شهرتشعار
ولغت عربیه وفارسیه وسائر لغات شرقیه‌دن بهره‌دار وباروندن سلوستری
دساسی نامیله نامدار اولان ذاته بر کون مدینهٔ پاریسده ملاقی اولدیغمده
حقیله عربیجه تکلم ونطقه قادر اولمدیغنی کوردم انجق اول فاضل فرانسز
اکابرندن ممتاز وعلماسی بیننده وهنر وفضل ایله سرافراز بر شخص اولوب
ترجمه‌لرینك مقبول عامه اولدیغی نفس پاریسده شیوع بولمشدر وعلوم
عربیه‌ده دخی تیقن وملکه‌سی اولمق حسبیله مقامات حریری‌یی مختصرجه

شرح واسمنه مختار الشروح تسميه ايتمشدر مسموعه كوره مومى اليه
مبتديلكى حالنده استاددن برمقدار علم نحو تعلم ايتديسه ده شيخ خالد ومغنى
لبيب كبى كتابلردرسنه حاضر اولمامش وقوت فهمى وذكاء عقلى وغزارت
علمى واسطه سيله مطالعه ايدرك اول درجه ملكه ومهارت پيدا ايتمشكه ذكر
اولنان كتابلرى اوقومامشيكن اوقوتمغه مقتدردر وآنفاذكر اولنديغى وجهله
عربجه تكلمده سلاست وفصاحتى شويله طورسون تكلمده صعوبتى وار ايكن
فهمى متعسر اوله جق درجه متين عباره يه مقتدردر ولكن قواعد ولغت
افرنجيه يه ملكه سى زياده اولمق حسبيله عربجه انشا ايتديكى عباراتى افرنج
عبارەسنه مشابه اوله رق ازه جق ركيك ايسه ده عربيده اولان فضل وهنرى
معلوم اولمق ايچون مقامات حريرى اوزرينه تأليف ايتديككى شرحك
خطبه سى بطبقه ايراد اولنمسى مناسب كورلدى اشبو خطبه سنده كندى
آيينلرينه ودين اسلامه تعرض واحدهما آخره ترجيح ايتمكسزين ايكيسنه
دخى ايما ايدرك تركيب وانشا ايتمشدر

بسم الله المبدء المعيد * الحمد لله العالى المتعالى * الذى له الاسماء الحسنى *
ولا يخالط صفاته عزوجل من صفات المخلوق شئ اقصى ولا ادنى * العليم الذى
ليس لعلمه نهايه * والحكم الحكيم الذى حكمه وحكمته وراء كل حد وغايه *
لا يحصر لاهوت وجوده زمان ومكان * ولا يشوب صفاء جبروته شائبة زيادة
ولا نقصان * مسبب الاسباب الذى لا يتحرك فى اطراف الارض والسماء
متحرك الا بقدرته وارادته * ولا يتكلم فى اكناف الافاق متكلم الا بالهامه
وافادته * احمده حمد من اعترف بتقصير فهمه وضعف عقله * فهداه برحمته
وتوفيقه الى تحصيل بعض العلوم والفنون * واشكره شكر من كان يخبط
فى ظلام الجهل فاخرجه برأفته وتأييده الى فضاء الرشد ونور التمييز حتى عرف
الحق اليقين من اباطيل الظنون * ثم اتوسل اليه سبحانه وتعالى بأنبيائه
المرسلين واوليائه المقربين الذين كل واحد منهم كالغرة على جبهة الدهر *
وكالتاج على مفرق العصر * واسأله عزوجل ان يجعلنى من عباده المهتدين *

الذين

الذين انعم عليهم غير المغضوب عليهم ولا الضالين * انه على كل شئ قدير * وباجابة
هذا الدعاء جدير * اما بعد فلما فضل الله جنس الناس على سائر المبدعات
بفوائد الافهام * واختص بنى آدم من بين اصناف الحيوانات بكرامة الكلام *
بعث فى كل امة من الامم من يكون فى تمهيد قواعد البلاغة واستنباط احكام
شريعتها معروفا مشهورا * ويصير لسالك طريقة الفصاحة اماما ودستورا *
فمن اشتهر بذلك بين الانام * وصار المشار اليه فى هذا الباب عند اهل الاسلام *
مؤلف المقامات المشهور بالحريرى وهو الشيخ الامام ابو محمد القاسم ابن على
ابن محمد بن عثمان البصرى الذى ازدرى من كان قبله من الادبا والفصحا
واجهد من جاء بعده من الظرفا والبلغا * فانى لما رأيت ان كتابه المذكور لم يزل
مذ الفه الى يومنا هذا العلم الادب كالعلم المشهور يحسبه الخاصة والعامة واسطة
عقده * وخلاصة نقده * ويعتقدونه نور مصباحه وضياء صباحه بل لا يشك
احد منهم انه ازهار بستانه واثمار جنانه * وزلال مائه * ونسيم هوائه * احببت
ان اشرحه شرحا متوسطا بين الايجاز والتطويل * اكشف الغطاء عن
مشكلاته ومجملاته بالتفسير والتفصيل * وقد شرح المقامات الحريرية من علماء
المشرق والمغرب كثير ذكرهم الحاج خليفة فى كتابه المسمى كشف الظنون *
عن اسامى الكتب والفنون * وما وصل يدى اليه من مؤلفاتهم شروح اربعة
منها غريب الايضاح فى غريب المقامات الحريرية للامام برهان الدين ابى
الفتح ناصر بن عبد السيد المطرزى الخوارزمى المتوفى سنة عشر وستماية وهذا
الشرح مع وجازته كتاب مفيد محصل للمقصود والمطرزى كانت له معرفة تامة
بالنحو واللغة والشعر وانواع الادب وهو صاحب كتاب المغرب تكلم فيه على
الالفاظ التى يستعملها الفقهاء من الغريب ومنها كتاب شرح ما غمض من
الالفاظ اللغوية من المقامات الحريرية تأليف الشيخ محب الدين عبد الله بن
الحسين العكبرى البغدادى المتوفى سنة عشر وستماية قال انى رايت
المقامات الحريرية مشحونة بالالفاظ اللغوية وهى احد الكتب التى عنى بها
علماء العربية ودعانى ذلك الى تفسير ما غمض من الفاظها على الايجاز وقد كنت

عثرت لبعض الناس على شئ من ذلك الا انه اسهب بما لايحتاج اليه وربما فسر اللفظة بغير ما قصد منشيها ومنها شرح المقامات للاستاذ اللغوى النحوى ابى العباس احمد بن عبد المؤمن بن موسى القسى الشريشى المتوفى سنة تسعة عشر وستماية وهو شرح طويل ذكر الشريشى انه لم يترك فى كتاب من شروح المقامات فائدة الا استخرجها ولا عائدة الا استدرجها ولا نكتة الا علقها ولا غريبة الا استحقها حتى صار شرحه تاليفا فى المقامات يغنى عن كل شرح تقدم فيها ولا يحوج الى سواه فى لفظة من الفاظها ولا معنى من معانيها وقد اخذ شيأ كثيرا من شرح ابن ظفر الصقلى صاحب كتاب سلوان المطاع فى عدوان الاتباع المتوفى بمدينة حماه سنة خمس وستين وخمسماية ومن شرح الفندهجى وهو الشيخ الامام تاج الدين ابو سعيد محمد بن سعادات عبد الرحمن بن محمد الخراسانى المروزى الفندهجى وقيل البندهجى الصوفى المتوفى بمدينة دمشق سنة اربعة وثمانين وخمسماية ومنها شرح آخر تأليف الشيخ شمس الدين ابى بكر محمد بن ابى بكر الرازى صاحب اسئلة القرآن ومختار الصحاح المتوفى بعد سنة ستين وستماية وهذا الشرح لم يذكره الحاج خليفة فى كتابه المذكور وهو شرح لطيف يشهد لصاحبه بكمال الادب الا ان النسخة التى فى ملكى نسخة ناقصة سقط منها نحو نصف الكتاب حتى لم يبق الا شرح الخطبة ثم شرح المقامة الخامسة والعشرين اخذا من قول الحريرى وانى والله طالما تقليت الشتاء بكافاته الى آخرها وشرح ما يتلوها من المقامات الى قوله فى المقامة الخمسين

ولم نزل معتكفا على القبيح الشنع هذا ما كان لى من شروح المقامات وقد اجتمع عندى ايضا نسخ ست من كتاب المقامات بلا شرح غير ان اكثرها يوجد به من التعليقات والحواشى ما ينتفع به القارى وقد اخترت من تلك الشروح والحواشى كما يحتاج اليه طالب العلم فى تحصيل المقصود ويستعين به الراغب فى الادب على ادراك المطلوب ثم اضفت الى ذلك شيئا كثيرا نقلته من كتب ائمة النحو واللغة ومن مجمع الامثال للعلامة الميدانى وكتاب وفيات الاعيان وانباء

ابناء الزمان لابن خلكان ثم من ديوان البحترى ومن ديوان المتنبى وشرح المعلقات للزوزنى وغير هذا من كتب الادب كل ذلك ليتيسر على من احبه الغوص فى بحار اللغات العربية ان يظفر من دررها بكل يتيمة عقيلة وليسهل على المولع بغرائب العلوم الادبية المترقيه ان يصل من جواهر معادنها الى كل فلذة ثمينة جزيلة وانما المرجو ممن نظر فى هذا الشرح المختار ان لا يؤاخذنى على ما ظهر عليه من العثرات بل ان يستر بذيل كرمه ما استبان له من العورات والله اسأله ان يجعل هذا الكتاب لمن تصفحه من اهل الشرق والغرب نافعا مفيدا * ولجميع من اسرع الى مورده من ابناء جنسنا ومن غير جنسنا هنيئا مريئا حميدا

مومى اليهك طالب مستفيده مفيد وواضح عباره يى منظوم ومنثورك شذورينى جامع مقامات متعدده دن فرانسزجه ترجمه ايلديكى كتاب الانس نام كتابى واصطلاحات نحويه ولغويه نك غوامض ودقايقنى مبين ائمة تفسير واعزهٔ عربيه كتابلرندن جمع وتأليف وبعده عربجه دن فرانسزجه يه ترجمه ايلديكى مختار نام مجموعه سى وعلم نحوده تحفة السنية نام كتابى اولوب كتاب مذكورى برنسق غريب وترتيب عجيب اوزره جمع ايتمشدركه مثلى سبقت ايتمامش وبعض كتابلرنده سوق وايراد ايلديكى اسئله واجوبه سى واصول آداب اوزره مناقضه ومعارضاتى وفنون علميه يه اولان قوت اطلاعى وخصوصا فارسيده اولان مهارتى ومتعدد كتب ومترجماتى حصر وتعداددن بيروندر واور وپاده اولقدر فضل وهنرايله شهر تكير اولمشكه اكابر ملوك طرفلرندن كندوسنه هدايا وارمغان كلور حاصلى عربجه يى غايت صعوبت ومشقت ايله تكلم ايدر ليكن علوم عربيه ده بو درجه ده ملكهٔ تامه سى واردر ومدينهٔ پاريسده لغات وعلوم وفنون اصطلاحيه نهاية النهاية وغاية الغاية كمالده اولديغندن جميع لغات وكافهٔ علومك حروف هجا اوزره مرتب قاموسلرى اولوب حتى اهل حرف وصنايع ايچون مرتب كتابلر ومدرسه لر واردر مثلا عشبى مدرسه سى وعشبى علماسى مجلسى واردر وفرانسزلرك

بومقوله حرف وصنعت كبی دنی نسنه‌لر ایچون تألیف كتب وتدریس ایتمكلری
جنونه اقرب برحالت ایسه ده هرشیئك كنه وغورینه وارمق عندلرنده اهم
ومعتنابه اولدیغندن رجال ونسانی تحصیل هنر ومعارف بولندیجان
خداایدرلر خاتونلردن كیمی سلیس ولطیف عباره ایله فنونه دائر كتابلر تألیف
ایتمش وكیمی برلغتدن لغت اخرایه كتابلر ترجمه ایلمش وكیمی اسلوب غریب
ونسق عجیب اوزره شعر وانشایه هوس ایتمشدر بلادسائره ده رجالك كمالی
عقل ایله ونسانك كمالی حلاوت لسانله اولدیغی بعض ارباب مثل عندنده
مشهور ایسه ده مدینهٔ مزبوره ده برخاتونك لساندن وچوق جمالندن تفتیش
ایتمزلر بلكه مزبوره نك عقل وادرا كندن وعلم واذعاندن سؤال ایدرلر وعلوم
ادبیه وفنون اصطلاحیه لرنده كفر وهذیانه دائر برنسنه یوق ایسه ده محاوره
وشعرلری اكثری عادت جاهلیهٔ یونانیه اوزرینه مبنی اولدیغندن استحسان
ایتدكلری شیئه الله لفظنی مضاف ایدرلك الله الجمال الله العشق الله فلاندیرلر
بنابرین احیانا الفاظ ومحاوره لری كفر وهذیانی مشتمل كلمات اولور وبعضا
كفردن خالی اوله رق اشعارلریدخی بولندیغندن بومقامده بعض اشعارلری
فرانسزجه دن عربجه یه ترجمه اولنوب ایرادو تحریری مناسب كورلمشدر

واذا القلوب تعلقت * رأت الجمیع جمیلا
كسفینة تسعی الی * شعب یكون مهولا
لهفی علی زمن الهنا * ان صح كان بخیلا

وقوله مترجما لی

ودع القلب فیك یاقاتلی * یاخیال المسعد الزائر
ان روحی بالجراح اصطلت * وعلی البرء است بالقادر
وسروری فی الهوی لمحة * مثل زهر الورق الزاهر

وخواجه یعقوب مصری نك فرانسه ده انشا ایدوب نظم العقود فی كسر
العود اسمیله تسمیه ایتدیكی اشبو قصیده سنی یك ایكیوز قرق ایكی سنه سی
ترجمه ایدوب ظلمت كفردن نور اسلامه چیقاردم

زادبی الحال اذ صفا لی حالی * وغنای بالعود والالحان
باسم ربی والسادة الاعیان * وترنمت شجوة بالحسان
وبسعدی ذات الجبین المفدی

فصغی سمعها الی انشادی * ورمی النار لحظها فی فؤادی
فلهذا شعری غدا فی اتقادی * وبدا من حماسه فی انفراد
لذوی الفهم والمعارف یهدی

احرق العشق قلبها كاحتراقی * فاتت تطفی ء اللظی بالعناق
فتضاممنا ضمة المشتاق * وتلاعبنا عادة العشاق
فتثنت اتخجل الغصن قدا

شنف السمع من رقیق التغانی * واستمع یا اخی صوت المثانی
یا خلیلی بالله هلا ترانی * انی قد احییت شعر ابن هانی
بعدان كان قد توسد لحدا

وعشق وعشقلی توابعی ذم حقنده سویلدیكی

واحیائی واخجلتی صارفنی * انی فی هوی الملاح اغنی
برخیم الغنا كظبی اغن * وباوتاری ابتدی وانی
ما اری هذا الفضائل اجدی

افأ یا می كلها لی عقیمه * اوما لی عواقب مستقیمه
بل علی طاعة الهوی مستدیمه * انما هذه مراق ذمیمه
افتقی هزلها وارفض جدا

اعلی اجتراع كاس نصیب * خامل لیس كافل لا ریب
مع انی والله غیر مریب * همتی همة الذكی النجیب
تقنص المجد والسوا تتعدی

ومحبوبه سی كندوسندن افتراق ایتدیكنه نادم اولدیغی حس
ایدرلك مزبوره دن دوروهجور اولدیغنه مبنی نفسنی ذم وتوبیخ حقنده
ایراد ایلدیكی ابیات

وبح عز وسود دنشتر به * بنواح الملاح اذ تشتهيه
يا فؤادي سل عنداى فقيه * يغفر الذنب من قتال بتيه
لنوال الفخار علك تهدى

يا فؤادي قد اسلمتك الامورا * واباحتك متجرا ان يبورا
اقترضي على القطبان تجورا * است الغيك اسفا مقهورا
حيث قد ديت قلبها الان قدا

وخديو اكرم افندمزى مدح وثنا حقنده مصره خطاب ايدرك انشا ايلديكى ابيات

بسياسات فيك اضحى كفيلا * بيد دانت من مضى التقبيلا
جددت في جبينك الاكليلا * نضرت غصنا فيك حاز ذبولا
واعادت فيه الشبيبة ودا

ولى النعمت افندمزه خطاب وكولمن وقعه سنه اشارت ايدرك نظم ايتديكى ابيات

فعلك الخير بعده حسن ذكر * مستمر على مدى كل دهر
فاغتنم حفظ منتهى نيل مصر * فلقد شابه دما سيف نصر
وغدا في حماك ينفق رفدا

قصيدۀ مزبوره وغيريسى لغت فرانسز اوزره ايكن لطائف وحسن بلاغتى حاوى ايسه ده عربى يه وغيرى لغته ترجمه سبيله حسن فصاحت وبلاغتى زائل اولور ومنشئنك علو نفسى وكمالى معلوم اولماز وقصايد عربيه دخى حسنى كتمكسزين عربيدن فرانسزجه يه وغيرى يه ترجمه سى ممكن اولمق شويله طورسون فصاحت وبلاغتى حاوى اولان كلام منثورك حسنى كتمكسزين لغت اخرايه ترجمه سى ممكن اولماز وبعضا بعد الترجمه كلام مذكور پك بارد بر كلام اولور فرانسزلرك آداب وعلوم وفنونلرينه دائر كلام آتيده اكمال اولنور

فصل ثالث فرانسز دولتى تدبيرينى بيان ايدر

فرانسزلرك تدبير عجيب وترتيب غريبلرندن ارباب بصيرت عبرت المق ايچون ولايتلرنده جارى اولان تدبير وترتيبلرينى بيان واحكام وقانونلرينى ايضاح

وعيان ايتمك ايجاب ايلدى معلوم اوله كه مدينۀ پاريس ممالك فرانسه نك كرسى بلادى اولديغى والحالة هذه فرانسز قرالى واهل وعترتى مدينۀ مذكوره ده مقيم ايدوكى بالاده ذكر و بيان قلنمشيدى واهل وعترتى وعيلته سى بربون اسميله مسمى اولوب ملك فرانسه بو قبيله يه اباعن جد موروثدر وقراللق قبيلۀ مذكوره بيننده ممتاز بر شخصه منحصردر وقرال مشار اليهك سراينه بعضا تولرى تسميه اولنور ايسه ده چوق كره بوكا كابينه تولورى تعبير ايدرلر وفرانسز مملكتنده حكمى غالب اولان اولا قرال وصكره شمبرد وبير تعبير ايتدكارى مجلسك رجالى كه اولكى مشورتك رجالى ديمك اولور ذكر اولنان مشورتك ديوانى داخل پاريسده بر قصر اولوب اسمنه قصر لقسمبورغ تسميه اولنور وبعده حكمى غالب اولنلر رعايا وكلاسى مجلسى رجاليدر بو مجلسك ديوانى بوربون تسميه قلنان محلدر وصكره وزرا ديوانى رجالى وبعده شوراى خاصه تسميه اولنان ديوانك رجاليدر وبونلردنصكره اسرار ملك ديوانى رجالى وبعده مشورت دولت تسميه قلنان ديوانك رجاليدر بو صورتده فرانسه قرالنك حكمى تام اولمق مجالس مذكوره رجالنك رأى ورضالرينه منوطدر وقرالك جهت اخرى ايله خصوصيت وامتيازى وار ايسه ده سياست بحثنده ذكر اولنه جقدر شمبرد وبير رجالنك اشغالى ضايع اولان قانونلرى تجديد وموجود اولان قوانينى محو واثبات ايتمكدر وقانون فرانسزلر قتنده شريعت ديمك اولديغندن فلان قرالك قانونى ديه جكلرى مقامده فلان قرالك شريعتى ديرلر وقرالك تاجى حقنه رعايت ايلمك وقرال ايله معارض ومما نعت ايدن كمسنه لرك شرندن قرالى حفظ وصيانت ايتمك دخى رجال مذكوره نك وظيفه واشغالرندندر وديوان مذكورده مشورت انعقادى قرالك امريله وقت معينه ده رعايا وكلاسى مجلسنك رجالنك اجتماعى زماننده اولور ومشورت مذكوره رجالى بر عدده منحصر اولميوب فقط خارجدن كلان شخص يكرمى بش ياشنده اولمدقچه اصلا ديوانه كيره مز واوتوز ياشنه وارمدقچه مشورته مشارك اولوب رأيى مسموع اوله مز فاما

شخص مذكور خارجدن اولميوب قرالك اقرباسندن اولور ايسه اصل مشورته
دخی داخل اولور ايسه ده ياشی يكرمی بشه وارمدقجه رأيی مسموع اولماز
ومشورت مزبوره نك اشغالی رجالنك اولادذكورينه مشروطا اولديغندن
رجالدن بری فوت اولدقده بيوك اركك اولادندن بری شروط مذكوره اوزره
پدرينك يرينه نصب اولنور ومذكور دخی فوت اولور ايسه حياتده اولانلرك
بيوكی متوفانك يرينه نصب اولنور وقس على هذا امار عايا وكلاسی مجلسنك
اشغالی اولاده مشروط وموروث اولميوب قوانين وامور سياسيی بربرينه
تطبيق وامتحان ايدرك اوامر وتدبيراتك اجراسنی تحقيق ايلمك ودولتك
ايراد ومصارفنی محاسبه وتفتيش ايلمك ورعايادن النان ميری وتجاردن اخذ
اولنان كمرك وسائر عوايد كبی نسنه لرك اصولدن خارج زياده ياخود نقصان
النمسندن بحث وتفتيش ايدوب ارامق ورعايا وبرايا اوزرلرندن ظلم وتعدی بی
دفع ايتمك رجالنك اشغال ووظيفه لريدر ديوان مذكوره بری نصب اولنسه
رعايانك رأييله نصب اولنور وكافه سی درتيوز يكرمی سكز رجالدن عبارتدر
وبو مجلسه نصب اولنان شخصك سنی قرق ياشنه وارمق وايرادينك ميريسی
سنه ده بيك فرانقه يه بالغ اولمق ديوان مذكورك قانونيدر وفرانسزلرك متعدد
وزراسی اولمغله ازجمله امور داخليه وزيری وامور خارجيه وزيری ومحاربه
وزيری ودكز وزيری وايرادات وزيری وامور دينيه وزيری وتعليم فنون وصنايع
وزيری وتجارت وزيری واردر وامور داخليه وزيری مصره نسبتله ديوان
خديوی مأموری كبی وتجارت وزيری عموم تجارت مديری كبی
وامور خارجيه وزيری درعليه ده اولان رئيس افندی كبی ومحاربه وزيری
مصرده عموم جهاديه مديری كبی ووزير خزينه عموم ايرادات مديری كبی
وتعليم فنون وصنايع وزيری عموم مدارس مديری كبی وامور ديانت وزيری
درعليه ده شيخ الاسلام افندی حضرتلری كبی لكن بزده كيمی وزير وكيمی ميرلوا
وكيمی افندی ايسه ده فرانسزلرده كافه سی وزرادندر وآنفاذكری سبقت ايدن
شورای خاصه رجالی قرال اقرباسندن ووزراسندن اوله رق ماده مخصوصه نك

مشورت ومذاكره سنه مأمور وتعيين ايتمشدر اما اسرار قرال دولتنك
رجالی اسرار وزيرلری ايله ديكر درت وزير ودولت مجلسی رجالندن ممتاز برطاقم
رجالدن عبارتدر اما دولت مشورتی رجالی قرالك اقرباسی اولان ذوات
واسرار دولتی كتم ايله مأمور اولان وزرا كه سالف الذكر سكز وزير ودولت
وزراسندن ديكر برطائفه وتقريرلرا وزرينه توكيل قلنان برجماعت ولاجل
التعلم مشورتده درميان اولان مذاكره يی استماع ايدن برطاقم رجالدن
عبارتدر وفرانسز قرالی مطلق التصرف اولمديغی وسياست فرانساويه
قوانين معينه اوزره مرتبه ايدوكی ومجالس رجالنك مسلم ومقبوللری اولان
قوانين ايله عامل اوله رق سياستك اجراسيله حاكم وآمر اولان قرال اولديغی
ومجلس بيررجالنك قراله ممانعت ايدنلری منع ايتمك وظيفه لرندن ايدوكی
بالاده سرد وبيان قلنان تفصيلدن نمايان اولمشيدی رعايا وكلاسی مجلسی
رجالی دخی رعايايی ظلم وتعديدن حفظ وحمايه ده الحالة هذه فرانسزلر عندنده
مسلم ومقبول اولان قانونی اساس اتخاذ ايدرلر قانون مذكور اون سكزنجی
لويرناميله بنام اولان قرالك احداث وتأليف ايلديكی قانوندن عبارت اولوب
الی الان فرانسزلر عندنده مقبول ومسلمدر وقانون مذكوری حاوی اولان
كتابك اسمنه شرطه تسميه ايدرلر وبعضا قارطه دخی تعبير ايدرلر شرطه نك
معناسی لغت لاتينيه ده ورقه ايسه ده صكره دن مطلق احكام وقوانين يازلمش
اولان سجلات وكتبه اطلاق اولندی كتاب مذكورده عدالته دائر امور غريبه
اولوب شريعتمزی اصحاب عقولك انكاره مجالری يوغيكن قانونلرنده مندرج
اولان احكامك بعضيسی منصوص ومصرح اوله رق كتاب الله واحاديث
رسول اللهده يوقدر ولكن عدل وانصاف عمار قرا وبلاده باعث وآسايش ورفاه
عبادی مورث بر كيفيت اولوب اوجهتله رعايا ايله قرال ورجال بينلرنده اتفاق
اوله رق اطاعت وانقياده سبب اوله جغنی عقللری ايله بولوب حكم ايتد كلرندن
قرا وبلده لرنده عمارت واهالیسنده اهل هنر ومعرفت واصحاب ثروت
كثرت اوزره اوله رق قلبلرنده راحت اول درجه يه وارمشكه بلاد فرانسه ده

ظلم وتعدیدن ناشی شکایت ایدر فرد واحد بولنمز وعدل عمارانک اساسی اولدیغندن حکمانک بیانی اوزره برنبذه‌نک ذکری بیانی مناسب کورلدی حکمادیرکه رعایا وفقرایه ظلم وتعدی فقرلک مفتاحیدر وحلم جاب الافاتدر ورعایانک قلبلری پادشاهلرینک خزینه‌سیدر اول شیئیکه قلب رعایایه براقورانی بولوریعنی ترحم وعدل ایدر ایسه نصرت بولور ظلم وجور ایدر ایسه خلافنی برلور بعض حکما پادشاه رجالسز ومال عمارتسز وعمارت عدلسز بولنماز دیرلر بعض دیکر پادشاه رعایانک وجودینی محافظه ایتمک لازمدر یوخسه قلبلرینی محافظه شرط دکلدر دیمش وبعض حکما تدبیر مملکتده پک فائده‌لیسی داخلیه‌سنده اولان رعایایه عدالت ایدوب مملکتی خلل وفساددن حفظ ایتمکدر دیمش برپادشاه رعایانک کندویه اطاعت وانقیادنی استر ایسه رعایایه تکلیف مالایطاق ایتمسون بنابرین اول ذاتکه کوله‌سنه تکلیف مالایطاق ایتمش اولور ایسه عذر ارادایه دیمش اولیور قانون مذکوره مقاصد عدیده ومواد متعدده‌یی حاویدر مقصد اول حقوق عامه‌یی ومقصد ثانی کیفیت تدبیر مملکتی ومقصد ثالث مجلس بیر اهلنک منصبنی ومقصد رابع امنا ووکلای رعایا مجلسی اهلنک منصبنی ومقصد خامس منصب وزرایی ومقصد سادس طبقات ودرجات قضاة وحکامی ومقصد سابع حقوق رعایا وحقوق عامه‌یی بیان ایدر

برنجی ماده فرانسزلردن غنی وفقیر هرکس شریعت عندنده مساوی اولمق * ایکنجی ماده غیرممتاز اصحاب ثروتدن هرکس اقتدارینه کوره مالندن بیت ماله وجه معین اوزره برمقدار مبلغ ویرمک * اوچنجی ماده قنغی رتبه وقنغی منصب اولور ایسه اولسون صاحبی اومنصبه واولرتبه‌یه اهل ومستحق اولمدیقچه ویرلمامک * دردنجی ماده هرکس رأینده مستقل وسربست اولوب حقوق شرعیه ایچون حاکمک وجه معین اوزره مطالبه‌سندن ماعداده بروجهله فرد واحدا کادخل وتعرض ایتامک * بشنجی ماده ممالک فرانسه‌ده بولنان هرشخص کندی دیننه تابع اولمق وعبادتنده فرد واحد اکادخل

وتعرض ایتمامک وبلکه دخل وممانعت ایدنلرک منعی اولنمق * التنجی ماده دولت قطولک مذهبنده بولنمسی شرط اولمق یعنی حواریه رومانیه مذهبی اوزره اولمق * یدنجی ماده قطولک کنیسه‌لری وسائر نصاری کنیسه‌لری تعمیری ایچون بیت المالدن مبلغ ویرلمک ویهود وسائرلرینک کنیسه‌لرینه اقچه صرف اولنمامق * سکزنجی ماده قانونه مضر ومخالف اولمامق شرطیله هرکس قریحه‌سندن احداث ایتدیکی شیئی یازوب طبع ایتمکدن منع اولنمامق اما قانونه مضر اولور ایسه ابطال قلنمق * طقوزنجی ماده کمسنه کمسنه‌نک اراضی واملاکنه دخل وتعرض ایتمامک * اونجی ماده قبل الاخذ ثمن مثلی صاحبنه دفع ایتمک شرطیله نفعی عام برسببدن ناشی دولت برکمسنه‌نک ملک وعقارینی جبرا اخذ ایتمکه مرخص اولمق * اون برنجی ماده قانون مذکور احداث اولنمزدن مقدم وقوعبولان فتن ورأیلرک کافه‌سی ومحکمه‌لرده واهل بلده بینلرنده حادث اولان حالاتک کلیسی نسیا منسیا اونودلمق * اون ایکنجی ماده عسکر طوتلمق بعضا مرتب اولمق وبعضا ترتیبدن نقصان اولمق واحیانا برقانون معلوم اعانه‌سیله عساکری قرعه‌یه ودکره وضع ایتمک * اون اوچنجی ماده ذات قرال محترم اولمق ووزرا قرالدن صدوره کلجک امورک کافه‌سنه کفیل اولمق وامور مملکتده مخالف برشیء ظهور ایتدکده قرالدن سؤال اولنمیوب وزرادن مسئول اولمق وقرال برشیئی امر ایتمدکچه حکم نافذ اولمامق * اون دردنجی ماده قرال رجال دولتک بیوکی اولوب عساکر بریه وبحریه‌یه امر ونهی وفتح محاربه ودول سائره ایله عقد مصالحه وملتی ایله سائر ملل بیننده عقد تجارت ایتمک ومناصب عالیه‌یی بالذات کندی توجیه ایدوب ودولته منفعتی اولان بعض قوانین وسیاساتی تجدید وامضا ومقتضاسیله امر ایلمک * اون بشنجی ماده معاملاتده تدابیر قرالک ومجلس بیر ایله مجلس رعایا رجاللرینک رأیلریله منوط اولمق * اون التنجی ماده قرال بنفسه قوانین اخراج ایدوب اعلان واظهاریله امر ایتمک * اون یدنجی ماده اخراج ایتدیکی قوانین ارادانه دائر اولمدیقچه اولا مجلس بیره وبعده رعایا وکلاسی مجلسنه کوندرلمک فاما ارادانه

دائر اولور ایسه اولا رعایا وکلاسی مجلسنه ارسال اولنمق * اون سکزنجی ماده مذکور ایکی مجلسك اکثر رجالی قانون مذکوری تلقی بالقبول ایدرلر ایسه دولت اول قانونك حکمنی اجرا ایلمك * اون طقوزنجی ماده بیر مجلسی رجالیله رعایا وکلاسی مجلسی رجالندن هر قنغیسی اولور ایسه فائده ومنافعنی بیان ایدرك برشیٔ حقنده برقانون اظهار واحداثنی قرالدن التماس ایتمك * یکرمنجی ماده قانون مذکورك وضع واحداثنه مساعدهٔ قرالیه اولور ایسه التماس ایدن مجلس قانون مذکوری سری برمجلسده انشا ایدوب مجلسجه دیوان رجالنك رأیله قرار کیر اولدقده اون کون تفکر ومضمونی ملاحظه دنصکره دیوان آخره کوندرلمك * یکرمی برنجی ماده قانون مذکور کوندرلدیکی مجلس رجالنك مقبول ومسلمی اولور ایسه قراله عرض ایچون طرفلرندن رخصت ویرلمك فاما مقبوللری اولمیوب اجازت ویرلمدیکی صورتده قانون مذکوری عرض ایتمك ممکن اوله مز * یکرمی ایکنجی ماده قرال بنفسه برقانونك احداث ورعایایه اظهارینه مرخص اولمق * یکرمی اوچنجی ماده قرال بیر مجلسندن صندالیهٔ قرالیته ابتدا جلوسندن انتهاسنه قدر ماهیهٔ مرتبه سی برقرار اوزره اولوب ارتوب اکسلمامك * یکرمی دردنجی مجلس بیر قوانین تدبیریه یه جزؤ ذاتی اولمق یعنی مجلس مذکور رجالنك رأیی منضم اولمق * یکرمی بشنجی ماده مجلس مذکورده وکرك رعایا وکلاسی مجلسنده قرالك امریله برقاچ ماده مذاکره اولمق اوزره ابتدا کشادنده ایکیسی برکونده آچلدیغی کبی کذلك انتهاسنده ایکیسی برکونده قپانمق * یکرمی التنجی ماده رعایا وکلاسی مجلسی فتح اولنمقسزین بیر مجلسی فتح وکشاد اولنه رق رجالی اجتماع ایدر ایسه یاخود قرالك اذنندن مقدم آچیلور ایسه مدت اجتماعلرنده مجلسلرنده صادر اولان ترتیب وقرارلری ممنوع الامضا وکلیا ملغا اولمق * یکرمی یدنجی ماده برشخصی بیر مجلسنه تعیین ایتمك قرالك حقی اولمق ومجلس مزبور رجالی برعدده منحصر اولمامق وقرال مجلس مزبوری مراد ایتدیکی لقبله تلقیب ایلمك واولقبی مدت حیاتنده استعمال ایده دیروب فوتندنصکره ذریتنه موروث اولمق * یکرمی سکزنجی

ماده سی یکرمی بشنه وارمقسزین فرد واحدك بیر مجلسنه دخولی ممکن اولمیوب سنی اوتوزه وارمدقجه مشورتده رأیی مسموع اولمامق * یکرمی طقوزنجی ماده مجلس بیر رجالنك رئیسی ممالك فرانسه ده قاضی القضاة اولمق واهل مجلس کندویه معارض اولور ایسه قرال اکا معاونت ایلمك * اوتوزنجی ماده قرالك ذریت واقرباسی حین ولادتلرنده بیر مجلسی رجالی مرتبه سنده اولوب مجلس مذکوره یکرمی بشنه وارمدقجه مجلسده رأیلری جاری اولمامق * اوتوز برنجی ماده بیر مجلسی کشاد اولور ایسه ده قرالدن اذن اولمقسزین دیوان مذکور رجالی مجلسه دخول ایتمامك واذن اولمقسزین کیم دخول ایدر ایسه اهل مجلس عندنده انك حکمی لغو اولمق * اوتوز ایکنجی ماده مجلس مذکورده درمیان اولان مذاکره ونهایت قرار سائر مجالس اربابندن کتم اولنمق * اوتوز اوچنجی ماده دولته مضر اولان خیانت کبی جنحه اصحابنه قانون موجبنجه برجزا ایله حکمده قرال مجلسی مستقل اولمق * اوتوز دردنجی ماده قرالدن اذنسز دیوان مذکور رجالندن بری اوزرینه فرد واحد مؤاخذه ایتمامك ورجالدن برینك جنحه سی ظهور ایتدکده مجلس مذکور رجالنك غیریسی متهوم اوزرینه حکم ایتمامك * اوتوز بشنجی ماده رعایا وکلاسی مجلسی رجالی اولان ذواتك احوالنی بیان ایدر

رجال مذکور الکتور تسمیه قلنسان منتخبلر معرفتیله انتخاب اولنمش برطاقم وکلادن عبارت اولوب دیوان مذکور قوانین مخصوصه ایله مرتب اولمق * اوتوز التنجی ماده مجلس مذکور رجالی شرطهٔ مذکوره یعنی قانون مذکور احداث اولنمزدن مقدم قاچ ذاتدن عبارت ایسه زیاده ونقصان اولمیه رق حالی اوزره باقی قالمق یعنی قانون احداث اولنمزدن مقدم هر اقلیم نه مقدار وکلا کوندرر ایسه بلا زیاده ولا نقصان ینه اوقدر کوندرمك * اوتوز یدنجی ماده دیوان مذکور ایچون انتخاب اولنسان ذوات مقدما بش سنه اوطورمق عادتلری ایسه ده ابطال اولندیغندن یدی سنه اوراده مکث * ایتمك اوتوز

سکزنجی ماده دیوان مذکور ایچون انتخاب قلنان ذاتک عمری قرق یاشنه
وارمدقجه دیوانه ادخال اولنمامق وعقار واملاک کنک فرده سی سنه ده بیک
فرانقه یه بالغ اولمق * اوتوز طقوزنجی ماده هر اقلیمده کندولرنده دیوان مذکور
رجالی اولمق شرطلری بولنان اللی بیک نفوس اجتماع ایدوب اللی بیک نفوسدن
سنی قرقه وارمش وعقار واملاک کنک فرده سی سنه ده بیک فرانقه یه بالغ اولمش
ذوات انتخاب اولنمق فاما اللی بیک نفوس شروط مذکوره موجبنجه تمام
اولمز ایسه عقار واملاک کنک فرده سی بیک فرانقه دن اکسک اولنلردن انتخاب
اولنه رق رجال اتمام قلنمق * قرقنجی ماده الکتور اولان ذات یعنی دیوان مذکور
ایچون رجال انتخاب ایدن ذاتک عقار واملاک کنک فرده سی سنه ده اوچیوز
فرانقه یه بالغ اولمدقجه وسنی اوتوز یاشنه وارمدقجه الکتورلغه قبول اولنمامق
* قرق برنجی ماده الکتورلرک رئیسلرینی قرال نصب ایتمک ورؤسای مومی
الیهم مجلس مذکور رجالنه داخل اولمق * قرق ایکنجی ماده مجلس مذکور
رجالنک نصفی یاخود اکثری مجلسه انتخاب اولندقلری اقلیمده متوطن اولمق
* قرق اوچنجی ماده دیوان مذکور رجالی ایچلرندن بش کسنه انتخاب وقراله
عرض ایتدکلرنده قرال انلرک برینی اختیار ایدوب مجلس مذکوره رئیس
نصب ایتمک * قرق دردنجی ماده مجلس مذکورک مذاکره سی آشکار
وجهری اولمق ودیوان مذکورده بولنان کسنه لردن بش کسنه بر ماده یی
کتم واخفا ایتمک مراد ایتدکلرنده اجنبی کسنه لری مجلسدن طشره
چیقارمق * قرق بشنجی ماده مجلس مذکور برقاچ کوچک قلمره منقسم
اولوب اقلام مزبوره رجالی قراله مخصوص اولان شیئلری انتخاب ایدوب اکا
ارسال ایتمک * قرق التنجی ماده اقلام مذکوره رجالی بحث وتفتیش ایتدکجه
وقرال راضی اولمدقجه فرانسزلرک آداب سیاستلرنده برشی اجرا اولنمامق * قرق
یدنجی ماده فرده وسائر مطالب میریه یه دائر تقریرلری مجلس مذکوره رجالی
قبول ایتمک وبو مجلس راضی اولمدقجه تقاریر مذکوره بیر دیوانه واصل اولمامق
* قرق سکزنجی ماده قرال کندی بالذات تقریر ایتدکجه ومجلس مذکور

ایله مجلس بیر راضی اولمدقجه قرالک فرده یه دائر امری نافذ ومقبول اولمامق
* قرق طقوزنجی ماده عقارات فرده سی سنه بسنه قطع اولنمق فاما عقاراتک
غیری اولان شیئلرک فرده سی برقاچ سنه برحساب اوزره قطع اولنمق ممکن
اولور * اللنجی ماده مجلس مذکور ایله مجلس بیرک فتح وکشادینه قرال امر ایتمک
ولکن بر جدید رعایا وکلاسی مجلسی احداث ایتمک واشبو احداث
ایده جکی مجلسک فتح وکشادی اوچ آیدن زیاده اولمامق شرطیله قرال اسکی
رعایا وکلاسی مجلسنی هر نوقت مراد ایتسه ابطال ایتمک * اللی برنجی ماده رعایا
وکلاسی مجلس کشادندن برچیق آی مقدم یاخود برچیق آی صکره فرد
واحد مجلس مذکور رجالندن فرد واحدی طوتمامق یعنی شرعه دعوت
ایتمامک * اللی ایکنجی ماده مجلس مذکور رجالندن برینک برجنحه سی اولسه
عقیبنده طوتلدقجه یاخود مجلس اجازت ویرمدکجه مادامکه مجلس مفتوح
ورجالی انده مجتمعدر اول جنحه صاحبی اولان کسنه یی فرد واحد مؤاخذه یه
مقتدر اولمامق * اللی اوچنجی ماده آداب سیاست فرانسایه ده بنفسه شفاها
تقریر مجلسده جائز ومقبول اولمدیغندن تقریر وعرضحال اولمدقجه مجلسین
مذکورینده قبول اولنمامق (وزرا منصبی بیاننده اولان بشنجی مقصد) اللی
دردنجی ماده مذکور مجلسلرک رجالندن هر کیم اولور ایسه اولسون وزیر اولمق
ممکن اولور ولکن سائر رجالدن وزیرلرک مزیت وفضیلتی ایکی مجلسک برینه حاضر
اولمق وهر نوقت مجلسه برشی تقریر ایتسه استماعی واجب اولمق * اللی بشنجی
ماده وزرا متهوم اولدقلرنده دعوالری کورلمک وفصل اولنمق اوزره رعایا
وکلاسی مجلسی رجالی اول متهوم اولان وزیری مجلس بیره ارسال ایلمک * اللی
التنجی ماده وزرا رشوت وبرطیل اخذ واموال میریه دن برشیء اختلاسدن
غیری شیء ایله متهوم اولمامق فاما اخذ رشوت وارتکاب اختلاس مال میری
ایدر ایسه شرطه مذکورده مندرج اولان قانون موجبنجه تأدیب
وکوشمال اولنمق (طبقات قضات وحکام بیاننده اولان مقصد) اللی یدنجی ماده
قضات وحکام قرال طرفندن نصب وماهیه لری بیت المالدن تخصیص اولنمق

واحكام ايله حكم حقيقتده قرالك حقی اولديغندن احكاملرينی قرالك اسمنه
ابتنا ايتمك يعنی فلانه فلان جزا ترتيب واجرا اولنمق قرالك حكميدر * اللی
سكزنجی ماده قرالك نصب ايتديكی قاضينك ابقاسی واجب اولوب عزلی جائز
اولمامق * اللی طقوزنجی ماده شرطۀ مزبوره موجبنجه نصب اولنان قضاة
وحكام قانون آخر تجديديله عزل وطرد اولنمامق * التمشنجی ماده الش ورش
قضاتنك محل اقامتلری ابدا ابطال قلنمامق * التمش برنجی ماده مصالحه
قاضيلرينك محل اقامتلری كذلك ابطال اولنمامق ولكن مادامكه مصالحه
قاضيسيدر هر نقدر قرال طرفندن نصب اولنمش ايسه ده عزلی جائز اولمق
* التمش ايكنجی ماده قضاة مذكوره نك احكاملرندن برشئ خارج اولمامق يعنی
بوفلان بوفلاندن ديمیوب قانون ايله هر كسك اوزرينه حكم ايتمك * التمش
اوچنجی ماده اسبابدن برسببه مبنی برمحكمه وياخود برمجلس قضاة زياده
قلنمق مراد اولنسه تقبا قاضيلری اجتماع ايتمدكجه محكمه ومجلسك بوی تجديد
اولنمامق * التمش دردنجی ماده برشخصك جنحه سنی عوام بيننده اعلان واشهار
مضر وحيايه مخل اولمدقجه عقوباته دائر مواد اولوب خصمين بيننده جاری
اولان دعوی حاكم شرع اولان ذاتك حضورنده علی رؤس الاشهاد اقامت
ورؤيت اولنمق فاما جنحۀ مزبوره نك اعلانی مضر وحيايه مخل اولور ايسه
دعواسنی سرا كورمك * التمش بشنجی ماده قاضينك قتل ايله حكم ايده جكی
ماده لرده لاجل الموازنه حاضر اولان ذوات معتبره نك اجتماعلری ابطال
اولنمامق ومواد احكامدن بعض شيئك حسب الضرور تغييری ايجاب ايدر
ايسه بالاده ذكر اولنان بير مجلسی ايله رعايا وكلاسی مجلسی قانونلرندن برينه
موافق اولمدقجه تغييری ممكن اولمامق * التمش التنجی ماده قانون قديم
موجبنجه املاك اوزرينه مؤاخذه واصحاب جنحه نك مالملكی بالكليه اخذ
اولنمق ابطال اولنوب ابدا تجديدينه رخصت ويرلمامك * التمش يدنجی ماده
قرال ديلديكنی عفو ايتمك ومواد عقوباتی تخفيف ايلمك يعنی اصحاب جنحه نك
جزاسنی تخفيف ايتمك * التمش سكزنجی ماده شرطۀ مذكوره ده مندرج اولان

قوانينه

قوانينه مناقض ومخالف اولميان برسياسات قوانينی احداث اولندقده
اول قانون مادامكه ديكر قانونلره مغاير دكلدر انكله عمل اولنمق

ميرينك تضمين ايتديكی حقوق ناسی بيان ايدن مقصد

التمش طقوزنجی ماده ارباب خدمتدن ماعدا دائما خدمتده بولنان عسكر
ياخود متقاعد اولان عسكر مادامكه حياتده درلر ماهيه وتعيينات ورتبه لری
زائل اولمامق وارباب مرتب اولان جزءلرمی تبلريغی روزنامچه دن اخذ ايتملك
يتمشنجی ماده اهالينك ميری ذمتنده اولان اله جقلری فرانسز دولتی اصولی
اوزره جانب ميريدن ويرلمك * يتمش برنجی ماده ارباب شرفك قديم وكرك جديد
اسمدن ماعدا برنسنه ايله فضيلت ومزيتی اولمامق يعنی فقط رتبه ايله ديمك اولور
وقرال ديلديكی كسنه يه رتبه ويرمك ولكن رتبه ويرديكی كسنه نك فرده سنی
رفع وكندوسنه ماهيه تخصيص ايتمكه مرخص دكلدر فقط اسمله رتبه ويرمش
اولور * يتمش ايكنجی ماده شواليه تعبير اولان شرف نشانته نائل اولان ذات
قرالك تعيين وترتيب ايلديكی وجه وصورت اوزره ذكر اولنان درجه يی
حفظ ايتمك * يتمش اوچنجی ماده بلاد اخراده برمحل تعمير واوراده توطن ايتمك
ايچون بلاد فرانسه دن خروج ايدن قبائل وعشاير قانون آخر وسياست
ديكر ايله تدبير اولنمق * يتمش دردنجی ماده قرال صندالية قراليته ابتدا
جلوسنده شرطۀ مذكوره دن سر مو انحراف وعدول ايتميه جكنه
وموجبنجه عمل ايده جكنه يمين ايتمك ولكن ميلاد عيسانك بيك سكزيوز
اوتوز برتاريخنده سربستيت دعواسنه مبنی فرانسزلر بيننده وقوعبولان
فتنۀ اخيره ده ذكر اولنان شرطه تبديل وتغيير اولندی تفصيلی فرانسزلرك
وقعۀ مزبوره سنده دربهرحال فرانسزلر عندنده شرطۀ مزبوره نك حكمی
جاری ونافذ در مؤلف ديركه شرطۀ مذكوره ده مندرج اولان موادك
اكثريسنی تأمل وتفكر ايتديكمده نفيس ولطيف اولديغنی كورديكمدن
بعض موادك منافعنی بيان وايضاح ايتمك مناسب كورلدی اولكی
ماده ده كافۀ فرانسز شريعت حضورنده مساويدر ديمكدن مراد بلاد

فرانسه ده متوطن اعلا وادنا هر کیم اولور ایسه قانونده مذکور اولان
احکامك اجراسنده مساعده اولمازحتی اسافل وآحاد ناسدن برینك قرال ایله
دعواسی اولسه اودعوی قرالك اوزرینه اقامه اولنه رق سائر آحاد ناس
اوزرینه احکام نوجهله اجرا اولنور ایسه قرال اوزرینه دخی بعینه اولوجه
اجرا اولنور مادهٔ مزبوره یه امعان نظر اولنه که نه درجه ونه مرتبه عدالتی
اجرایه اهتمام ومظلوم حقنه مساعده اولنه رق خاطرینی ارضا واجباره دقت
تاملری وار کانه حق احقاق اولنمقده اکابرایله مساویدر بوماده فرانسزلر
عندنده جوامع الکلمدر شویله که آداب شرعیه یه رعایت وعدل وانصاف
درجهٔ علیایه واصل اولدیغنه مادهٔ مذکوره ادلهٔ واضحه در
وطائفهٔ مرقومه نك حریت وسربستیت تسمیه ایدوب رغبت ایتدکلری شیء
بزم عندمزده عین عدل وانصافدن عبارتدر سربستیتك معناسی حاکم
اولان ذات فرد واحده جور وظلم ایتمیه رك مساوات اوزره وقانون واحکام
موجبنجه حق احقاق ایدوب حکمی قوانین واحکامه نسبت ایتمکدر
وبلاد فرانسا عموما حریت وسربستیت اوزره در

※وقدملاء العدل اقطارها ※ وفیها توالی الصفا والوفا※

خلاصه ایمان کامل وحلال صرف وبونلرك امثالی حالا برفردده بولنمدیغی
کبی الحالة هذه اقطاردن برقطرده وبلاددن بربلده ده عدل حقیقی
بولنمدیغندن فی زماننا بعض اقطارده اجرا اولنمقده اولان عدل وانصاف اضافی
ونسبیدر حقیقی دکلدر نتکم شاعر اشبو ابیاتده

لما رأیت بنی الزمان وما بهم ※ خل وفی للشدائد اصطفی
ایقنت ان المستحیل ثلاثة ※ الغول والعنقاء والخل الوفی

مستحیلاتی غول وعنقا وخل وافی یه حصر ایتمسنك معناسی بوقدر بلکه
بری دخی عدل حقیقیدر وعنقانك وجودی مستحیل اولدیغنده شبهه
وارعلم حشایش اربابی بیاننه کوره عنقا برنوع قوشدر وافرادی دخی
موجوددر ثعلبی قصص انبیاده سلیمان علیه السلام عنقایی قدرایله تکذیب

ایندیکنی

ایندیکنی ذکر ایندی لکن عامهٔ عرب وکافهٔ افرنج عندنده عنقانك وجودی
یوق ایسه ده موجوددر دینلر بو قاریسی طوشنجل قوشنه واشاغیسی ارسلانه
بکزر دیدیلر حاصلی عنقانك فی الجمله وجودی واردر فاما ایکنجی ماده محض
سیاستدر فرده وفرده امثالی نسنه لر اوروپا ترتیبی اوزره بلاد اسلامده دخی
ترتیب اولنسه هرکس آسایش ورفاه بولور خصوصا زکات وغنیمت بیت
الماله کفایت ایتمدیکی وقت یاخود غنیمت بالکلیه منع اولندقده امام اعظم
مذهبنده بعض اقواله کوره فرده ترتیبنه شریعتده اساس واردر حکمای
قدما عندنده خراج ملکك عمودی اولدیغی اصول مقرره دندر پاریسده اقامتم
اثناسنده فرده ومکوس وسائر تکالیف عرفیه دن شکایت ایدر فرد واحد
کورمدم براصول اوزره فرده اولنور که برکسنه متأذی ومتضرر اولمیه رق
بیت المال انتفاع ایدر خصوصا اصحاب اموال ظلم ورشوتدن راحت
وآسوده اولمشلردر مادهٔ ثالثه ده اصلا ضرر اولمیوب هرکس اولدیغی
خدمت ومنصبدن اعلاسنه نائل اولمق امنیه سیله اصول وفروعنی تعلم
ایدوب اوکرنمکه سعی واجتهادینه باعث اولور بنابرین فرانسزلرك تمدن
واجتماعلری برحال اوزره قالمیوب معارف وهنرلری یومافیوما کثرت بولمقده
وصنعت ومعرفتلری اهل صین واهل هند کبی اولادلرینه موروث اولمقده در
اوائلده مصر منوال مذکور اوزره اولوب قدمای قبطیه شریعتی
هرشخصك صنعتنه معین اولدیغندن صنایع وحرف اربابنك اولادینه موروث
اولدیغنی بعض اصحاب تواریخ ذکر وبیان ایلمشدر بونك سببی مقتضیات
احوال اوزره کافهٔ حرف وصنایع شریف ومقبول اولمق بر طائفه عندنده
عادت اولور ایسه بالایجاب اهل صنایع صنعتنده کامل ومعرفتنده ماهر اولمغه
مجبور اولور اوغلینك باباسنه شفقت ومحبتی اولدیغندن حضورنده باباسنك
افعال واشغالی عادتا اوغلنه کوزل کورینور بنابرین باباسنك اشغالندن
ماعدایه طمع ومیلی اولماز عادت مذکوره طمعك عرقنی قطع ایدر وهر شخص
صنعتندن اعلا صنعتی تمنی ایتمیه رك کندی صنعتنه راضی اولور بلکه صنعتنی

درجهٔ کماله ایصال ایچون صنعتنه نافع ومناسب اولان امور جدیده اختراع واحداثنه سعی واجتهاد ایدر بعض ارباب تاریخ صنایعک کماله وصولنك سببنی وجه مذکور اوزره ذکر و بیان ایتدی ایسه ده بجثدن خالی اوله مز شو یله که هر صبیده باباسی صنعتنی تعلم واوکرنمکه قابلیت اولمامغله صبیء مذکور باباسی صنعتنه مصر اولدیغی صورتده او صنعتدن خائب ومحروم اولمق امر مقرردر فاما قابلیتی اولدیغی دیکر بر صنعته سوق اولنور ایسه تعلم ایدوب صنعت مذکوره یه نائل وامنیه سنه واصل اولور * اما دردنجی بشنجی التنجی یدنجی ماده اهالی یه و برانی غربایه نافع اولدیغندن خارجدن اجناس مختلفه بر چوق آدم اجتماع ایدرك ممالك فرانسه ده چوق بلاد عمار اولمشدر وسکزنجی ماده هر شخص غیره ضرر واذا ایتمیه رك رأینی ومعلوماتنی اظهار ایدوب طبع ایتدیکندن غیرك معلومات ومخترعاتی معلوم اولور خصوصا جدید جرناللر وغزته لر طبع اولندیغندن ایچلرنده خارج از تعداد کذب بولنور ایسه ده داخلیه وخارجیه نك احوالنه هر کس آشنا اولور وبعضا غزته لرده هنوز تحقیق اولنمش مسائل علمیه وتنبیهات مفیده وپند ونصایح نافعه بولنور که مثلی سبقت ایتمامش اما ارباب مراتب وآحاد ناس هر کیمك رأیی ومخترعاتی برنده اولور ایسه هر کس پسند ایدر بعضا مأمول ایتدیکك بر شخص قریحه سندن بر شیء اظهار ایدر که او شیء ارباب رتبه واهل هنرك هیچ خاطرینه خطور ایلمز کما قال بعضهم لا تحقر الرأی الجلیل یأتیك به الرجل الحقیر فان الدرة لا تستهان لهوان غواصها

لما سمعت به سمعت بو احد * ورأیته فاذا هو الثقلان

فوجدت کل الصید فی جوف الفرا * ولقیت کل الناس فی انسان

وبر کمسنه امور مهمه ده بر شطارت کوسترسه یاخود بر افعال شنیعه یه جسارت ایتسه شاطر وایشکزار اولان کمسنه یی ترغیب وافعال شنیعه صاحبنی تردیع وتعییب ایچون هر جرنال عقیبنده او کمسنه لردن وقوعبولان حالات وکیفیتی یازوب خواص وعوامه اشاعه واعلان ایدرلر وکذلك

برکسنه دیکر برکسنه دن ستمدیده ومظلوم اولسه مظلمه سی جرناله یازیلوب طبع اولنه رق ظالم ایله مظلومك قصه سی عدل وانصافه مغایر بر کیفیت اولدیغی عوام وخواصك معلومی اولوب کیدرك کیفیت حکامك معلوملری اولدقده ظالم ایله مظلوم محل حکمه احضار اولنوب دعوالری قانون موجبنجه کوریله رك مظلومك حق احقاق اولنور فائدهٔ مذکوره جرنال وغزته آثارندن اوله رق بونده ارباب عقوله عبرت اولدیغی درکاردر وطقوزنجی ماده عین عدل وانصاف اولوب اقویانك ضعفا اوزرینه اولان جور وتعدیلرینی رفع ایچون حفظ وضبطی لازمه دندر وتدبیر مملکته دائر اوچنجی ماده ده امور معاملات اوچ مرتبه اولدیغنه اشارت اولوب برنجیسی قرالك وزرایه اولان معامله سی ایکنجیسی قرالی محافظه ومحارسه ایدن بیر رجالنه اولان معامله سی اوچنجیسی رعایایی محافظه ومحارسه ایچون رعایا طرفلرندن توکیل اولنان وکلا مجلسی رجالنه اولان معامله سیدر اشبو وکلا رعایا طرفلرندن نصب اولنوب امنای رعایا اولدقلرندن رجال مومی الیهم هر ماده یی رعایانك لسانلرندن حکایت وتقریر ایتدکلرندن کانه کافهٔ رعایا بالنفس حاضر ومصلحتلرینه ناظر کبی اولمش اولیور شویله که بالنفس اوزرلرندن ظلم وغدری رفع ایدوب هر وجهله امین وآسوده اولیورلر وباقی موادك منافعی دخی بو کا قیاس ایدیلوریا کنجه قدیم شرطه نك حاوی اولدیغی مواد در میلاد عیسانك بیك سکز یوز اوتوز برسنه سی شرطهٔ مذکوره تبدیل وتغییر اولنوب بعد التصلیح الحالة هذه فرانسزلر عندنده لرینه وعلیه لرینه دائر حقوق حاوی اولدیغی حالده مقبول ومسلم اولان شرطه وقانونامه یه دائر کلام ایراد اولنمق مناسب کورلدی فرانسزلر علم وفضیلت ومنصب وشرف وغنا ایله مختلف ایکن اجرای شریعت واحقاق حقده مساویدرلر ذکر اولنان اسباب وامتیازلك فائده سی بر جمعیتده وسیرانکاهده اولور یوخسه شریعتده مساوی اولملری قانونلرنجه امر ضروریدر بنابرین هر شخصك سربستیتنه شریعتلری متکفل اولدیغندن قانونده مذکور اولان طرز وطور معیندن بشقه طرز ایله

فرد واحد شخص آخری طوتوب محکمه یه کوتوره مز فقط ما خلاف قانون
بر کسنه دیکری طور حقارت ایله طوتمغه جسارت ایدر ایسه اشد جزا ایله
مجازات اولنور ولکن دولته هر کسن شرف وقدرینه کوره مال ایله اعانه
ایتدیکندن عوام وخواص کافهٔ ناس مراتب عسکریه ومناصب بلدیه یه
مائل وراغبدرلر وفرانسزلر عندنده سربستیتك بر فائده سی دخی اختیار
ایتدیکی دینه تابع اولان هر شخص دولتك زیر حمایه سنده اولوب عبادته دائر
اولان امورده هر کیم آخره دخل وتعرض ایدر ایسه دولت طرفندن معاتب
ومعاقب اولمقدر وقانونده مذکور اولان نظامه مخل اولمامق شرطیله فرانسه
اهالیسندن کیم اولور ایسه ادیانه وسیاسته یه دائر امورده رأی ومخترعاتنی
اظهار ایدر وعلی الاطلاق هر کس املاکنه تصرفنده سربست اولوب فرد
واحده املاککی فروخت ایچون جبر اولنمز مگر مصلحت عامه یه مبنی
بر سببدن ناشی اولور ایسه قبل الاخذ ثمن مثلی صاحبنه رد اولنور ومحافظهٔ
مملکت ایچون عسکر خصوصنده اعانه ایتمك فرانسه اهالیسندن هر کسك
لازمهٔ ذمتیدر یعنی لاجل التعلیم عسکر طوتمق ایچون هر سنه یکرمی بر
یاشنده اولان کسنه لری جمع ایدوب بعد القرعه مناسب اولنلری اخذ ایتمك
ایچون اعانه اولنمق هر شخصك واجبهٔ ذمتیدر وعسکرلکده مدت خدمتلری
سکز سنه اولمقدر ومادامکه فرانسه اهالیسندن اولوب کندوسنده غیرت ملت
اولوب سنی دخی اون سکز یاشنه وارمش اولان کسنه لر حسن رضالریله عسکر
یازیلور * وعسکرلکدن معاف اولان کسنه لردن بری طولی درت قدم واون
پرمقدن نقصان اولان کسنه در ایکنجیسی کافهٔ اصحاب علل اوچنجی انادن
وبابادن یتیم قلان قرنداشلرك بیوکی دردنجیسی اناسنك باباسنك اولکی
اوغلی یاخود فقط بر اوغلی واناسنك یاخود بیوك اناسنك قوجه لری اولمدیغی
صورتده بیوك اوغلینك اوغلی یا فقط بر اوغلی یاخود باباسنك سنی یتمش یاشنه
وارمش یاخود باباسی اعمی ایمش یعنی بو مقوله اولاد عسکرلکدن معافدر
بشنجیسی ایکی قرنداش اولوب بری الك اوغل ودیکری صکره کی اوغل

ایکن بر جماعتده ایکیسنه دفعهٔ واحده ده قرعه دوشمش التنجیسی بر شخصك
قرنداشی عسکرلکده بولنمش یاخود خدمتده فوت اولمش یاخود محاربه ده
یاره لنمش بو مقوله کسنه لر عسکرلکدن معافدرلر بر کسنه کندو یرینه
دیکرینی عسکرلکه بدل ویرسه قرار ایتمامسیچون بدل ویردیکی کسنه بر سنه یه
قدر اصلدن مطلوبدر فاما فرار ایدر ایسه واصل بدلی اولان کسنه یی طوتوب
تسلیم ایلرسه سنه ختامندن مقدم کفالتدن خلاص اولور یاخود ویردیکی
بدل اوسنه عسکرلکده فوت اولور ایسه ینه اصلدن بر نسنه مطلوب اولماز
وهر سنه دسمبر تسمیه ایتدکلری آیك یکرمی برنجی کونی خدمتی ختام بولان
عساکره ولایتلرینه کیتمك اوزره رخصت ویریلور وهر کس کندی رأییله دولت
خدمتنه داخل اولمق جاری اولمدیغندن رعایا طرفلرندن دولت خدمتنده
قوللانلمق اوزره درتیوز اوتوز وکیل انتخاب اولنوب پاریسده کائن رعایا
وکلاسی مجلسنه کوندریلور واشبو ذکر اولنان وکلا رعایانك امناسی اولدیغی
ووکالته استحقاقلرینك شروطی وقاعده جریاننده اولملری بالاده کرارا ومرارا ذکر
وبیان اولندی وبیوك وکوچك هر مأموریتده وهر اقلیمده رعایادن عسکر
انتخابیچون مرتب مجلسلر اولوب هر دیوانده رعایا طرفلرندن تعیین وتخصیص
قلنمش بر طاقم منتخبلر یعنی عسکر تنقیه ایدن کسنه لر واردر بیوك مأموریت
مجلسلرنده ایکیوز اللی سکز منتخب وکوچك مأموریت دیوانلرنده یوز یتمش
ایکی منتخب اولوب مجلسلر آچیلمزدن بر آی مقدم ذکر اولنان منتخبلرك دفاتری
طبع اولنوب اطرافه نشر اولنور وبو عسکر ماده سی هر کس بر برینه اعلان
واخبار ایتمکه مرخصدر وهر منتخب رأیی سرا بر کاغده یازوب رئیسلری
اولان ذاته ویرمك اولدخی قرعه چناغنه وضع ایلمك اصولندندر ورعایا وکلاسی
مجلسی رجالی هر بش سنه ده بر کره کلیا تغییر اولنوب یرلرینه دیکرلری
کتوریلمك وقرالك تقریری اولمدقجه وبیر مجلسیله مجلس مذکوردن
خلاصه چقمدقجه فرده اخذ اولنمامق واهالی قرا وبلاد بر شیئدن شکایتی
حاوی وبر شیئك فائده ومنافعنی محتوی عرضحال وتقریر یازوب ذکر اولنان

ایکی مجلسک برینه کوندرملک وقاضیلری عزل اولنمامق وهر کسک دعواسی
ساکن ومتوطن اولدیغی بلده نک قاضیسی حضورنده کورلمک ودعاوی جهرا
کوریلوب چوربین تسمیه ایتدکاری جماعت حاضر اولمقسزین اصحاب
جنحه اوزرینه جنحه سی احکامی اجرا اولنمامق قانوندر جنحه یه بدل مال
اخذی یعنی جریمه نامنه پاره النمق قانون جدیدده ابطال اولنمشدر وقرال قتله
مستحق اولان کمسنه یی عفو ایتمکه واصحاب جنحه نک جنحه سنی تخفیف
ایلمکه مرخصدر وقرال کرسی قرالیته ابتدا جلوس ایتدکده قرال وقرالک
وارثلری مملکت قانوننده مندرج اولان احکام ایله عمل ایده جکلرینه یمین
ایتمک وفرانسزلرک احکام وقوانین عرفیه لری بیانی طول ودراز
اولدیغندن بوقدر ایله اکتفا اولندی حاصلی احکام وقانونلری کتب سماویه دن
مأخوذ ومستنبط اولمیوب بلکه قوانین اخرادن مأخوذ اولوب اکثری
امور سیاسیه دن اوله رق شرایع اسلامیه یه کلیا مخالف ومغایردر وامور
سیاسته دائر اولان قوانینه حقوق فرانساویه دیرلر یعنی فرانسزلردن بعضینک
آخرده اولان حقنی مبین اولان قوانین دیمکدر وحقوق عند الافرنج مختلفه در
ونفس پاریسده متعدد محکمه لر اولوب هر محکمه ده بیوک قاضی یعنی قاضی
القضاة واطرافنده رؤسا وارباب مشورت وخصما وکلاسی وحامی وحارسلری
وحارسلرک نوابی ووقایع موضعی واردر

فصل رابع پاریسک بیوت وخانه لری وانلره تابع اولان اشیایی بیان ایدر

بر بلده ده یا بر شهرده اهل معارف وارباب هنرک کثرتی او مملکتک ظرافت
ونزاکتنی جالب وخشونت وتوحشنی سالب ایدوکی درکار اولمغله بلاد
افرنجه ده اولان انواع آداب وکوناکون معارف وهنر ازالۀ وحشت وجلب
انسیت ومملکتک معمور وآبادان اولمسنه بادی برکیفیت اولوب ملت فرانسز
فنون علمیه وسائر صنایع نفیسه وکثرت عقل ودرایتله سائر افرنجدن ممتاز
اولدیغندن ممالک فرانسه عمارات وظرافت ونزاکتده اکثر بلاد افرنجه فایقدر
بنادر وقصبات کفر وقرادن وبیوک شهرلر بنادر وقصبه لردن وپای تخت

اولان

اولان شهر سائر شهر ومدندن عمارات وظرافت وآدابده فایق اولمق امر عادیدر
بنابرین مدینۀ پاریس ممالک فرانسه ده اولان مدن وشهرلرک بیوکی اولدیغندن
بشقه پای تخت وکرسی ممالک فرانسه اولدیغندن ابنیه سنک عمارات وظرافتی
وادباسنک نزاکتی لسان ایله تعبیر دائرۀ امکاندن بیروندر بلکه رأی العین
مشاهده یه محتاجدر لکن ابنیه سنک ماده سنده مرمر وسائر زینت ویرجک
اشیانک چوق اولمدیغندن ناقص الماده دیمک ممکن اولور وصور واشکالنه
واصول هندسه اوزره وضع اساسنه هیچ بردیه جک بولنمز شویله که دیوارلرینک
اساس وتمللری وخارجلری بتون بوتون یونمه طاش اولوب انجق دیوارلرینک
داخللری اکثری خشب ایله انشا اولنمشدر ومرمر طاشی قلت اوزره
بولندیغندن اکثر خانه وقوناقلرک وسائر محللرک دیرکاری یونمه طاش اولوب
رنکارنک نقش ایله مطلادر وزقاقلر وقوناق حوایلری بلاط طاشی ایله وبعض
موضعده بلاط ایله مخلوط قره مرمر ایله دوشنمش قالدیرم اولوب بعض حویلر
وقاعه لر کذلک بلاط وقره مرمر ایله دوشنوب واکثری دخی تخته ایله انشا
اولنمشدر وحولی وقاعه کبی محللری کرک طاش وکرک تخته ایله دوشه مسک
صاحبینک قدرتی وحالنه کوره اولدیغندن ناسک اختلافیله انلر دخی مختلفدر
واوطه لرک پنجره دیوارلری واپجلری تخته دن اولوب تختلرک اوزرینه یالدیزلی
ورقلر ایله کوزل وظریف نقش ایتدکارندن پک رونقلی وروشن اولوب مصارفی
جیر وکرج کبی نسنه لر ایله تبییضندن اهون ورونق ولطافتی احسن اولور
خصوصا انواع امتعه وکوناکون ستاره لر ایله تزیین قلنان اوطه لرک تعریف
وتوصیفی ممکن دکلدر حاصلی فرانسزلر اوطه لرینی فرح وآبدار طور برجک نسنه لر له
تزیین ایلمکه مجبول اولدقلرینه مبنی اوطه لرک ارضی انواع اخشاب یاخود
طوغله دوشنمشدر واوطه لری سلمک ایچون مخصوص ومرتب آدملر
اولدیغندن تخته وطوغله ایسه برجنس صاری شمع ایله حک ایتدیروب
سلدیررلر ورنکارنک دوشمه لر وبیوک الاجه قالیچه وسجاده ایله دوشرلر وانواع
رنک ستاره لر وضع وتعلیقیله تزیین ایدرلر وجانبینی مرمر ایله ترصین اولنمش

وبو قاریسی داولمبازلی هر اوطه ده آتشلك واردرود اولمبازده کی راف اوزرنده
وضع اولنمش لطیف ونازك راف ساعتی اولوب ساعتك ایکی طرفندن بیاض
مرمر تقلیدی یاخود بللور چیچك شیشه لری وایچلرینه چیچکلر یاچیچك
تقلیدی تحف شیلر وضع اولنمشدر وداولمبازلك ایکی جانبنده فرنککاری
ودولابلی ایقاد اولنمش قندیللر اولوب رأی العین کورمدکجه وصفله تعریف
وتعبیری قابل دکلدر اکثر اوطه لرده بیانو تعبیر اولنان آلت موسیقه دن بیولك
سنطورلر اولور وقرائت وکتابت اشغالنه مخصوص اولان دوات وقلمتراش
ومقطع وقلم وکاغد کبی آلات کتابت اوزرینه وضع اولنمش پشتخته واردر واکثر
اوطه لرده عجیب صورتلر اولوب خصوصا اشغال ایچون مخصوص اولان اوطه لر
خانه صاحبلرینك واقرباسنك صورتلری وقدمانك اتخاذ ایتدکلری صور عجیبه
وسائر اشکال غریبه صورتلرینی حاویدر وپشتخته لر اوزرنده اشکال واجناس
مختلفه وقایع کاغدلری وبعض اکابر اوطه لرنده متعدد شمعه لر وضع اولنوب
الماستراش آوینه لر واردر وجمعیت کونلرنده مسافرلك خاطرینی تنزیه وتفریح
ایچون پشتخته لرك اوزرینه جدید کتابلر واشکال مختلفه غزته لر وضع ایدرلر
کتبه احاله نظر کبی کوزل اوستاذ اولمازمالی تفکر ایدرلر نهایت فرانسزلر کبی
اوقیوب یازمغه وعلم وفنونه راغب وحریص فرنکستانده بر ملت یوقدر

دفتری مؤنسی وفکری سمیری * ویدی خادمی وحلمی ضجیعی
ولسانی سیفی وبطشی قریضی * ودواتی عیشی ودرجی ربیعی

بعض ظرفا دیمشکه

(مارأیت باکیا احسن تبسما من القلم)

وقال

لنا جلساء مایمل حدیثهم * الباء مأمونون غیبا ومشهدا
یفیدوننا من علمهم علم ماضی * وعقلا وتأدیبا ورأیا مسددا
فان قلت امواتا فانت کاذب * وان قلت احیاء فلست مفندا

وذکر اولنان تحفلرك کافه سنك حسن وظرافتی خانه صاحبه سی اولان

پری پیکر قوقانه نك حسن وظرافت ونزاکتیله رسیده ختام اولور شویله که
اول پری پیکر محبوبه سرو کبی قامتنه بیك نازایله اهتزاز ویره رك شکر کفتار ایله
بالاصاله مسافره تلطیف وتکریم ایدر مصرلك ثقیل خانه لرنده اکثری اسمر
خدمتکارلرك الارندن قهوه چبوق ایچمك ایله پاریسك کوزل وظریف
خانه لرنده اول پری پیکر محبوبه لرك بردقیقه یوزینی کورمنك فرقی عجبا قاچ
نمره یه بالغ اولور فاما خانه لرینك طوان وصچاقلری منقش اخشابدر وخانه لری
الت قاتدن بشقه عادتا بربری اوزره درت قات اولقدر وبعضا خانه لری الت
قاتدن بشقه یدی قاته قدر اولور اما الت قاتی اصطبله یاخود مطبخ یاخود ذخائر
بیت ایچون خصوصا شراب وحطب مقوله سی شیلر ایچوندر وخانه لری
مصرخانه لری کبی بلوك بلوك اولوب هر بلوکده بر طاقم اوطه لر واوطه لرك
منفذلری واردر یعنی بردائره دن دیکرینه کچیلور وخانه وقوناقلر اوچ مرتبه در
بری عادتا عوام وآحاد ناسك خانه لری بریدخی اکابرك خانه وقوناقلری
ودیکری قرال وقرالك اقرباسنك قصر وسرایلری ومشورت دیوانلری
وسائر دواوین میریه اولوب اولکی بیت تسمیه اولنور ایکنجی دار واوچنجی
قصر وسرای تسمیه قلنور وتقسیم دیکر ایله دخی تقسیم اولنمسی ممکندر
اولکی مرتبه ده اولان قوناغك عربه کچر یولك قپوسی اولوب بوابی دخی
اولور ایکنجی مرتبه ده اولان قوناغك بوابی اولور ایسه ده عربه کیره مز
اوچنجی مرتبه ده اولان خانه یه عربه کیره مدیکندن بشقه بواب اوطوره جق
محلی دخی اولمز وپاریسده بوابك اشغالی کیجه یاریسنه قدر متبوعنه منتظر
اولمقدر فاما متبوعی اولان ذات نصف لیلدن صکره قالقمق مراد ایدر ایسه
بوابی اویاندیرر ولکن بو صورتده بوابه بر مقدار بخشش ویرمك لازمدر ومصر
حاره لرنده بواب اولدیغی کبی پاریسك حاره لرنده اصلا بواب یوقدر وپاریسده
اولان بیولك قوناقلرك کرامی پك بهالودر حتی بعض بیولك قوناقلرك بهاسی
درت ملیون غروشه قدر اولور وپاریسده فقط خانه استکرا اولنور وبعضا خانه
بجمیع مشتملاتیله استکرا قلنور ومشتملات خانه عندلرنده کوزل دوشمه سی وجمیع

اماس بيت يعنى مطبخ طاقمى وسينى وقهوه وچاى طاقملرى وسائر اوانى فضه
وذهب ونوم ايچون مخصوص اجناس يطاقلر اولوب يورغانه بدل احراملردر
بعضا قوش توبى مملو يطاقلرى دخى اولور وهر اى يطاق ومندر وشلته ملايلرى
تغيير اولنور ومزين وظريف حرير ايله مشغول اقمشهٔ نفيسه يا صندل وياخود
اطلس قپلو كرسيلرى وبعضا اشغالى خفيف كرسى وصندالية لرى ونظرى فرح
ابراث ايدر پندول تسميه ايتدكلرى بيوك راف ساعتلرى وچيچك شيشه لرى
وشموع مكرردن مشغول بيوك وعالى بال مومليرى ومطلا شمعدانلرى
والماستراش اوينه لرى ودرونسنده كتابلر ايله برابر شبكه لى وجام قپولى كتاب
خزينه لرى مشتمل اولديغى حالده قوناقلر وخانه لر استكرا اولنديغندن درت
مليون غروشه قدر قوناق كراسى اولديغى آنفا ذكر اولندى غنى وفقير پاريس
اهاليسى اوقويوب يازمغه مشغول اولدقلرندن هر شخصك كتاب خزينه سى
اولمق وتأهل ايدوب يكى لك اثناسنده زوج ايله زوجه سى بر يطاقده يطمق
وبر مدت كچدكدنصكره اوطه لرى بر برندن بعيد اوله رق برى بشقه اوطه ده
وديكرى غيرى اوطه ده يطمق عادتلريدر قرال وقرالك اقرباسى سنه ده برقاچ
آى سراى وقصرلرندن چيقوب خارج شهرده مخصوص اولان قصرلرده
اقامت وتفرج ونزهت عادتلرى اولمغله سائر ناس ذكر اولنان سراى وقصرلرى
واثاث بيت وسائر اشياى غريبه يى سير وتفرج ايتمك اوزره سرايلر وقصرلر فتح
وكشاد اولنوب سائر ناسك دخول وسيرينه اجازت ورخصت ويريلور انجق
بر شخصك ياخود برقاچ كمسنه نك دخولنه اجازتى حاوى مطبوع كاغد اولدقچه
دخوله رخصتياب اوله مز ورقهٔ مذكوره اكثر ناسده بولنور وبعضا كاغدى
بولنميان كمسنه اولور ايسه بر معارفه سى اولديغى كمسنه دن استعاره ايدوب
اولدخى كيرر قرالك واقرباسنك حرملرنده اولان شيلرى ناسك تفرجى اثناسنده
بر ازدهام اولور كه كورلدكجه وصفى تعريف اولنمق ممكن دكلدر مؤلف ديركه
بن برقاچ دفعه ذكر اولنان سراى وقصرلره كيردم وتفرج وسيره شايسته
بر طاقم امور عجيبه وصور غريبه كوردم از جمله انساندن هيچ فرقى اولنماز

وفقط

وفقط عدم نطق ايله ممتاز انسان صورتلرى وفرانسه قراللرينك اكثريسنك
وكافهٔ اقربالرينك صورتلرى وبعض نامدار كمسنه لرك صورتلرى منظورم
اولدى واشياى غريبه واشكال عجيبه نك اكثرى قرالك حرمنده در وقرال
سراينده بولنان اماس بيت وسائر اشيانك نفاستى مصنع اولمق جهتيله در
بو خصوصده پاريس اكابرينك قوناقلرنده صرمه ايله ايشلمه لى صندال واطلس قپلو
والتون يالديزلى كرسيلر ونكارينك اغرقيتلى فرش وبساط وستاره لر واردر
ولكن مصرده اولان اكابر قوناقلرينك زينتى وچبوق طاقملرنده وسائرلرنده
اولان مجوهر پاريس اكابرينك ادواتنده چوق بولنماز خلاصهٔ كلام
فرانسزلرك كافهٔ اموردە طرز وطورلرى مستور اوله رق تجملاته وحسن
مظهره مبنى اولوب اظهار غنا وتفاخره مبنى دكلدر وپاريسك اكابر واغنياسى
ايام شتاده نفس پاريسده اقامت ايدوب خانه لرينك هر اوطه سنده وقاعه سنده
آتشلك وفرون اولديغى كرات ومرارا ذكر اولنمشيدى فاما صيف وزمن خريفده
خارج پاريسده كائن قصرلرك هواسى لطيف ومعتدل اولمق حسبيله اكابر
واغنياسى ذكر اولنان قصرلرده اقامت وتوطن ايدرلر وپاريس اهاليسندن بعض
كمسنه لر تبديل هوا ضمننده بلاد آخرك احوالنه وعادتلرينه واقف وآشنا اولمق
ايچون داخليه لرنده اولان ياخود بلاد فرانسه جوارنده بولنان مملكته كيدرلر
خصوصا مدت تعطيل ومدت فراغ تسميه ايتدكلرى وقت معينه ده اركك سز
فقط خاتونلر ياخود برقاچ خاتون وبرقاچ اركك رفاقت ايدرك سياحت وتبديل
هوا ضمننده اقاليم وبلادى كشت وكذار ايدرلر وپاريس وسائر فرانسز
خاتونلرينك معارف وهنره واحوال عالمه مطلع اولمغه حرص وطمعلرى زياده
اولمق حسبيله مصرك احرام يعنى فرعون تپه لرى كبى سائر امور غريبه سنى
تفرج وتماشا ايتمك ايچون فرنكستاندن قالقوب مصره كلوب تا صعيد
طرفلرينه قدر كيدوب سير وتماشا ايدرلر وسياحت سفر وحضرده
وسائر اموردە رجالدن كيرو قالمزلر وپاريسده بعض زنكين ومالدار
خاتونلر اولوب اقرانى بولمديغندن طول قالمش حامله اولوب جانى ولد

کتورمك استرابسه ده ناس بیننده زنا وافعال شنیعه ارتکابندن قورقوب
جانی صقلدیغندن مجرد سیاحت یاخود بلاد آخرده غرض مذکوره نائل
اولمق اسینه سیله سیاحتی ارتکاب ایدرك غرضنه نائل اولوب وضع حمل
ایتدکدنصکره ولدی ایچون اجرتله مخصوص برسودانا طوتوب بلاد آخرده
ولدی تربیه اولور ایکن بنه بوحاللری شایع دکلدر نهایت فرانسز خاتونلرنده
اهل عرض خاتون بولنور ایسه ده رجال ونسا اکثر ناسك قلبلرینه
عشق مستولی اولدیغندن چوق خاتونلر باب عفتده پردهٔ عصمتی چاك
چاك ایتمشدر ولکن فرانسز عشقك وجودی نسا ایله رجال بیننده اولوردیه رك
رجاللك رجاله تعشقنی تصدیق ایتمزلر وبعضا بر تازه اوغلان بر تازه قزه عاشق اولور
ایسه ده ازدواج ایله مندفع اولوردیرلر واثنلده طائفهٔ قبطیه عصرنده مصر
اهالیسی نظافت ظاهره ده اقطار ارضده اولان کافهٔ امم ومله غالب وفایق
اولدقلری کبی الحالة هذه اهل فلمنك دخی نظافتده اوروپاده بولنان جمیع مله
فایق اولدیغندن فرانسز خانه لرینك نظافتی فلمنك خانه لرینه نسبتله لاشی کبی
ایسه ده مصره نسبتله اولان نظافتلری مدح وستایشه شایسته در خصوصا
بلده لری تعفنات ومضر اولان حشراتدن خالی اولدیغندن کندوسنی عقرب
صوقمش بر فرد کورلمش واشیدلمش دکلدر خلاصهٔ کلام پاریس خانه لرینك
آرایش ونظافتی واهالیسنك کسوه لری بك عجیبدر خانه لرنده بیوك وچوق
پنجره لر اولمق حسبیله هوای لطیف دخول وخروج ایتمکدن خالی اولماز
و پنجره لرده کوزل جاملر اولوب غنی وفقیر هر شخصك حالنه کوره پنجره سنده
پرده لر اولدیغندن پنجره لر ستاره لر ایله ستر اولنسه بیله پنجره لر بیوك
ومهندسانه وضع اولنمش ایدوکندن اوطه لرك نور وضیاسنه مانع اولماز
واکثر ناسك یطاق چارشبلری بیله ناموسیه لری کبی نازك ولطیف حریردن
مشغولدر بنابرین خانه لرنده فرح وسروردن بشقه بر شی اکتساب اولنماز

فصل خامس اهل پاریسك مأکولاتی واکل وشربده جاری اولان عادتلرینی بیان ایدر

پاریس اهالیسنك قوت وغداری بغدای اولوب انجق اکثری یرلی حنطه سی
کوچك دانه لی وبلاد غربیه دن نقل اولنان بیوك دانه لی بغدایدر بغدایی یل
یاخود صو دکرمنلرنده اوکودوب بعده فرونلرده اتمك پشوروب دکانلرده
فروخت ایدرلر وناسدن هرکس بر شغل مخصوص ایله مشغول اولوب اولرده
بغدای الوب دقیق ایدرك اتمك یاپوب پشورمه سنك اشغاللرینه مانع اولمق
ملاحظه سیله هرکس لزومی مقدار اتمك یومی فرونلردن خانه لرینه ترتیب
ایتمشدر ومحتسبلری اولان ذات مدینهٔ پاریسه یومی کفایت ایده جك مقداری
اتمك یاپلمق اوزره اتمکجیلره امر وتنبیه ایتمکدن خالی اولمدیغنه مبنی مدینهٔ
مزبوره ده اتمکك هیچ بر وقت بولنمدیغی اولماز بلکه کافهٔ غدایه دائر اولان
شیلرك بولنمدیغی وقت دخی اولماز ومدینهٔ مذکوره اهالیسنك لحم وحبوبات
وخضر وسود ویمورطه کبی غدائیاته مداومت ومواظبتلری اولوب فقیر دخی
اولور ایسه اکثری طعاملری متعدد اولمقدر وسلخانه که یعنی حیوانات
مذبحه سی خارج شهرده در وخارج شهرده اولمسنك سببی ایکی فائده یه مبنیدر
بری پسلك وتعفناتی دفع اولمق ودیکری ذبح اولنان حیواناتك تعب ومشقتنی
کورمامکدر فاما حیواناتی ذبح ایتملرینك کیفیتی مختلفدر قیونك بوغازینه
بچاغی ادخال ایدوب عنقنی قطع ایدر سائر حیواناتك بوغازلنمسنه نسبتله
اهوندر وضنه لری قیونلر کبی ذبح ایدرلر اما اوکوزلرك باشی اورطه سنه
بیوك تیمور طوقماق ایله بر مقدار ضرب ایتدکدنصکره اوکوز سرسام اولوب
یقیلور بعده قیونی ذبح ایتدکلری کبی ذبح ایدرلر پاریسده اقامتم اثناسنده
مصرلی بر خدمتکارم وار ایدی عادتمز اوزره ذبح ایدوب بر مقدار صغراتی
اشترا ایتمك ایچون سلخانه یه کوندرمشیدم فرانسزلرك بو مقوله جور وازا ایله
اتوارك باشلرینه ضرب ایدرك ذبح ایتدکلرینی کوریجك مولای متعال
حضرتلرینه استعاذه ایدوب حمد وثنا اولسون مولایه که بنی فرنکستانده
اوکوز خلق ایتمامش والا فرنکستانده ذبح اولنان اوکوزلرك کرفتار
اولدقلری عذابه بندخی کرفتار اولور ایدم دیه رك کلدی بلاد فرانسه ده اینك

واوكوزچوق بولنور انجق جاموس پك نادر اولمغله كوردكلرنده سير وتماشا
ايچون هر كس باشنه جمع اولور وقوشلرك ذبح اولنمسي ناسك اختلافيله مختلفدر
بعض كسنه قيون كبي ذبح ايدر وبعض آخر قوشك لساني قطع ايدر وبعض
كمسنه ايپلك ايله بوغارو كيمي دخي باشني ورا سندن قطع ايدر واما طوشانلري
اصلا ذبح ايتمزلر بلكه قاني لحمنده حبس اولوب ديشاري اقامق ايچون
دائما بوغارلر وخنزيرلر ايچون مرتب مذبحه وار ايسه ده نوجهله ذبح
ايتدكلريني كورمدم لكن ضنه لري ذبح ايتدكلري كبي ذبح ايدرلر ظن ايدرم
وپاريسده ناسك استراحت اوزره اكل وشربلرينه مخصوص رسطراطور
تعبير ايتدكلري محلاتكه بو طرفلرده لوسطريه تعبير اولنان محلدن عبارتدر
محل مذكورده كندي خانه سي كبي نه ارارسه بولور بلكه خانه سنده بوله مديغي
چوق شيئي محل مذكورده بولورذكر اولنان رسطراطورلك كافهٔ فرش وسائر
تجملاتي حاوي فوقاني متعدد اوطه لري ونفيس ولطيف دوشنمش پاك ونظيف
نوم ايچون استراحت محللري اولوب كونا كون طعام وشراب بولنديغي كبي
انواع فواكه وقلوبات يعني ياش وقوري يمش بولنور وفرانسزلرك باقرقابده
طعام يمك عادتلري اولمديغنه مبني طعاملري عجم وصين وفغفوركاري طباقلرده
اولوب سفرده هركسك اوكنده بر چتال بر قاشق بر بچاق بولنمق وبچاقلر
وقاشقلر كمشدن اولمق عادتلريدر وانسان اليله بر شيئه مس ايتمامك نظافتندندر
دبرلر وهر طعام بشقه بشقه طباقلرده اوله رق هركسك اوكنده بر جام قدح
اولوب سفره اوزرينه وضع اولنان بيوك جام شيشه دن اولقدحي طولدروب
ايچر آخرلك قدحنه مس ايدمز وسفره اوزره بولنان متعدد صيني قدحلرك
كيمنده طوز وديكرنده بيبر وكيمسنده خردل وسائرنسنه لر اولوب في الواقع سفره
خصوصنده اولان ترتيب وادبلرينه برديه جك بولنمز وابتدا طعاملري شوربا
وختامي طاتلو وميوه ايله اولور لكن اكثري صويه بدل طعام اوزرينه نشئه
ويرجك قدر شراب تناول ايتمك عادتلريدر وسرخوشلق فرانسزلر عندنده
عيب ورذالتدن عد اولنمق حسبيله اكابرلري اصلا مسكراتي سرخوش اوله جق

قدر استعمال ايتمزلر واكثري نشئه ويره جك قدر شراب نوش ايدرلر ونادر
اوله رق طعام اوزرينه جزوي عرق ايچرلر وطائفهٔ فرانسز جزوي وكلي هرنه
ايسه شراب شربنه مداومت ايدرلر ايكن طائفهٔ عرب كبي اشعار وقصيده لرنده
اول درجه مدحنه مشغول اولمدقلرندن شرابك اسمي عندلرنده چوقدكلدر
بلكه شرابك ذات وصفاتيله تلذذ ايتدكلرندن معاينده وتشبيهاتده ومبالغاتده
تخيل بيلها ايتمزلر ولكن سكره دائر مخصوص كتابلر اولوب شرابي ذوق وهزل
اوله رق مدح ايتمشلر ايسه ده حقيقتده فنون ادبيلرنده داخل دكلدر وچاي
طعامي هضم ايتديكندن مدينهٔ پاريسده بعد الطعام چاي استعمالي چوقدر
وبعضا طعام عقيبنده شكرلي قهوه ايچرلر واكثري ناس صباحلرده سودلي
قهوه ايچنه اتمك دوغرر بعده اكل ايدر فرانسزلرك اكل وشربنه دائر موادك
تفصيلني بلمك مراد ايدن كمسنه عربي العباره قلائد المفاخر نام ترجمه مزه
مراجعت ايلسون ومدينهٔ مزبورده سنوي تخمينا اوتوز بش مليون فرانقه لق
اتمك صرف اولنور وسكسان بربيك در تيوزا وتوزاوكوز واون اوچبيك
اينك ودرتيوز تمش بيك قيون ووحشي واهلي يوز بيك خنزير لحمي صرف
واكل اولنور واون مليون فرانقه لق مقداري روغن ساده وبشبيك فرانقه لق
يمورطه صرف واكل اولنور وبو دخي امور غريبه دندركه تعفن ايده جك
وقوقه جق اشيايي فرانسزلر تربيه ايله عفونتدن محافظه ايدرلر مثلا سود تعفن
ايتمك وقوقماق شانندن ايكن فرانسزلرده لوني وطعمي متغير اولمامش بش
سنه لك سود واون سنه لك تازهات وسنه سنه قدر تازه ميوه بولنور وطائفهٔ
مذكوره ذكر اولنان اشيايي وغيري نسنه لري تربيه ده بو درجه تفنن ومهارت
كسب ايتمشلر ايكن على الاطلاق پاريسك طعاملرنده وشفتالودن ماعدا
ميوه لرنده لذت وحلاوت صادقه يوقدر اما پاريسك ميخانه لري لايعد
ولا يحصادر هر محله وحاره متعدد ميخانه لردن خالي دكلدر انجق ميخانه لرده
حشاش واراذل ناسدن ماعداسي اجتماع ايتمز اراذل ناس قوقانه لريله ميخانه لره
جمع اولوب شراب شراب ديو صيحه ايدرلك ونعره اوره رق شراب وانواع مسكراتي

نوش ایدرلر ایکن بنه سرخوشلقلرنده کمسیه ضرر وواذا ایتمزلر مؤلف دیرکه
اتفاقا برکون پاریسده برزقاقدن کیدر ایکن یاترلق یاترلق دیه رك کیدر
برسرخوشه راست کلدیکمده بنی اتکمدن طوتدی یول اوزرنده یقین
برشکرجی دکانی وار ایدی اول سرخوش ایله برابر شکرجی دکاننه کیردم
ومی سومی برکرسی یه اوطورتدم ودکان صاحبنه لطیفه ایدوب بوآدمی
سکاویره یم ثمنی مقابلنه بکا شکرویانقل ویردیدیکمده بوراده سزلك مملکتکز کبی
انسانه کمسه مالك ورقیت اوزره متصرف اوله مزدیدی کلامی تکرار ایدوب
بوآدم شمدی برحالده در که انسان مشابه سنده دکل دیه رك لطیفه ایتدم
سرخوش مذکوری کرسی اوزرنده لایعقل اوطورر وبرنم کلامزدن برشیء
فهم ایتمز اولدیغی حالده شکرجی دکاننده براقدم کتدم

فصل سادس فرانسزلرك کسوه لرینی بیان ایدر

طائفهٔ افرنجك باشلرینه کیدکاری شبقه اولدیغی وایاقلرینه کیدکاری اکثری
ایچین تعبیر اولنان سیاه مس کو بلر ایدوکی وکسوه لری اغلب حالده سیاه چوقه
اولدیغی هرکسك معلومی اولان حالاتندندر وفرانسه اهالیسنك کسوه لری
دخی اکثری ذکر اولنان نسنه لر ایسه ده عادتلرینه مخالف اولمیه رق هرشخص
دیلدیکی کسوه یی کیمکه مرخصدر وکسوه لرنده چوق زینت یوق ایسه ده
غایت پاك ونظیفدر وکسوه النه کیدکاری کوملك ویلك کبی سائر شیلری ککش
کیملك عادتلریدر واکابر واصحاب ثروت وسامان اولان کمسنه لر هفته ده
برقاچکره کسوه وجامه شور دکشدیروب وسخ مقوله سی نسنه لرك دفعنه
بغایت اهتمام ایدرلر بنا برین اکثر فرانسزده کهله اثری بولنمز مگر یلك فقیر
وخسته وغریب اوله بو صورتده کهله نك بولنمسی امر ضروریدر فاما فرانسز
قوقانه لرینك کیدکاری طائفهٔ افرنجه مخصوص ولطیف فسطان اولوب
خصوصا اوفسطانی تزیین ایدوب کین نازنین خوب اندام اولور ایسه هیچ
دیه جك بولنمز ولکن نسایه زینت ویره جك طاقلری قولاقلرینه طاقدقلری
التون کوپه وبیکلرینك اوزرنده بلکلرینه طاقدقلری التون بلازك وبیونلرینه

تعلیق ایتدکاری اینجو وسائر خفیف کردانلقدن عبارت اولدیغندن حلی نسا
عندلرنده بك چوق دکلدر وخلخاللری هیچ بلمزلر وعادتا هرکون کیدکاری اینجه
حریرقاشدن یا اینجه ولطیف چیت وبفته دن مشغول فسطانلردر وایام شتاده
طار قوشاق رسمنده کورك جنسندن اوزنجه برپارچه بیونلرینه وضع ایدرلر
وفسطان اوزرینه اینجه قوشاق قوشانوب بك صقد قلرندن بللرینك اینجه لکنی
وصاغریلرینك بیوکلکنی اظهار ایتمك عادتلرندندر صقمق وحابرینك انشاد
ایلدیکی اشبو ابیات

قوله

ومز ترپالیتی استاذه * کیما افوز بضمة من خصره
القس یسقیه شبیهة خده * والمسلمون باسرهم فی اسره
فوحقه لولا رشاقة قده * مارق اسلامی لشدة کفره

اول محبوبه لرك حالت مذکوره اوزره کندولرینی تزیین ایتدکلرینه شاهد
وکواهدر وبعضا پاریس خاتونلری قامتلری معتدل اولمق ایچون بطنلرندن
ثدیلری التنه قدر اینجه تخته دن قوشاق قوشانوب قامتلرینی اعوجاجدن
محافظه ایدرلر وکندولرینی تربیه ایچون دها بشقه تدبیر وحیله لری واردر
دائما صاچلرینی باشلری اورطه سنه طوپلیوب طرق کبی شیلر وضع ایدوب
صاچلرینی اشاغی صرقتمزلر وایام صیفده اموزلرینی وباشلرندن ممه لری
اوزرینه قدر کوکسلرینی کشف ایدوب آچمق عادتلریدر ورقص ودوران
ایتدکاری کیجه لرده قوللرینی بازولرینه قدر کشف ایدرلر ایسه ده ایاقلرینی
وبالدیرلرینی اچمق اصلا عادتلری دکلدر بلکه صیفا وشتاء وخصوصا یوله
کتدکاری اثناده چورابلر کیوب ایاقلرینی ستر ایدرلر وبالدیرلرینی کشف
ایتمملرنده حقلری واردر زیرا اینجه رك اولدیغندن شاعرك

لم انسه اذ قام یکشف عامدا * عن ساقه کاللؤلؤ البراق
لاتعجبوا ان قام فیه قیامتی * ان القیامة یوم کشف الساق

قولنه مصدق اوله مز وبروجه محرر طائفهٔ نسا کندولرینی کشف ایتملری

طائفهٔ افرنج واهل باریس عندلرنده عیب وادبه مخل اولان اموردن عد اولنمز واهل باریسك ماتم کسوه لری وایام ماتم اشخاصك اختلافیله مختلفدر اصحاب ماتم رجالدن یعنی ارکك اولور ایسه ماتمنی اظهار ایچون شبقه سنه بر شیء وضع ایدر وقری وقز اولور ایسه علامت ماتمی کسوه سنه وضع ایدوب اشبو آتیده ذکر اولنه جق میعاده قدر ترك ایتمز اوغلان اناسی وباباسی ایچون التی آی وبیولك والده سی وبیولك باباسی ایچون دورت بچق ای ماتم طوتار برخاتونك قوجه سی فوت اولور ایسه برسنه وبربچق ماه ماتم طوتار وبرکسنه نك زوجه سی فوت اولور ایسه التی آی ماتم ایدر وار قرنداشی ویاخود قز قرنداشی فوت اولور ایسه ایکی ماه ودائیسی ودیزه سی یاخود عموجه سی وخاله سی فوت اولور ایسه اوچ هفته عموجه سی یاخود خاله سی ودیزه سی ودائیسی اوغللری فوت اولور ایسه ایکی هفته ماتم طوتمق عادتلرندندر وهرسنه باریسده تخمینا برملیون فرانقه لق چوقه واوچ ملیون فرانقه لق ایپك وبر ملیون فرانقه لق کورك صرف اولنور کوركك قلیلجه صرف اولنمسنك سببی باریس ایچنده ایشلنوب واهالی بربرلرینه فروخت ایتدکلرینه مبنی طشره دن کلانه اوقدر احتیاج لری اولمدیغندندر وبعضا باشی کل ویاخود صاچی قصه خاتونلر یاپمه صاچ استعمال ایدرلر وبلکه تقلید اوله رق یاپمه صقال وبیق دخی استعمال ایدرلر وفرانسز قراللرندن اون دردنجی لویز ذکر اولنان یاپمه صاچی استعمال ایتمش واویقو وقتندن بشقه وقت اوزرندن ایرمز ایمش قرال مشار الیهك وقتندن برو اهل باریس عندنده شیوع بولوب سالف الذکر تقلید صاچلری الحالة هذه صاچی قصه یاخود باشی کل خاتونلر استعمال ایتدکده درلو حالا مصر خاتونلرینك استعماللری دخی امور غریبه دندر

فصل سابع اهل باریسك رقص وسائر لعب ولهولرینی بیان ایدر

اهالی باریسك عبادات وطاعات اخرویه ایله اصلا اشتغاللری اولمیوب معاشلرینه دائر اولان اشغاللرینی اتمام ایتدکده نصکره عمر واوقاتلرینی امور دنیویه یه وسائر لعب ولهوه صرف ایتمك معتادلری اولمق حسبیله لعب

لهوده ورقص دورانده اول درجه تفنن ومهارت کسب ایتمشلرکه تعریف ایله وصفی قابل دکلدر وتیاتر وسبکتا کل تسمیه ایتدکلری موضعده رقاص وخیال باز وسائر شعبده بازلری اجتماع ایدوب صورت هزلده جدا اوله رق ذکر اولنان محللرده هرکس معرفتنی اجرا ایدر محلات مذکوره مضحکات ومبکیات اکثر امور غریبه یی مشتمل ایسه ده طائفهٔ فرانسز عندنده محل عبرت عد اولنه رق کشی اخلاقنی تبدیل ایتمك ممکن اولوردیرلر زیرا اعمال صالحه واخلاق سیئه صور تلرنده اوبونلر اظهار ایتدکلرندن اولکیسنك ممدوحیتی ودیکرلك مذمتی سببیله میلی اخلاق حمیده یه اولان کسنه اندن عبرت الوب تبدیل اخلاق ایدر فاما میلی اخلاق ردیه وافعال نامرضیه یه ایسه کوتی اخلاقی اورادن اکمال واتمام ایدر ذکر اولنان تیاتر بیولك قبه لی ککش برمحل اولوب برقاچ دائره وهر دائره قبه التنه متصل اولدیغی حالده متعدد اوطه لری مشتمل اوله رق اوطه لرك دائرا مادار اورطه سنده طولانی برمیدان واردر ومیدان مذکور بیولك بیولك روزکار اقلر ایله منور اولوب بو میدانده هرنه واقع اولور ایسه اوطه لرده روشنده بولنان کسنه لر کورور ومیدان مذکورك التی الاتلرك محلی اولوب کافهٔ لعب ولهو الاتلری وظهوره کلان اویونك کیفیات مختلفه سی اوستنده ظاهر ونمایان اولور لعب ولهو تماشا سیچون رجال ونسا وکافهٔ رقصا مجتمع اولدقلری حالده هر فننی لعبك اجراسی مقصودلری ایسه اقتضاسنه کوره میدان مذکور آلات وسائر لوازماتله دوناديلوب پرده ایله برسرای شکلنه قونور وعادت واخلاق لعب ایله اصلاح اولنور دیو مذکور پرده نك اوزرینه لاتینی عباره ایله یازلمشدر بعده اشعار وقصیده اوقوبه رق تغنی ایدرلر میدان مذکورك تنظیمی اثناسنده ارباب تماشانی نظردن منع ایچون پرده لری برمقدار ارخا ایدرلر تمام اولدقده پرده لر رفع اولنوب اویونه بدء ایدرلر رجال ونسا رقص ایدن کسنه لر مصرلك عوالملری کبیدر ولکن مدینهٔ باریسك عوالملری باجمعهم ارباب فضل وفصاحت واهل هنر وبلاغت اولدقلرندن لعب ولهوه ورقص دوره واشعاره دائر چوق تألیفاتلری واردر اثنای لعبده کیمی شعر

اوقورلر كبى رقصه دائر توريه وايما ايدرلر كبى خصمى الزام ايچون ايراد اولنان
جنتلرى ونكات ولطايفى حاوى كلاملر اوقورلر حتى علوم غريبه مسائلنى
وسائر مسائل مشكله يى ايراد ايدرك اثناى لعبده شوقلرى جوش ايتديكندن
كانه بر علما مجلسى كبى اولوب كوچك اوغلانلر بيله علم طبيعى وسائر علومدن
شاهد كتوره رك رقص ودوران ايدرلر شويله كه بونلرك هيئت مخصوصه اوزره
رقص ودورانلرينى كورنلر سبابه كزان حيرت اولور برمقدار حالت مذكوره
اوزره رقص ودوراندنصكره موسيقه لر ايله دخى برمدت رقص ودوران ايدرلر
كيجه لرده دخى انواع رقص ودورانى وبعده مراد ايتدكلرى كونا كون
اويونلرى اجرا ايدوب كافه سى ختام بولدقده رقص ودوران وسائر انواع
لعبك كافه سى هرنه حالت اوزره جارى اولدى ايسه جرنالّره يازيلوب بعد
الطبع عوام وخواص كافهٔ ناسك معلوملرى اولمق ايچون حاره ومحلات
ديوارلرينه وضع وتعليق اولنور وعجم احوالنه دائر بر كونه اويون مراد
ايتدكلرنده ايچلرندن برينه عجم شاهنك كسوه سنى كيديروب بر كرسى اوزرينه
اوطورديرلر واكا متعلق احواله دائر بر نوع اويون احداث ايدرلر وقس على هذا
حتى حضرت موسى عليه الصلوة والسلامك فرعون ايله بينلرنده جارى اولان
قصه يه اشارت ايدرك دكزك ايكى شق اولديغى رسمى تصوير وصنعت ايله دكزك
تموجنى اظهار ايدرلر مؤلف ديركه بر كيجه محل مذكورده اظهار واحداث
ايتدكلرى لعبك ختامنده كونشك صورتنى ويوريسنى ونورنى اظهار
واحداث ايتديلر شويله كه ذكر اولنان تقليد كونشك نورى محل مذكورده
اولان قنديللرك نورينه غلبه ايتديكندن سير وتفرجنه حاضر اولنلر صباح
اولدى ظن ايتديلر وبو ذكر اولنان شيلردن اغربى دخى واردر خلاصهٔ كلام
تياتر تسميه اولنان محل فرانسز عندنده مدرسه كبيدر عالم وجاهل شعبده
بازلغه دائر اولان انواع لعبى انده تعلم ايدرلر وبو مقوله انواع لعب ايچون
مخصوص اولان محلاتك بك بيوك ومشهورى اوپيره تسميه اولنان محل
اولوب امور غريبه يى مشتمل اولان داستانلر كبى اشارت ايله ظهوره كلان انواع

تغنى واهل رقصى وكونا كون وبيوك آلات موسيقه يى مشتملدر وذكر اولنان
محللردن برى دخى اوپيره كوميك تعبير اولنان محل اولوب بونده دخى انسانه
شوق وطرب ويره جك اشعار ايله تغنى ايدر مغنيلر وار وبريدخى تياتر ايطاليانى
تسميه قلنان محل اولوب بو دخى كذلك بيوك آلات موسيقه لرى ولغت
ايطاليانيه اوزره منظوم اشعار ايله تغنى ايدن مغنيلرى مشتملدر واشبو ذكر
اولنان محللردن بشقه ينه اورسمده كوچك سبكتا كلر اولوب ازجمله بر بسنده
فيل وآت وسائر حيوانانى اويناديرلر وبريدخى تياتر فرنكونى تعبير اولنان
محل اولوب بونده دخى انواع لعب ايله تعليم اولنمش مشهور فيللر واردر وذكر
اولنان محللرك بك بيوكى آنفا مذكور اولان اوپيره ديدكلرى محل اولديغى كبى
بك كوچكى تياتر كنت تسميه اولنان محل اولوب صبيان ايچون تخصيص
اولنه رق محروسهٔ مصرده بيلان اويناد ن حقه بازلر كبى حاويلرى وبيلانجيلرى
مشتملدر وكنت محل مذكور اوسطه سنك اسميدر وبو موضعده اوينيانلر كوچك
قزلر واوغلانلردر واكثر لعبلرى حقه بازلغه دائردر وبالاده ذكر اولنان محلات
مفسدهٔ شيطانيه يى مشتمل اولمسه فائدهٔ عظيمه يى حاوى فضائلدن عد اولنمغه
شايسته اولور ايدى وطائفهٔ مذكوره نك ادب وحيايه مخل اولان فتنه لردن
مهما امكن احترازلرى وار ايكن بو مقوله شيلر اعتبارلرندن ساقط دكلدر
وفرانسزلرك عوالم ومغنيلر يله مصرك عوالم واهل سماع وارباب رقصلرى
بيننده فرق عظيم واردر وسبكتا كل وتياتر ديمك تركجه قره كوز وحقه باز
وميدان اويونلرينى حاوى اولان محللر ديمك اولور ايسه ده رقص ودوران كبى
اويونلر وآلات موسيقه لر ممالك اسلاميه حقه باز وقره كوز واورطه اويونلرنده
بولنمز وذكر اولنان اويونلردن بشقه نوع ديكر صنعته قريب اويونلرى دخى
واردر ازجمله بالاده ذكر اولنان سبكتا كلك درونده اولان ميدانده بر شخصك
كورمك مراد ايتديكى مدينه يى تصوير ايدر ودفعة كوسترر مثلا بر آدم ميدان
مذكورده مصرى كورمك استر ايسه دفعة كنديسنى سلطان حسن
مناره سى اوزرنده ورميله ميدانى اياغى التنده وسائر حارات مصر نظرنده

اولدیغی حالده کورر کانه مصرده کندیسنی منارهٔ مذکوره اوزرنده کورر وبریدخی کسمورمه تعبیرایتدکاری سیرانکاه اولوب بونده دخی بربرینی تعقیب ایدرک ممالکتلرک صورتنی کوستررو بریدخی دیورمه تسمیه قلنان نظرکاه اولوب بونده متعدد دائره‌لر صورتی کوسترر بریدخی اورانورمه تسمیه ایتدکاری محل اولوب بونده محدد بجهات اولان فلک اعظمک صورتی وانک مذهب افرنج وزره مشتمل اولدیغی سائر صور واشکالی کوسترر شویله که نظر ایدن آدمه بجمیع مشتملاته فلک اعظمی تماشا ایتمک ممکن اولور و بریدخی اوروپرمه تعبیر اولنان محل اولوب بونده فقط اوروپاده کائن ممالکک صورتلری واردر

ونزهتکاهلردن بریدخی بال تسمیه اولنان رقص محلی اولوب بودخی ارباب رقص ومغنیلری حاوید رحاصلی کیجه لرده مغنیسزوالات موسیقه سز اکابر قوناغی پک نادر بولنور مؤلف دیرکه پاریسده مدت اقامتم اثناسنده اساتلرینه کمال الفتم اولمدیغندن اصلا تغنیلرینی فهم ایتمز ایدم قائلک خیر کثری الله ایچون اولسونکه شو ایکی بیتی بنم حالمه مناسب سویلمش

ولم افهم معانیها ولکن * ودت کبدی فلم اجهل شجاها

فکنت کانی اعمی معنی * یحب الغانیات ولا یراها

واشبو ذکر اولنان بال ایکید در بری بال عامکه رقاصخانه‌لردر هرکس کیروب چیقمغه مرخصدر ودیکری بال خاصکه بر طاقم انسان رقص وتغنی وسیر ایچون دعوت اولنوربونک مثلی دوکونلرده دعوت اولنان ناس ودوکون اولان خانه‌لر کبیدر نهایت بال تعبیر اولنان محل رجال ونسایی وقنادیل وشموع متعدده‌یی حاوی آویزه‌لری وجلوس ایچون آماده قلنمش کرسیلری مشتملدر ولکن نسانک اوروپاده رتبه‌سی عالی اولدیغندن طائفهٔ نسا اوطورمدیقچه جنس رجال اوطورمزو بر خاتون برمجلسه کلسه وخالی اوله‌رق برکرسی بولمسه البته رجالدن بری قالقوب اول خاتونی اوطوردیغی کرسی یه اوطورتغه مجبوردر فاما رجالدن بری کلسه نسادن فرد واحده اکا قیام ایدوب کرسیسنی ویرمز وبرکسه هر نه قدر اکابردن اولور ایسه ده خانه سنه برمسافر واردقده

زوجه سی کلان مسافره زوجندن اقل عزت واکرام ایدر نهایت زوجه سنک وسائر نسای بیتک رتبه سی کندوسندن عالیه درو سیرانکاهلرندن بردیکر بال خاص دخی اولوب بونده آلات موسیقه ایله تغنی ورقص ایچون برمحلده ناس اجتماع ایدوب برمدت رقصدنصکره جمعیتده بولنان کسنه‌لره آرالق آرالق بعض طعام وخفیفجه شراب ویریلور موسیقه وتغنی ورقص بالذات اولوب اکل وشرب بالتبع اوله‌رق کانه مجلسک کرم وحظیچون اولمش اولیور

هل العیش الاماء کرم مصفق * ترقرقه فی الکاس ماء غمام

وعود بنان حین ساعد شدوه * علی نغم الاوتار نای زنام

ورقص فرانسزلر عندنده فنون ادبیه دن اولدیغی بالاده ذکرو بیان اولنمشیدی مسعودی مروج الذهب نام تاریخنده رقصک فن مصارعه یعنی کورش فنی کبی برفن اولدیغنه اشارت ایتمشدر مثلا مصارعه اعضانک موازنتی وقوتلک بعضیسنی اعضای دیکره رفعک اصولنی وسهولتنی بلمکدن عبارتدر هرقوی البنیه اولان کسنه فن مصارعه‌یی بلمدیکندن بعضا ضعیف البنیه کسنه تدبیرو حیله ایله اوفن مصارعه‌یی بلمین کسنه‌یه غالب اولدیغی محسوس ومشاهد در بوندن نمایان اولورکه هر راقص رقصه حسن ولذت ویرن حرکات اعضایی بلمز و بلاد فرانسه ده رقص ودوران ظرافت وچلبیلک عد اولنوب فسق وفجور عد اولنمامق حسبیله ادب وحیایه مخل اولمیه‌رق عوام وخواص وکافهٔ ناس حلقه‌یه کیروب رقص ودوران ایتمکده باس اولمدیغندن رسم مخصوص اولوب ابدا رایحهٔ زنا استشمام اولنمز فاما مصرده ایسه تهییج شهوت ایچون رقص خصوصیات نسادن اولدیغنه مبنی عیب وفسق وفجور نوعندن اولور وپاریسده بلدیکی وبلمدیکی خاتون ایله هرکس رقصه خواهشکر اولوب رقص ایدر او کسنه فارغ اولنجق دیکری بنه او خاتونک النه یاپشور اولدخی برمدت رقص ایدر و نسای پاریسک نفسلری برشیئه تعلقدن تیز نفرت ایتدیکنه مبنی رقصده برایکی ارکک ایله اکتفا ایتمیوب بلکه کندولر ایله رقصه راغب برچوق کسنه اولمسنی ورقصلرینی بچوق کسنه تفرج ایتمسنی استرلر

ايامن ليس يرضيها خليل * ولا الفا خليل كل عام

ارالذ بقية من قوم موسى * فهم لا يصبرون على طعام

واهالى پاريس عندنده بر نوع رقص اولوب بونده رقص ايدنلر اثناى رقصده قوشاق قوشاغه طوتارلر ولكن اغلبى ال اله طوتقدر حاصلى كوبكدن يوقارو خاتونك هر نره سندن طوتار ايسه فرانسه ده عيب عد اولنمز وهرنه قدر اركك خاتونه خطابده تواضع وتملق اظهار ايدر ايسه ونه درجه مدح وثنايى زياده ايلرسه اوقدر ادبدن عد اولنور وتماشا محللرندن بريدخى لپام صيفده عامة اجتماع ايتدكارى محل اولوب بونكدخى مناسبى رقص وآلات موسيقه وعيش وعشرتدر وبعضا باروت وفشنك ياقه‌در وبريدخى ايام كرنوال تسميه ايتدكارى كونلرده اجتماعلريكه اوكونلر مصرده طائفهٔ قبطيه عندنده ايام رفاع تسميه اولنان موسمدر موسم مذكورده برقاچ كون كافهٔ ناس كونا كون تقليدات وتشكلاته مرخص اولملرى حسبيله اركك قرى شكلنه وقرى اركك صورتنه كيرمك واكابر وخواجه‌لر چوبان هيئتنده كورنمك حاصلى نظام وانتظام مملكته مخل ومضر اولميان هركونه تشكلاته كيرمك ومسخره‌لق ايتمك معتادلريدر وفرانسزلر بو كونلره ايام جنون تسميه ايدوب اوچ كون الاى ايله بر سموز بغا كزدررلر بعده سائر ناسك ضنه‌لرى سمين وسموزلق زعميله او بغايى قربان ايدوب صاحبنه عظيم بخشش ويررلر ومحل تماشادن بريدخى پاريسك بيوك باغچه لريدر پاريسده عوام وخواص هركسك دخولنه رخصتياب اولديغى بيوك درت باغچه اولوب ازجمله شمزليزه تسميه ايتدكارى بيوك باغچه كه تركچه جنت باغچه سى ديمك اولور باغچهٔ مذكوره سيرانكاهلرك بك لطيف ورعناسى اولوب اطيانى قرق اربانه بالغ اولور اربان ديدكارى فدانه يقين برقياسندر يعنى قرق فدانه يقيندر شويله كه برطرفدن طرف آخره طريقنك طولى بيك بوى ايكن اشجارى مرتب غرس اولنمق حسبيله برطرفدن جانب آخره احالهٔ نظر اولنسه رؤيته مانع اوله جق برنسنه كورنمز باغچهٔ مذكورده دائما خارج از تعداد كونا كون ملاهى بولنور واشجارى بربرينه متوازى

ومتصافه اولوب مهندسانه غرس اولنديغنه مبنى هرجانبنده خطوط مستقيمه اولمغله اشجاردن هربلوك اورطه سنده بر مربع محل وارد رو باغچهٔ مذكوره نك برطرفى نهرسينه متصل اولديغندن نهرسين ايله بينلرنده رصيف ايله استحكام ويرلمشدر وطرف ديكرى صحراى محاذيدر ودرونده متعدد قهوه خانه‌لر ولوسطريه‌لر يعنى اكل وشرب ايچون مخصوص محللر اولوب انواع طعام وكونا كون شراب ومسكرات بولنور و باغچهٔ مذكوره مجمع احباب واكابر اولمق حسبيله آت وعربه كيده جك برچوق يوللر اولوب اكابر وخواجه‌لر مزين عربه‌لر ايله كيررلر وايام خريفده وقش كيجه‌لرنده كلان كسنه‌لره اجرت ايله ويرلمك ايچون برقاچ بيك كرسى اولوب بازاركونى فرانسزلر عندنده بطال يعنى يورتى اولمغله باغچهٔ مذكوره يه ناسك پك چوق اجتماعى يوم مذكورده اولور خلاصهٔ كلام حديقهٔ مزبوره محل موسم وعوام وخواص كافهٔ ناسك تفرج ونزهتكاهلرى اولمق حسبيله نه قدر كوزل قوقانه وار ايسه بالجمعهن اوراده اجتماع ايتمكودرلر وسيرانكاهك برى دخى اشجار متوازيه يى حاوى بلوار تسميه قلنان محللر اولوب سائر ايامده ناسك محل اجتماعلرى اولديغنه مبنى پاريسك بيوك ولطيف قهوه خانه‌لرى وتياترتسميه اولنان محللرك اكثرى وآلات ايله برمحلدن محل ديكره نقل اولنان دولابلر ذكر اولنان بلوارلرده ايدوكندن قوقانه‌لر معارفه‌لرى اولان رجال ايله دولابلره بنوب دونرلر وسائر كيجه‌لرده خصوصا اثنين كيجه‌لرنده رجال واناث واكثر ناس اجتماع ايدوب هرعاشق معشوقه‌سنى النده طوتوب كيجه ياريسنه قدر تفرج وجولان ايتمكدن خالى اولمزلر

لاتلق الا بليل من تواصله * فالشمس نمامة والليل قواد

كم عاشق وظلام الليل يسترة * لاقى الاحبة والواشون رقاد

وقال آخر

ايها الليل طر بغير جناح * ليس للعين راحة فى الصباح

كيف لا ابغض الصباح وفيه * بان عنى الوجوه الملاح

قال الشاعر

الا ايها الليل الطويل الا انجلي * بصبح وما الاصباح منك بامثل

فيالك من ليل كأن نجومه * على صفحات الجو شدت بيذبل

وقال آخر

ليلي وليلى نفى نومي اختلافهما * بالطول والطول يا طوبى لو اعتدلا

يجود بالطول ليلي كلما بخلت * بالطول ليلى وان جادت به بخلا

وقال من لا يشكو من الليل

يا ليل طل او لا تطل * لا بد لي ان اسهرك

لو كان عندي قمري * ما بت ارعى قمرك

وقال آخر مثله

يا ليل طل يا شوق دم * انى على الحالين صابر

لي فيك اجر مجاهد * ان صح ان الليل كافر

ومحل سيرلردن بريدخى چچك بازارى اولوب نه استرايسه‌لك اشجار لطيفه وكونا كون چچك وسائر نباتات غريبه‌دن وقتنك غيريده بولنور حتى بركونده بركسنه هرنه كه استرايسه بولوب برباغچه‌يه اوكون غرس ايتمك ممكن اولور خلاصهٔ كلام مدينهٔ پاريسده بركسنه آراديغى نسنه‌يى بولوب البته تفرج وسير ايدر

فصل ثامن مدينهٔ پاريسده صحت ابدانه دائر اولان سياستى بيان ايدر

فضل وكمال انسان حفظ صحت ابدانه موقوف اولوب طائفهٔ افرنج دخى فضل وكماله وعلم وعرفانه سائر مللدن زياده راغب اولدقلرينه مبنى فن جليل مذكوره واكا متعلق وسائلك تحصيلنه كمال اعتنا واهتمام تمام ايتدكلرندن ناشى حفظ صحت وبدنه منفعت ويره‌جك شيئلك جلبنه مسارعت ايدرلر بنا برين اهالئ پاريس تنظيف وتقوى ابدان ايچون حمام وموسمنده صوق صولك استعمالنده تكاسل ايتمزلر وصوده يوزمك وآته وعربه‌يه بنمك وسائر بدنى تخفيف ايده‌جك اعمال شاقه‌يه تعويد ايدرلك اجسام وابدانلرينه

رياضيده قصور ايتمزلر مدينهٔ پاريسك حماملرى برقاچ نوعدر وكافهٔ مصر حماملرندن نظيفدر ولكن پاريس حماملرى متعدد خلوت وهر خلوتده فقط برآدم كيره‌جك قدر باقردن حوض اولديغندن مصر حماملرى مدينهٔ مز بوره حماملرندن ازه‌جق منفعتلو وكوزلدر وپاريس حماملرينك بعض خلوتلرنده ايكى حوض وار ايسه‌ده مصر حماملرى كبى برقاچ آدم كيره‌جك قدر واسع حوض اصلا بولنمز ولكن ستر عورت حقنده پاريس حوضلرى كوزلدر حتى برخلوتده ايكى حوض اولور ايسه‌ده حوضده اولان ديكرينى كورمك ايچون ايكى حوضك اراسنده حائل وار در انجق پاريس حماملرى امى اولميوب حمامده اولان كسنه بومقوله حوضلره كيروب درلك عادتلرى ايسه‌ده حقيله درليه‌مدكلرندن اصلا باقر حوضلرك لذتى بوقدر املزم حماملر كبى قزديرمق مراد ايتدكلرندن حماميجى قزديرر ولكن بوصورتده حمام اجرتى معتاداوزره اولمزبلكه آخر اجرت مقاوله‌سنه محتاجدر وپاريس حماملرينك خلوتلرى ايكى صف اولوب برى خاتونلر ايچون ديكرى ارككلر ايچوندر وپاريسده برمحلدن محل آخره نقل اولنان حماملردخى اولوب برآدم خانه‌سنه حامى كتورتمك مراد ايتسه‌يخى كبى اول حامى عربه‌يه يوكلدوب اوآدمك خانه‌سنه كتوررلر وبراوطه ايچنه وضع ايدر وحمام مزبورلك ايكى خزينه‌سى اولمق حسبيله سيجاق صودن طولديريلوب اوآدم يقاندقدنصكره ينه عربه‌يه تحميل ايدوب حماميجى يه كوتوررلر وپاريسده انسانك نصفى كيره‌جك قدر حماملر اولوب نصف حمام تسميه اولنور بعض امراضه مبنى بوحماملر استعمال اولنور وپاريسده حمام بك چوقدر انجق مشهورلرى تخميناً اوتوزه بالغ اولور وعلم سياحه تعليم اولنان مدرسه صحت بدنه نفعى اولان رياضت بدنى حاويدر مدرسهٔ مذكوره نهر سين اوزرنده اوچ مكتبدن عبارتدر وامور رياضيه مدرسه‌لرندن بريدخى بدن مصارعه‌يى وسائر امور عجيبه‌يى قابل اولمق اوزره بدنك خفتنى تعليم ايتدكلرى مدرسه‌در

فصل تاسع اهل پاريسك علوم طبيه‌يه اهتماملرينى بيان ايدر

مدینهٔ پاریس فرنکستانده اولان مدنك بیوکی اولمق حسبیله اطراف ممالکدن
تحصیل علوم ایچون خصوصا علوم طبیه تعلیمیچون برچوق غریب طلبه
کلور و بعضا دردینه دوا آرامق ایچون بلاد بعیده‌دن خسته‌لر نقل اولنور
طبه نسبت اولنوب علم حکمت تسمیه اولنان علوم علم طب وعلم جراحت
وعلم تشریح ومریضك علامت ظاهره ایله مرضنه استدلالك علمی وعلم حفظ
صحت وطب الحیوانات مثللو علوم وفنوندن عبارتدر و مدینهٔ پاریسده اطبا
اول درجه چوقدر که هر محله‌ده و هر حاره‌ده متعدد طبیبلر اولدیغندن بشقه
خارج شهرده اولان یوللرده اطبانك کثرتی اولدیغنه مبنی یولده برآدم بغتةً
برعلته مبتلا اولسه فی الحال طبیب بولنور و اطبانك خسته‌لره معالجه‌لری
برقاچ نوع اولوب بعض مریضه فقط طبیب کاوب مریضك خانه‌سنده معالجه
ایتمسنی استر بو صورتده هر نوقت طبیب کلور ایسه قدر معلوم اجرتی الور
وبعض خسته طبیبك خانه‌سنه کیدر و خانه‌سنه ناسك کلمسیچون طبیب
خانه‌سنده بر وقت تخصیص ایدوب هر کون برقاچ ساعت مکث ایدر
وبعض مریض اکل وشربی ومسکن وخدمتجی ثمنلری طبیب
اوزرینه اولمق شرطیله مقدار معلوم مبلغ اوزرینه مقاوله ایدر و پاریسده
عظام بدندن برشیئك خللنه مبتلا اولان کمسنه‌لر ایچون تخصیص اولنمش
طبیبلرك خانه‌لری اولوب مثلا بلك قنبور اولان کمسنه‌یه معالجه اولنمق مراد
ایتدکده ذکر اولنان طبیبلردن برینك خانه‌سنه کیدر طبیب بر تدبیر ایله
او کمسنه‌نك قنبورینی ازاله ایدوب بلنی طوغرلدر و برکسنه‌نك برطرفی قطع
اولنسه کذلك طبیبك خانه‌سنه کیدر طبیب او قطع اولنان محله خشب یاخود
معدندن برشیء وضع ایدوب جبر و تمام ایدر و پاریسده ابه قادین و وضع حملده
کبه خاتونلرك محتاج اولدقلری کافهٔ لوازماتی مشتمل خانه‌لر اولوب ولادتلری
تقرب ایدن خاتونلر وضع حمل و مدت نفاسلرینی اوراده اکمال ایچون ذکر اولنان
خانه‌لره کیدوب وضع حمل ایدوب ایام نفاسلرینی تکمیل ایدرلر و خسته‌لر ایچون
آماده اولنمش اطبایی حاوی اسپتالیه‌لر اولوب خسته اورایه کتوریلوب افاقت

بولنجه بلا اجرت اقامت ایدر و تیمار اولنور و پاریسك اطباسی ایکی فرقه‌در
بری اطبای عامه که هرنه جنس مرض وعلت اولور ایسه معالجه ایدر
ودیکری فقط برمرض خاص وعلت مخصوصه‌یه معالجه ایدر و بو تدبیرلرینك
سببی علم طب واسع اولدیغنه مبنی جمیع فروعیله تحقیقنه مشغول ازآدم
بولنور بنابرین بعض اطبای فرانسه علوم طبیه‌نك فروعنی بعد التحصیل
طبدن برفن اختیار ایدوب فن مذکوره صرف نقدینهٔ همت ایدرك کنهیله
تیقن ایدوب فن مذکورده سرفراز و سائر اطبادن ممتاز اولور شویله که
بلك نادر برمرضك اسبابنی تحقیق ایدوب اختیار ایتدیکی فنه ادخال ایدر
بوکامبنی پاریسده بخصوصه برمرضه دوا ایدن طبیب بولنور مثلا مرض
ریه‌یه مخصوص طبیب واردر و کوز امراضی وفقط قولاق امراضیچون
وفقط بورون امراضیچون طبیب واردر حتی انفی قطع اولنمش آدمك بورنی
تدبیر و دوا ایله اولکی کبی تمام ایدر و اطبای پاریس انسانه مداواتده استعانه
ایچون انسان مقناطیسی استعمال ایدر و بونك تفصیلی مدینهٔ پاریسده
طبیعیوندن برجماعت شویله زعم ایدرلر که بدن انسان مادهٔ سیاله‌یی مشتملدر
یعنی بدن انسانده جاذبهٔ مقناطیسیهٔ انسانیه واردر و کیفیت مذکوره‌یه
اطلاعك طریقی ال ایله بدن انسان برقاچ کره مسح اولندقده اوزرینه
نوم غلبه ایدر یاخود حواسی غائب اولوب شعوری منسلب اولدقده
مریض خسته ایتمکسزین اطبا بدندن برشیء قطع و او مرضی اخراج
ایله دوا ایتدکلرنده مرضدن خلاص اولور و اطبای مرقومه بر خاتونی
وجه محرر اوزره مقناطیس ایتدکدنصکره ممه‌سنی قطع ایدوب مبتلا اولدیغی
مرضدن خلاص ایتمشلر و مزبوره چوق وقت یشادقدنصکره فوت اولمش
وعلمای مقناطیس مزبوره‌نك الم قطع ایله فوت اولمیوب سبب آخر ایله فوت
اولدیغنه اتفاق ایتمشلر بنابرین طمرلرده اولان امراضه مقناطیسك نفعی
مقرر دردیدیلر و مدینهٔ پاریسده خلل عقله والم اعضای تناسله یعنی فرج وذکر
وخصیتین کبی نازك اعضالره و سائر ظاهر بدنده اولان امراضکه اویوزو قزامق

وچیچك كبی امراضه دوا ایدراطبا اولنور ومدینهٔ مزبورده ابه قادینلر كبی امور ولادته عارف طبیبلر اولدیغندن بعضا خاتونلره وضع حمل ایتدیررلر وكوزه صو غلبه ایدوب اعمی اولان كوزه و كوزده اولان اغره دوا ایدن واوجاع صدره وقلج علتنه دوا ایله معالجه وتدبیر ایدر اطبا دخی بولنور بوتدبیرلك كیفیتی اینجه ایكنه لرله بورنلریله ذكر اولنان محللردن جزئیجه قان چیقاروب امراض مزبوره یی تخفیف وتصلیح ایتمكدن عبارتدر خلقت انسانده اختلاللی اولان اعضایه دوا ایدن اطبا ارتوپیدی تعبیر اولنان علاج ایله تدبیر ایدرلر یعنی اطفالك وصبیانك اعضالرنده اولان خللی رفع ایدرلر وبعض اطبا اغزده وبوزده اولان خللك دفعنه وبعض آخر اعضای ناقصه نك خللنی اعضای اخری ایله سد ایدوب رفعنه معالجه ایدر حاصلی علم طبك فرعی چوقدر انجق مشهور اولان فن تشریح وطبیعتی حالتدن انسانك امراضنی تمییزلك فنی وعقاقیر كیمیاویه فنی وطبه دائر اولان امراض باطنه نك اسبابی فنی ویارهیه لازقه وضع ایدوب مرهم یاپشدرمق فنی وامراض ظاهره ایله مبتلا اولوب اسیر فرش اولان كسنه یی اصلاحك فنی وامراض باطنه دتشاشی صاحب فراش اولان كسنه یی تطبیبك فنی وگبه خاتونلری تولید ایتدیروب نفاسلرینه معالجه نك فنی وعلم طبده داخل اولان امور طبیعیه نك فنی وادویهٔ مفرده ومركبه نك وتركیب معالجه ایتمك فنی وخسته یه معالجه یه مباشرتك فنیدر ومدینهٔ مذكوره ده واقع طب مدرسه لرینك منافعی پك مشهوردر ازجمله اكدمهٔ حكمت سلطانیه تسمیه اولنان مدرسه كه اطبای قرالیه دیوانی دیمكدر مدرسهٔ مذكوره نك وضع اساسی مملكت فرانسه نك تدبیری وعامه یه ضرری مقرر اولوب زعملرینه كوره ساری اولان امراض وبائیه وحیوانات خسته لكی كبی امراضك دفعیچون ندر اشبو ذكر اولنان اطبانك اشغاللری مملكتجه نفعی عام اولان تدابیر ایله مشغول اولدرلر مثلا ادویهٔ جدیده یی وادویهٔ مكتومه یی وادویهٔ معدنیهٔ اصلیه یی ومشغوله یی تجربه وامتحان ایدوب مقابله ایدرلر حاصلی

اشبو

اشبو قرال اطبا سی وتوابعی فرانسه اطباسنك ماهر ومعتبرلریدر وفصل سابقده اسپتالیه یه دائر اشارت سبقت ایتمش ایسه ده فرانسزلرك فعل خیره دائر اولان احواللرینی بیانده اسپتالیه یه دائر اولان كلام برمقدار تفصیل اولنه جقدر مؤلف دیركه پاریسه سفارتدن غرض اتمام فائده اولمق حسبیله قانون صحت وتدبیربدنه متعلق اولان مسائلدن برنبذه بیان وایراد اولنمق مناسب كورلمشدر ونه قدر بیانی صددنده اولدیغمزشیدن خروج ایسه ده منفعتی عظیم وثمره سی جسیم اولدیغنه مبنی فن صحت وتدبیربدنه متعلق اولان اموره اهالئ مصر محتاج اولدقلرنده استعمال ایچون پاریسده مدت اقامتم اثناسنده ترجمه ایدوب اشبو محله درج ایلدم

نصیحت الطب مادهٔ اولی تصحیح بدنه دائر اولان نسنه لری بیان ایدر

اطبانك فرانسزلر عندلرنده زیاده نفعی اولدیغندن ناس بیننده معتبر اولدقلری اولو النهایه خفی دكلدر اطبا خسته لرك رفیقلری منابه سنده ایسه ده انسانه لایق اولان بودركه امراض اسبابندن نفسنی حفظ ایدوب انلره محتاج اولمیه رق كندولرندن مستغنی اولمقدر شویله كه مریض اولوب طبیبه ودوایه محتاج اولمقدن ایسه معده نك وجكرك هضم ایده جكی مقداری شیئه قناعت ایدوب حفظ صحت بدنه رعایت ایتمك اولی در بناء علیه بعض امورك ذكری مناسب كورلدی * اولكی مزروعات مرتفعه یه متصل اولان خانه ویری چقور اولان دار وقوناق رطوبتلو اولوب صحت بدنه مخالف ومغایر اولمق حسبیله ذكر اولنان محللرده ساكن اولان كسنه نه قدر قوی البنیه اولور ایسه ده مرور ایام ایله انك قوت وصحتی زائل اوله جغندن اومقوله خانه لرده ساكن اولمق حفظ صحت صددنده اولان كسنه یه مناسب اولمزبلكه خانه نك ارضنی قوم وطاش وطوب ایله هرنه ایسه برمقدار طولدیروب یوكسلتمك وارض عالیه یه مماس ومتصل اولان محله بنا انشا ایتمدن احتراز ایلمك اشته خانه وقوناغی وجه مذكور اوزره تنظیم وانشا ایتمك صحت بدنه اوضاع سائره دن اوفق واسلمدر * ایكنجی بوكه درون خانه ده مخزون ومحبس اولان هوانك

محرقه دیدکلری علل مورث ودرون خانه یه هوای لطیفك دخول وخروجی
علت مذکوره نك دفعنه سبب وباعث اولدیغنه مبنی کشی ساکن
اولدیغی اوطه نك پنجره لرینی وروزکارلغنی هوای لطیف بجلبیچون واسع
وککش ایتمك واکثر اوقاتده حفظ صحته برودت حرارتدن اوفق وانسب
اولمق حسبیله اغلب حالده پنجره لری آچق براقق واهل الشمال اهل
جنوبدن حیات وصحت وعافیتده ازید وابرك اولور مریض اولان
کمسنه یعنی خسته اولان آدم هرقنغی جهت اولور ایسه پنجره لری آچق
خانه ده اکثری شفا بولور وبعضا اوطه ایچنده محتبس اولان هوای متعفن
وسائر حرارت مریضك هلاکنه سبب اولور* اوچنجی برکه لره پك قریب اولان
خانه لره برکه لردن تصاعد ایدن ابخره صحته مناسب اولمیوب انسانه اذایه بادی
وبلکه بعضا فوت وهلاکنه مؤدی اولدیغندن چوق کره کثرت ابخره وقت
وباده حادث اولان کونی قوقولر کبی تعفنات ایراث ایلدیکنه مبنی بومقوله
امراض وبائیه یی جالب اولان محللرده اقامتدن اجتناب واحتراز لازمدر*
دردنجی مسکراتی استعمال بدنه احراق وتیز قوجالمق ایراث ایدوب یعنی
مسکراتی علی الدوام استعماله مجبور اولان کمسنه لرك بدنی حرارت سکرایله
ذبول یعنی ضعیف اولوب اجلی قصیر اولقدر* بشنجی اوقاتك اختلافی حسبیله
امراضك اسبابی مختلفدر مثلا حرارت وبرودتك تعاقب ایدرك ظهور ایدر یعنی
شدتلی وسرعتلی یغمور یاغمق وایام حاره نك وسطنده صوق هوا ایله یغمور
یاغمقدر بومقوله امراضك دفعنه چاره موسم وفصلك اقتضاسندن زیاده کسوه
کیمکدر مثلا قیش کسوه سنی خریف فارغ اولمزدن مقدم کیمك وکذلك قیش
کسوه سنی وقت ربیع دخول ایتدکده سریعا چیقارمیوب بلکه تدریج
ایله چیقارمق وبدنك کلیسی صوق صو ایله اصلندقده ایلیجق صو ایله ییقامق
وفقط بر عضو اصلنور ایسه یالکز اوعضوی ییقامق* التنجی برکسنه نك
حرارتی پك زیاده ایکن صوق یرده اوطورمق یاخود پك صوق صو ایچمامك
والابرد محبس اولوب باطن بدنه کیدیجك خناق وورم صدر وقولنج محرق

کبی علتلر حادث وظاهر اولور فاما علی الغفله پك شدتلی حرارتی وار ایکن صوق
محلده اوطورمش یاخود پك بارد صو ایچمش وبومقوله امراضك برینه مبتلا
اولمش ایدوکنی حس ایدن کمسنه درعقب ایاقلرینی ال طیاز طیانمز صیجاق
صویه وضع ایدوب امراضك المنی حس ایتدکلری محللره ایلیجق صو ایله
اوومقدر وبعده ازه جق لبن ایله قاریشق ایلیجق صو ایله احتقان ایدوب اشبو
آتیده ذکر اولنه جق شرابی ایچمکدر وشراب مذکورك کیفیتی برمقدار
بنفشه چیچکی آلوب برطپراق چناق ایچنه وضع وبرچیق وقیه یعنی اون سکز
درهم اعلا سرکه وایکیسنك اوزرینه برقدح قینامش صو قیوب بعده اوزرینه
برقپاق قپایوب وصوویوب قوامه کلدکده بربزدن سوزوب ایچنه یکرمی درت
درهم عسل مصفی قاریشدیروب ایچمکدر اشته وجه مشروح اوزره تدبیر
ایدر ایسه باذن الله صحت بولور وطبیبه ویره جکی مبلغ یانته قالور وبعضا طبیبه
چوق پاره سی کیدر وهم بومقوله امراضك دواسنك برنفعی دخی کوره مز

مادهٔ ثانیه برکسنه مریض اولمزدن اولجه تدبیرك طریقنی بیان ایدر

معلوم اوله که خسته یه معالجه صددنده اولان اطبادن وغیریدن چوق کمسنه
تدبیر فاسد ایله بدأ ایدوب اوخسته یی اهلاك ایدر شویله که اولا ازه جق
پرهیز وقیء ایتدیرر ودرعقب خسته یی درلتمکه وثقیل اورتیله اورتمکه
وهوایی اندن منع ایتمکه وحار اولان شربتلری وبعضا خمر حار
وخمر حلوا ایچورمکه مبادرت ایدرلر عجبا بوذکر اولنان تدبیره صحیح المزاج اولان
آدملر تحمل ایده بلورمی ایده مزمی آنی فرق صددنده دکلدر بلکه تدابیر
مذکوره برصحیح کمسنه یه ایدلسه درعقب کیفسز اولمق امر مقرردر بلی
خسته نك کیفسزلکی بردن نشئت ایتمش یاخود بعض شربت ایله
براز تقلیل یا ازاله اولنمش ایسه بوصورتده درلمك عین شفا اولور وانسانك هوای
لطیفه احتیاجی بالغك صویه احتیاجی کبی اولمق حسبیله بهرحال خسته نك
اولدیغی محله هوای لطیفك دخول وخروجی لازمدر واما حار شربتلر
مریضه حرارت ویبوست ایراث ایلدیکندن هلاکنه مؤدی اولور واما خمر ایسه

خسته حقنده پرهیزه کلیا مخالف اولدیغندن زهر مشابه سنده در وبارد رطب
اولان شربتلر خسته ده اولان اخلاط فاسده یی ازاله ایدوب خروجنی
تسهیل وبدنده اولان حرارتی تخفیف ایدرك معده یی تطهیر وتنظیف
ایلدیکندن ذکر اولنان شربتلر خسته یه پازهر مشابه سنده در وبعض
کسنه لر عاجز وضعیف خسته یی عافیتلندرمك ایچون ات صویی یدیرر
ودرعقب او خسته نك ضعف والمی دها زیاده اولور ومعده سی ضعیف اولان
خسته ات صویی وسائر قوتلی شیلری اکل ایتدکده ضعفی زیاده اولدیغی اکابر
اطبا عندنده اصول مقرره دندر بو مقوله غدا معده ده فاسد اولوب معده ده
اولان اخلاط متعفنه ایله مختلط اولیجق درعقب مرض جدیده منقلب
اولور بنابرین هر شیکه خسته یه ضعف ایراث ایدر انده خسته یه دوا وشفا
مأمول اولمز وخسته روزکار مخالفدن محفوظ اولان بر محلده اولسه وبارد جه
صو ایچسه وبرشیء معالجه اولنسه صحت وعافیت بولمسی ممکن اولان یکرمی
خسته نك ثلثاتندن زیاده سنی بعض کسنه لر خمر استعمالیله اهلاك وضایع
ایدرلر ولکن خسته نك اجلنه بردیه جك بوقدر قضا وقدردن قاچلمز وحما
وسته کبی امراض شدیده نك ظهورندن بر قاچ کون مقدم بدنده اویوشقلق
ونشاطسزلق واکاه عدم اشتها ومعده ده وباشده ثقلت وتعب حاصل اولوب
وثقیل اویقو ایله راحتسزلق بلکه کوکس ثقلتی ومعتادك غیری کاه برودت
وکاه درلمك وطمرلر سست وکوشك اولمق کبی شیلر حادث ونمایان اولدقده
امراض مذکوره نك دفعنه یاخود تخفیفنه آتیده ذکر اولنان درت شیء ایله
تدبیر وچاره جو اولمق امر لازمدر * اولکیسی اعمال شاقه یی ترك ایدوب اعمال
خفیفه وقولای ایشلره مداومت ایتمکدر * ایکنجیسی غدا ثیاتی چوق اولان
شیلری ازیمك یاخود کلیا ترك ایتمکدر خصوصا ات وات صویی وسود
ویموَرطه وخمر کبی نسنه لرك اکل وشربندن احتراز ایلمکدر * اوچنجیسی صویی
چوجه ایچمك ومادهٔ اولی ده ذکر ووصفی سبقت ایدن شربتدن هر یارم ساعتده
برطاس مقداری ایچوب وصو ایچدیکی قدر ازی ایلیجاق صو طولدروب ایچنه

* اون بش یکرمی دانه طوز آتوب یاخود بر فنجان مرکه یه بر قاچ قاشق
عسل قاریشدروب بعده ایچمکدر * دردنجیسی ایکی آوج ابه کومجی یاخود
ابه کومجی چچکی الوب اوزرینه یارم مشربه قیناق صو دوکوب بر بزدن
سوزدکدنصکره اوزرینه یکرمی درت درهم عسل مصفی دوکوب اشبو
مخلوط وایلیجق صو ایله احتقان ایتمکدر

مادهٔ ثالثه مرض ظهور ایتدکده تدبیر ومعالجه نك طریقنی بیان ایدر
برخسته صوق آلمش ویا کندوسنه ضعف ویاخود الم ووجع طاری اولمش
اولور ایسه یطاغه یاتمغه یاخود یطاق اوزرنده اوتورمغه ومعتاددن
زیاده اورتنمکه ومادهٔ اولی ده ذکر اولنان شربتدن سیجاق اولمق اوزره
هر ساعتده بر فنجان مقداری ایچمکه ملازمت ایتمك لازم اولور بو صورتده
خسته اوشور ایسه اورتنمکده ضرر یوقدر انجق برودتی زائل اولدقجه
اورتیسنی تخفیف ایتمك لازمدر تاکه تدریج ایله معتادی اولان اورتیسنده
قاله وبعض اهل قریه یولك مملو یطاق اوزرنده یاتمغی وزعبوط کبی صوف
شیلر ایله اورتنمکی معتاد ایتمش ایسه ده بو مقوله صوف ویولك اورتی ویطاقدن
حاصل اولان حرارت محموم وسته لی اولان کسنه لره ضرر وخطر ایراث ایدر
وهوا حار وحماسی مشتد اولدقجه بو مقوله شیلری استعمال ایدن کسنه معتادی
اوزره حین مرضنده بنه استعمال ایتسه ضرر یوقدر فاما هوا حار یاخود
خسته نك حماسی شدتلی ایسه اوت ایله مملو یطاق واورتنمکه یورغان اتخاذ ایتمك
مناسب اولور وبو تدبیر خسته یه بر مقدار استراحت ویرر وخسته نك اولدیغی
محلی قپایوب سیجاق ایتمکدن ویاننه ناسك اجتماعندن وخسته یه حاجت
مقدارندن زیاده کلام سویلمکدن احتراز لازمدر وخسته نك ساکن اولدیغی
اوطه نك پنجره لری مفتوح اولمق هیچ اولمزسه کونده وکیجه ده یارم ساعت قدر
فتح وکشاد ایتمك وهوا تجدد ایتمك ایچون پنجره کشاد اولندقده اوطه
قپوسی دخی فتح اولنمق ولکن بو صورتده خسته یی مجرای هوادن ابعاد ایدوب
هوانك مضرتندن تخلیص ایچون اوزرینی کوزلجه اورتمك یاخود تدبیر آخر ایله

بردلك مضرتنى دفع ايتمك لازمدر واياّم حارّه ده خسته نك اولديغى اوطه نك پنجره لرندن برى دائما آچق براقيلوب قزغن دمور كورك اوزرينه سركه دوكه رك پنجره لرى بخورلمق وخسته يه هواى حارالم وتعب ويرديكى صورتده اوطه بلاطلرينى اصلمق واوطه ايچنه بيوجك ماجورده اصلنمش قالنجه سكود دالى وضع وتعليق ايتمك وات وسائر غدائيتى قوتلو اولان طعامدن احترازايلمك لازمدرفاما اوجه پشمش خفيفجه ترندن ازه جق تناول ايتسه وطوزى خفيفجه ساده صوده پشمش پرنج چوربه سى ولبه سى كبى شيلردن اكل ايلسه ضررى يوقدر واياّم صيفده اولغونجه ميوه لرى واياّم شتاده اولغون الما وشمش واويك قوريسى ياخود خوشابلرينى قلت اوزره اكل وتناول ايدرايسه خسته نك بدنينى تبريد وصفراى فاسده يى اصلاح ايدر خلاصۀ كلام ذكر اولنان ميوه لر حماووستمه لو كمسنه حالنه مناسب غدالردر وبعضا شروب رطبه يى ومادۀ اولى ده ذكر اولنان شربتى استعمال ايتمك واشبو ذكر اولنان ميوه لرك صو يندن ايچمك مناسب اولوروخسته يك چوق صوايچمكه حريص اولميوب بلكه هركون ايكى مشربه دها زياده جه ايچسه ضرر ويرمز ولكن ازه جق ازه جق استعمال ايدرك مادامكه اويومز هرچاريك ساعتده برفنجان صوايچمكده ضرر يوقدر واستعمال ايده جكى شروب يك بارد اولمامق ومعتدل هوالرده ياتديغى اوطه نك روزكارى طراوتلو اولمسنه اهتمام ايلمك لازمدر فاما خسته برقاچ كون منقبض اولور ويابولى قرمزى چيقار ايسه وياصايقلر ايسه وياخود حماوستمه سى شدتلى اولورايسه ويا باشى يك اغرر ايسه وياخود بيركارى يا قرنى توجع ايدرايسه ويا چوق نومه محتاج اولور ايسه مادۀ ثانيه ده ذكر اولنان مرتب صو ايله كونده بركره احتقان ايتمك يك نافعدر وخسته يه شفا وصحت ويره جك عرق وتر ظهورايتدكجه محموم وستمه لى اولان مريضه احتقان عين شفادرفاما عرق نافع ظهور ايتديكى صورتده احتقان اولمزوخسته اوجه اولمغه يوز طوتدقده ممكن اولورايسه كونده برساعت ياخود دها زياده جه يتاقدن قالقمق ولكن اوّل امرده

قالقمغه چوق طمع ايتميوب بلكه يارم ساعتدن بدء ايدوب تدريج ايله زياده ايتمكدر وخسته ترلدكجه يتاغنى دكشدرمك وهركون يتاغنى اصلاح ايتمك وممكن اولورايسه هرايكى كونده بركره اوزرنده اولان كسوه يى تغيير ايلمكدر وبعض كمسنه شويله زعم ايدركه خسته يتاقدن قالقسه وياخود جامه شوى وسائر اوزرنده اولان شيلرى چيقارسه اوشوروديو خوفندن خسته يى ترلى كسوه ويتاقده براقورواما خسته نك جامه شوى وسائر شيلرى تغيير اولنمامنك ضررى فقط خسته لكى ممتد اولمق دكل بلكه خسته در وحرارت وتعفنات ايله متأذى دخى اولوروذكر اولنان تدابير اوزره خسته نك راحتلغى ويرلديكى صورتده مرضى تخفيف اولوروايو اولمغه باشلمش ايسه قوت وعافيتى تيزجه كلور

مادۀ رابعه هنوز خسته لقدن افاقت بولان كمسنه لره معالجه يى بيان ايدر مادامكه خسته اولان كمسنه ده برمقدار حما اثرى واردر بالاده ذكر اولنان خفيف غدالردن تناول ايدوب حمانك ترى منقطع اولدقده ازه جق ات ياخود ات صويى ومعتدلجه پشمش برقاچ يمورطه ياخود ازه جق بالق اكى يمك ضرر ويرمز بلكه بو مقوله قوتلو غدالر چوق يمدكجه قوايى اصلاح ايدر وهنوز خسته لقدن افاقت بولان كمسنه نك معده سى ضعيف اولوب چوق طعامه دتحمل اولمديغندن چوق طعام يمكه حريص اولورايسه هضم ايده ميه جكندن معده ده فاسد اولديغنه مبنى بدنى ومعده يى افساد ايدوب خسته نك ايو اولمسى وصحت بولمسى كيروقالور ووقته محتاج اولوروبلكه بعضا فساد معده ايله علت ومرضى عودت ايدر زيرا انسانه منفعتى اولان غدا معده يه كيدن دكلدر بلكه معده يه كيدوب هضم اولاندر بنا برين خسته لقدن هنوز افاقت بولان كمسنه كندوسنى خسته كبى طوتوب اكل وشربنده ازه جق ازه جق تناول ايدوب وطعامى متعدد اولمسنه طمع ايتميوب بلكه برجنس طعام تناولنه مباشرت ايتمك واكل ايدرايكن عجلة ايتميه رك كوزلجه چينمكه ملازمت ايلمك وچوق صو ايچمكدن احتراز ايدوب ايچديكى صويى شرابلردن جزئى برشى ايله مخلوط

اولدیغی حالده ایچمك لازمدر ومذ کور خسته قادر اولدیغی قدر ماشی اوله رق یاخود آت وعربه دن هرنه یه قادر ایسه راکب اوله رق کزمك وتفرج ایتمك نافعدر وبعض کمسنه لر ذکر اولنان حالت اوزره ایکن آت وسائره رکوب ایده جك حیوانی وار ایکن سیر وتفرجی ترك ایتمك عبثدر وبعد الطعام هضمه مدار اولدیغندن حیواناته رکوب ایله ویا ماشیا یوریمك بك نافعدر فاما قبل الطعام اولور ایسه هضمه مضردر وهنوز خسته لقدن افاقت بولان کمسنه یه کیجه ده نوم اکادن خیرلو اولدیغندن اویقوسنه خلل کلمامك ایچون آز طعام ایتمك لازمدر وهر کون قضای حاجت ظهور ایتمك لازم دکلدر فاما ایکی کون دها زیاده قضای حاجت ظهور ایتمدیکی قبضدتنانی حرارتدن یاخود قارن ششلکندن ویا وجع صدر ووجع رأسدن اولدیغی حس ایندکده اوچنجی کون یاخودده اولجه احتقان لازمدر وکذلك خسته لقدن یکی قورتیلان کمسنه اشغالنه عجله ایتمامك فاما عجله ایدوب صحت وعافیتك تمامنه قدر صبر ایتمدیکی صورتده ضعیفلکی ممتد اولمغله اشغال وکسبدن مأمول ایتدیکی شیدن زیاده خساره دوچار اولور وبعضا عدم صبر سببیله اشغالی ایله مشغول اولدقده زبول تعبیر اولنان مرضه مبتلا اولور خلاصهٔ کلام بومقوله ضرر وخساراتی هرخسته یه تفکر وتأمل لازمدر

مادهٔ خامسه صحته متعلق وصایای عامه یی بیان ایدر

حفظ صحت صددنده اولان کمسنه اکل وشربده قناعت ایدوب هضم ایده جکندن زیاده شیئك اکلنه حریص اولمیه بعض اکابر دیرکه اول کمسنه که طعام اوزرینه حرص عنانی ارخا ایدر قبرینی دیشلرینك حدتیله قازمش اولور وکونده ایکی دفعه طعام بلکه هضم ایدر ایسه اوچ کره اکل ایتمکده وصبیان واطفالك کونده درت یاخود بش کره اکل ایتملرنده برضرر یوق ایسه ده هر نوقت طعام ایدر ایسه درعقب اویومیه زیرا قوت وعقل وکیاست کثرت نوم ایله ضعیف اولدیغنه مبنی صحیح المزاج اولان کمسنه التی یاخود یدی ساعت اویویه فاما ضعیف المزاج اولان کمسنه لر ایله صبیان واطفال مقدار

مذ کوردن زیاده اویومقده بأس یوقدر ونظافتك صحته مداری چوق اولمغله بدن وکسوه ومسکن ومفروشات وماکولات ومشروبات کبی شیلرك نظافتنه دقت واهتمام تام اولنه وشرب دخانه چوق ادمان هضمه لازم اولان ریقی ضایع ایدوب نفسی قفودر ودیشلری قرار دوب افساد ایتدیکنه مبنی شرب دخاندن احترازایده وانفیه نك مضرتنی دخی تفکر ایدوب اندن دخی اجتناب ایلیه وشرب دخان وشم نشوق کبی نسنه لره ادمان ایدوب مبتلا اولان چوق کمسنه یه ذکر اولنان شیلری استعمال سببیله حماقت وبلاهت عارض اولدیغنه تجربه ایله استشهاد اولنمشدر وخمر وسائر مسکراتی استعمالدن حذر ایده خصوصا ایام صومده اجتناب ایلیه بعض کمسنه لر مسکرات قوایی قوتلندیرر زعم ایدر حالبوکه استعمال مسکرات ایله قوت بولان قوا ازوقتده زائل اولوب اسکی قوایه ضعف ووهن طاری اولمسنی فرق ایده مز مثلا آتش کورك ایله اوفورلدکده تیزلدن علولنوب کمال وشدت بولور ایسه ده سریع الفنا پذیر اولور بنا برین کرك بدنه وکرك قوایه اعتدال اوزره حرارت ویرملك لازمدر وایام صیفده اشتغال ایدن فلاحلره وسائر اعمال شاقه اصحابنه لایق اولان باشلرینی اورتوب اشغاللرینه مشغول اولمقدر

مادهٔ سادسه امراض متفرقه وانلرك علاجلرنی بیان ایدر

* اولکیسی زکام ونزله در بونلر امراض شدید اولمیوب انسانی مهلك دکل ایسه لرده انلر سببیله انسانی مهلك اولان حرارت صدر حادث اولمق امر مقرردر وقدمای حکمادن بعضیلری نزله ایله زکام انسانك هلاکنه وبادن شدتلودر دیدیلر وزکام ونزله نك علاجی ربعی یاخود ثلثی سود اولمق شرطیله مادهٔ اولی ده مذ کور شربتی ایچمکدر وقبل النوم ایاقلرینی صویه وضع ایتمکدر بواثناده قبض ظهور ایدر ایسه احتقان ایدوب اکلی خفیف طعاملره قصر ایلمکدر وقرمزی خشخاشك خفیفجه چوربه سندن تناول ایتمکده بأس یوقدر وبعض اطبا امراض مذ کوره یی عراق یاخود خمر معطر یاخود خمر حلوا ایله زائل اولور زعم ایتدیلر حالبوکه امراض مذ کوره حرارتدنناشی حادث اولدقده

ذكر اولنان مسكرات حرارتلی اولمق حسبیله امراض مذكوره‌یی
شدتلندیره‌رك دها زیاده ایده‌جكنی فرق ایتمدیلر * ایكنجیسی دیش اغریسیدر
دیش اغریسی دیشلرك فساد و چورككندن نشئت ایتمش ایسه اناك خیرلی
علاجی كلبتان ایله اخراجیدر فاما اخراج ایتمدیكی صورتده وجعی دائم اوله‌رق
سائر دیشلری افساده بادی وبعضا چكه‌نك هلاك وفسادینه مؤدی اولور
فاما اخراجدن خوف ایدوب تدبیر ایله وجعی دفع اولنه‌جغنی بیلور ایسه قرنفل
صوینده ازه‌جق پموق اصلیوب اغرن محلنه وضع ایدوب تجربه ایتمكده ضرر
یوقدر شاید كه تدریج ایله وجع زائل اوله وبعضا اغرن دیش اخراج اولنمدیغی
صورتده كیدرك طبیعتیله پاره‌لنوب ساقط اولور وبعضا عاقرقرحادن اغرن
دیشه ازه‌جق سوروب حشیشة فضه تسمیه اولنان نباتك چوبلرندن ازه‌جق
شیئی چیكنمك ایله تدبیر وعلاج ممكن اولور واما دیشلر فاسد اولمقسزین وجع ظهور
ایدر ایسه اربه صویی ولبن ایله غرغره‌یه مداومت ایتمك ایجه‌رك برقطعه بز
طلوملرینه یاپشدیرمق وبرقاج كیجه ایلیجاق صو استعمال ایدرك شراب
ایچمامك وچوق طعام یمامك ایله دخی تدبیر وعلاج اولور ودیش اتلری
شیشر ایسه تا كمال كلنجیه‌یه قدر صبر ایدوب اوانناده سود یاخود سود ایله پشمش
انجیره دوام ایدوب یاره كمال بولدقده جرح ایدوب المنی دفع ایتمكدر اوچنجیسی
اطبانك سكته دیدكلری علتدر كه بطون دماغده ومجرای ارواحده سدهٔ
كامله ظهور ایدوب قبضدن ماعدا اولان حركات وحواس معطل اولدیغی
حالده فجأة انسانه عارض اولان برمرضدر یعنی بو مرض ظهور ایتدكده
حركات اختیاریه وحواس منقطع اولوب معطل اولمقدن عبارتدر وبو مرضك
حدوثیله تنفس المق دخی بك عسرتلو ومشكل اولور ومرض مذكور مخوف
برعلت اولمق حسبیله ظهور ایتدكده درعقب طبیب كتورمكه استعجال
لازمدر وطبیب كلنجیه‌یه دكین همان مریضك باشنی آچوب سائر بدنینی بك
خفیف برشئ ایله اورتوب هوای لطیف جلب ایتمكه وكوكسنی فتح وكشاده
مسارعت ایدوب مهما امكن باشنی یوقارو وایاقلرینی اشاغی طوته‌رق طوز

وتازه خشایش سلاقه سندن مصنوع ترتیب ایله احتقان ایتدكدنصكره
حسب الامكان صو ایچروب بعده اویغونجه مسكرات وماء معطر كبی شیلری
ایچورمك وبدننه سورمك وبورنینه چكدیرمك ومریضه احتیا جسزال ایله
مس ایتمیه‌رك قان باشنه صعود ایتمامك ایچون دیزجنا غنك التنده كی
طمرلری برشئله صیقیجه باغلمقدر وبعضا علت مزبوره دفع اولمش ایكن تكرار
عودت ایدر وهر نوقت عودت ایدر ایسه اولكندن شدتلو اولور مریض حالت
مذكوره اوزره اولوب سكته هنوز عودت ایتمزدن اول بك جزئیجه اكل
ایدوب اخشام طعامنی كلیا ترك ایتمك وصولو طعام وروایح طیبه واكثی
نسنه ومقوی اولان شروب وقهوه كبی اشیانك اكل وشربندن احتراز ایدرك
ازه‌جق ات وچوق خضر ومیوه اكل ایتمك وسنه‌ده ایكی ویاخود اوچ كره
مسهل ایچمك وچوق ریاضت بدننه دوشمامك واولدیغی اوطه‌یی بك صیجاق
ایتمامك واویقوسنی تأخیر وتقدیم ایتمیه‌رك یطاق دروننده سكز ساعتدن
زیاده طورمامق یعنی اشبو ذكر اولنان تدابیر ایله معالجه ایتمكدر
* دردنجیسی ضربهٔ شمس تعبیر اولنان علتدر علت مذكوره كوننده باشی
آچق چوق طورمقدن حادث وانسانه عارض اولور وبو علتك علامتی شدتلی
باش اغریسی وبشره‌نك حرارتی وكوز قزارمسی ودمعك جمودی ونور وضیالی
نسنه‌لره نظردن بصرك ضعفی وبعضا علت مذكوره‌یه مبتلا اولان كمسنه‌یه
اویقوسزلق عارض اولوب ازه‌جق اویویه‌جق اولور ایسه بك مضطرب اولور
واكثری یوزینك بشره‌سی یانوب مرض مشتد اولمقدر بو اثناده درعقب
برطبیب حاذق جلبی لازم اولور وطبیبه انتظار اثناسنده مریض مذكورك
ایاقلرینی ایلیجاق صویه وضع ایتمك یاخود نصف حمامه ویا كامل حمامه قیوب
تازه اوت صویی ایله احتقان ایلمك ولیموناطه‌یی یاخود سركه ایله مخلوط صویی
چوقجه ایچورمك وبونلردن دها منفعتلوسی ازه‌جق سركه ایله مخلوط صیجاجق
سود ایچورمك وسركه ایله مخلوط صوق صویی بر بزه سروب النه وطلوملرینه
وباشنه باغلمقدر وطبیب كلدكده اقتضاسنه كوره تدبیر ایلمكدر * بشنجیسی

بعض زهرلو حیواناتك صوقدیغی محللرك تدبیر وعلاجی صوقان حیوانك
تیكنی وارایسه اخراج ایدوب* ثانیا اوزرینه برمقدار صو سرپمك* ثالثا اوزرینه
برمقدار كزبره یاخود كرفس یاپشدیرمق بو صورتده اجیسی زیاده اولور ایسه
بر رطوبتلی چیچكلرك صوینده برپارچه بز اصلیدوب اوزرینه باغلندقده برمقدار
حرارت واجیسی سكونت بولور بعده اوزرینه دوكولمش كتان تخمی لبه‌سی
یاپشدیرمق یاخود سود وعسل ایله مخلوط اتمك ایچی بغلمقدر* التنبیه اطفال
ضعیف اولوب هر شیئه متحمل اولمدقلرندن طبیعتلری اوزره ترك اولنه‌رق
حركات واوینامری واطرافلری هوایه تماس اولدیغی حالده بوارلنوب كزملری
صحت ابدانلرینه موافق اولمق حسبیله اولادلرینی تربیه وصحتلرینی محافظه
صددنده اولان خاتونلر اطفالك حركتلرینه مانع اوله‌جق درجه واللرینی
وایاقلرینی برطرفدن طرف آخره نقل ایتملرینه ممانع اوله‌جق مرتبه اللرینی
وقوللرینی صقه صقه باغلیوب انلری هوای لطیفدن منع ایتمك لایق ومناسب
دكلدر بلكه اطفالك ضعیف ومریض اولملرینه سبب خاتونلرك كیفیت
مذكوره اوزره محافظهٔ فاسده‌یه اهتماملرندندر وبعض كمسنه‌لر كوچك عجل
وفرس اطفال كبی اولوب انلردخی كوچك ایكن تربیه ایچون باغلنوب صارلمق
لازمدر دیو توهم وزعم ایندی وادمی ایله سائر حیواناتك تربیه وسائر جهتلرایله
امتیازی اولدیغی فرق ایده مدی* بدنجیسی برنسنه اكلی ایله اغولنمق
وماكولاتده اغو یعنی زهرمنتاردیدكلری شیدرا كثرناس منتاره میل واكل
ایدروبعضا اغولنوربنابرین بومقوله سمی اولان ماكولاتدن احترازلازمدر
خاتونلر اولادینه فرط محبتدتاشی اولور اولمزشیلری اكل ایندیروب كندی
اللریله اهلاك ایندكلری چوق تجربه اولنمشدر وذكر اولنان منتارك سمیتی
وتأثیری وقت اكلدن التی یاخود اون ایكی ساعت مرور ایتدكجه ظاهر
ونمایان اولمز فاما بركسنه منتار اكل ایدوب سمیتی وتأثیری اولدیغی حس
وفهم ایندكده درعقب برطبیب حاذق طلب ایتمك لازمدر وطبیبك ورودینه
انتظار اثناسنده ملح مقیئدن ایكی یاخود اوچ دانه الوب ایكی قزاز صوده

ازوب ایچمكدر* سكزنجیسی سم زنجاردر معلوم اوله كه باقر قابلرده
زنجاریت اولمق حسبیله طعام ایچون استعمالی پك خطرلودر واستعمال
اولندیغی صورتده آرالق آرالق قلای ایله تبییض ایتدیروب صوغونجیه قدر
طعاملك ایچنده ترك ایتمامك خصوصا طعامده سركه یاخود لیمون ویاغلی
اولور ایسه زنجاریته تحولی پك سریعدر فاما علی الغفله نجا باقر اورمش
طعام یبوب زنجاریتی وسمیتی تأثیر ایدوب قولنج یاخود قیء كبی نسنه‌لر ظهور
ایدر ایسه درعقب برقزاز صویه اون بش یمورطه‌نك بیاضنی قاریشدیروب
زهره مقابله ایتمك ایچون ایكی دقیقه فاصله ایله اوصودن بر رطاس صو ایچمك
فاما یمورطه بولنمدیغی صورتده چوجقه سود ایچمك وسود دخی بولنمز ایسه
سركه‌لی صو یاخود صمغلی صو ایچمكدر* طقوزنجیسی داء الكلب تعبیر اولنان
علتدر علت مذكوره لسان تركیده قودوزلق تعبیر اولنان علتدر مرض
مذكور قورد وتلكو وكدی كبی حیوانلرده خصوصا كلبده طبیعتیله حادث
وظاهر اولور وبو مرضه مبتلا اولان حیوان انسانی وسائر حیوانی اصرمقله
دخی حادث اولور فاما كلبده علت مذكوره‌نك علامتی كلب برقاچ كون
كزلنوب قرانلق اولان محلاره كیروب كندینی ستر ایدر واكل وشربدن قالوب
صاحبنی ترك ایدوب وشعری اوروپه‌رك واغزینك صویی اقه‌رق ولسانی
اغزندن چقمش اولدیغی حالده قوریغی ایكی قیچ ایاقلرینك آراسنده
معوج اوله‌رق برطرفدن علی بركة الله طرف آخره قوشمغه بدأ ایدوب صو وصو و
امثالی نسنه‌لردن قورقوب قاچر وهر كوردیكی آدمی صاحبی توهم ایدر بوحال
ایله قوشه قوشه شدت مسارعتدن تاشی برقاچ كون ظرفنده هلاك اولوب
جیفه‌سندن بر كوتی قوقو ظاهر اولور بو صورتده انك جیفه‌سنی دفن ایچون
ارضده بر درین قیو قازوب دفن ایتمك لازمدر وهرنه زمان بو مقوله كلب
بر انسانی اصرسه یاره‌سی سهولت ایله ایو اولوب كانه هیچ سمیتی یوق كبی ایسه‌ده
بر مدتدنصكره یعنی اوچ هفته‌دن اوچ آیه قدر یعنی بو مدت اثناسنده
مكتوم اولان یاره‌نك آجیسنی حس ایدر وكیدرك اثری ظاهر اولوب شیشر

وبعده آچیلوب یاره اولور بو اثناده یاره دن حار و کوتی بر قوقو چیقار و اول کسنه یه
غم و حزن و بدننه اویوشقلق و کسل و برودت عارض اولوب و نفسی ضیق اوله رق
وجع امعا حادث اولور و هلاك مرتبه سنده عطش عارض اولور و صو ایجدکده
راحتسز اولوب صو و صو امثالی نسنه لردن اورکوب صوتی متهیج اوله رق مجنون
اولوب فوت اولور و بو علته مبتلا اولدیغی حس و فهم ایتدکده هرکس اندن
احتراز اوزره اولمسنه تنبیه و تأکید اولنمق حسبیله علت مذکوره یه مبتلا
اولان کسنه آخری اصرمق میسر اولدیغی نادر بلکه هیچ یوقدر لکن مسکینك
کوردیکی الم و محنت پك شدتلی اولدیغندن هربار موتی تمنی ایدر و بو مقوله
قودوز حیواندن بری انسانی اصردقده درعقب او محله علاج وضع اولنمق
لازمدر بو صورتده یاره سست و کوشك اولور ایسه انك دیشنك سمیتی دمه
تحویل اولوب طبیب ورود و افائده ویرمز و اما کوشك اولمدیغی صورتده یاره یی
آچدقدنصکره یاره دن برمقدار قان اخراج ایتمك و طوزلی صو ایله غسل
ایدوب آتشده بر پارچه دمیر قزدیروب یاره نك اوزرینه اول درجه داغلمقکه
قزاردقدنصکره بیاضلق درجه سنه کله بعده یاره نك اطرافنی داغلیوب
کوزلجه اهتمام ایلمك لازمدر و یاره دن بر حزنه کوزلجه کی وداغ اورلمسه نفعی
اولمز بلکه بو صورتده کی لاشیء مثابه سنده اولور و قزغن دمیره بدل کذاب صویی
برمقدار یاره نك ایچنه وضع ایدوب سائر محللرینه کوزلجه کزدیرمك ایله تدبیر
و علاج ایتمك دخی ممکن اولور و هر نوقت یاره اوزرینه کهباصیلور ایسه
مرهم ایله یاخود تازه تره یاغیله یاغلنمش بر بز ایله یاره نك اوزرینی یاغلمق
لازمدر بو دخی معلوم اوله که کلب انسانی اصردیغی اثناده دیشنك و اغزینك
زهرلی صویی اغزی ایله طوتدیغی محله اصابت ایدرك بولشوب زهر او محلده
باقی قاله جغندن دیشی ایله دلدیکی و اغزی ایله طوتدیغی محللری یقامق کرکدر
اشته کیفیت مذکوره ایله برکسنه علته مبتلا اولور ایسه تدابیر مذکوره یه
تشبث ایدوب یا کلیا ازاله یاخود هلاك و الم شدیده مؤدی اولان درجه دن
برمقدار تخفیف ایتمکه مبادرت لازمدر و ذکر اولنان تدبیر و علاجی

قودوز کلبك اصردیغی سائر حیوانلرده دخی استعمال ایتمك ممکن اولور
و یاره اوزرنده شعر بولنور ایسه ازاله ایتمك و اصردیغی محل قولاق و قویرق کبی
اعضا ایسه درعقب قطع اولنوب قطع اولنان موضعه وجه محرر اوزره کی
ایلمك و اصرلمش حیواندن سائرلرینه سرایت ایتماملك ایچون او حیوانی
سائرلرندن آیرمق لازمدر * اونجیسی صویه غرق اولوب بوغلمسی و هلاك
اولمسی قریب اولان کسنه یی افاقته اعانه دربرکسنه صویه غرق اولدقده
بدننده عفونت ظاهر اولمدقجه انك حیاتندن مأیوس اولنمامق فاما غرق
اولوب اوزرندن خیلی وقت کچمش یاخود حرکتی بالکلیه منقطع اولمش
و یا اماره و علامت حیاتدن برشیء قالمامش ایسه بو صورتده غسل ایدوب
دفن ایتمکدن بشقه چاره یوقدر و اما بو حالتدن اوقجه یتشیلور ایسه اطرافنده
اجتماع ایدن کسنه لر هوایی منع ایدوب انده ضیق صدره باعث اوله جقلرندن
غریقك اطرافندن دفع اولنوب بعده غریقی حس و حرکتدن منقطع
اولمش ایسه باشی اشاغی و ایاقلری یوقاری چویریلوب بطننده اولان
صو سهولت ایله خروج ایتمك ایچون دوداقلری فتح و کشاد اولنه رق باشی ازه جق
عالیجه طوتیلوب ممکن اولور ایسه صوقدن برشیء ایله باشنی قپامق و بعده سائر
جسدینی دخی یورغان کبی برشیء ایله اورتوب سریعا بر محله نقل ایدوب ممکن
اولدیغی مرتبه سهولت ایله اوزرنده اولان کسوه سنی چیقارمق و سهولت ایله
ممکن اولمز ایسه بچاق و سائر آلات ایله قطع ایدرك بهر حال کسوه سنك سهولت ایله
اخراجنه تشبث لازمدر بعده اوزری ملا یلی بر یطاق و پك قتی بر قاج
یصدق تدارك ایدوب ملایی و صوف یورغان اوزره برشی ایله وضع اولنمش آتشه
یقین کوتوروب جسدی اورتلی اولدیغی حالده باشی یوقارو طوتیله رق او یطاق
اوزرینه ارقاد اولنمق بعده قوری و سیجاجق بر صوف پارچه سیله یورغان
التنده غریقك بدن و جسدینی اوغوشدرمق و برمدتدنصکره مرقومك
جسدینه تقاطر ایده جك مرتبه ده مبلول برشیء ایله کذلك اوغوشدروب
خصوصا کوبکنی و اطرافنی اهتمام لوجه دلك ایتمك و ایام شتاده اولور ایسه

تیزالدن برمقدار صو تسخین ایدوب بعض اوانی یه طولدیروب صو معتدل
اولهرق مرقومك جسدی اوزرینه وضع اولنوب برمقدار حرارت جلب اولنمق
واثنای دلکده یاخود اوزرینه بعض آوانیله ایلیجق صو قوندیغی اثناده
مرقومك بورننه ویاخود اغزینه برقمش یابرریش وضع اولنوب هوا بطننه
دخول ایتمك ایچون یاخود اوقیشك دلکنه برکورك وضع اولنوب
کورك ایله مقعدن بطننه هوا دخول ایتمك ایچون اوفرلمك وبورننه
اوفرلدکده ال ایله بورنی طوتلوب درونده محبس اولان هوانك
خروجیچون آرالق غریقك بورنی ارخا ایدوب فتیل رسمنده بر کاغد
قطع ایتدکدنصکره اوکاغده برقزاز قدر نشادر روحی ایچروب غریقك بورنی
الننه کتوروب بورننه ادخال وبرقاچ کره تکرار ایتمك وممکن اولور ایسه
کافور ایله مخلوط انواع روحدن اغزینه دوکوب برمدت مکث ایتدکدنصکره
غریقه یوتدرمق ولکن یوتدرمسی صعوبتلی اولمامق ایچون اغزینی بك
طولدرمامق وغریق یوته بلدیکی صورتده زیاده جه یوتدرمغه سعی ایتمك
بواثناده قیء کلمکسزین معده سی تحرك ایدر ایسه غریقه تعب ومشقت ویرمز
بعده اوچ درت قاشق مقداری صوده اوچ دانه ملح مقیئه ازوب ایچرلدکده
قیء کلور ایسه برمقدار ایلیجق صو ایچرمك فاما قیء کلمیوب اشاغیدن
برشیء خروج ایدر ایسه غریقك ایچروسی تنظیف اولنمق ایچون شیء آخر
ویروب اسهالنی قوتلندیرمك وبعده غریقك حس وحرکتی تأخر
ایدوب بطی اولور ایسه یارم وقیه مقداری قوری دخان واوچ درهم مقداری
طوز الوب برمقدار صوده چاریك ساعت مقداری قیناتدقدنصکره بوصو ایله
غریقه احتقان ایتمك ویارم طاس صو وبرطاس سرکه وربع رطل طوز الوب
وجه مذکور اوزره قیناتدقدنصکره بومرکب ایله دخی احتقان ممکن اولور
اشته برکسنه حسب القضا صویه غریق اولدقده بورایه کلنجه ذکر اولنان
تدابیر ایله طبیب کلنجه معالجه اولنور طبیب کلدکده انك علاج وتدبیرینه
بونلر معین اولور وبوذکر اولنان تدبیر مفید اولور ایسه دخی برقاچ ساعت

مرور ایتدکجه فائده سی نمایان وظاهر اولمزو بوتدبیر خفی وبطی اولمق حسبیله
برمدت مجملا تعمیه رك علاج وتدبیر ایتمك کرکدر زیرا بعض غریق صودن اخراج
اولندقدن التی ساعت ودیکری یدی ساعت صکره افاقت بولور * اون برنجیسی
محشایه یعنی کنیفه وصهریج وصهریج کبی اغزی طار قیولره وسائر صو بولنان
موضعلره سقوطایله حیاتی غیبوبت ایدن کسنه یه یعنی حس وحرکت مشاهده
اولنمیان کسنه یه تدبیر درعقب اوکسنه ساقط اولدیغی محلدن اخراج وآچق
میدانده هوایه وضع اولندقدنصکره اوزرنده اولان کسوه سنی اخراج ایدوب
صوق صو یاخود سرکه ایله قینامش صو اوزرینه سرپلوب ودها اولامسی ایکشی
جیرصوینی سرپلوب بعده ثلثی سرکه اولمق شرطیله صوق صو ایله وبعده اریمش
طوز ایله احتقان ایدوب بورننه برمقدار توتی صوقوب اغسرتمق ایچون
سهولت ایله بورنی قاریشدرمق وهوایی قارننه ادخال ایچون قمش ویا کورك
ایله اغزینه اوفورمك وبعده مرقومه بعض فرح ونشاط ویره جك نسنه لری
استعمال ایتدیروب بومعالجه ده استعجال ایتمك وبوصورتده حرکتی بطی
اولدقده حیاتندن مأیوس اولنور ایسه ده موت وهلاکك تحققی برمدت
وقت مرورینه محتاج اولدیغندن مرقومك موتی تیقن اولنمدقجه تدبیر
وعلاجدن فارغ اولنمامق لازمدر * اون ایکنجیسی برد ایله حیاتك غیبوبتیدر
یعنی شدت بردسببیله جمیع اعضاسی دوکوب قان جریان ایتمدیکندن بعضا
انسانك موت وهلاکنه مؤدی اولور حالت مذکوره یی کسب ایدن کمسنه
ابتدا رعشه ودترمك سببیله صلابت جسم وقانك منحبس اولمسی ومفاصلك
سست وکوشکلکی واحساسك وکلیا زائل اولمسی وبدنك نوم ایله استلذاذ ایدرك
نومه قسری انقیادی وحیات علامتی اولان حرکاتك کافه سنك انقطاعی کبی
آثار موت اولمق حسبیله بوعلته مبتلا اولان کمسنه نك اکثری حیز حیاتدن
حیز مماته خروج وانتقال ده ایسه ده کرك اماره وعلامت حیات بالکلیه زائل
اولسون وکرك اولمسون درعقب تدبیر وعلاجه مباشرت لازمدر معلوم
اوله که بعض کمسنه لر علت مذکوره نك علاجی حرارت ایله اولور زعم ایدرلر

بوایسه وهم فاسد وخیال محضدر زیرا چوق کسنه‌لره حرارتڭ ضرری
امر مقرردر بلکه علت مذکوره نڭ علاجی اولا طوڭمش اولان کمسنه‌یی
بر صوف یورغانه لف ایدوب راحتلوجه بر محله نقل واوزرنده اولان کسوه‌سنی
اخراج ایدوب بر بارد یطاغه وضع ایدرك قار وار ایسه تدریج وسهولت اوزره
قار ایله بدننی دلك ایدوب ومرور ایدرك ایچردن مفاصله واروب برمدتدنصکره
ماء بارد ایله مبلول برقطعه بز ایله مرقومك بدننی تکرار دلك ایتدکدنصکره
صوسز چلك فاما قار بولنمدیغی صورتده حمام درونده اولان صوق صو حوضنه
وضع اولنوب اوچ دقیقه مقدار مدت مرور ایتدکده حوض ایچنه برمقدار
سیجاق صو دوکمك وهر اوچ دقیقه فاصله ایله بر مقدار سیجاق صو دوکه‌رك
تدریج ایله صوینك برودتی زائل ومعتدل اولدقده اوچ درت ساعت مقداری
ذکر اولنان تدابیری اجرا ایتمك بو صورتده حرکت نبض استشعار اولنور ایسه
صوینك حرارتنی زیاده ایدرك عادتا حمام حرارتنه قدر حرارتنی زیاده ایلمك
ومریض مذکور مادامکه حامده در اینجه رك برقطعه بز ایله دلك
ایتدکدنصکره یوزینه ازه‌جق صوق صو سرپمك ونشادر روحی ایله مبلول
کاغد فتیل ایله یاخود دریش ایله بورنه طوقنمق وغریق اولان کمسنه‌یه عقش یاخود
کورك ایله هوا اورلدیغی کبی بوکادخی اوفرلمك وبرمقدار طوز سفوفی ویرمك
وقرال صوسندن برقاچ قطره ایله مخلوط اوله رق اوزرینه برمقدار ماء بارد اتمق
ومریض مذکورده برمقدار رستلك مشاهده اولنور ایسه سرکه ایله ممزوج
ازه‌جق صو ایچرمك واویقو غلبه‌سی عارض اولور ایسه غریق حقنده ترتیب
اولان حقنه ایله احتقان ایلمك وبعض کسنه‌لر قونلو خمر ومسکرات استعمال
ایتدیررك علت مذکوره نڭ دفعی ممکن اولور دیدیلر مع هذا مریض مذکورك
حقنده کثرت اشربه دمك انحباسنه مؤدی اولدیغندن علت مذکوره خمر
ومسکرات استعمالیله دها زیاده مشتد اوله جغنی فهم ایده مدیلر *
اون اوچنجیسی کورباشه اور مسیله لایعقل اولوب حیاتی غایب اولمقدر
هرکسنه که پنجره وقپوسی قپالی ودرونده کور یانمش اوطه ایچنده مکث

ایدوب اوطورر نفسنی مهلکه‌یه القا ایدر بومقوله اوطه ایچنده بولنان کمسنه‌یه
اولاشدنلی باش اغریسی عارض وبعده عسرت نفس طاری اولوب چهره‌سی
میت چهره‌سی کبی سیاه اولور ودرعقب معالجه اولنور ایسه خلاص
والا هلاکه مؤدی اولور حالت مذکوره‌یی کسب ایدن کمسنه‌یه معالجه‌نڭ
طریقی مرقومی اولدیغی محلدن درحال هوایه اخراج ایدوب کسوه‌سندن بعد
التجرید ارقه‌سی اوزرینه یاتروب سرکه ایله ممزوج صو ایچرمك وبوصودن یوزینه
وکوکسنه برمقدار صو سرپمك وینه ذکر اولنان صو ایله مبلول برقطعه بز ایله
بدننی دلك ایدوب یوزینه مسح ایدرك کیفیت مذکوره اوزره برمدت
دلکدنصکره یانمش بر چبوق کبریت یاخود کونی دقولی برنسنه بورنه یقین
کتوروب بر ریشه اوجیله بورنه ادخال ایتمك وسرکه ایله ممزوج صو ایله ایکی
دفعه احتقاندنصکره * اوچنجی دفعه ده طوزلی صو ایله احتقان ایدوب
بو تدبیرلردنصکره اوکسنه افاقت بولور ایسه فبها فاما بولمدیغی صورتده
حیوان تری ایله مبلول برقطعه بز ایله ارقه‌سنی وباشنی دلك ایدوب ایاقلری التنه
برمقدار خردل معجونی اورمقدر ویورتلك داکنلك برینه کورکی اوید یروب
دیکر داکنی سد ایدرك کورك ایله قارتنه هوا اوفورمك اکثری پك دخانلی
کورانسانی اوردقده افاقت بولوریك نادر بولنور انجق ذکر اولنان تدابیر
مرقومك افاقتنه مساعده ایدوب امارهٔ حیاتدن برشئ حس اولنمدیغی
صورتده پنجره‌لری آچق وهواسی لطیف براوطه ایچنده برسیجاق یطاق
اوزرینه یاتروب مرقومك حالنه مناسب شربتلردن قاشق ایله ایچرمکدر *
اون دردنجیسی انسانك اعضاسندن احراق اولان موضعه معالجه ایتمکدر
برکسنه نڭ عضودن بر اعضاسی احراق اولسه اول عضوی درعقب اوله
بیلدیکی قدر صوق صویه صوقوب طالدرمق فاما درعقب صوق صو بولنمدیغی
صورتده دائما اسنکر ایله صو سرپمك یعنی سنکرك صوینی حرق اولان عضوه
سرپمکدر واما حرق اولان عضو صوق صویه ادخال اولنور ایسه صوق
صو تسخن ایتدکچه ماء جدید ایله تبرید ایدوب برقاچ ساعت مرور ندنصکره

شیشوب قزاران محلی ایکنه اوجیله فتح ایدوب اومحلك دریسنی قوپارمقدر وبعده برقطعه اینجه بزه برمقدار مرهم سوروب فتح اولنان محله یاپشدرمقدر والشبوذکر اولنان تدابیرك کافه سی یارم ساعت بچمکسزین احتراق اولان عضو صویه ادخال اولندیغی صورتده در والا تدابیر مذکوره نك مضرتی مقرردر واما یارم ساعت مرور ایتدکدنصکره تازه تره یاغیله مرهم ایدوب اوزرینه یاپشدرمق ونفعی اولور ایسه فبها اولمدیغی حالده طبیب کتوروب دوا ومعالجه ایتدرمك لازمدر * اون بشنجیسی چچك دیدکاری علتدر علت مذکوره ظهورندن مقدم دفعنك علاجی تلقیح بقری یی استعمال ایتمکدر ظهور ایتدکده مریضك هلاکنه بادی یاخود برصور زشت اکتسابنه مؤدی اولور خصوصا یوزده شدتلی ظهور ایدر ایسه اوکسنه نك یوزی پك کریه المنظر اولور یاخود بصرینك زوال وکورلکنه سبب اولور وظهورندن مقدم دفعته تجربه اولنمش دوا وار ایکن ترك ایتمك مجرد صبینك والدینی اکاپك محبت ایتدکلرندن مسکینك ذکر اولنان حالاته دوچار اولمسنه بادی اولورلر صبینك اناسنه وباباسنه لایق اولان ظهورندن مقدم دفعنه چاره جو اولمقدر بوصورتده تازه طوغمش اوغلانك سنی التی هفته لق یاخود سکز هفته لق اولدقده یعنی التی ایله سکز هفته ماییننده طبیب کتوروب اوغلانده ظهوره کلجك چچکك سمیتنی تلقیح بقری ایله اخراج ایتدرمك لازمدر فاما اوغلانك والدینی بوتدبیرده چچك ظهورینه قدر بلاعذر اهمال ایدرلر ایسه تلقیح بقرینك استعمالی وقتی مرور ایدر وصکره ندامتلری کندولره فائده ویرمز وبعض بلادده اطفال وکودکانه استعمال ایچون بیت المالدن مرتب تلقیح بقری اولوب فقرا وبرایا بلاکلفه استعمال ایدرلر بومثللو مملکتلرده اولان کسنه لر اطفالده علت مذکوره ظهور ایتمزدن مقدم تدبیر ومعالجه ایدوب وقت وآواندن تأخیرا تمامك ترکدر وتدبیر مذکورك نافع اولدیغی مرة بعد اخری مجرب اولدیغندن فائده ویرمز دینلرك سوزینی اصغا ایتمك عاقله لایق اولمز بقری دانه لرینك تام اولمامسندن وکوزل ومحکم وضع اولنمدیغندن

بعد

بعد الاستعمال اطفالده ینه چچك ظهوری شروطی بولنمدیغنه مبنیدر واستعمال اولندقدنصکره بقری دانه لرینك اولکنه وکوتیلکنه طبیب مطلع اولور ایسه نفعی وعدم نفعی اوله جغنی بیلور وبقری استعمالنك الم وآجیسی اولمدیغندن اطفال انکله مریض وخسته اولمز واجله انتظار اولندیغی کبی ظهور ایتمدکجه بوکا انتظار اولندیغنه مبنی تدبیر مذکور اطفالك غیریده دخی استعمال اولنمق ممکن اولور کانه علت مذکوره قضا اولنمسی لازم اولان دین کبی اولدیغندن علتك ظهورندن تخلص مراد ایدن کسنه یه ظهورندن مقدم تلقیح بقری استعمال ایدوب چاره جو اولمق لازمدر

خاتمه

بومقامده صحت بدنه نافع اولان نصیحتلری شرح وایضاحه دائر کلام ایراد اولنمق مناسب اولمغین * امدی صحت بدن برنفیس جوهر اولوب صحت اولمدقچه حیات زینت ورونق بولمدیغندن علیل اولان کسنه خزینه لر ودفینه لر صرف ایتسه مادامکه خسته وعلیلدر حیاتك برمنفعت ولذتی بولمز وبعضا علتی دفعیچون برچوق مبالغ صرف ایتمشیکن ینه علتدن خلاص اولمز ونفس علت فقرا واغنیا دیمز هرکسك قپوسنی دق ایدر ایسه ده انلك شکایتنی استماع ایدوب دعواسنه قولاق ویرمك لایق دکلدر بلکه برکسنه ده مرض وعلتك ظهوری نه قدر ایسه عادل وحاکم مطلقك حکمت بالغه سنه مبنی ظهور ایدر بونده انسانك دفعنه قوت واقتداری یوقدر بلکه مولای متعال حضرتلری ممرض وشافی اولدیغنه مبنی کافه امور اول واجب الوجودك اقتداریله اولوب بز بوکون حیات وعافیت اوزره ایکن یارینکی کون موتمی صحتمی حالمز نه یه منجر اوله جغنی بلمزز بلکه بوبر اسرار خفیه وحکمت غامضه در که عقولمز یتشمز ومولادن دائما صحت وعافیت وهر امورده خیر عاقبت استرز وصحتدن مرض وعلته انتقال برق لامعدن سریع اولمق حسبیله صحت ظاهره وعافیت باهره یه اعتماد ایتمزز ونفسمزی اجلدن محافظه یه وصحتمزی خللدن محارسه یه قدرتمز سمایه خروجه قدرتمز کبی اولمغین لایق اولان زاد وذخیره سی حاضر

وآماده اولمش وبر محلدن محل دیکره عزیمته نیت قلمش مسافر مشابه سنده اولمقدر وبو کون نوبت قومشونك ایسه یارین خانه صاحبینکدر وذممز دیمزدن خلاص اولور ایسه بزم ایچون خوف وخشیت یوقدر والحمد لله وحده وصلی الله وسلم علی نبیه وآله وصحبه وسلم

فصل عاشر مدینهٔ پاریسده اولان فعل خیری بیان ایدر

معلوم اوله که بلاد افرنجده وسائر صنایع ومعارف چوق اولان ممالکده بولنان ناسك اکثر واغلبی کندی کار وکسبلریله تعیش ایتدکلرینه مبنی کار وکسبلرینه مرض وعلت کبی برشیٔ مانع اولیجق کسبلرینك غیری برشیٔ ایله تعیشه محتاج ولأجل التعیش ناسدن طلب وسؤاله مس احتیاجلری اولور ایسه ده طائفهٔ افرنج سخا وکرمدن خالی اوله رق بخل ایله موصوف اولدقلرینه مبنی لاجرم فعل خیر ایچون معد وآماده قلنان اسپتالیه لره کتمکه محتاج اولورلر وبر مدینه نك اهل صنایعی وتجاری کثرت بولدجه اهالیسی دخی کثرت اوزره اوله جغی نمایان اولمغله مدینهٔ پاریس ممالك فرانسه ده بولنان مدنك اکبر واوسعی ودرونده اهل صنایع وارباب حرفنك کثرت وازدیادی اولدیغندن فعل خیر ایچون آماده قلنمش چوق اسپتالیه لر وسائر محللر اولوب اهالیسندن برکسنه مریض وبر علته دوچار اولوب کار وکسبندن عاجز ودرمانده اولدقده ذکر اولنان محللره کیدوب تعیش ایدوب سائلك وشحاذنك کبی دنائتی ارتکابدن وارسته اولورلر وطائفهٔ افرنجك جبلتلرنده بخل ونا کسلك مرکوز اولدیغنه مبنی حاتم طی واوغلی معن بن زائده کبی سخا وجومردلك ایله شهرت بولمش برفرد طائفهٔ افرنجدن ظهور ایتمش دکلدر انجق فقرا ومحتاجین اشبو ذکر اولنان محللاتده تعیش ایدوب قید اضطرابدن وارسته اولورلر وشاعر ذکر اولنان عرب اسخیاسندن معن بن زائدی مدح وثنا حقنده اشبو ابیاتی ایراد ایتمش اولمغین بو محله درج اولندی

یقولون معن لا زکاة لماله * وکیف یزکی المال من هو باذله
اذا حال حول لم تجد فی دیاره * من المال الا ذکره وجمائله

تراه اذا ما جئته متهللا * کانك تعطیه الذی انت نائله
هو البحر من کل النواحی اتیته * ولجته المعروف والبر ساحله
اذا مر بالوادی فتبکی تلاله * علیه وبالنادی فتبکی ارامله
تعوّد بسط الکف حتی لو انه * اراد انقباضا لم تطعه انامله
ولو کان فی کفه غیر روحه * لجاد بها فلیتق الله سائله

بلاد افرنجده ملوك ووزرادن فرد واحد برشیٔ ناچیز غیره انعام ایتدیکی ایشیدلمش دکلدر بخل ایله مشهور اولان ملك منصورك زماننده بردانقدن زیاده شیٔ ویرمز ایدی انلره نسبتله اکرم کرماندر بلی بو مقوله بیوك وعمار اولان بلادده کرم ازبولنور وشغل وکار وکسبه قادر اولان کسنه یه برشیٔ انعام اولنمق اوکسنه یی شغل وکسبدن معطل ایتمکدر دیرلر ومدینهٔ پاریسده اسپتالیه لرك امورینه نظارت ایچون بش قلم اولوب رجالی اون بش کسنه یه منحصر اوله رق اشغاللری کافهٔ اسپتالیه لرك اموری ایچون مشورت ایتمکدر اقلام مذکوره نك * اولکیسی نفس اسپتالیه لرك محاسبه سی قلمی * ایکنجیسی اسپتالیه لرك مهماتلرینه وخسته لره وعقاقیره امعان نظر ایدر یعنی ادویه مقوله سی شیلرك قلمی * اوچنجیسی اسپتالیه لرك اوقافی قلمی * دردنجیسی خانه لرنده اولان فقرایه اعانه قلمی * بشنجیسی اسپتالیه لرك وملحقاتلرینك مصارفلری قلمی وبرکسنه نك مریض وخسته اولدیغی اطبانك قول وحکمیله ثابت اولدقجه اسپتالیه یه کیره مز وبرخسته شفا بولمقسزین یاخود عافیتی کماله ارمکسزین اسپتالیه دن خروج ایتمك مراد ایدر ایسه صحت وعافیت بولوب کار وکسبیله مشغول اولنجیه قدر کفایت ایده جك مقدار وقتدن زاد وذخیره آلوب بعده خروج ایدر وپاریس اسپتالیه لرینك بك بیوکی اوتیل دیو تسمیه اولنان اسپتالیه در اوتیل دیو لفظنك معناسی عندلرنده بیت الله دیمکه قریبدر محل مذکور خسته ویاره لو اولان کسنه لر ایچون وقف اولنمشدر اطفال وارباب داء عضال ومجانین ونفساخاتونلر وامراض مزمنه اصحابی وفرنکی علتنه مبتلا اولانلر محل مذکوره دخول ایده مزلرکه ذکر اولنان

مرضى وخسته لرك هر برى ايچون بشقه بشقه اسپتاليه لر واردر * امدى
سنلور تسميه اولنان اسپتاليه خاصة امراض مزمنه وچبان وغيره كبى واوبوز
وبونلر امثالى امراض اصحابنه تعيين قلنمشدر ومدينهٔ پاريسده براسپتاليه
اولوب اناسى يوللره وزقاقلره براقديغى ولدزنا مثللى اوغلانلر بولنسه قده محل
مذكوره ادخال اولنوب انده تربيه اولنورلر وبراسپتاليه دخى يتامى وياخود
اناسى وباباسى ضايع ايدن اوغلانلر وضع اولنوب قزوچوجق سكزيوز مقدارى
نفوس ايچون وقف اولنوب قز اوغلانلرك محلى بشقه واركك اوغلانلرك
محلى بشقه دربو اسپتاليه يه تعهد وخدمت ايدن متعدد راهبه لر اهل پاريس
عندلرنده اخوات احسان تسميه اولنور واسپتاليهٔ مذكوره ده اولان
قزوچوجق اوغلانلر قراءت وكتابت وعلم حساب تعلم ايدرلر وبو اسپتاليه نك
مخصوص مشورتى اولوب براوغلان ادخال اولنمق مراد اولنور ايسه اهل
مشورت معرفتلريله ادخال قلنور واسپتاليه ده بولنان اوغلانلردن برينك سنى
اون بش ياشنه واردقده كذلك اهل مشورتك اذنيله چيقوب برصنعت
اوسته سنه ويريلور ومصروفى دخى اسپتاليهٔ مذكوره ايرادندن اخذ اولنور
وصنعت اوسته سى زنكينلكنى وصنعتنده ماهر اولديغنى وحسن حالنى
مجلس مذكور رجالى عندنده بعد الاثبات مذكور اوغلانى اوغوللغه قبول
ايدر واسپتاليه دن بريدخى تلقيح جدرى ايچون وقف اولنمش اولمغله تلقيح
بقرى بومحله وضع اولنور وبريدخى اختيار واختياره كسنه لر ايچون تخصيص
اولنان اسپتاليه اولوب برطرفى رجاله وديكرى نسايه تعيين قلنمشدر وبريدخى
اصحاب داء عضال ايچون وقف اولنان اسپتاليه اولوب درتيوز اللى اركك
وبشيوز يكرمى خاتون ايچون تخصيص قلنمشدر وبريدخى اهالئ پاريسدن
وغيريدن اعماله وقف اولنان اسپتاليه اولوب درونده بولنان اعمالرك اكل
وشرب وكسوه وسائر مالزمه لرى وقف طرفندن ويريلور وبريدخى مجنونلر
اسپتاليه سى دركه بريولك قشله يى حاوى اولوب سقط اسپتاليه سى تسميه
اولنور وبوقشله يه محاربه لرده مجروح اولان واللرى واياقلرى قطع اولنان وبونلره

تماثل اولان كسنه لر وضع اولنور وبوكافه سندن بيولك وتنظيف اولوب درونده
اون الى طبيب وجراح واللى اجزاجى دخى واردر وذكر اولنان اسپتاليه لردن
بشقه اسپتاليه اولوب ازجمله مشورت عامكه مشورت قوميانيه تسميه اولنور
بو مشورتك وضع اساسى تجاردن برينك مالى احتراق اولور ايسه ياخود
منكسر اولور ايسه شروط معلومه ايله بومقوله كسنه لرك ضرر وخسارتى
بو مشورتدن تأديه قلنور وپاريسك هرخطنده بر احسان مشورتى
اولوب احسان ايكى قسمدر برى احسان حالى وديكرى احسان حوليدر
* اولكيسى حالنه وانك تعطلنه سبب نه ايدوكنه مطلع اولندقده اوكسنه
مشورت طرفندن مال اعطا واعانه اولنور * ايكنجيسى اشغالدن مانع
كندوسنده برحالت دائمه اولان كسنه لركه مثلا كورلك وكوتورملك كبى
حالت دائمه در بومقوله كسنه لره ايكنجى مشورتدن اعانه قلنور ومدينهٔ
پاريسده اولان نهرسين ساحلنده برمحل اولوب اوراده غريق ياخود بايلش
ويا يارەلنمش اولان كسنه لره تشميم اولنوب افاقت بولملرى ايچون درونده
روايح وضع اولنان قطو وقطو مثللى شيلر واردر ومحل مذكورده كندولره
حالت مذكوره واقع اولان كسنه لرى اقامه ايدوب تدبير ودوا ايتمك ايچون
مهيا قلنمش وتخصيص اولنمش برطاقم آدملر واردر بوندن نمايان اولوركه مدينهٔ
پاريس كبى عموما يعنى مملكتجه خيرات وحسناته اهتمام تام اولنور بربلده
يوقدر * فاما خاصة فرد واحدك غيره احسانى شويله طورسون زقاقلرده
اسپتاليه يه وارمغه اقتدارى اولميوب ضعيف اولديغندن دوشوب هلاك
اولسه كسه يوزينه بقماز وچوق كره مطلوبندن زجر ومنع ايدوب سؤال فرد
واحده لايق ومناسب دكلدر سائل اشغاله مقتدر ايسه ايشليوب تعيش
ايلسون ومقتدر دكل ايسه اسپتاليه يه كتسون ديه رك سائله اعانه عندلرنده
مذموم اولديغنى زعم واعتقاد ايدرلر ولكن بعض سائل اصحاب مكر
وحيل اولديغنه مبنى جمع مال ايچون مجروح وسائر عاجز ودرمانده اولان
كسنه لرك هيئتنه كيروب نامى بو حيله ايله چوق كره الداوب غرض فاسدنه

نائل اولورلر وبرکسنه نك برمصیبت سببیله حالی پریشان اولدقده ثروت
ویسارینی جبرایچون ناسدن مال جمع ایدوب اومقوله کمسنه لره ویررلر ازجمله
کبارزاده جنرال نه نام کمسنه نك اوغلی ایچون ایکی ملیون فرانقه یعنی سکز
ملیون غروشه قدر جمع ایدوب مرقومی اولکی حالنه بلکه دها زیاده ثروت
وسامانه ایصال ایلدیلر

اونبرنجی فصل مدینهٔ پاریس اهالیسنك مکسب وهنرومهارتلرینی بیان ایدر
معلوم اوله که طائفهٔ فرانسز کاروکسبه میل ومحبت وکلیا همتلرینی صنایع
ومعارف اکتسابنه صرف ایدرلك همت وحرکت عالیه اصحابنی مدح وبطالت
وکسالت اربابنی ذم وقدح ایتمك طبیعت وجبلتلرنده مرکوز اولمغله
لسانلرنده مقام ذمده مستعمل اولان کلمهٔ توبیخ لفظ کسل وتنبل اولوب
کاروکسبلرنده ایووکوتی هرنه ایسه اشغال نفسلرینه محنت ومشقتی وبلکه
عظیم مخاطره یی موجب اولسه بیله سعی وورزشلرینه کلال وفتورویرمزلر کانه
اشبو ابیاتك مآلی طائفهٔ مرسومه نك لسان حاللری اولمشدر

حب السلامة یثنی عزم صاحبه * عن المعالی ویغری المرء بالکسل
فان جنحت الیه فاتخذ نفقا * فی الارض اوسلما فی الجو واعتزل
ودع غمار العلی للمقدمین علی * رکوبها واقتنع منهن بالامل
الی ان قال
فانما رجل الدنیا وواحدها * من لا یعول فی الدنیا علی رجل

ومدینهٔ مذکوره نك بیولك ومشهور تجارتی صرافلق معاملاتی اولوب
صرافلق ایکیدر بری میری صرافلغی ودیکری نفس پاریس صرافلغیدر
ومیری صرافلغینك تجاره نسبتله اولان ایرادی مثلا تجار وغیریسی هرنمقدار
مبلغ ویرمکه قادر ایسه دیلدیکی قدر مبلغی صرافه اعطا ایدرسنه بسنه قانون
موجبنجه کذشته سنی الور وبو الدیغی کذشته قانونی تجاوز ایتمدکچه یعنی
قانوندن زیاده اولمدقچه عندلرنده ربا عد اولنمز ومیری صرافنه کذشته ایله اقچه
ویرن کمسنه هر نوقت مراد ایدر ایسه دیکره فروخت ایدوب پاره سنی اخذ ایدر

وپاریس صرافلری دخی کذلك اهل پاریسدن پاره آلوب سنه بسنه کذشته
ومرابحه سنی میری صرافلرندن زیاده ویررلر ولکن میری صرافلرینه ویریلان
مبلغ دولته ویرلمش دیمك اولوب دولت دائما موجود اولدیغنه مبنی افلاس
خوفی اولمدیغندن میری صرافلری پاریس صرافلرندن امیندرلر اما پاریس
صرافلری بعضا مفلس اولدیغندن انلره ویریلان مبلغده بطمق قورقوسی
مقرر اولمغله امین اولمز وپاریسك معاملات مهمه لرندن بریدخی
شرکت فی الضمان تسمیه اولنان معامله که بو طرفده صحوریه تعبیر
اولنان معامله دن عبارت اولیور مثلا برکمسنه خانه سنی یاخود دکاننی وسائر
تلف اولمسی ممکن اولان اشیاسنی صحوریه یه براقدیغی صورتده هرسنه
صحوریه جی یه قدر معین برمقدار مبلغ ویررود کر اولنان اشیادن برشیئ
احراق یاخود آخر برسببیله تلف وضایع اولور ایسه ضایع اولان هرنه ایسه
ثمنی صحوریه جیدن تضمین اولنور وپاریسك فابرقه لری ایکی قسم اولوب بری
اشغال میریه ودیکری اهالی ایچوندر اشغال معا دنکه التون وکموش
اوانی اشغالی وصین کاری وفغفور کاری نسنه لر وشمع اسکندرانی وصابون
وقطن وجلد مدبوغ وسختیان کبی شیلر اشغال میریه در واهالی پاریسك
اشغاللری انافاناشیأ فشیأ اعلا اولوب کمال بولدیغنه مبنی هراوج سنه ده
برکره هرکس صنعتنده اختراع ایدوب اکمال ایتدیکی شیئ علی رؤس الاشهاد
عرض ایدر وپاریسده متعدد دخانلر ووکاله لر اولوب درونلرنده هرجنس امتعه
ومبیعات بولنور ودکانلر وبعض خانه لرینك قپولری اوزرنده صنعتك وتاجرك
وتجارتك اسملری یازیلود رویت ماله یعنی میری یه برمقدار شیئ ویروب تجارته
اذن واجازته علامت اولمق اوزره نشان المدقچه فرد واحد تجارتله مشغول
اوله مز وتجارته مخصوص مکتب اولوب انده اولان تلامیذه علم تجارتی
واجناس امتعه واموالك تمییزفننی واشیانك فیأت وقیمتنی تعلیم ایدرلر ومکتب
مذکور اون بش مدرسه یی حاوی اولوب اقالیم متعدده دن درونده تلامذ
بولنور انجق ملل اجنبیه دن اولوب تعلم فن تجارت ایچون بو مکتبه کلمك مراد

ایدن کمسنه مکتب مذکور قانونی موجبنجه قدر معین بر مقدار مبلغ
ویرمدکجه مکتبه قبول اولنمزو بلاد فرانسه ده بحر و برده واقع طرقلك تعمیری
وانهار اوزرنده قنطره لر اعمالی دخی اهالینك تجارت وکسبلرنده شطارتلرینه
معیندر شویله که بحرده اولور ایسه کوچك قایقلر یدلك ویلکن ویوغو ایله کیدوب
انلر ایله بر محلدن محل آخره اجناس ذخائر وانواع امتعه واقشه وسائر شی
سهولت ایله نقل اولنور وبیوك عربه لر وکوچك عربه لر دیوانی اولوب
عربه پوسته سی و پیاده واتلو پوسته لری دخی واردر و خصوصا خبری تیزجه
اولشدرمق ایچون اشارت قله لری وساعیلر وعربه پوسته لری موجوددر
ومدینهٔ مذکوره حوالیسنده اولان دورت عدد خلیجدن و خصوصا نهر سیندن
عربه شکلنده موسوق کوچك قایقلر کیمی یدلك ویلکن ایله وکیمی شدت بخار
وسرعت ایله کاوب کتمکدن خالی دکلدر ومدینهٔ مذکوره ده شکلده واسمده
وبورینشده وقوللنشده مختلف کونا کون عربه لر اولوب ازجمله پاریسدن بلاد
آخره امتعه وسق ایدوب نقل ایدن عربه یه دولاچه تسمیه اولنور وبر نوعی دخی
دلجاش تسمیه قلنان عربه لر اولوب فقط بر محلدن محل آخره انسان نقلیچوندر
وکوکو تسمیه اولنان کوچك عربه لر پاریس قربنده اولان یقین محلره کذلك
انسان نقلنه تخصیص اولنمشدر وقایقلر کبی ذکر اولنان عربه لرك قدر معین
اجرتلری مقطوعدر وپاریسده بعضا میعاد معلوم ایله عربه استکرا اولنور
مثلا فقط بر کون استیجار یاخود بر آی ویا بر سنه مدت ایله استکرا قلنور
وپاریسك عادتا عربه لری فیاکره تعبیر اولنان عربه لر اولوب ذکر اولنان عربه لرده
بر برینه قارشو ایکی صارقق محل اوله رق التی کشی صغشور وایکی آت
قوشیلوب قوشدیررق کیدر وکیر بوله تسمیه قلنان عربه لر بو عربه لرك نصفی قدر
اولوب اجرتی ساعت ایله در یاخود بر محلدن محل معلومه قدردر زیاده ونقصان
اولمامق شرطیله قدر معین اجرتدر وپاریس یوللرنده وزقاقلرنده اولان عربه نك
کثرتی مصر یوللرنده وزقاقلرنده بولنان حمارلردن زیاده در انجق الحالة هذه
امنیبوسه تعبیر اولنان بر نوع بیوك عربه لر احداث اولنوب بك چوق انسانه

متسعدد وعربه قپوسنك اوزرنده فلان محلدن فلان یره کیدر دیو یازیلودر هر
زقاق باشلرنده بولنور وبر جماعت بر محله دن دیکر محله یه کتملك مراد ایتدکلرنده
او عربه یه بنرلر واردقده هر بری قدر معین اجرتنی اعطا ایدر وبر نوع عربه دخی
فقط امتعه واساس بیت ایچون ترتیب اولنمشدر وبر جنس عربه دخی اولوب
اوزرینه مبیعات وسق اولنوب یولده وزقاقده عربه ایله کزدیروب فروخت
ایدرلر بو جنس عربه یی بعضا بر آت یدر واحیانا بر حمار یاخود کلبی ایله برابر
بر انسان یدر وطاش وطپراق وبونلره مماثل شیلر نقلیچون نوع دیکر عربه لر
دخی واردر واماساعی وپوسته سریعا مکتوبلری محللرینه اولشدیرمق ورد
جوابلرینی عاجلا اصحابنه ایصال ایتمك حسبیله تجارتده وغیریده نافع
اولدیغندن فرانسزلر عندنده پك مهم مصالحدندر وفرانسزلرك پوسته ده
اولان تدبیرلری پك عجیبدر شویله که خانه لری اوزرنده قاچنجی نمره ده
اولدیغی رقم ایله اشارت اولنمش ایدوکندن خانه لر بر برلرندن ممتاز اولمق
حسبیله بر بلده دن آخر بلده یه پوسته وساعی ایله مکتوبلر کوندرلدکده مکتوب
هر کیمه کوندرلمش ایسه او کمسنه نك خانه سنك نمره سی رقمی او مکتوبك اوزرینه
رسم ایدر ساعی اولان کمسنه دخی بر بلده یه واردقده مکتوبك اوزرنده کی
نمره یی خانه نمره سنه تطبیق ایدوب درعقب محلنه ایصال ایدر ومدینهٔ
پاریسده واقع هر محله ده مکتوب وضع اولنه جق محل اولدیغندن
بر محله ده ساکن اولان کمسنه یه بر مکتوب کوندرمك مراد ایدن کمسنه
مکتوبی او محله براقوب کیدر کلور ساعی او مکتوبی الوب درعقب محلنه
ایصال ایدوب فی الحال رد جوابنی صاحبنه اولشدیرر وپاریس اهالیسی
عندنده مکاتب ومراسلات قدرلی ومعتبر اولدیغنه مبنی بر کمسنه نك اسمنه
معنون اولان مکتوبی فرد واحد اچمغه قادر اولمز بنابرین هر کس اسرار
کشف اولنمسندن امین اولوب اصحاب واحباب وعاشق ومعشوقه بینلرنده
ایصال پیام محبت واعلام عشق دائما مراسلات ومکاتبات ایله اولور وبینلرنده
وعد ایلدکلری مواصلتی کذلك مکتوبلر ایله اشعار ایدرلر ومدینهٔ پاریسده

بر محل اولوب بر محلدن محل آخره كوندريله جك اجناس اقچه وسائر اشيا
محل مذكورده اولان ساعی يه تسليم اولنور اولدخی آلوب محلنه ايصال ايدر
وعدم ايصالندن خوف اولنمز وپاريسده تجاردن برينك جديد بضاعه
وامتعه سی اولور ايسه وياخود جديد بر صنعت احداث ايلر ايسه وقايع
يوميه موضعنه كيدوب امتعه سنی ياخود صنعتنی مدح ايدرك ورواج ويررك
ناسه بلدير مك اوزره يازديروب طبع ايتديرر ومقابلنده غزته جی يه قدر معين
بر مقدار مبلغ اعطا ايدر وبعضا امتعه سنه رواج ويرمك مراد ايدن تاجر متعدد
وكوچك كاغدلره كندی اسمنی ودكان ومبيعك اسملرينی ومبيعك فيأتنی يازوب
طبع ايدر خدمتكارلره خانه وقوناقلره وسائر ممر ناس اولان زقاقلره كوندروب
اوراق مذكوره يی اوكا بوكا مجانا تفريق ايدر حاصلی اعلا وادنی وايو وكوتی
دنياده فروخت اولنان هر جنس اشيا مدينهٔ مزبوره ده بولنوب فروخت
اولنور خصوصا كوزل ويولك اجزاجی دكانلری اولوب اسمی وخاصيتی
معروف اولان كافهٔ عقاقير حاضر وآماده اولديغی حالده بولنور يعنی
هر جنس ادويه بولنور واهالی پاريس تجارت وكسبه محب وحريص
اولدقلرينه مبنی هنوز تكلمه قادر اولان صبينك النه پاره ويرلدكده
اليله پاره يی صقوب كسب ايدر ايسك بولورسن ديه رك كيدر كسب
وتجارتلرنده ربا اولمسه كسبلری سائر مملكتك كسبلرندن ايوديمكه شايان اولور
ايدی لكن بيع وشرالرينك اكثری فاسددر واما مدينهٔ مزبوره تجارندن
برينك تجارتی كاسد اولور ايسه يعنی بر تاجر منكسر اولور ايسه تزوير يوللرينه
كيدوب ناسدن شیء دولاندرمغه باشلر وبعضا بومقوله منكسر اولان كمسنه
معتمد ومعتبر بر خواجه دن تجارتده منكسر اولوب اعانه يه شايسته ومستحق
اولديغی حاوی بر قطعه مكتوب آلوب سائر تجاره حالنی افاده ايدر بو صورتده
منكسر اولان كمسنه مقدملری صاغلم اولديغی حالده چوق اخذ وعطا وبيع
وشرا ايدر ايكن حسب الاقتضاء اوستی النه قاچرمش اولديغی نمايان اولور
ايسه هر كس بنه كالاول مال ويرمكدن ابا وامتناع ايتمز كانه اهالیٔ پاريسك

لسان حاللری تهی دست اولان كمسنه لرك ميلی شره وفارغ البال اولنلرك
ميلی فسق وفجوره در ديمك اولور ولكن پاريس اهاليسی بك زنكين دراندن
اوسط ناس مصر تجارينك بك زنكينلرندن زنكيندرو آز تجارته وجزوی كسبه
قناعت ايتمزلر بلكه ماله وكسب وكاره حرص وطمع رزقك ازديادينه سبب
وبادی اولديغی زعم ايدرلر وبعضا پك دنی صنعت صاحبی اولان كمسنه نك
سنوی ايرادی يوز بيك فرانقه دن زياده اولور واصول سياستلرنده كمال
عدل ملتزم اولديغنه مبنی عندلرنده بر جبار قرالك وبر ظالم وزيرك ظلم
وتعديلری مرة بعد اخری مشتهر اولور ايسه لاجرم قلبلرنده شاعرك قولی مألی
مؤسس اولور (بيت)

والملك الجبار والمنيع ✻ ما عنده هاد ولا شفيع
رعية الجبار مرعی الحرب ✻ والملك العادل نصف الخصب

وعندلرنده كمال عدل ملتزم ايكن طيب خاطر ايله مال ميری وفرده ويرملرنده
قصور ايتمزلر ودفع خراج وفرده قوام ملك وتنظيم امور مملكته بادی
بر كيفيت اولمق حسبيله هر كس قادر اولديغی مقدار مال وفرده ويروب حفظ
وحراست مملكت ايچون صرف اولنمق اولی واحری ايدوكنی قطعی بيلورلر (بيت)

والمال اس لقيام الصورة ✻ وخير منه صالح المشورة

وممالك فرانسه رعاياسنك زراعت وحراثت وسائر مالزمه لرينه اهتمام
ورعايتلری زياده اولديغنه مبنی فرانسه دولتنك رعايادن سنوی طقوز يوز
سكسان طقوز مليون فرانقه ايرادی حاصل اوليور وكيسه حسابيله
يدی مليون طقوز يوز اون ايكی بيك كيسه اقچه ديمك اوليور واهالیٔ
فرانسه نك اسباب غنالرندن بری دخی بوكه تدبير وتنظيم مصارف
حقنده رساله لر تدوين وتأليف ايدوب تدبير امور ملكيه متفرعاتندن
عد ايدرك تحصيل غنا ايچون چوق حيل وتدابير بيان ايتدكلرينه مبنی
زياده مصارفی ايجاب واقتضا ايدن اشيايه ميل والتفات ايتمزلر مثلا
بلاد فرانسه ده بر وزيرك اون بشدن زياده خدمتكاری اولميوب مهما

امکن قوناغنده وخارجده خدمتکاری تقلیل ایتدیکنه مبنی زقاقده یا طریقده
نشانسز کورلسه سائرناسدن فرق اولنمز مکر که معارفهٔ قدیمه اوله والحالة هذه
فرانسه قرالی اولان درلئ درلیان نام ذات قراللغندن مقدم ممالك فرانسه
اکابرینك مالده وعقارده وسائر شیلرده پك زنکینی ایکن خدمتنده بولنان
باغچوان وسائر تبعه سنك کافه سی درتیوزدن زیاده دکل ایدی وفرانسزلر
مشارالیهك بودبدبه سنی وغلبه لکنی استکثار ایدوب چوق کوررلر ایدی
مصرده ایسه پس پایه برکسنه اقتضاسز برطاقم زیاده خدمتکارلر جمع
ایدرك بیهوده مصارفله کندوسنی مضایقه یه دوچار ایدر

اون ایکنجی فصل اهل پاریسك عبادت وآیینلرینی بیان ایدر

بالاده مذکور شرطه نك مقتضاسی اوزره فرانسه قراللری قطولك مذهبنده
اولملری مقتضای قانون ایکن فرانسه ده ظهوره کلان فتنهٔ اخیره دنصکره
شرط مذکور ابطال والغا اولندی یعنی الحالة هذه فرانسه ده قرال بولنان
ذات قطولك مذهبنده بولنمق شرط دکلدر اولسه ده اولور اولمسه ده اولور ولکن
قطولك مذهبنده اولنلر رومه ملکی اولان پاپه طائفهٔ عیسویه نك افضل
واکبری اولدیغنی اعتراف ایدرلر والان فرانسه دولتنك مذهبی قطولك مذهبی
اولدیغی کبی اکثر فرانسزلرك مذهبی قطولك مذهبیدر یعنی قطولك آیینیدر
وپاریسده پروتستانیه تعبیر اولان ملت وسائر نصارا ملتلری وآیینلری بولنور
وپاریسده طائفهٔ یهوددن چوق کسنه اولوب اهل وعیالیله ساکن اولورلر
ایسه ده اهل اسلامدن اتخاذ وطن ایتمش فرد واحد بولنمز وطائفهٔ فرانسزلك
علی الاطلاق نصرانیت اسمندن بشقه دینلری یوقدر یعنی اسملری نصرانی
ایسه ده دین نصاراده حرام وواجب کبی اموردینیه یه رعایت وموجبنجه عمله
مداومتلری یوقدر مثلا یورتی کونلرنده قدیم فرانسه قراللك خانه سندن بشقه
یرلرده اوروج یوقدر وبعض کنشلرده اورجه اولدیقجه رعایت بولنور ایسه ده سائر
اهالیسنك لاینقطع اکل لحم وسائر اورجلرینه مخالف طعام وغیری نسنه لری
اکل ایتمکده پروا واحترازلری اولمدیغندن بشقه کنش ورهبان کبی دین

اولورینی تحقیر واستهزا ایدرك اموردینیه ده اولان افعال واقواللرینه اطاعت
وانقیاد ایتمزلر کانه کنشلر عندلرنده عدو کیدر وحکمت واسبابنی بلمدیکمز
کافهٔ ادیانه دائر عبادتلر بدعت واوهام مقوله سندندر دیرلر حاصلی کنشلرك
کنیسه لردن بشقه موضعده قدر واعتبارلری اولمدیغندن خارج کنیسه ده
فرد واحد انلردن برنسنه سؤال ایتمز وفرانسز علماسندن مسیود اسامی نام
برعالم فرانسزلرك نصرانیت اسمندن بشقه دین وآیینلری یوقدر کبی سوزلری
ایشتدکده بوسوز علی الاطلاق صحیح اوله مز بلکی فرانسزلرك اکثری
وخصوصا پاریس اهالیسی دین دیرلرنده اعتقادی واجب اولان شیلری
اعتقاد وتصدیق ایتمیوب نصرانیته دائر اولان امور موجبنجه عبادت
ایتمزلر بلکه عبادتلری فقط نفس وهوالرینه اتباع اولوب امور واشغال دنیا
کندولرینی آخرتی ذکر وتفکردن مانع وعایق اوله رق هرنوجهله اولور ایسه
اولسون حیاتده اولدقجه عمرلرینی کسب اموالدن بشقه برشیئه صرف ایتمیوب
وعده لری تمام اولدقده بهایم کبی فوت وهلاك اولورلر انجق طائفهٔ مرسومه
ایچنده برطاقم کسنه لر اولوب ابا واجدادی دیننده ثابت وپایدار اوله رق
ومولایه وامور آخرته ایمان ایدرك اعمال صالحه یه وزهد وتقوایه
مشغول اولان رجال ونسا عوام وخواص اکثر من ان لایحصادر بوطائفه نك
دخی زهد وتقوی وسائر اعماللری مرتبه مرتبه در مرسوملرك بعضیسی
وجه مذکور اوزره متدین وصالح ایکن بالاده ذکر اولنان سبکتا کل وبالی
وسائر نزهتکاهلره حاضر اولوب بومثللو یرلرده ناسه مشارکت وموافقتدن
کیرو قالمزلر ودیکر برطائفه دخی برخرقه وبرلقمه یه قناعت ایدوب نفسنك
اشتها وتلذذ ایتدیکی شیلردن احتراز واجتناب اوزره اولور انجق طائفهٔ
مرقومه اقل قلیلدر عالم مذکورك قولنك صحتی یوللو عیدلرنده کنیسه لرینه
کیدوب رؤیت اولنمدیغجه نمایان وعیان اولمز ولکن عالم مذکور
فرانسزلرك ایوسنی وکوتیسنی یکدیگرندن تمییز ایتدیکنه وکندیسی ارباب
زهد وتقوادن اولدیغنه مبنی ایسه ده بومقوله زاهد وپرهیزکار کسنه نادر

اولوب یوق مثابه سنده دروبلاد فرانسه ده واهالیسی قطولك مذهبنده بولنان
سائر بلاد افرنجده کشیشلرك تأهل وازد واجلرینه علی حسب مراتبهم اذن
ورخصت اولمدیغندن طائفهٔ رهبانك فسق وفجورلری قات اندر قات اولمشدر
وطائفهٔ مرسومه نك اخلاق ذمیمه لرندن بری دخی بوکه عوام ناسك کناهلرینی
عفو ایتملریچون کافهٔ ناس کلوب حضورلرنده جمیع کناه وخطایالرینی اقرار
واعتراف ایملری ناسك اوزرلرینه واجب اولدیغنی اعتقاد ایتدکلرندن آحاد
ناسدن بری کناهنی چیقرتمق مراد ایتدکده کنیسه درونده اقرار کرسیسی نام
کرسی اوزرنده قعود ایدن کشیشك اوکنه کیدوب کندو ایله کشیش بیننده شبکه
کبی برحائلك وراسنده بر کرسی اوزرینه اوتوردقدنصکره کشیشك حضورنده
جمیع کناهنی اقرار واعتراف ایدرك کشیشدن عفو اولنمسنی نیاز ایدر اولدخی
استدعاسی اوزره عفو ایلر وکنیسه یه کیدن وکناهلرینك عفونی طلب ایدن
کمسنه لرك اکثری طائفهٔ نسا وصبیان مقوله سیدر (بیت)

ان من یدخل الکنیسة یوما * یلق فیها جاذرا وظباء

وقسیس یعنی کشیشلرك مراتب ودرجه لری فرانسزلر عندنده مختلفدر پاپه
وپاپه لق رتبه سنه تولی وتصرفندنصکره کردینال رتبه سنده اولان کشیش
پاپه فوت اولدقده یرینه پاپه اولمسی بعده مطران وبعده اسقف ودها صکره
خوری وبعده نائب الخوری ودها صکره شماس پاپه اولمسی شرط ایتمش
اولدیغنه مبنی پاپه دنصکره رتبه ودرجه ده کردینال رتبه سنده اولان کشیشدر
وفرانسزلرك اعیادی یعنی بیراملری دورتدر یعنی هرسنه ده برکونه دوشمزبلکه
عید الفصح تعبیر اولنان بیراملرینك وقوعی اوزره مرتبدر وعجیب وغریب
بیراملرینك بری دخی عید رفاع اولدیغی بالاده ذکر وبیان اولنمشیدی ازجمله
حضرت عیسی علیه الصلوة والسلامك ظهوری کونی اولوب فرانسز
عندلرنده عید الملوك تسمیه اولنور عید مذکورده هرکس بیوك فطیر یاپوب
فطیرك عجیننه بر بقله وضع ایدوب مجلسده بولنانلره اول فطیری تقسیم ایدرلر
هرکیمك نصیبنده بقله ظهور ایدر ایسه واو کمسنه ارکك ایسه ملك اسمیله تسمیه

ایدوب سفره باشنده صباحه دکین ملك اسمیله خطاب ایدرلر خاتون ایسه
ملکه اسمیله تسمیه ایدوب کذلك صباحه دکین او اسمله خطاب اولنور وبعضا
برخاتونك نصیبنه بقله چیقدقده مجلسده حاضر بولنانلردن برکسنه اختیار
وامتیاز ایدوب مرسومه یه زوج اعتبار ایدرك صباحه قدر رسم خاص ایله
او کیجه نك اکرامی مرسومه ایله زوج اعتبار ایتدکلری کمسنه یه اولور
وبو کیفیت ذکر اولندیغی وجهله پاریسك خانه لرنده حتی فرانسه قرالنك
سراینده دخی اجرا واعمال اولنقده دروکشیشلرك بدعتلرندن بری دخی
فرانسزلره مخصوص اولان قربان بیرامنده برعظیم الای ترتیب ایدوب کشیشلر
دخی مزین ومطرز کسوه لر کیوب پاریس زقاقلرنده الای ایله برشیء استصحاب
ایدرك اوشیئه بدنه دیو تسمیه ایدرلر یعنی حضرت عیسی علیه الصلوة والسلام
الای ایچنده استصحاب ایتدکلری شیئده حاضر دیمك اولیور بومقوله شیلر
بلده لرینه دنائت وحقارت ویره جك شیء اولدیغی وهوا وهوسه اتباع
مقوله سی ایدوکنی فرانسزلر بیلورلر ایسه ده قرالك اهل وعشیرتی بومقوله
بدعتلرده کشیشلره معاونت ومظاهرت ایتدکلرینه مبنی اهالی ورعایا حقارت
وکراهتله کشیشلری طعن وتشنیع ایدرك چارناچار اتباع وامتثال ایدرلر خلاصهٔ
کلام کشیشلرك کوناکون بدعتلری وار ایسه ده طائفهٔ فرانسز بطلاننی
بیلدکلرندن کشیشلری استهزا وتحقیر ایدرلر وانلرك دها متعدد عیدلری
وار ایسه ده تفصیله کتابك تحمل ومساعده سی اولمدیغندن ترك اولندی
وفرانسه ده عمومی اولان اعیاددن بشقه هرانسانه مخصوص برعید واردر
مثلا برکمسنه نك اسمی حضرت عیسی علیه الصلوة والسلامك مولودی
کوننه موافق اولدقده اوکونه مخصوص برعید ایدروب ورنده هرکیمك اسمی
بولص اولور ایسه بروایه ایدوب عیدینی ناسه تشهیر ایدر وعیدلرنده انواع
چچکلر ایله کندولرینی وسفره لرینی دوناتمق دخی عادتلرندندر

اون اوچنجی فصل اهل پاریسك علوم وفنونده وسائر صنایعده فایق
اولدقلرینی وترتیبلرینی بیان ایدر

الحالة هذه علوم وفنون ادبیه وکافهٔ صنایع ومعارف بشریه علی وجه الکمال
مدینهٔ پاریسه منتشر اولمشدر شویله که سائر اوروپا حکماسندن وکرك حکمای
متقدمیندن برفرد مدینهٔ پاریس حکماسنه معادل وموازن اوله مز حتی ارباب
رأی سدید اولان کسنه آثاری تجربه ایله ظهور ایدن کافهٔ علوم وفنونی
علی ماهی علیه بیلوب اتقان ایتدکلرینی اقرار واعتراف ایدر خلاصهٔ کلام
کافهٔ امور واعماللری نهایت وختامه ایرمش وجمیع حرف وصنایعی
دوام ورسوخ بولمشدر فاما اکثر علوم وفنون نظریه‌یی حقیله بیلورلر ایسه‌ده
سائر طائفه‌نك عقوللرینه نسبتله قانون عقل وفهمدن خارج چوق اعتقادات
فلسفیه‌لری واردر واعتقادلری بویله قانون عقلدن خارج ایکن مقام اثباتده
ایراد ایتدکلری سفسطه ومغالطه‌لری بردرجه حقه شبیه درکه انسان دفع
وانکاره مجال بوله مز کرك قدیم وکرك اختراع ایتدکلری آلات معروفه‌نك
اسرارینه علملری واسطه سیله علم هیئتده اولدرجه ملکه واتقان تحصیل
ایتمشلرکه اوروپاده بولنان حکمادن فرد واحد انلره معادل وموازن اولمق ممکن
دکلدر وطائفهٔ فرانسز اسرار آلات ایله علم هیئته استعانه ایتدکلری کبی سائر
صنایعه دخی استعانه ایدرلر انجق علوم حکمیه‌ده اولان هذیان وحشوات
ضلالیه‌لری کافهٔ کتب سماویه‌یه کلیا مخالف ومغایر ایکن اوزرینه اقامه
ایتدکلری ادله‌لرینی رد وابطالدن انسان عاجز اولور ومرسوملرك اعتقاداتده
بدعتلری آتیده کلدکده ان شاء الله تعالی بطلانته تنبیه اولنور وسائر کتب
فلاسفه بومقوله بدعتلر ایله مشحون اولدیغنه مبنی علم منطق ایله مشغول
اولان کسنه حقنده متن سلم صاحبنك ذکروبیان ایتدیکی حکم ثالث کتب
فلاسفه‌نك کافه سنده جاریدر یعنی اصطلاحات فلسفیه‌یی مشتمل اولان
فرانسزجه کتابلرك برینك مطالعه سیله مشغول اوله جق کسنه قبل الاشتغال
قرآن کریم واحادیث شریفه‌له اعتقادینه استقرار وتمکین ویرمك لازمدر تاکه
فلسفه‌یه دائر هذیانه مغرور اولوب عقاید صحیحه سنه خلل وفتور عارض اولمیه
مؤلف مدینهٔ پاریسك مدح وذمنی جامع اولدیغی حالده اشبو ابیاتی ایراد

ایتمشدر

ایوجد مثل پاریس دیار * شموس العلم فیها لاتغیب
ولیل الکفر لیس له صباح * اما هذا وحقکم عجیب

وطائفهٔ فرانسزك لغتلرینی تعلمده تکلفات کثیره‌یه محتاج اولمیوب
سهولت ایله تحصیل اولندیغنه مبنی علوم وفنون آز وقتده تحصیل
اولندیغندن بوملابسه ایله سائر ملله علوم وفنونده تقدم وتفوق ایتمشلر
مثلا فنونی درك واذعانه قابلیت وملکهٔ صحیحه‌سی اولان کسنه فرانسز لغتنی
تعلمدنصکره کتابلرنده امور متشابهه ومسائل ملتبسه اولمامق حسبیله
هرفنك کتاب اولور ایسه فهم واذعانه قادر اولور وفرانسز خواجه‌لرندن
بری برکتاب درس ایدوب اوقوده جق اولدقده الفاظ فرانساویه‌نك کافه‌سی
بنفسها مفهوم اولدیغندن الفاظی تحلیل وتحقیقه اصلا محتاج اولمدیغی کبی
شاکردیعنی متعلم دخی اوقودیغی کتابك الفاظنی علم دیکرلك قواعدینه تطبیقه
محتاج اولمز وعلوم عربیه‌دن برکتاب قرائت ومطالعه مراد ایدن کسنه
کافهٔ فنون عربیه‌یه تطبیقه وعبارتنی ظاهرندن صرف ایدرك مهما امکن
تحقیق وتدقیقه بالضرور محتاج اولور واما کتب فرانساویه‌ده ذکر اولنان
کیفیات بولنمامق حسبیله کتابلری ایچون شروح وحواشی یوقدر ونادر
اوله‌رق بولنور ایسه یالکز عباراتی استکمال وتقیید کبی شیلر ایچون تعلیقات
خفیفه ذکروبیان ایدر فقط متون اول امرده مدلولنی یعنی درونده مندرج
اولنان معانی‌یی فهم وادراکه کافیدر وبرکسنه هرفنك علم اولور ایسه
برکتابك مطالعه سنه شروع ایتدکده من غیر تکلف درونده مندرج اولان
مسائل وقواعدینی درعقب فهم ایدوب کافهٔ همتنی علمك موضوعندن
ومنطوق ومفهومندن وبونلردن انتاج ایده جك نسنه‌لردن بحث وتدقیقه
صرف ایدر عباراتك اعراب ومشتمل اولدیغی استعاراتك اجراسی لازم
اولمدیغندن وعباراتی شویله اولسه جناسلی اولوب دها کوزل اولور ایدی
ومصنف شویله تقدیم ایتدی لکن تأخیر ایدیدی دها اولی اولور ایدی ومقام

مقام واوايكن فاايله تعبير ايتدى عكسى دها كوزل ايدى كبى اعتراضات
بولنماز مثلا بركسنه علم حسابه دائر بركتاب مطالعه ايتدكده ذكر
اولنان اعتراضات اولماملق حسبيله درعقب اعداده مخصوص اولان مسائلى
درك وفهم ايدر وطائفهٔ فرانسيز تحصيل فنونه ومطلقا اشيانك كنه وحقيقتى
معرفته بالطبع مائل ومتشوق اولدقلرينه مبنى كافهٔ اشيايه علم اجماليلرى
اولديغندن احادناسدن برينه خطاب ايدوب محاوره ايده جك اولور ايسك
سكا علما كلاميله ردجواب ايدر بنابرين عموما فرانسه اهاليسى حتى صبيان
حين صباوتلرنده مسائل علميه ودقايق حكميه كبى اينجه شيلرده مباحثه
ومنازعه دن خالى دكللردر

عشق المعانى الغر وهو مراهق * وافتض ابكار الفنون وليدا

مثلا سن طفوليتدن هنوز خروج ايدن صبى يه شويله شويله رأيندن سؤال
اولنسه بوشيئك اصلنى بيلمم ديميوب بلكه برشئ ايله برشئ اوزرينه حكم
اوشيئى تصورك فرعيدر ديمكك معناسى ندر ديورد جواب ايدر خلاصهٔ كلام
مدينهٔ پاريسك اطفال وصبيانى هر وجهله تربيه لى اولدقلرندن تعلم وتحصيله
قابل واهلدرلر وفرانسيزلرك على الاطلاق عادتلرى اولادلرى تعلمى تمام ايتدكجه
تأهل ايتديرمزلر واتمام تعلملرى يكرميدن يكرمى بش ياشنه قدردر ويكرمى
ياشنه واروب اوقوديغى درسلرينى اتمام ايتميان وتعلم صددنده اولديغى صنعتى
ايله كتورميان نادر بولنور انجق تحصيل ايتديكى علوم وفنونده تمكن واتقان
ايتمك ايچون بعد التحصيل برمدت دخى مكث ايدوب بعده تزويج ايدرزيرا اكثر
انسانك كمالى وحسن طلعتى سن مذكورده ايكن ظهوره كلور

اذا ما اول الخطى اخطا * فما يرجى لاخره انتصار

اذا حاز الفتى عشرين عاما * وما بلغ المراد فذالك عار

وسن مذكور كافهٔ امم عندنده انتهاى نجابت سنيدر احضرى نام مؤلف
يكرمى برياشنده ايكن سلم نام رساله يى نظم وشرح ايتمشدر وكذلك علامهٔ
اميرك سنى مادون العشرين ايكن مجموعه سنى تصنيف ايدوب

احضرينك

احضرينك تصنيف ايتديكى سلمدن اصعبنى تصنيف ايتدم ديه رك

ولبنى احدى وعشرين سنة * معذرة مقبولة مستحسنة

قولنه اعتراض ايلمشدر وانسانك سن مذكورده كمالى افرنجدن معارف جزئيه
اربابنه نسبتله دربوحسه علماى پاريس فنون متعدده يى تعلم تام ايله تعلم
وفروعنه اعتنا واهتمام مالا كلام ايتدكدنصكره برچوق اشيا ومثلى
غير مسبوق فوائد تجديدينه مقتدر ذوات اولدقلرينه مبنى عندلرنده هر مدرس
عالم صايلمزوهر مؤلف علامه عدا اولنمز بلكه ذكر اولنان اقتدار اصحابى ودرجات
معلومه اربابى اوله رق كمال وفضلنى اثبات ايدوب قوه دن فعله چيقارمق
لازمدر وقسيس وكشيش مقوله سى كسنه لر فقط دين علماسى اولدقلرندن
اهالئ پاريس عندنده علمادن عد اولنمز ولكن بعض كشيشلر امور دينيه يه
عالم اولديغى كبى فنون سائره يه ده عالمدر حاصلى علما اهل پاريس عندنده علوم
عقليه اربابى اولنلردر واما شريعت نصرانيه فروعنه معرفت تحصيل ايتمك
بك سهلدر بنابرين بلاد فرانسه ده فلان كسنه عالمدر دينسه امور دينيه لرنى
بيلور ايدوكى فهم اولنمز بلكه علوم عقليه وفنون حكميه يى بيلور اولديغى فهم
اولنور وفرانسيز علماسنك علومده اولان فضل وكماللرى وسائر اوروپاده بولنان
ملل علماسندن امتيازلرى آتيده ظاهر ونمايان اولور وبوندن معلوم اولديكه
فرانسه ده موجود اولان علوم وارباب علومدن اكثرى بلاد اسلاميه ده
موجود كلدر محروسهٔ مصرده كائن جامع ازهر وشام جنتمشامده واقع جامع
بنى اميه وطونسده كائن جامع زيتونه وفاسده واقع جامع قروين وبخارى
مدرسه لرى ايله سائر محلات مدرسه لرى علوم نقليه ايله آراسته ايسه ده علوم
عقليه بتمامها موجود كلدر بلكه علوم عربيه ومنطق وبونلر امثالى بعض
علوم عقليه بولنور فاما پاريسده انواع علوم يوما فيوما تجدد وتزايد ايتديكنه
مبنى فنون متعدده وصنايع عديده تجدد وتزايد ايتمدك سنه بولنمز زيرا علماسى
سنه بكمز البته برشئ جديد كشف وظاهره اخراج ايتملودرلر ان شاء الله تعالى
آتيده تفصيلى كلور وفرانسه ده بولنان عساكر رجالدن برذاتك طبعى قوت

طبيعته دلالت ايدن شدت شجاعتده وظاهر اضعف عقله دلالت ايدن شدت عشقده عرب عرباتك طبعنه موافق اولمسى استغراب اولنه جق بر كيفيتدر كه حرب وهيجايه دائر اشعار وغزل انشاد ومعشوقه سنه خطاب ايدرك شجيع مرسومك فرانسزجه دن عربى يه ترجمه اولنان اشبو ابياتى

واقد ذكرتك والوغى بحر طغى * زالنقع ليل والاسنة انجم
فحسبته عرسا ونحن بروضه * وانا وانت بظله تتنعم

وقول الاخر

ولقد ذكرتك والرماح نواهل * منى وبيض الهند تقطر من دمى
فوددت تقبيل السيوف لانها * برقت كبارق ثغرك المتبسم

وقول صاحب لامية العجم

لا اكره الطعنة النجلاء قد شفعت * برشقة من نبال الاعين النجل
ولا اهاب صفاح البيض تسعدنى * باللمح من خلل الاستار فى الكلل
ولا اخل بغزلان تغازلنى * ولو دهتنى اسود الغيل فى الغيل

بعض شعراى عربك ابياتنه نظيره اولمشدر

طائفهٔ فرانسزك سائر طوائف وملل اوزرينه مزيت وفضيلتلرى معلوم اولمق ايچون مجمع علما اولان مدارس وكتبخانه لرك مشهورلرينى ذكر و بيان مناسب كورلمكين امدى مدينهٔ پاريسده كائن كتبخانه لردن از جمله برى كتبخانهٔ سلطانيه يعنى قرال كتبخانه سى اولوب درونده مخزون طائفهٔ فرانسزه اوقيوب تحصيلى ممكن اولان هر قنغى علم ولغت اولور ايسه اولسون يازمه وكرك بصمه وفقط بصمه اوله رق درت يوز بيك جلد كتابدن بشقه مصر وسائر بلاد اسلامده وجودى نادر اولان برچوق كتاب اولوب خصوصا بى نظير ونفيس يازو ايله متعدد مصحف شريف واردر وكتبخانه ده موجود اولان مصحفلرك فرانسزلر عندنده عدم تحقيرى ملتزم دكل ايكن بنه تحقير ايتميه رك غايت توقير ايله كوزلجه محافظه سنه دقت واعتنا ايدرلر شو قدر كه اوقومق ياخود ترجمه ايتمك مراد ايدن كمسنه يه دفع وتسليم ايدرلر ومدينهٔ پاريسده صاتيلق

مصحف شريف دخى بولنور بعض كمسنه قرآن كريمدن ترجمه ايچون اختيار ايتديكى آيتلرى تلخيص ايدوب بعد الترجمه ترجمه سنه قواعد اسلاميه وايضاح ايچون بعض شرح كبى شعبه علاوه ايتمشدر وترجمه سنده دين اسلام كافهٔ اديان دن خاص وصافى وسائر اديانده بولنميان چوق شيئه متكفل ووافيدر ديمش وبرى مسيو كتبخانه سيكه عندلرنده ارسنال كتبخانه سى تسميه اولنور ارسنال ديدكلرى ترسانه ديمك اوليور بالاده ذكر اولنان قرال كتبخانه سندن صكره بيوك كتبخانه مذكور ارسنال كتبخانه سى اولوب ايكيوز بيك جلد بصمه كتابى واون بيك جلد يازمه كتابى حاويدر انجق ذكر اولنان كتابلرك اكثرى كتب تواريخ وكتب اشعار اولوب خصوصا اشعار ايطاليانيه كتابلرى اكثردر وبرى دخى مزارينه كتبخانه سى اولوب درونده طقسان بش بيك جلد بصمه ودرت بيك جلد يازمه كتاب مخزوندر وبرى دخى انطيطوت كتبخانه سى اولوب درونده اللى بيك جلد كتاب واردر وبرى دخى نفس پاريس كتبخانه سى اولوب درونده موجود اولان كتابك عددى اون التى بيكه بالغ اولور لكن بو كتبخانه نك كتابلرى كوندن كونه ترقى وزياده بولمقده در وكتابلرى فنون ادبيه يه دائردر وبرى دخى نباتات باغچه سى كتبخانه سى اولوب علوم طبيعيه يه دائر اون بيك جلد كتابى مشتملدر وبو كتبخانه ده رصد سلطانى اولوب درونده علم هيئت كتابلرى موجوددر وبرى دخى حكمت مكتبى كتبخانه سى وديكرى فرانسه اكدمه سى اولوب اوتوز بش بيك جلد كتابى حاويدر واشبو ذكر اولنان كتبخانه لرك كافه سى وقفدر واما ملك اولمق اوزره پاريسده بك چوق كتبخانه اولوب بعضيسى اللى بيك جلد كتابى مشتملدر ودولتك ملك اوله رق قرق قدر كتبخانه سى اولوب كتابى پك آز بولنان كتبخانه سنه اوچ بيك جلد مقدار كتابى حاويدر واكثر كتبخانه لرنده دخى اللى بيك جلد كتاب بولنور وبعض كتبخانه لرنده مقدار مذكوردن زياده كتاب بولنور وپاريسده علما وطلبا واكثر اغنيانك حاللرينه كوره كندولره مخصوص كتبخانه لرى واهالئ پاريسدن هر كسك اوقيوب يازمقدن بهره لرى اولمق حسبيله عندنده كتبخانه بولنميان كمسنه پك نادر

بولنور خصوصا کافهٔ بیوت اغنیاده کتبخانه وکافهٔ آلات وادوات علومی
ومعادندن بحث وتفتیشه مدار اولان احجار کبی تحف غریبه‌یی حاوی
مخصوص اوطه‌لر بولنور ومدینهٔ پاریسده اولان کتب خزینه‌لرینک عندلرنده
خزائن مستغربات تعبیر اولنور طبیعیاتدن بحث ایچون فضلانک تشوق ایدرک
استعانه ایتدکلری معادن واحجار وحیوانات بریه وبحریه‌نک محفوظ جسم
وجثه‌لری وکافهٔ احجار ونبات وآثار قدما بولنان جمیع اشیا وسائر موالید
ذکر اولنان خزینه‌لرده بتمامها بولنور واشیای مذکوره‌نک منفعتی درس
ایدوب اوقودیغی کتابده ذکر اولنان شیئلرک برینه متعلق مسئله کوردکده
عیار ومقابله ایتمکدر مثلا برکسنه اوقودیغی کتابده شویله حیوان بویله حجر
دیو تعریفنی کوردکده وصفنی ذکر اولنان اشیایه تطبیق ومقابله ایتدکده
موافق بولور ایسه در عقب تیقن ایدر مدینهٔ مزبوره‌ده واقع قرال
باغچه‌سیکه نباتات باغچه‌سی دخی تعبیر اولنور ارض غریبه‌ده نابت اولوب
انسانه بلسی ممکن اولان کافهٔ نباتات آنده مزروع ومعالجه‌یه صالح
اولان نباتات اهلیه دخی فن وصنعت ایله زرع اولنوب علم عقاقیر وحشایش
طلبه‌سی درسلرینی مطالعه ایتدکلرنده کتابده کوردیکی شیئلر باغچهٔ
مذکوره‌ده مزروع اولمق حسبیله هرصنف حشیشدن بر جزء اخذ ایدوب
وبر کاغد کبی شیء دروننه وضع ایدوب اوشیئک اسمنی وخاصه‌سنی وضع ایتدیکی
کاغدک اوزرینه یازر اوقودیغی کتابده اولان اوصاف وخاصه‌سنه تطبیق
ومقابله ایدر وباغچهٔ مذکوره‌ده اهلی ووحشی هرجنس حیوانات بولنور مثلا
اهلی ووحشی پلانلر وبیاض وسیاه آیولر وبلاد غریبه قیونلری وبیان کدیسی
والاجه کدی ودوه وجاموس وهند فیلی وبربره جیلانی وبیان اوکوزی وانواع
میمونلر وتلکولر وارسلان وصرتلان وقپلان کبی یرتیجی حیوان واجناس
وکونا کون قوشلر موجوددر وذکر اولنان حیواناتک صاغ وحیاتده
اولنلرک هرجنسندن میته‌سی اخذ اولنوب صمان ایله طولدیرلمش اولمغله
انسان انی کوردکده دیری وصاغ ظن ایدر مثلا وادئ مصرده فلاحلر بوزاغی

جلدینه صمان طولدیروب دیری صورتنده کوستررک اینکلری فریب
ایتدکلری کبیدر وباغچهٔ مذکوره‌ده بعض اوطه‌لر معادن نفیسه وغشیم
وطبیعی سائر انواع احجار ایله مملودر شویله‌که باغچهٔ مزبوره‌یه نظر اولندقده
کافهٔ اجناس وانواع اصنافیله مراتب طبیعیات کورینور یعنی موالید
ثلاثه‌که معادن ونباتات وحیواناتدن عبارت اوله‌رق دروننده موجوددر
واسمنی بلمدیکمز چوق اشیای غریبه اولوب مثلا امریقه‌دن جلب اولنمش
برطاقم حیوانات ونباتات واحجار بولنور وذکر اولنان اشیانک کافه‌سی عینیه
ونمونه ایچون اولوب هرشیئک اوزرنده فرانسزجه یاخود لاتینجه اسمی یازیلودر
مثلا قپلانلرک بولندیغی محلک قپوسی اوزرنده فرانسزجه ایون دیو ارسلانک
اسمی یازیلودر وقس علی هذا حکایت اولنور که برکون ارسلانلردن بری خسته
اولمش وغفیرلری اولان کمسنه باقمق ایچون خسته ارسلانک یاننه واردقده
غفیرک کلبی برابر کیرمش اولمغله کلب ارسلانه یقین واروب ارسلانک یاره‌سنی
یلامش یاره‌سی اوکلوب ایو اولدقده کلبک محبتی ارسلانه تأثیر ایتدیکندن
کلب ایله ارسلان بیننده الفت حاصل اولوب کلب دخی ارسلانی کوردکده
صاحبنی کورمش کبی تردد وتملق ایدرمش برمدت نصکره کلب فوت اولمش
ارسلان کلبک مفارقتندن ینه خسته اولمش وارسلانک طبیعتنی تجربه ایچون
یاننه دیکر برکلب کتورلدکده هلاک اولان کلبک بدلنه انکله تسلی بولوب
تعیش وانسیت ایتمش وباغچهٔ مذکوره‌ده براوطه اولوب تشریح
اوطه‌سی تسمیه اولنور اوطهٔ مذکوره دروننده مومیالر یعنی بعض
اجزا ایله تربیه اولنمش جثه وجسدلر بولنور وفرانسز مصری استیلا ایتدیکی
اثناده فرانسز جنرالرندن جنرال کلبری قتل ایدوب صکره اکا بدل شهید اولان
مرحوم شیخ سلیمان حلبینک جثه‌سندن بعض شیء دخی رواق مذکورده
موجوددر فسبحان القادر القیوم وعلوم فلکیه محللرندن بری دخی درون
شهرده کائن رصد سلطانی اولوب بر یوزنده موجود اولان کافهٔ مرصدلک اغرب
واعجبیدر شویله‌که رصد مذکورک اجزا ومادسنه اصلا حدید وخشب وضع

اولنمیوب فقط احجار ایله انشا وبنا قلنمش وسطحلری بنك زوایاسی قائمه لری بر برینه
موازی ومحاذی اولدیغی حالده مسدس الشکل اولوب اضلاع اربعه سی
جهات اربعه یه متوجهدر یعنی هر ضلعی بر جهته در که بر طرفی جنوبه
وبر طرفی شماله وطرف آخری شرقه ودیکری جانب غربه دکدر وجانب
جنوبیسنده ضمن الزوایا اولمق اوزره ایکی صومعه وطرف شمالیسنده مربع
بر صومعه اولوب بو صومعه رصد مذکور قپوسیدر واولکی طبقه ده کائن
اوطه ده فرانسزلرك اعتبار ایتدکاری نصف نهار خطی ترسیم اولنمشدر خط
مذکور رواق مزبوری قسمین متساوینه تقسیم ایتمشدر واشته فرانسزلر درجهٔ
طولی بو خطدن حساب ایدوب جهت وسمتده محل مذکوره مغایر اولان
اماکنك طولی محل مزبوره نسبت ایدرلر اشبو طول اماکن بحثی مقالهٔ
ثانیه دن فصل اولده موضحا مرور ایتدی کله لم رصد مذکورك یردن ارتفاعی
سکسان اوچ قدم فرانساوی اولوب درونده فلك اشغالنه مناسب متعدد
اوطه لر واردر وبو اوطه لرك التیسی آچیق ویلدز کبی براقدر وهر بری اوچ قدم
اولوب بر کیفیت اوزره موضوعدر که اندن آسمانی رؤیت ممکن اولور ورصدده
محتاج اولان شیلره معیندر وبرالتنده اولان خزینه لردن نظر اولندقده کوکده
یلدزلر کورینور وذکر اولنان اوطه لرده اجسام طبیعیه نك ثقلنی
ومیزان هوایی امتحان وتجربه ایدرلر ورصدك درونده دیکر بر بیوك اوطه
اولوب درونده آنیمومتر تسمیه اولنان تعدیل ریاح آلتی وسائر آلات بولنور
آنیمومتر ایله ریحك قوتنی عیار ایدرلر واوطهٔ مذکوره درونده اولوب دن عیار
تعبیر ایتدکاری طشت ایله هر سنه نزول ایدن یغمور وصوینی معدل ایدرلر رصد
مذکورك خزینه لری برالتنده اولوب دربندکی رصدك دیوارلری ارتفاعی
قدر اولور وبو خزینه لرك مناره نردبانی کبی نردبانلری اولوب بصماقلرینك
عددی اوچیوز آلتمشه بالغ اولور وذکر اولنان خزینه لرك فائده سی اهل
طبایع وارباب کیمیا تجربه آلتلرینی درونده وضع ایدوب مایعاتی اجماد وبعض
اجسامی تبرید ایدوب هوالرك مزاجنی بلمك ایچوندر وبر اوطه دخی اولوب

مناجات واسرار اوطه سی تسمیه قلنور واوطهٔ مذکوره ده بر برینه محاذی ایکی
عمود اولوب عمودك برینه انسان اغزینی وضع ایدوب فسلدی ایله کلام سویلسه
سویلیانه یقین اولان کسنه او کلامی ایشتمز ایکن عمود آخرده اولان کسنه
ایشیدیر وبو مقوله امور عجیبه نك اسرارینی اصواتك خاصیتنه عارف اولان
کسنه بیلور ومدینهٔ پاریسده اولان علم موضعلرندن بری دخی کنسر وتوار
تعبیر اولنان محل اولوب درونده بیوك وکوچك کافهٔ آلات خصوصا آلات
حیل وتحریك اثقال کبی هندسه آلاتلری بولنور وطائفهٔ فرانسز دنیاده مخزن
مذکور کبی مخزن بو قدر دیو زعم ایدرلر ودرونده برکسنه سسلنسه صوتنی
رد عجیب ایله رد ایدر که وصف ایله تعبیر اولنمز وپاریسده کافهٔ علوم وفنون وسائر
صنایع مدرسه لری چوق اولوب فرانسزلرك علم طبه نه درجه ده اهتمام
واعتنالری اولدیغی بالاده ذکر وبیان قلنمش ایسه ده طبه دائر چوق مدرسه لری
اولمق حسبیله علماسنك محللرینی ومرتبه ودرجه لرینی بیان ایتمك مناسب
کورلمکین * امدی مدینهٔ پاریسده علمانك اجتماع ایتدیکی بیوك محللر اولوب
اسامئ مختلفه ایله تسمیه اولنورلر مثلا کیمی اکدمه وکیمی مجمع ودیکری مجلس
تعبیر اولنور واما انطیطوت فرانسزلر عندنده کافهٔ اکدماته شامل اسمدر یعنی
بش اکدمه یه شاملدر که * برسی اکدمهٔ لغت فرانساویه در * ایکنجیسی
اکدمهٔ علوم ادبیه ایله معرفت اخبار وآثاردر * اوچنجیسی اکدمهٔ علوم
طبیعیه ایله علوم هندسه در * دردنجیسی اکدمهٔ صنایع ظریفه در *
بشنجیسی اکدمهٔ فلسفه در * ولفظ اکدمه مدینهٔ آتینه ده کائن بر مکان اسمی
اولوب افلاطون حکیم انده شاکردلرینه تعلیم علم حکمت ایدر ایدی
وعلی روایة قدمای فلاسفه دن بر طائفه یه اکدمیون اطلاق اولنور ایدی
واولکی روایته کوره او مکان صاحبنك اسمی اکدمس اولدیغندن صاحبی
کندی اسمی مکانه اطلاق ایدوب بعده محل مذکوری باغچه انشا
ایتدکلرنده افلاطون شاکردلرینه آنده درس تعلیم ایتدیکندن شاکردلرینه
اکدمیون اطلاق اولندی کتب عربیه ده اشراقیون والهیون

اطلاق اولنان طائفه حالا فرانسز عند نده اکدمیون تعبیر اولنان فرقه‌دن عبارتدر وفرانسزلر عندنده اهل اکدمه دینسه مرادلری فرانسه علما سنڭ اکابری دیمك اولور و اکدمهٔ مصر دینسه بوندن مقصود جامع ازهر علماسی دیمك اولور * واعلم علمای پاریس بلکه اعلم علمای فرانسه اکدمهٔ فرانسه تعبیر اولنان مجلسڭ علما سیدر ومجلس مذکور اربابی عضو واحد کبی اولوب کافه‌سی قرق عالمدن عبارتدر علمای مومی الیهمڭ اشغاللری فرانسزجه اولان قاموسلری تألیف ایتمك وتألیف اولنان علوم ادبیه وفن تاریخ کبی شیلری امتحان ومقابله ایلمکدر * حکایت اولنورکه فرانسه علماسندن برذات علومده برمرتبه درجهٔ عالیه‌یه واصل اولوب مجلس مذکور علما سندن برینه بدل وعوض اولمغه صالح ایکن عالم مذکور ادبسزجه اولوب دائما مجلس مذکور علماسنی ذم وهجو ایتدیکنه مبنی مجلس مذکوره قبول اولنمسنده اهل مجلس توقف واغماض عین ایدرك فوت اولمش متوفای مذکور حال حیاتنده برکون شاکردانیله اکدمهٔ مذکوره یانندن کچر ایکن شاکردانی اکدمهٔ مذکوره علماسنڭ فضل وکماللرینه دائر سوز سویلدکلرنده عالم مذکور فرانسزلر عندنده جاری اولان بعض ضروب امثاله اشارت ایدوب مجلس مذکور علماسنڭ عقولی درت عقل کبی اولدیغنده اشتباه یوقدر دیمش وبو کلامدن مرادی علمای مومی الیهمدن اون کسنه‌نڭ عقلی برعقل کبی دیمك ایمش یعنی عباره سنڭ ظاهری مدح وباطنی ذم ایمش نهایت فرانسزلر عندنده جاری اولان عادت اوزره فوتندن مقدم کندو‌یه اعداد وآماده ایتدیکی قبرك طاشنه فرانسزجه بو بیتڭ مآلنی یازمش بیت مذکور

هاقبر من لم یك شیأ آیه * کلا ولامن علما اکدمه

بیتڭ معناسی بوقبردر جاتدن بردرجه‌یه واصل ونائل اولمیان کسنه‌نڭ قبریدرکه درجهٔ حقارتده مجلس مذکور علما سنڭ درجه سنه بیله واصل اوله مدی واما اکدمهٔ علوم ادبیه علماسی اوتوز نفر عالم اولوب اشغاللری السنهٔ نافعه‌یی وآثار قدمایی خصوصا مبانیٔ عربیه‌یی وعلوم ادبیه‌یی وملل مختلفه‌نڭ عادت

واخلاقلرینی تفتیش وتحقیق ایتمکدر انجق اغلب اشغاللری لاتین وعربی وفارسی وهندی وصینی ویونانی وعبرانی وقبطی لغاتلری کبی لغاتدن فرانسزجه اولان علوم ادبیه‌نڭ نقصانی اتمام واکمال ایلمکدر واکدمه‌لردن بری دخی علوم سلطانیه اکدمه سی اولوب اهلی وعلماسی اون ایکی قسمه منقسمدر وهرقسمه مخصوص بر فرع وار (قسم) اولك رجالی هندسه وحساب کبی علوم ریاضیات ایله مشغوللردر * وقسم ثانی رجالی جراثقال واکاممائل علوم حیل ایله مشغوللردرلر * وقسم ثالث رجالی فلکیات ایله * وقسم رابع علماسی جغرافیا وعلوم تجربه ایله مشغول اولوب * وقسم خامس رجالی کافهٔ علوم طبیعیهٔ عامه ایله * وقسم سادس رجالی طبیعیهٔ خاصه ایله * وقسم سابع علماسی معادن واحجار ایله * وقسم ثامن رجالی علم حشایش ایله وقسم تاسع رجالی ارضڭ مصارفی تدبیری ایله * وقسم عاشر طب حیوانات ایله * اون برنجی قسم رجالی علم تشریح ایله * اون ایکنجی قسم رجالی طب وجراحت فنلریله مشغوللردر * وبری دخی دیگر اکدمهٔ سلطانیه اولوب اکدمهٔ مستظرفات فنون تسمیه اولنور بودخی بش فرعدر * اولکی فن رسم * ایکنجی فن نحاته یعنی شئ یونمق * اوچنجی فن عمارات * دردنجی نقاشلق فنی بشنجی موسیقه حروفنی ترکیب فنیدر * وبری دخی کذلك فنون ظریفه اکدمه سی اولوب تعلیم رسم ونقاشلق وعمارت فنی ایچون وقف اولنمش برمکتبدر ومجالس علومدن بری دخی اتینه الفنون تسمیه اولنان محل اولوب اهل فنون وصنایعڭ تفوق وامتیازینه معین بر محلدر * وبری دخی اتینه پاریس سلطانیه نام علوم وفنون محلی اولوب محل مذکورده اوقویان کسنه هرسنه قدر معین جزئی مبلغ ویرمدکجه محل مذکوره داخل اوله مز ومدرسلرینڭ کافه‌سی ارباب فضل وکمالدر * وبری دخی فیلوماتیه تسمیه قلنان جمعیت اولوب بونڭ وضع اساسی علوم موالیدده تفوقه اعانه درکه حیوانات نباتات معادندن عبارتدر * بری دخی علوم انشا وبلاغتله مشغول اولان کسنه‌لرڭ جمعیتی اولوب بو جمعیتدن غرض لغت فرانسه فاسد اولمامق ایچون غریبه سنی حفظ وحراست وعلوم

ادبیه‌یی جمع وتدوین ایتمکدر مثلا برکسنه برمعنای غریب اختراع ایدر ایسه
یاخود برسؤاله جواب ویرر ایسه ویابرشعر مقبول نظم ایدر ایسه مجلس
مذکور رجالی یعنی علماسی بومقوله کسنه‌لره جائزه وعطیه اعطا ایدرلر وبری
دخی حسن الدروس تعبیر اولنان جمعیت اولوب اشغاللری آداب قطولکیه‌یی
ودین قطولکی تعلیم وتفهیم ایتمکدر * وبری دخی اکدمهٔ انبا اولون تسمیه
قلنان جمعیت اولوب یعنی ارباب فنون ادبیه مجلسی دیمکدر * وبری دخی
اسیانیه تعبیر اولنان جمعیت که اهل آسیا لغتی یاخود لغت مشرقیه ارباب
مجلسی دیمکدر بو رجالك اشغالی طبع ونشر اولنمق اوزره لغات غریبه‌یی
بعد التحریر فرانسز لسانه ترجمه ایتمکدر * وبری دخی جغرافیه اربابنه
مخصص اولان محل اولوب فن جغرافیه‌یی تحسین وتکمیل ایچون اعداد
وتخصیص اولنمشدر وفن جغرافیه عندلرنده اهم ومعتنابه اولمق حسبیله
لاجل التحقیق فن مذکور فرانسزلری احوالی مجهول اولان بلاد بعیده‌یه
سفره اقدام ایدروبرکسنه سفروسیاحت وبنه عودت ایندکده اثنای سیاحتده
كوروب تحقیق ایدرلنیازدیغی شیلری مجلس مذکور علماسی سیاح مذکوردن
اخذ وجغرافیه کتابلرینه ادخال ایتدکلرندن بلاد فرانسه ده فن جغرافیه
یومافیوما ازدیاد وترقی بولمقده در خلاصهٔ کلام مجلس مذکور علماسی طبع
خریطات واکامثل فن جغرافیه‌یه متعلق اولان کافهٔ اموره دخل وتعرض
ایدرلر * وبری دخی غرماتیقیه جمعیتیدر * معلوم اوله که لسان فرانسزده علم
نحوا غرمیر ولتین لساننده اغرماتیقه تسمیه اولنور کتابتده وقراءتده فرانسز
لسانتك دوام وثباتی اولمامق حسبیله مجلس مذکور علماسنك اشغاللری تصحیح
لغت وتجدید اصطلاحات ویاخود اصطلاحات قدیمه‌یی علی حالها ابقا ایتمکدر
* وبری دخی جمعیت مولعین تسمیه اولنان علما اولوب اشغاللری کتب نادرهٔ
نافعه‌نك طبع اولنمسنه تحریص وترغیب ایتمکدر * وبری دخی
خطاطین جمعیتی اولوب اهلنك اشغالی اعلا وکوزل خط تعلیم ایتمکدر *
وبری دخی مقنیاطیسیهٔ حیوانیه تعبیر قلنان جمعیت اولوب جماعت مذکوره

حیوانده سیال اوله رق مقنیا طیسك وجودیله حاکملردر * وبری دخی
آثار قدمادن اولان انتیقه‌لری حفظ ایدن جماعت اولوب اشغاللری قدمانك
بعض مبانیسنی ومومیالری وملا بسلری کبی عندلرنده آثار ظاهره
بولنان اشیانك کافه سنی حفظ وحراست ایدوب درسلرینی مطالعه‌یه
مدار اولمق ایچون بومقوله شیلری دائما تفتیش وتفحص ایتمکدر
واوزرینه فلکك بروجی تصویر قلنمش ومصردن نقل اولنمش احجار کبی
محل مذکورده برچوق نفیس شیلری بولندیغندن قدمای مصر مذهبی اوزره
فلکی معرفته توسل ایدرلر وبومقوله شیلری بلاثمن اخذ ایدرلر ایسه ده قدر
وقیمتنی بیلدکلرندن حفظ ایدوب آندن منافع عامه ونتایج شتی استخراج
واستنباط ایدرلر * وبری دخی اطوال مکتبی تسمیه اولنان محل اولوب علماسی
اون ایکی ذاته منحصر دراوچی مهندس دردی فلکی ودردی بحریه وبری
جغرافیدر ذوات مذکوره علم هیئت ایله مشغول اولوب روزنامهٔ سنویه‌یی
ونجومه دائر نسنه‌لری واطوال بلادی تحریر وتألیف ایدرلر * وبری دخی
جمعیت سلطانیه درکه علوم فلاحه ایله داخلیه وخارجیه زیاده اولان
مصارفی تحریر ایله مشغول اولوب بوجمعیتك رجالی علمانك اغنیاسی اولدقلرندن
برنافع شیٔ جدید اختراع ایدنلره جائزه وعطیه اعطا ایدرلر * وبرجمعیت دخی
صوف ویولك کبی شیلری تحسین وتصلیح ایچون اولوب اشغاللری اغنامه تعلق
ایدن کافهٔ اشیادن بحث وتفتیش ایتمکدر * وبرجمعیت دخی فرانسزلری فنون
وصنایعه ترغیب ایچون اولوب کافهٔ علوم وصنایعده تفوق ایتمکه معتنیدر
برکسنه فنونه وصنایعه نافع شیٔ جدید احداث واختراع ایتدکده
دیوان مذکور رجالی اوکسنه‌یه جائزه اعطا ایدوب اوکسنه‌یی تشهیر ایدرلر
وپاریسده قرال مدرسه‌لری اولوب مجموعنه فرانسزجه کولیج تعبیر اولنور
وامور مقصوده‌یه وسیله ومهمه اولان علوم تعلیم وتعلم اولنور مجموعی بش
کولیجدر بونلرده اختراع صنعت والسنهٔ قدیمهٔ غریبه وعلوم ریاضیه وعلم تاریخ
وجغرافیه وعلم فلسفه واصول طبیعیات وعلم رسم وعلم خط تعلیم وتعلم اولنور

ومدارس مذکوره طلبه سیچون مراتب ودرجات اولوب عادتا هر طالب
سنه ده بر رتبه یه سلوك وهر التی سنه ده بر کره بر رتبهٔ عالیه یه ترقی ایدرانجق
بو رتبه یه ترقی ترتیب ایله در یوخسه قوت فهم وذکی وشیٔ آخر ایله تأمل ممکن
اولمز وقرال کولیجلرندن بشقه ایکی کولیج اولوب بونلر دخی ذکر اولنان بش
کولیجده تعلیم وتعلم اولنان علوم وفنون وصنایع تعلیم وتعلم اولنور وپاریسده
کولیج فرانساویهٔ قرالیه نامنده وقف بر کولیج دخی اولوب کافهٔ کولیجلرك
اعظم وبیوکیدر بونده ریاضیات وهندسه وحساب ایله مخلوط طبیعیات
وطبیعیات عملیه وعلم هیئت وطب عملی وتشریح عملی ولغت عربیه وفارسیه
وترکیه وعبرانیه وسریانیه وهندیه ولغت اهل صین واهل صینك علومی ولغت
تاتار وفلسفهٔ یونانیدن عبارت حکمت یونانیه ولغت لتینی اوزره علم فصاحت
وبلاغت وفرانسزجه اولان علوم بلاغت یعنی بوذکر اولنان علوم وفنون
ولغاتك کافه سی کولیج مذکورده تعلیم وتعلم اولنور ومدرسلرك اکثری
بونده بولندیغی حالده التی بیك طالبی حاوی ومشتملدر ومدینهٔ پاریسك
مشهور مدرسه لرندن بری دخی بولیتقنیقا مدرسه سی اولوب یعنی کلیات علوم
مدرسه سی اولوب بونده عسکریه وجغرافیده بولنان مهندسلری تعلیم وتربیه
ایچون ریاضیات طبیعیات اوقنور وجغرافیه مهندسلری قنطره لری
ورصیفلری ویوللری وجسرلری وترع وخلیجلری هندسه وقیاس ایدوب سائر
آلات حیل وجر اثقاله دائر شیلری تدبیر وهندسه ایدرلر واما عسکری مهندسلری
قلاع وحصون وبروج وکید اعدادن توقی اولنه جق محللری وباروت
وسائر بونلره مماثل شیلری هندسه وقیاس ایدرلر ومدرسهٔ مذکوره اهالیسی
ارباب تحقیق وتدقیق اولنوب سائر فنونده ید طولالری اولدیغندن مدرسهٔ
مذکوره ده طالب وشاکرد اولمق بك بیوك فضل وکمالدر * وبری دخی فروع فقهیه
مکتبی تسمیه اولنان محل اولوب بونده معاملات وجنایات وبونلره مماثل احکام
تدریس وتعلیم قلنور * وبر مکتب دخی تعلیم رسم ایچون وقف اولنوب بونده
رجال ونسا علم تصویر تعلم ایدرلر * وبری دخی مکتب تغنی قرالی اولوب بونده

دخی

دخی کذلك ذکور واناث الحان صوتی والحان کنیسی یعنی کلیسالرده
استعمال اولنان تغنی یی تعلم ایدرلر * وبری دخی فنونه مدار ووسیله اولمق
ایچون علم رسم وریاضیات تدریس اولنمق اوزره وقف اولنمش بر مکتبدر بونده
علم حساب وهندسه وقیاس وحجر وخشب یونمه علمی وعلم مساحه وبهائم
وحیوانات وانسان صورتلرینی تصویر ویوچجك وتحفه شی رسملرینی ترسیم
ایدرلر * وبر مکتبده دخی طرق وترع ورصیفلر هندسه سی تدریس قلنور
* وبر مکتب قرالی دخی اولوب بونده علم معادن ومعادنی کشفك اسباب ووسائلی
واخراجی کیفیتی تعلیم اولنور الحالة هذه موجود اولان کافهٔ صنایعك ادوات
والاتی مدرسهٔ مذکوره ده موجوددر * وبری دخی لغات مشرقیه مکتبی
تعبیر قلنان محل اولوب بونده فارسی قدیم ودارج عربی لغتی وترك وارمنی
وروم لغتلری تدریس قلنور * وبری ارلیغولوغی مکتبی تسمیه اولنان
محل که زمان قدیمده لغت قدیمه اوزره یازیلان کلمات تفسیر وتأویل
اولنان مکتب دیمکدر مثلا قدیم زمانده اسکی اقچه ومعاملات اوزرینه
یاخود بیوك هیکل ویا احجار اوزرینه قدیم وغریب حروف ایله یازیلان
یازی ویاخود نقوش کبی شیلرك تفسیر وترجمه سنك قواعد واصولی مکتب
مذکورده تعلیم وتعلم اولنور * وبر مکتب قرالی دخی اولوب دول
تاریخلری وسیاستلری وبونلره مماثل فنون اوقنور * ودیکر بر مکتب
قرالی دخی اولوب موسیقه وانشا وتغنی کبی شیلر ایچون تخصیص
اولنوب بونده ارباب لعب ولهو تغنی وموسیقه وکافهٔ آلات ایله موسیقه
تعلیم وتعلم ایدن رجال ونسانك مجموعی درتیوز نفوسدن عبارتدر
* وبری دخی مدرسهٔ بوستانی قرالی که بالاده نباتات باغچه سی دیمکله شهرت کیر
اولمشیدی مدرسهٔ مزبوره ده اون اوچ درس تدریس اولنور ذکر اولنان
درسلرك فروعی علم حشایش وطبیعیات وکیمیا ومعادن وتشریح آدمی بدنیله
بهایم بدنینی مقابله کبی فنوندر وباغچهٔ مذکوره ده بوستانجی مکتبی نامنه
بر مکتب دخی اولوب بونده اشجار غرسی علمی واشجاری بردن محافظه نك

فنی وبلاد آخردن نقل اولنان نباتات غریبه یی نقل اولندیغی محلده
طبیعتلندیرمه نك عملی تعلیم وتعلم قلنور ٭ ودیكر برمكتبده دخی میوه ویرمیان
اشجار میوه ویرمك ایچون قلم عشی فنی تعلیم اولنور ٭ وبرمكتب دخی اولوب
بلاد آخره كتدكده اوراك نباتاتنی ومعادننی تمییز ایتمك ایچون مكتب
مذكورده علم نباتات ومعادن تدریس قلنور ٭ ودیكر برمكتب دخی حیوانات
طبی ایچون اولوب علم بیطری وطب حیوانات تعلیم اولنوب درونده خسته
ومرضلی حیوانات ایچون مارستانلر وكیمیا مدرسه سی وعلم طبیعت
مدرسه سی اولوب انواع عقاقیریعنی اجزا وخشایش بوستانی واردر ٭ وبرمكتب
دخی فلاحت عملیه ایچون اولوب درونده اتخاذ اولنان اجناس وكونا كون
بهایملك اصناف واصوللرینی تجربه وامتحان ایچون اولدیغندن دوانی تجربه
ایچون برصنف آت دیكر برصنف قصراقلره صالویریلور مثلا برعرب آتی
برانداس قصراغنه صالویریلوروآندن تولد ایدن طای صنف آخراولور ٭ وبری
دخی صاغر ودلسزمكتبی اولوب بونفوسه وقف اولنمشدروسنی اون بردن
اون التی یه قدراولان كسنه لر دخول ایدوب اشارتله قراءت وكتابت وحساب
وتواریخ وجغرافیه وصنایعدن برصنعت تعلم ایدرلر ومكتب مذكور
درونده برورشه ده عشجیلق ونقاشلق ونجارلق ودوغرمجیلق ودرزیلك وسائر
بونلره مماثل صنعتلره تعلم اولنور ٭ وبری دخی كذلك مكتب قرالی اولوب برطاقم
اعمالره تخصیص قلنمشدر بونده قراءت واعماله مخصوص شی ایله كتابت
ایدرلریعنی اللرینی اوشیئه مس ایدرك تعلم ایدرلر وكذلك كندولره مخصوص
خریطه ایله فن جغرافیه وتاریخ ولغات وریاضیات وصوت ایله وكرك آلات ایله
موسیقه وجوراب اشغالی كبی صنعتلری دخی تعلم ایدرلر ومدینه پاریسده
اشبوذكراولنان مدرسه لردن بشقه برچوق مدرسه دخی بولنور وپاریسده
بنسیون تعبیراولنان مكتبلرده صبیان واطفال قراءت وكتابت وعلوم الیه دن
حساب وهندسه وغیرالیه دن تاریخ وجغرافیه كبی فنون تعلم ایدرلر وذكر
اولنان مكتبلرك كافه سی یوزاللی مقداری اولوب بونلرده تلامذه نك اكل

وشرب واویومق وحوایجلرینی غسل ایتمك درون مكتبده اولوب اطفالك انالری
وبابالری سنه ده خواجه لره قدرمعین مبلغ ویررلر وبومكتب لردن بشقه عالم
اولوب خانه سنده اوقوتمق ایچون برطاقم صبیان واطفال جمع ایدوب خواجه
ایله برابر اكل وشرب ایدرلك اوقیوب یازرلر واكثرناس اولادینی خانه سنده
اوقتدرمق ایچون خانه سنه خواجه ومعلم جلب ایدوب تعلیم قراءت وكتابت
ایتدیررلر ومدینهٔ پاریسده كون بكون طبع ودرون پاریسه وسائرمحللره نشر
اولنان حوادث یومیه دن كه جرنالات ووقایع اوراقلری دیمكدر مطالعه ایدن
كمسنه لره چوق فائده منداولوروبوجرنالات اكابرپاریسدن بعض خانه لره وقهوه
خانه لره دخی فروخت اولنوروجرنالجی اولان ذات یعنی وقایع طبع ونشرایدن
ذات كافهٔ فرانسه اهالیسی حقنده ایووكوتی هرنه خاطرینه خطورایدرایسه
طبع ایدوب نشرایتمكه وكندی دولتی ایچون بررأی اختراع ایدوب كذلك
نشرایلمكه مأذون ومرخص اولوب اموردولته ومملكته رأیی مضراولمدیچه
كندی ایچون سربستیت تامه واردرفاما مضراولدیغی صورتده طوتیلوب
قاضی حضورینه كوتوریلوب قانون موجبنجه اوزرینه برجزا اجرا قلنور
ووقایع طبع ونشرایدن كسنه لرفرقه فرقه اولوب امورسیاسیه ده بشقه بشقه
مذهبده اولدیغندن كل یوم هركس كندی مذهبنی حمایه وتأییدوتقویه
ایتمكده اولمغله دنیاده جرناللردن زیاده كاذب برنسنه یوقدرخصوصا فرانسزلر
عندنده كذب عیب اولمسه اصلا وقطعا كذبدن خوف وتحاشیلری اولمزایدی
خلاصهٔ كلام جرنالجیلر مانند شعرا اولوب سود یكنی كوكاره چیقارر
ونخوشلمدیغنی یره باطرروجرناللری مواد وصورتلریله مختلفدر مثلا بعض
جرنالده فقط فرانسه ممالكی داخلیه سنه دائراولان حوادث ودیكرنده
خارجیه یه دائراولان اخبارمذكوردروكیمی دخی فقط امورمملكته مخصوص
حوادث بیان ایدروكیمی معاملاته خاص اولوب وبعضیسی علم طبه دائر
اخباری حاویدر حاصلی بالاده ذكراولنان جمعیتلرك اكثریسنه مخصوص
جرناللرطبع ونشراولنوروبرجرنال طبع اولندقده اكثری یكرمی بش بیك نسخ

بردن طبع اولنور وبعض جرناللره ناسك رغبتى زياده اولور ايسه مقدار
مذكوردن زياده طبع اولنور وجرنالجى اولان ذواتك بلاد آخرده مخصوص
ومرتب كاتبلرى اولديغندن هركسدن مقدم خبرى جرنالجى اولان ذواته
يازوب يتشديررلر انلردخى ناسك خبرلرى اولمزدن اول طبع ايدوب نشر ايدرلر
* وناسك معلوماتنى زياده ايدن اموردن برى دخى مدينۀ پاريسك سنوى
دفترلرى وجديد تقويملرى وتصحيح قلنمش جداول فلكيه وبونلره مماثل شيلرى
هرسنه جديد اوله رق ظهور ايدر وغرايب علوم وفنونى واكثر دولتلك امورينى
حاوى وسائر بلادده بولنان اكابر واعيانك اسملرينى وقوناقلرينى ورتبه
ودرجه لرينى ووظيفه واشغاللرينى محتوى دفتر روزنامه طبع اولنوب نشر
قلنور وبركسنه ديكر بركسنه نك اسمنى ياخود خانه سنى تفتيش مراد ايتدكده
اول دفتره مراجعت ايدوب درعقب امنيه سنه نائل اولور مدينۀ پاريسده
قراءت ايچون تخصيص اولنمش اوطه لر اولوب بركسنه قراءت ايچون اورايه
كيدوب قدر معين مبلغ ويروب جرناللردن وسائر كتابلردن قنغيسنى مراد
ايدر ايسه اوقيوب اشغالنه كيدر وبعضا محتاج اولديغى كتابى اجرت ايله آلور
اوقيوب ايشى بتدكده بنه محلنه رد ايدر وپاريسده كتب مطبوعه وهرسنه
تأليف اولنوب طبع اولنان كتب خارج از حصر وتعداد ايكن كتابچى
دكانلرينك ومغاره لرينك كثرتنى وبيع وشراسنك رواجنى كورنلر سبابه كزين
حيرت اولور بودرجه تكثير كتبدن غرض فقط قراءت ومطالعه دكلدر بلكه
اراقده كسب وتجارت اوليور وهيچ برسنه يوقدر كه عديم المثل اوله رق
مطبعه دن جديد كتابلر ظهورا يتمه حاصلى فرانسزلرك معارف وهنره اولان
اهتمام تاملرى هروجهله مدح وثنايه شايسته واحريدر (بيت)

اذا شئت ان تحظى من الكتب كلها * باطيب مروى واحسن مسموع
فطالع بحجا ميسع الد فاتر انها * تفرق من هم الفتى كل مجموع

وقال اخر

اجعل جليسك دفترا فى نشره * ليريك من حكم الزمان نشورا

ومعيد

ومعيد اداب ومؤنس وحشة * واذا انفردت فصاحبا وسميرا

خلاصۀ كلام مدينۀ پاريسك علوم وفنوننى تفصيل وحقيله بيان ممكن
اوله مز بلكه بوقدرجه اجمالا ذكر وبيان اولنه بيلور

مقالۀ رابعه

خديو اعظم افندمزك غرض داوريلرينه موافق اولان فنون مطلوبه يه
نوجهله اشتغال واجتهاد اولنديغى وقراءت وكتابت وسائر فنون ايله اشتغالمز
اثناسنده قنغى وجهله تدبير قلنديغنى وبوخصوص ايچون طرف اشرف جناب
داوريدن نمقدار مبالغ كثيره صرف اولنمش ايدوكنى وخواص افرنجدن
بعض كسنه لر ايله بينمزده تحرير اولنان مراسلات عديده يى ومدينۀ پاريسده
تعلمنه موفق اولديغم فنون وكتب متعدده يى بيان ايدر يعنى مقالۀ رابعه ده اشبو
ذكر اولنان شيلر بيان اولنه جقدر وتعلم فنون سهل اولمديغى بومقاله دن معلوم
اوله جغندن معارف طلبى صددنده اولان كسنه بلوغ اوطاره اقتحام ايتدكجه
اوقطارده مقصودينه نائل وواصل اوله مز (بيت)

دعينى انل مالا ينال من العلا * فسهل العلا فى الصعب والصعب فى السهل
تريدين ادراك المعانى رخيصة * ولابد دون الشهد من ابر النحل

وقال آخر وهو من الكلام الجامع

من كان يعلم ان الشهد راحته * فلا يخاف للذع النحل من الم

وقال آخر ايضا

ان الفضائل بالاخطار مولعة * فابغ الفضائل وابذل جهدك التمنا
وان اراك الهوى منه الهوان فقل * حكم المنية فى حب الحبيب منا

فصل اول اهالىٔ پاريسك عادتلرى اوزره قراءت وكتابت وبونلره مماثل شيلرده
ابتدا اشغاللرى نوجهله ترتيب اولنديغنى بيان ايدر

معلوم اوله كه اهالىٔ پاريس حروف هجانك صورى مبتديلرك اذهاننده مرتسم
اولمق ايچون ابتدا حروف كبيره ايله يازلمش اولان كتابلرى تعليم ايله قراءته شروع
ايتديررلر ذكر اولنان كتابلرده مركب اوله رق حروف هجا بولنوب آندنصكره

اسمادن وافعالدن الفاظ لغويهٔ متعدده بولنوراشته بووجهله مبتدی كتب
حروف وكلمات ايدرك كلمات مذكوره‌يی حفظ ايدوب لايق وجهله نطق وتكلم
ايدر حتی خفندن لغتلر صادقة الجودة اوله رق خروج ايدر بوندنصكره مبتدی
وصبينك حالنه مناسب وسهولت ايله تعقل وفهم اولنور بر طاقم جمله‌لره ملاقی
اولدم بزم اوقوديغمز كتابده ملاقی اولديغمز جمله‌لر بونلردر شو قرسدر وانك
درت اياغی واردر قوشك فقط ايكی قنادی اولوب انلر ايله اوچار واما بالق صوده
يوزن بر جنس حيواندر وسائر بونلره مماثل بديهی التصور ياخود بديهی
التصديق اولان كلمه وكلامدر عربيده بونك مثلی نحو بونك السماء فوقنا
والارض تحتنا سوزلری كبيدر بوده ذكر اولنان جمله‌لردنصكره كتاب مذكورده
اوصافی معلوم اولان حيواناتك اساميسی بولنور خصوصا صبيان واطفالك
لعب ايله ملابسه وتعلقلری اولان كوكرجن وعصفور وكدی كبی حيواناتك
اسملری بولنور وبونلردنصكره بر نبذه علم حساب بولنور كتاب مذكور ختام
بولدقده آندن اهم بركتابی ودها صكره فرانسزجه اولان نحو كتابلرينی وسائر
فنونه متعلق كتابلرينی تعليم وتعلم ايدرلر وزمانی طالبك درسلرينه تقسيم ايدوب
طالب اولان كمسنه كونده مختلف ومتعدد درس اوقور مثلا صباح وقتی تاريخ
آندنصكره رسم خواجه سيله تصوير درسی وبعده فرانسزجه نحو درسی
آندنصكره جغرافيه درسی اوقيوب بعده يازی خواجه سيله قواعد كتابت
تعلم ايدرتيز الدن اوروپاده علوم وفنون تحصيل ايدوب سريعا محروسه‌يه
رجوعمزه خديو اعظم افندمزك ارادهٔ سنيه‌لری تعلق بيورلمش اولديغنه مبنی
پاريسه وصولمزدن مقدم مرسليايه خروجمزده درعقب اوقومغه بدأ ايدوب
مرسلياده اوتوز كون حروف تهجی قرائتيله مشغول اولمش ايدك پاريسه
وصولمزده طوقوز بر قوناقده ساكن وتكرار قرائت ايله مشغول اولدق وقراءتمز
اشبو ذكر اولنه جق ترتيب اوزره ايدی صباح وقتی ايكی ساعت قدر تاريخ
اوقيوب قوشلق طعامندنصكره يازی يه بدأ ايدوب اويله وقتنه قدر فرانسزجه
محاوره ومكالمه وبعد الظهر رسم درسی واندنصكره فرانسزجه نحو درسی

اوقيوب هر جمعه كونی حسابدن وهندسه‌دن اوچ درس قرائت ايدر ايدك
وابتدا يازی يه شروع ايتدكمزده ايكی مشق تعلم ايدوب بعده يازی يی
اله كتورنجه يه قدر هر كون تعلم ايدرك يازی يی اله كتوردكمزده يازی بردن
النی چكدی واما علم حساب وهندسه وتاريخ وجغرافيه درسلرينی تا محروسه‌يه
عودتمز وقتنه قدر تعلمدن خالی اولمدق وبرسنه‌يه قريب طوقوز بر قوناقده ساكن
اولوب فرانسز لغتی وذكر اولنان درسلر ايله اشتغال ايتدك ايسه‌ده چوق
شی تحصيل ايده‌مدك فقط فرانسزجه نحوی تعلم وتحصيل ايلدك اندنصكره
ايكيشر اوچر ياخود برر فرانسز اولادلرينك اوقودقلری مكتبلره وبعض بيت
وخانهٔ مخصوصه‌ده اولان خواجه‌يه تقسيم وتفريق اولنوب بوصورتده اكل
وشرب وسكنا وجامه‌شوی غسلی وسائر مالزمه‌لريز خواجه ياخود مكتب
صاحبی اوزرينه اولمق شرطيله سنه‌ده اون كيسه اقچه مقداری مبلغ
اخذ ايدرلر ايدی انجق بلاد فرانسه‌نك طبيعتی بارد اولمق حسبيله هر بريمزه
سنه‌ده اوچ يوز غروشلق حطب صرف اولنور ايدی وبومصارف عظيمه‌دن
بشقه كوملك ودیزلك ومركوب كبی وكتب وكاغد ومركب وتصوير قلمی
وغيری قلم مثللو شيلر جانب ميريدن يعنی خديو اعظم افندمزك خزينه‌سندن
اشترا اولنور ايدی وبزدن بريمز خسته اولدقده طبيبلره واجزاجيلره صرف
اولنان مبلغ كذلك جانب ميريدن صرف قلنور ايدی مدينهٔ پاريسده اطبانك
اودرجه‌ده كثرتی وار ايكن برخسته ياتمه ياخانه‌سنه كتدكلرنده خسته‌نك
رتبه‌سنه وغناسنه كوره اياق تری اوله‌رق اجرتی چوقجه اخذ ايدرلر بودخی
اطبانك درجه وشهرتنده اختلافيله مختلفدر ولكن اياق تری سنويه‌سی اولميان
اطبايه كوره‌در واما بر كمسنه سنوی قدر معين مبلغ ايله بر طبيب اتخاذ
ايتدكده اياق تری ويرمز خسته‌نك صحت وافاقت بولمسنه اطبانك تعهد
ايتدكاری بالاده فرانسزلرك طبه اولان اهتماملرينی بيان اثناسنده تفصيلا
ذكر اولنمشيدی انجق اثنانی بوی بر طبيب خسته‌نك ياتمه هر نه زمان
كلوب يارم ساعت مقداری اوطورر ايسه خسته‌نك اوچ فرانقه‌سنی الور

واما طبيب متوسط اولوب هر نوقت خسته يانته كلوب يارم ساعت مقداری
اوطورر ايسه بش فرانقه سنی اخذايدر واما قدرلی ومعتبر ومشهور طبيب
هر كلشده اللی فرانقه دن زياده آلديغی اولور وكونده هر قاچ كره كلور ايسه
قدر معين اياق اجرتی آلور واما خسته اولان كمسنه فقير ومسكين اولور ايسه
اياق اجرتی اوله رق بعضا برحبه المقسزين زيارتنه كيدوب دوا ايتمك
عادتلرندندر واما بز غريب وعزين كسوه لر ايله اولوب خديو اعظم افندمزه
منتسب اولديغمز حسبيله اطبا عندنده اغنيادن واكابردن عداولنور ايدك
واوقيوب يازمغه بزی ترغيب ايچون تعليم خواجه لرينه ومكتبلره وسائر
لوازماتمزه صرف اولنان مصارف عظيمه يی تعليم ناظری ياخود ضابطمز اولان
ذوات بزه كوستررلر ايدی آتيده بكا بعد الامتحان العام يازدقلری تذكره لردن
مصارفك برمقداری ظاهر ومعلوم اولور

فصل ثانی دخول وخروجمزك تدبيرينی بيان ايدر

افنديلر ايله طوپ بر قوناقده اجتماعمز اثناسنده كيجه وكوندز اولديغمز محلدن
ديشارو چيقميوب خديو اكرم افندمزك اوزر بمزه ناظر نصب ايتديكی ذاتدن
بوابه خطابا اذن كاغدی ايله فقط بازار كونلرنده چيقار ايدك واما مكتبلره
تفريق اولنديغمزدنصكره هر بازار كونی وبعد الدرس خميس كونلری وكيمز
درس اولمديغی وقت هر كيجه بعد العشا چيقاركز رايدك ومكتبلره تفريق
اولنديغمز اثناده اشغالمزه دائر افنديلر ايله برقانونتامه ترتيب ايتمشيدك
قانونتامه مذ كوره نك مألی اشبو ذكر اولنان موادن عبارتدر * اولكی ماده
احد كونی ذكر اولنان افنديلردن بری برمحله كتمسی مقرر اولدقده اول امرده
مكتبدن ساكن اولديغی محله كلوب ساكن اولديغی محله نوقت كلوب داخل
اولديغی معلوم اولمق ايچون وقت دخولده خواجه طرفندن اجازتی حاوی
اولان ورقه يی اوآيده نوبتچی بولنان افندی يه تقديم ايدوب بعده اوجردردر
افندی مجتمع اولمق شرطيله تصميم قلنان نزهتكاهه كتمك ايام صيفده اولور
ايسه ساعت طقوزده وايام شتاده اولور ايسه ساعت سكزده مكتبه رجوع

ايتمك واماذكر اولنان ميعاددن مقدمجه مكتبه كلوب اوراده طعام ايدر ايسه
دها اولی اولمق وكيجه زقاقلرده افنديلردن فرد واحد كزمك وهر نه زمان
رجوع ايدوب مكتبه كلور ايسه اواجازت ورقه سنی ينه خواجه يه رد ايتمك
* ايكنجی ماده اشبو ذكر اولنان شروطه رعايت ايتميان اولور ايسه اقتضاسنه
كوره بر ياخود ايكی هفته مكتبدن خروجی منع اولنمق * اوچنجی ماده هر كيمك
خواجه دن شكايتی اولور ايسه بر كاغده يازمدقچه مسموع ومقبول اولمامق
ويازديغی صورتده دخی شكايتی تعليم جهتندن ياخود كنديه بر ضرر اولان
جهتدن اولمدقچه ينه مقبول ومسموع اولمامق ولكن شكايت ورقه سنی
يازمزدن مقدم بركره خواجه يی اخطار ايدوب بعده اوآيده نوبتچی بولنان
افندی يه يازمق * دردنجی ماده اوآيده تحصيل ايتدكاری علم ومعرفت معلوم
اولمق ايچون هرآيك نهايتنده كافه افنديلر بركره امتحان اولمق وافنديلرك محتاج
اولدقلری آلات وكتب كبی شيلرك لزومی وارمی يوقمی سؤال اولنمق وانلردخی
آی آخرينه قدر كسب وتحصيل ايتدكاری شيئی صحيح اوزره يازمق ولی النعمت
خديو اعظم افندمزك رضای سنيه لرينی تحصيل ايچون بومثللو شيلره
دقت واعتنا ايلمك * بشنجی ماده اوآيده كتابدن وسائر دوات وآلاتدن هر نه يه
محتاج ايسه خواجه يه بر كاغد يازوب اوشيلری مطالبه ايتمك وخواجه دخی
اوورقه ايله مسيو چومارة اخبار ايتدكده مسيو چومار دخی مناسب كورور
ايسه نوبتچی افندی يه خبر ويردكدنصكره اعطا ايتمك فاما بر كمسنه اجازتسز
فقط كندی رأييله برشیء اشترا ايدر ايسه اوشيئك ثمننی كندی طرفندن
ويرمك * التنجی ماده مادهٔ رابعه ده ذكر اولنديغی وجهله بعد الامتحان برشيئه
مستحق اولور ايسه استحقاقی مقدار مبلغ وكتب وسائر آلات اعطا اولنمق *
يدنجی ماده محل تفرجده وياطريقده مروته يعنی ادبه مخل برشیء ارتكاب
قلنمامسی امر متفق عليه اولمغله اشد منع ايله تحذير اولنمق * سكزنجی ماده
مكتبلرده تعلمده اولان افنديلرك كافه سی هر اون بش كونده براحد كونی مركز
اولان قوناغه بركره كلمك * طقوزنجی ماده مركز اولان قوناغه كلديكی بازار

كونی افندیلر دخی فرانسزجه جوجقلرله یاخود خواجه‌لر ایله تفرج محللرینه
وباغچه وسائر تماشاسی مناسب اولان محللره كتمك وكذلك خمیس كونی یاخود
تعطیل كونی اشغال ودرسی اولمدیغی ذكر اولنان كسنه ایله مواضع مزبوره‌یه
كتمكه مرخص اولق * اونبجی ماده‌دینه متعلق اولمیان امورك كافه‌سنده
مكتبلرك قانونلرینه اولادفرانسزكبی موافقت ورعایت ایتمك * اوندرنجی ماده
ترتیب مذكوره هركیم مخالفت ایدر ایسه مخالفتی مقداری تأدیب اولنمق
وعدم انقیاد كوستر ایسه خشونت ایله حبس قلنمق وهركیم افعال ردیه
وحركات نامرضیه ارتكابنه جسارت وارتكابی مبین خواجه‌سی طرفندن
ورقه ورود ایدوب جنحه‌سی خارجه چیقار ایسه خدیو اعظم افندمزك بزه
مقدمكی ویردیكی قانونتامه موجبنجه پاریس اهالیسندن مشارالیه افندمزه
محبت وصداقت صددنده اولان ذوات ایله بعد المشوره ارباب جنحه اولان
كسنه سریعا جانب مصره كوندرلمك * اون ایكنجی ماده مكتبلرده بولنان
افندیلرك من غیر استثنا كافه‌سی براولمق ومكتبلرده ایكی سفره اولوب بری
خواجه‌لر ایچون ودیكری شاكردان ایچون ایكن ینه افندیلر خواجه‌لر ایله
سفره‌ده برابر طعام ایتمك * اون اوچنجی ماده افندیلرك كافه‌سی ذكر اولنان
ماده‌نك كلیسنه من غیر امتیاز اتباع ایتمك واتباع ایده‌جكلرینه هربری سند
ویرمك * اون دردنجی ماده ذكر اولنان موادك كافه‌سی بزم وخدیو
اعظم افندمزك بزی كندولره سپارش وتوجیه بیوردقلری ذواتك خلاصهٔ
افكار ونتیجهٔ اذهان وعقوللری اولدیغنه مبنی تحصیل رضای میامن
ارتضای جناب داوری ایچون مواد مذكوره‌نك كافه‌سنه تبعیت وانقیاد
لازم اولمغین هركیم امتثالدن اباوامتناع كوستر یاخود برشیئك اجراسنده
تعلل ایدر ایسه نعوذ بالله تعالی خدیو اكرم افندمزك ترتیب بیوردقلری
قانونتامه‌نك حكمی اوكسنه حقنده اجرا قلنمق

فصل ثالث خدیو اعظم افندمزك بزی سعی واجتهاده ترغیب بیوردقلرینی
بیان ایدر

معلوم اوله كه مصردن مدت خروجمزدن عودتمزه قدر مأمور اولدیغمز فنون
وصنایعك تحصیلنه ترغیبی وتكاسله مبنی تحصیلدن محروم اولدیغمز
تقدیرجه تهدیدی حاوی هرآی فرمانتامهٔ جناب داوری كوندرلمك اوزره
عادت سنیهٔ خدیوی جاری اولمشیدی * خصوصا محروسهٔ مصره عودتمزدن
مقدمجه صحیح غیرصحیح هرنه ایسه بعض كسنه‌لرك خلاف رضای داوری
اوله‌رق بزدن صادر اولان حركات نامرضیه‌یی خاكپای خدیوی‌یه عرض
وافاده ایتدكلرینه مبنی اكید وشدید توبیخ وتهدیدی حاوی فرمانتامهٔ داوری
اصدار واوروپایه تسیار قلنمشیدی * جناب واجب الوجود وجود پرجودلرینی
آلام واكداردن مصون ومحفوظ ایلسون بزم كبی ادنا بنده‌لرینی فنون
وصنایعك تحصیلنه ترغیب وتشویق بیوردقلری فرمانتامه‌نك ایكنجی
دفعه‌ده ترجمه اولنان صورتی (قدوة الاماثل الكرام علوم وفنون تحصیلیله
پاریسده اقامت اوزره اولان افندیلرزیده قدرهم انها اولنور كه شهریه
اخبار یكزومدت تحصیلكزده كتب وتحریر اولنان جداولكز طرفمزه
واصل اولوب خصوصا بودفعه اوچ آیلق جدولك حاوی اولدیغی اشغالكز
نه ایدوكی نامعلوم ومدت مذكوره‌ده تحصیلكزنه اولدیغی نامفهوم اولمقدتناشی
مدینهٔ پاریس كبی منبع علوم وفنون اولان محلده بوقدر مدتده
اشغالكزك قلتندن تحصیله عدم سعی واجتهادیكز معلومم اولمغله بومقوله
تكاسل وعدم اجتهادیكز موجب اندوه واضطرابم اولدیغی معلومكز اولدقده
سزكه افندیان مومی الیهمسز سزلردن مأمول ومنتظرم اولدیغی وجهله مدت
مذكوره‌ده تحصیل ایلدیكز معارف اثمارندن ونائل اولدیغكز مهارتكز
آثارندن هربریكز برراثر كوندرمكز فقط ما بو بطالت وكسالتكزی سعی
واجتهاده تبدیل ایتیه‌رك بعض كتابلری قراءت ایتدكصكره اوروپادن مصره
كلوب علوم وفنون تحصیل ایلدك ظن وداعیه‌سنده اولور ایسه‌كز بو ظنكز
دكل الاظن فاسد وداعیهٔ باطله‌در * فلله الحمد والمنه بوطرفده رفقاكز سعی
واجتهاد ایدرك تحصیل علوم وفنون ایله شهرت بولوب سزلر بوحالده كلور

ایسه کز آنلر بو طرفده تحصیل ایتمشیکن سزلك اوزریکزه غالب اولجق بر وجهله
آنلر ایله مقابله ایده مدیککز صورتده نه جواب ویره جکسز واجبهٔ ذمتکز
اولدیغی وجهه اوزره عاقلانه دورانوب فوت فرصت ایتماملك لازم ایکن تعب
ومشقتکز ثمره سنی الله کتوره مکدن غافل اوله رق فرصتی غنیمت بلمیوب
نفس وهوالریکزه اتباع بر له بو منللو مسافهٔ بعیده یه سفر ایله کلدیککزه حاصل
اولان تعب ومشقتی تفکر ایتمیورمیسز واقران وامثالکزدن ممتاز اولمکز ایچون
سزه اولان توجه وحسن نظرمزی درخاطر ایلمیورمیسز امدی رضامزی
تحصیله مبادرت برله دقیقهٔ واحده فوت ایتمیه رك سزلردن مطلوبم
اولان علوم وفنونك تحصیلنه سعی وکوشش ایلکز وفیما بعد هر آیك ابتداسندن
غایتنه قدر اولکی تحصیلکزدن نه مقدار زیاده هندسه وحساب ورسم تحصیل
ایتدیککزی هر بریکز علی حده ذکر وبیان ایتمکز وبوذکر اولنان
علومك تکمیل وختامنه نه مقدار قالدیغنی وبو آیده کچن آیدن نه قدر زیاده اوقود
یغکزی بر بر کتب وتحریر ایدوب طرفمزه بلدیرمکز * واما سعی واجتهاددن قاصر
اولدیغکز یا سزلك عدم اهتمامکزدن یاخود سزه عارض اولان بر تشویشدن ناشی
ایسه بو تشویش دخی طبیعیمیدر عرضیمیدر هر قنغی وجهله ایسه معلوم
اولمق ایچون صور تحالی کما هو حقه تحریر ایدوب طرفمزه اشعار ایتمکز اراده مز
اقتضاسندن ایدوکنی حاوی اشبو بیورلدیمز دیوان مصر واسکندریه دن اصدار و
ایله تسیار قلنمشدر بمنه تعالی وصولنده کرکدر که اجتماع ایدوب مضمون
اراده مزی فهمه مبادرت وموجبنجه عمل وحرکت وخلافندن
بغایت تحاشی وتجانبت ایلیه سز دیو تحریرا فی الیوم الخامس شهر
ربیع الاول فی سنة خمس واربعین ومأتین الف من تاریخ الهجرة) اشبو
بیورلدی جناب داوری وارد اولدقده هر آی اوقیوب تعلم ایتدیککز
درسلرك مقدار وکیفیتنی یازوب خواجه تحتنه امضا ایدرك خدیو اعظم
افندمزك طرف اشرف داوریلرینه کوندررلر ایدی برمدتدنصکره افندیلردن
بعض کسان ارادهٔ سنیهٔ داوریدن تغافل واصول مذکوره نك اجراسنده

تکاسل

تکاسل ایتدیکنه مبنی اصول مذکوره یه رعایت اولنمق اوزره هر آی اوقونان
درسلرك وکتابك ختامنه قدر باقی قلان درسلرك وبو آیده کچن آیك اوزرینه
زیاده اولانك مقدار وکیفیتلرینی کما فی السابق کتب وتحریره مواظبت ایتملرینی
وبونك خلافی اوزره اولنلر توبیخ ومعاتب اولنه جقلرینی حاوی جمله مزه
خطابا مسیو جومار طرفندن تنبیهنامه ورود ایتمشدر وعلی الخصوص مؤلفه
خطابا بو مضمونده وارد اولان مکتوبك ترجمه سی صورتی عربیدن بتکرار
ترکی یه ترجمه اولنوب اشبو محله درج اولنمشدر (عزیزم شیخ رفاعی حضرتلری
اوقودیغکز درسلرك مقداری شهریه جدوللره واوراقه تحریر اولنوب خدیو
اکرم افندمزك صوب سنیه لرینه کوندرلمسنه متعلق اولان ارادهٔ سنیه نك
ماکی معلومکز اولمقده تماشی مجبول اولدیغك سعی واجتهادده مداومت
ومواظبت ایتمکز واشبو ورقه یی هر آیك غایتنده مهردار افندی یه
کوندروب اندنصکره سز دخی یازمق اوزره مهردار افندیدن ورقه مطالبه
ایلمکز وبو منللو شهری ورقه تحریرندن غرض فقط اوقودیغك درسلرك
عددینی ضبط ومعرفت اولوب بو مقوله شیئك تحریری یارم ساعتلك ایش
اولمیه جغی وشهریه تحریر اولنان ورقه نك التنه مدرسه کزرئیسی اولان
ذاتك امضا ایلمسی وسنك درسلرینه جهد وغیرت اوزره اولدیغك وتحصیلك
ثمره سی قدری معلوم اولان حالاتدن اولمغین تکلف ایله تحصیلی صددنده
اولدیغك علوم وفنونك اکمال واتمامنه مواظبت ایلمکز وسکاله درجه
مودت ومحبتم اولدیغنی تیقن ایتمکز مأمول محبانه مزدر دیو انسطیطوت
دیوانی اربابندن مومی الیه مسیو جومارك مؤلف مومی الیهه یازدیغی مکتوبك
صورتی نهایت بولدی

فصل رابع مسیو جوماردن بشقه بعض اکابر فرانسه ایله بینمزده اولان بعض
مکاتب صورتنی بیان ایدر

ازجمله مسیو دساسی بکا خیلیجه مراسلات یازمش اولمغله بعض مراسلاتی
بیان مناسب کورلمشدر مکتوب صورتلرینك بعضیسی فرانساوی العباره

اولوب بعضیسی عربی العباره ایسه ده عربی عنوانك تركه نفعی ازاولمق حسبیله
بعد حذف العنوان ترجمه سنه مبادرت اولندی (ذات سعادتلرینك مدینهٔ
پاریسده مدت اقامتلری اثناسنده وقوعبولان حوادثی حاوی اشبو تألیف
ایتدیککز سفارتنامه نك مطالعه سی اكمال وغلامكز ایله ارسال اولنوب
ولغت فرانساویده اولان تصریف افعال بابنده ذكر و بیان ایتدیككز
صیغهٔ ماضی یی استعمالك صحتی معلومك اوله جغندن تصریف افعاله دائر
برشقه دخی غلام مذكور ایله طرفكزه كوندرلمشدر بو صورتده بزم علوم
وفنونده ومسالكده اولان مصنفاتمزه اهالی واقف ومطلع اولمق وبوملابسه ایله
سزه دخی اوراده برفخر وشهرت عائد اوله رق الی یوم القیام ذكر خیریكز دوام
بولمق ایچون كافهٔ اوروپا اهالیسی عندنده متداول ومستعمل اولان
فرانسزجه علم نحوه دائر بركتاب تألیف وتصنیف ایتمكز لازمهٔ ذمتكز اولدیغی
اشعار قلنمشدر كتبه المحب سلوستری دساسی وبرمكتوب دیكر صورتیكه
سفارت حوادثكزی مشتمل اولان كتابكزی قراءت ایدوب فرانسزلرك اخلاق
وعادتلرینه وعلوم وادابلرینه وقواعد وسیاستلرینه امعان نظر اولندقده
نفس الامره موافق اولوب فرانسزلرك احوالنه واقف اولان كمسنه لره
نظر ومطالعه سی نشاط وسرور ایراث ایدر برنفیس ولطیف كتاب بولدق انجق
بزم ال یازیمزی مسیو چومار جنابلرینه عرض وارائه ایتمكده بأس یوقدر
وان شاء الله تعالی عن قریب بو كتابك مقابله سنده دولتلو پاشا حضرتلرینك
حضور عالیلرنده هرنه مستحق ایسه ك سكا انعام واحسان ایدر وبووجهله
رفاه ایله حسن حالك دائم اولور دیمكدن عبارتدر مسیو چومار مطلع اولمق
اوزره سلوستری دساسی پاریزی اشبو مكتوب ایله بكا فرانسزجه بركاغد
كوندرمشیدی كاغد مذكور تقریض وشهادتنامه یه مشابه ایدی ترجمه سی
مسیو رفاعه نك اشبو عربی العباره تصنیف ایلدیكی سفارتنامه سنی مطالعه
ایدوب بندن صحت ومقبولیتنه شهادتنامه التماس ایتدیكنه مبنی كتابك
اكثریسنی مطالعه ایدوب اوقودیغمده كتاب مذكورك صناعت وترتیبی

كوزل اولدیغی وبلده سی اهالیسندن اصحاب واحبابی دخی عادتمزی وامور
دینیه وسیاست علمیه مزی علی ماهی علیه فهم ایده جكی نمایان ایسه ده كتاب
مذكوربعض اوهام اسلامیه یی مشتملدر وكتاب مزبوردن علم هیئت عالم معلوم
اولوب مؤلفی جید الفهم وسلیم الطبع اولدیغی نمایان اولور ولكن مؤلف مومی
الیه اهالی پاریسك ومدن كبیره نك اوزرینه نسبت ایلدیكی شیئلك كافه سنی
مجموع فرانسزلره نسبت ایتمش ایسه ده بو نسبتنك سببی پاریس واهالیسنی
كوروب بشقه مدینه لری واهالیلرینی كورمدیكندن نشئت ایلمشدر
ومجهولاته توسله توطئه اولمق اوزره باب علومده خصوصا هیئت دنیا وعلم
حسابه متعلق اولان بندده ناسی ترغیب وتحریض ایتمشدر وكتاب مذكورك
عباره سی بعض موضعده قواعد عربیه یه نسبتله صحیح دكل ایسه ده
چوق موضعده واضح اولوب كتابك مسائلنه موافق اولدیغی حالده تكلفسزدر
وبعض موضعده قواعد عربیه یه عدم موافقتنك سببی شاید مسوده سنده
عجله یه مبنی اولوب عن قریب تصحیح ایده جكی مأمولدر وعلم اشعاری بیان
اثناسنده كتابك موضوعندن خارج استطرادی اوله رق بعض اشعار غریبه
دخی ایراد ایتمش ایسه ده بو مثللو شیلری دخی ولایتنده اولان احباب واخوانی
تحسین وپسندیده ایتمیی ممكندر واشكال مدوره یی سائر اشكال اوزرینه
تفضیل ایتدیكی موضعده نفعی قلیل اولان بعض شیلری ذكر وبیان ایلدیكندن
بومقوله شیلرك حذف وتركی اولنمسی اولیدر وبوذكر اولنان شیلرك حسن وبعضا
قبحنه تنبیدن غرضم كتاب مذكوره امعان نظر ودقت ایله مطالعه ایتدیكمی
اشعار اولمغین خلاصهٔ كلام مسیو رفاعی فرانساده اقامتی اثناسنده صرف ذهن
ایدوب پاریسده چوق معارف كسب ایتمش وفنون ومعارفده كوزل ملكه
ومهارته پیدا ایلمش ایدوكندن كندی بلده سنده یعنی مصرده دخی كسب
ایتدیكی شیلرك منافعنی كورمكه اهل ومستحق اولدیغنه طیب نفس وحسن
رضا ایله شهادت ایدرم وعندمده مومی الیهك قدری عظیم ورتبه سی جلیل
وجسیمدر البارون سلوستری دساسی تحریرا فی مدینهٔ پاریس فی شهر فبریه سنه

١٨٤١ الموافق ١٩ من شهر شعبان سنة ١٢٤٦ ومدينهٔ
باريسدن خروجمزدن مقدم تحرير ايلديكي ديكر مكتوبك ترجمه سى اثنين
كونى ساعت اوچده ممكن اولور ايسه طرفمزه تشريف بيوروب برقاچ لحظه
رويتكله بزى مسرور ومحظوظ ايتمكز فاما طرفمزه كلمك ممكن اولمديغى
صورتده جناب مولا يوالكزى فتح وكشاد ايدوب سلامتلر احسان ايتسون
انشراح صدر وانجذاب قلب ايله دائما آثاريكز خاطردن دور ومهجور
اولميوب پيام عافيت سارهلرينه ترقب وانتظار اوزره اوله جغمدن
ان شاء الله تعالى امنا وسالما مصره وصولكز ميسر اولدقده وصولكز خبريني
طرف محبانه مزه اشعار ايلمكز مأمول محبانه مزدر البارون سلوسترى
دساسى مدينهٔ باريسده كائن قرال كتبخانه سندن لغت عربيه مدرسى اولان
مسيو كوسين دى برسوال نام ذاته بو طرفه كلمز ايچون رأيى نه ايسه طرفمزه
بيلديرمسيچون يازديغم تذكره يه جواب اولهرق ورود ايدن تذكرهنك
بعد حذف العنوان ترجمه سيدر كوندريلان تذكره كزك مآلى معلوم اولدقده
مطلوبكز اولان شيئك اتمامنه مبادرت اولنوب اشبو تذكره يه لفا برقطعه تذكره
دخى كوندرلمشدر انجق اشبو سفارتنامه كزى طرفمزه كوندروب مطالعه سيله
بزى مسرور ومحظوظ بيورديكز ومطالعه اولندقده اعتقاد وعادتمزه موافق
اولديغى محاسن ولطايفنه شرح ويرلدى وبزم عليهمزه ومذمتمزه دائر برشئ
بولنمدى واشبو شهرك آخرنده باريسدن عزيمته عزم ايتمش اولديغكزدن
بمنه تعالى آمنا وسالما بلادكز اولان مصره وصولكز ميسر اولدقده بو محبلرك
مبارك خاطردن دور ومهجور بيورميوب مصره ملاقاتكز خبريني طرفمزه
اشعار ايلمكز واشبو كتابكز طبع اولندقده بو محبلرك مطالعه سيله ممنون
ومسرور اولمق اوزره برنسخه سنى طرفمزه تسيار ايتمكز اخص واجل نيازمز
اولوب آثار فضيلتكز ستايش وتحسين قلنمقده ووقايهٔ حضرت پروردكاريده
مصون اولمكز دعواتنده قصورمز يوقدر والسلام المحب مسيو كوسين دى
برسوال ٢٤ شباط سنة ١٨٣١ ولفا كوندريلان تذكره دن مراد

مسيو

مسيو كوسين دى برسوال اشبو سفارتنامه يى بعد المطالعه رأيى اشعار
ايچون مسيو چوماره فرانسزجه يازديغى تذكره كه شهادتنامه اوليور مذكور
تذكرهنك ترجمه سى پاريس دروننده مندرج اولان اشيايى خلاصه ايدوب
ابريزى ايله ملقب اولان شيخ رفاعهنك اشبو سفارتنامه سنى تدقيق وامعان
نظر ايدرك كوزلجه تأمل ايله اوقوديغمده فرمانفرماى مصر محمد على پاشا
طرفندن فرانسه يه كونديريلان مصرليلرك سفارتلرينه دائر حكايهٔ صغيره يى
متضمن اولوب مدينهٔ پاريسى تخطيطى حاوى ومرقوم مصرليلردن تعلمى
مطلوب اولان فروع علومدن مؤخرا بنده يى محتوى بولدم انجق كتاب
مذكوردن مؤلفك بلده سى اهاليسنه فائده منداوله جغى وجهله تأليف اولنمق
حسبيله مدح وستايشه شايسته اولوب شويله كه فرانسه نك علوم وفنونندن
واهاليسنك عادت واخلاقلرندن ودولتنك سياستندن برنبذهٔ صحيحه وبرهديهٔ
لطيفه مصر اهاليسنه اهدا ايتمشدر ومؤلف مومى اليه بلده سى علوم
بشريه وفنون نافعه ده اوروپادن ناقص ودون اولديغنه تأسف ايدرك بلده سى
اهاليسنى معارف مفيده يه ترغيب ايتمك ومدن افرنجده اولان تعليم وتعلم
محبتنى قلبلرينه ادخال والقا ايدرك صنايع ومعاشده ترقى بولملريچون مبانى
سلطانى يعنى قراله وعمارهٔ مملكته دائر اولان قوانين سياست وسائر تعليمات
كبى شيلر ايله ايقاظ وتنقيه ايلمك نيت خالصه سيله اشبو كتابى اوقيوب اوروپا
اصولنه تقليدا يتملريچون تأليف وتصنيف ايتمشدر وكتاب مذكور عباراتنك
بعضيسى مؤلفنك سلامت عقلنه وتكلفدن خالى اولديغنه دلالت ايدر وكافهٔ
عباره سى بسيط يعنى تكلفسز اولوب علوم وفنونه متعلق اولان جزؤلرى ناقص
ايكن ينه لطايف وبعض محاسندن خالى دكلدر وررياضيات وعلم هيئت واصول
هندسه وجغرافيهٔ طبيعيه مباديلرى كبى شيلر هر نقدر موجز ومختصر ايسه ده
مؤلف مومى اليهك فنون مذكوره يه دائر اولوب باقى قلان نبذهلرى دخى اتمام
ايتمسى مأمول ايدوكندن باقى قلان نبذهلرى تأليف ايلديكى نبذهلره ضم وعلاوه
ايتدكده اهل عربيه يه نافع اولان سائر علومه مفتاح ومقدمه اولهرق كتاب

مذكور علوم مستقله يي حاوى اولور وجه محرر اوزره كتاب مذكورك ختامى
ميسر اولدقده مؤلفنك اتساع معرفتنه وكمال رفعتنه كمايليق استدلال
اولنور كوسين دى برسؤال مؤلف ديركه اشبو شهادتنامه ايله بالاده ذكر
اولنان تذكره يي مقابله ايتديكمده مسيو دساسى ايله مسيو كوسينك اشبو
كتابك حسنى وعباره سنك بساطتى اوزرينه واهل مصره نفعى اولديغنه
اتفاقلريني كوردم ولكن مسيو دساسى كتاب مذكورى اوچ شيله تعييب ايتمش
اولكيسى اوهام اسلام اعتقاد ايتديكى بعض اشيايي اشتمالى ايكنجيسى
پاريس وسائر مدنه نسبت اولنان شيلر اوروپاده واقع كافهٔ بلاد وممالكه عام
وشامل قلنديغى واشكال مدوره يي سائر اشكال اوزرينه تفضيل وترجيح
بياننده نفع وجدواسى قليل اولان بعض اشيانك بيان قلنديغى يعنى بوذكر
اولنان اوچ شيله كتاب مذكورى تعييب ايتمشدر واما مسيو كوسين
مسيو دساسينك اوهام اسلام ديديكى شيئه دخل وتعرض ايتماشدر ومومى
اليهك اوهام اسلام ديديكى شيلرى كندى اعتقادينه كوره كتب وتحرير
ايتمش اولديغمدن مسيو كوسينك عدم دخل وتعرضنك سببنى كنديسندن
سؤال ايلديكمده عدم مضرتيله بكا جواب ايلدى والا افرنج طائفه سنك
ديدكلرينه تبعيت ورأيلرينه موافقت ايتمش اوليدم محض موالفت وموانست
اولور ايدى واما مسيو دساسينك بو كتابك عباره سنى بسيط ديمكدن مرادى
عباره سنده طريق بلاغته سلوك اولنمامش ديمك اوليور مدينهٔ پاريسده اقامتم
اثناسنده وقايع يوميه لرى اوقومق ايچون بر كون وقايع مكتبنه كيرمشيدم
ايرادات ديوانينك مفتشلرندن بر ذاته ملاقى اولدم مرحومك قرنداشى
دخى فرانسه اقليملرندن براقليم مديرى اولوب بونلر فرانسزلر عندنده سلسلهٔ
عيله دن بلاد انيه تسميه اولنورلر يعنى سلطان صلاح الدين ايوبى يه منسوب
بر سلسله ديمك اوليور وسلطان صلاح الدين افرنج ايله محاربه ايتديكى اثناده
سلطان مشار اليه طرفنه بر فرانسز قزى اسير دوشوب اولدخى مزبوره يه مجامعت
وقربيت ايتديكندن مزبوره مشار اليهدن حامله اولديغى حالده بلادينه

رجوع ايتمش اولادو ذريتى فرانسه ده قالوب الى الآن اسم مذكور
مزبوره نك اولاد وذريتنه موروث اوله رق باقى قالمشدر ديو توهم وزعم ايدرلر
ايرادات مفتشى اولان ذات ايله معارفه پيدا ايدوب سائر اقربالريني اوكرندم
تا پاريسدن بو طرفه عزيمتمزه قدر انلكه وكرك اقرباسيله محبت وشدت الفت
ايتمكدن خالى اولمدق بو طرفه عزيمتمز اثناسنده مرقوم اقاليمده كائن البى
تعبير اولنان مدينه يه مأمور قلنان قرنداشنك ياننده بولنديغندن اشبو
مكتوبى تحرير ايدوب طرفمزه كوندرمشدر بعد حذف العنوان مكتوب
مذكورك ترجمه سيدر طرفمزده اولان امانتى سزه تسليم ايتمك اوزره مأموريت
شيخنك اوغلنه اعطا ايلدم اشبو مكتوبمزك طرفكزه وصولندن برقاچ كون
صكره جه انك دخى وصولنه منتظر اولمكز وذكر اولنان امانتى طيب خاطر ايله
بزه اعطا ايلديككزى قرنداشمه افاده ايلديكمده سكا سلامنى تبليغ ايچون بنى
طرفندن وكيل ايتديكى وعن قريب وطن عزيزكزه عزيمت ايتمكز اوزره سزى عجبا
مفارقتمز يقينميدر واوراده براقديغك اقربا واحبابنه مواصلت ايتديكنده
ان شاء الله جمله سنى صحت وعافيتده بولورسز ومسموعمه كوره عزيمتكز يلك
قريب اولديغندن مدينهٔ پاريسده ملاقاتمزى مأمول ايتمم ولكن بو كونلرده
عزيمت ايدرسكز فرانسه شهرلرندن آخر شهر اولان مرسليه ده ملاقات ايدوب
انده وداعلشورز سلامت ايله يولكزه كيدرسز واما آزه جق تأخير ايدرسكز اول
اجتماع ايتديكمز مدينهٔ پاريسده مفارقت ايدرز ولكن ملاقات مقدر ميدر كمى
معلوم دكل ايسه ده تقلبات دهر چوقدر خصوصا طائفهٔ افرنج ايچون
انقلابات اولمق حسبيله عدم اجتماعمزى جزم ايده مم انجق بلاد فرانسه ده سنى
دائما خاطردن دور ايتميز وسكا بو درجه حسن توجه ايدن نفع وضرردن متأثر
اولور وفضل وهنرك ثمره سى ايله بلادنده محظوظ ومسرور اولديغك كندوسنه
واصل اولدقده بلكه زياده مسرور وفرحان اولور بر صديق ويار غار براقدك ولايته
وصولنده فرانسزلرك طبيعتنه نه اعتقادده اوله جغنى كاشكى بليدم وفرانسز
ملتنى بر وقتده كوردنكه وقوعبولان فتنه بر تاريخ اولمغه شايسته در وبلادينه

رجوعكده بوفتنهٔ عظیمه‌يي وفرانسزلرك سربستيت مطالبه‌سنده نصرت
بولوب غلبه ایتدكلريني جنابكزدن كراراً ومراراً سؤال ایتسه‌لر كركدر وتوجه
وعزیمته عزم ایتمش ایسه‌كز دخی برقاچ كون مكث ایدرسكز جنابكزی مدینهٔ
پاریسده كورمه‌يي مأمول ایدرم واما عزیمتكز مصمم ایسه سكا اولان شدت
وفرط محبتم مقابله‌سنده بنی لسان قلم ایله وداع ایتدكجه عدم توجه وعزیمتكزی
رجا ونیاز ایدرم جول سلادان

فرانسزلرك كتب غربیه‌یه دسترس اولمغه وكتب ترجمه‌سنه وتأليفنه ومؤافقی
ترغیبه اولان رغبتلری اخلاق نامه نام كتابدن مستفاد اولور مسیو دبنفكه
فی الاصل كتاب مذكورك فرانسزجه مؤلف ومصنفیدر اندن وارد اولان
مكتوبك ترجمه‌سی ملل وامملك اخلاق وآداب وعادتلريني حاوی وبعض علوم
جزئیه‌يي محتوی اولان اخلاقنامهٔ مذكورك ترجمه‌سی بزه میسر اولدی انجق
اشبو ترجمه مصرده بعد الطبع كتاب مذكورك برقاچ نسخه‌سی طرفمزه كوندرلملك
وتمنی پیشین ویرلمك اوزره مسیو دبنفك اسمی دفتره قید اولنمشیدی وملطبرون نام
جغرافیه كتابنك جلد اولی تصحیح اولنمش ایدوكندن اولانده بولناندن زیاده
شیلری مشتمل اولوب بودفعه تكرار طبع اولنه جغندن وبو آیك آخرنده طبعی
تكمیل قلنه جغندن جلد اولدن قنغی محله واصل اولدیكز ایسه اشعار اولنمسی
شفقه‌مز تحریرینه بادی اولمشدر محب صادقده مسیو دبنفك خزینة الكتب
القرالیه

بشنجی فصل

مدینهٔ پاریسده اوقودیغم كتابلری ووقوعبولان امتحانلرك كیفیتنی ووقایع
علمیه‌یه دائر مسیو چومارك بكا یازدیغی امتحانك خلاصه‌سنی بیان ایدر
بروجه آتی ذكر اولنان مواد ماسبقه نسبتله مكرر اولور ایسه‌ده زیرده محرر
اولان ترتیب اوزره اوقودیغی بیانی مناسب كورلمشدر

فرانسزجه علم نحوك اصولنی تعلیم

قرق برسنه‌سی شوالنك یكرمی یدنجی كونی مرسلیه‌ده قورنتینه‌دن خروج
ایدوب انده فرانسزجه حروف تهجی‌یه بدأ برله قرق كون مقداری حروف

تهجینك تعلمی ایله مشغول اولنمشیدی قرق ایكی سنه‌سی محرمنده مدینهٔ
پاریسه وصولمز میسر اولدقده درعقب بنه حروف تهجی‌یه بدأ ایدوب برای
مقداری تعلمدنصكره طوپجیردن فرانسزجه اولان نحو كتابلرندن لومند نام
اجرومیه‌نك قراءت وتعلمنه شروع برله خواجه‌مز اولان ذات اثنای تعلیمده
اقتضاسنه كوره بشقه اجرومیه‌دن دخی برازشی علاوه ایدرك تعلیم ایدر ایدی
واما بن افندیلرك اولدیغی قوناقدن خروج ایتدكدنصكره مسیو شوالیه نام
عالمدن دیكر بر اجرومیه ولوبزه نام برخواجه‌دن ایكی اجرومیه اوقیوب كرك
افندیلر ایله وكرك خواجه‌لر ایله ساكن اولدیغم قوناقلرده كلام وكلماتی
قواعد نحویه وقواعد منطقیه تطبیق ایله املا وانشا وقراءت ایدرك اوچ سنه
بو حال اوزره سعی واجتهاد ایتمشیدم

علم تاریخ

افندیلر ایله ابتدا ساكن اولدیغمز قوناقده سیر فلاسفهٔ یونان نامنده بر تاریخه
بدأ ایدوب اتمام ایلدكدن بعده قدمای مصرلك واهل عراق وشام ویونانك وقدمای
رومانینك سیرلريني حاوی وآخرنده برنبذه علم جاهلیهٔ یونانی محتوی دیكر
مختصر بر تاریخ اوقودقدنصكره نوادر وحكایاتی مشتمل لطایف التواریخ
نام كتابی دخی مسیو شوالیه‌دن تعلم ایدوب دها صكره ملل وامملك آداب
واخلاق وعادتلريني حاوی اولان سیری اوقودم وبعده قیاصرهٔ روم
دولتنك سبب ظهور وسبب انقراضنی مشتمل اولان تاریخی قراءت ایتدم
وبونلردنصكره انغرسیز اصغرك بلاد یونانه رحلت وعزیمتنی حاوی كتابی
وصكره سیفور نام كتابی وبعده سیرنابلیونی وعلم تواریخ وانسابی حاوی دیكر
بر كتاب اوقیوب صكره ممالك عثمانیه‌یه وجزایره دائر اولان سفارتنامه‌لری
قراءت ایتمشیدم

علم حساب وهندسه

علم حسابدن بزوت نام كتاب ایله هندسه‌دن درت مقاله اوقیوب * اوكلیسی
لژندره نام كتابدن ایدی

علم جغرافیه بانواعها

جغرافیهٔ تاریخیه وطبیعیه وریاضیه وسیاسیه‌یی مشتمل اولان کتابی مسیو
شوالیه‌دن اوقیوب صکره جغرافیه‌نك قاموسنه مقدمه اولان یعنی معجم
البلدانه مقدمه اولان جغرافیهٔ طبیعیه‌دن بر رساله قراءت ایتدم بعده
اولکی کتابی تکرار بر نسخه خواجه‌مدن اوقیوب جغرافیهٔ طلیعه‌دن جمل
علمیه‌یی وهیئت دنیا یعنی کرهٔ ارضك تعلیم الجغرافیه تألیف ایتدیکی رساله‌یی مسیو
شوالیه‌دن قراءت ایدوب فن تاریخدن بر چوق کتب تتمه خواجه‌مز
مطالعه‌یا تقسیم ایدم

فن ترجمه

فرانسه‌ده اقامتم اثناسنده اون ایکی کتاب ترجمه ایتدم کتابك آخرنده بیانی
کلور یعنی ترجمه ایتدیکم اون ایکی کتابك تفصیلی کتابك ذکرلری معتبر
الجمع نبذات ایدی

فنون مختلفه‌یه دائر اولان کتب

مسیو شوالیه‌دن ومسیو لوموتیه‌دن فرانسزجه اولان منطق کتابی ولیونر
ایال نام کتابدن مواضع متعدده‌یی وازجمله مقولاتی وقضیه‌لری نامیکر
منطق کتابنی اوقودم انجق کتاب مذکورده ارسطونك ترتیبی اوزره منطق
مذکور ایدی وینه مسیو شوالیه‌دن معاشات دائر بر کوچك کتاب اوقیوب
بعده ترجمه ایتدم و کتب آدابدن بر چوق کتاب اوقیوب ازجمله مجموع نویل
ودیوان ولتیردن ودیوان رسیندن ودیوان روسودن مواضع متعدده‌یی
وخصوصا آداب افرنج ایله ادب عجمك بینلرینی فارق اولان قاموسی العباره
مراسلاتی قراءت ایتدم انجق مراسلات مذکوره آداب مشرقیه وآداب
مغربیه میزانته مشابه بر کتاب ایدی وفونت شسترفیلدك اوغلی تربیه وتعلیم
ایچون انکلیزجه‌دن ترجمه ایتدیکی مراسلاتی منفردا قراءت ایدوب فرانسزجه
بر چوق مقامات اوقودم والحاصل مؤلفات مشهوره‌دن چوغنی اوقیوب
فرانسزلرك آدابلرینه مطلع اولدم وخواجه ایله حقوق طبیعیه‌دن برتاکی

نام کتابی کوزلجه اوقیوب بعده ترجمه ایتدم وفن مذکورك بناسی طائفهٔ
افرنجك شریعت تسمیه ایدوب احکام سیاسیه‌لرینه اساس اتخاذ ایلدکاری
حسن عقلی ایله قبح عقلیدن عبارتدر وینه مسیو شوالیه‌دن فرانسزلر عندنده
روح شرایع تسمیه اولنان کتابدن ایکی جزؤ مقداری اوقودم کتاب مذکورك
مؤلفی فرانسزلر عندنده مشهور بر ذات اولوب اسمنه منتسکو تسمیه اولنور
کتاب مذکور مذاهب شرعیهٔ سیاسیه‌نك میزان وقواعدینه مشابه اولوب
مبناسی حسن عقلی ایله قبح عقلیدن عبارتدر وفرانسزلر عندنده ابن خلدون
منتسکو الشرق تسمیه اولندیغی کبی کتاب مذکور دخی ابن خلدون
افرنجی ایله تلقیب قلنور وینه بو فنه دائر عقد تأنس واجتماع انسانی تعبیر اولنان
کتابی دخی اوقودم کتاب مذکور مؤلفنك اسمی روسو اولوب معناده بك
لطیفدر وفلاسفه‌نك مذاهب وعقاید وموعظه‌لرینی مشتمل اولان تاریخ
الفلاسفه نام کتابی ومعجم الفلسفه‌یه دائر ولتیر نام ذاتك تألیف ایتدیکی کتابك
نفیس اولان چوق محللرینی وفلسفه‌یه دائر قندلیاق نام کتابك دخی کذلك
بر چوق محللرینی اوقودم وعملیاتنه تعرض ایتمکسزین فن طبیعتدن بر کوچك
رساله وکذلك عملیات بکار ضباط تعبیر اولنوب فن عسکری‌یه دائر اولان
کتابی ینه مسیو شوالیه‌دن اوقیوب بعده ترجمه ایلدم اشبو فن عسکری‌یه
دائر کتابك مقداری یوز صحیفه‌یه بالغ ایدی ویومیه وشهریه غزته‌لردن چوق
غزته وخصوصا داخلیه وخارجیه خبرین ایصال ایدن سیاسات
غزته‌لریکه عندلرنده بولیتیقه دخی تسمیه اولنور یعنی ذکر اولنان غزته‌لری
اول درجه توغل واهتمام تام ایله اوقودمکه لسان فرانسه‌یه تیقن وملکه
پیدا ایدوب مستغنی اولدم وبعض اذکر اولنان غزته‌لردن مسائل علمیه وسیاسیه
ترجمه ایدر ایدم خصوصا دولت علیه ایله روسیه‌لو بیننده محاربه اثناسنده روسیه
عسکری شملیده ایکن روسیه عسکری خدمتنده بولنان ذاتك مدینهٔ پاریس
میرلوالرندن برینه بالفرض بیك سکز یوز یکرمی سکز سنه‌سی یولیهٔ افرنجینك
یکرمی ایکنجی کونی تاریخیله مورخ دولت علیه ایله روسیه دولتی بیننده

وقوعبولان محاربه‌یه دائر تحریر ایلدیکی مکتوبی ترجمه ایتدم مکتوب فرنئ مذکورك مآلی روسیه عسکرینه وصولمده صفوف اسلامیه‌ده ارباب عقوله دهشت وحیرت ایراث ایدن شداید محاربه وصدمات عسکریه‌یی بیاندن عباره‌لر قاصر وتعریف وتوصیفدن اقلام فاتر ایدی بن محاربه‌یه معتاد ایدن عسکرکبی ابوقیر جنکلرنده حاضر اولمیوب عکه وقعه‌لرنده بولنمدیغمه مبنی ابتدا کوردیکم مدینهٔ شملی محاربه‌سی اولدیغندن بکا پك غریب کلدی وبوندن اقدم کندی هوامده تربیه اوله‌رق سنسیر نام سواری مکتبندن چقدم واندلس وقعه‌سندن بشقه برشی کورمدم وقعهٔ مزبوره‌ده بولندیغم وقت زحف وفراردن صکره کندیمی بالقان نام جبلك اوکنده بولدم وبالقان مذکور اهالیسی اتلومزه خوف ودهشت ویرلك بزدن تخلیص کریبان ایتدکلرینی کوردم وقعهٔ مذکوره روسیه‌لونك تحریرندن وبزم عسکریزدن جم غفیرك شرح وبیانلرندن معلومکز اولدیغی وجهله ترك اتلولری ترتیب عجیب وصفوف غریبه ایله مدینهٔ شملینك اوست طرفنه چیقدیغنی کوردیکمده حیرتده قالدم وروسیه میرالایلرندن بری ترك عسکری جانبندن آتیلان طوپلردن بری تااورتاسنه اوروب ایکی شق ایدوب مرسوم بوحالت ردیه ایله فوت اولیجق عساکر روسیه محاربه‌ده هرنقدر شجیع وبهادر ایسه‌ده ترك عسکری دخی فرار ایتمیوب اظهار جلادت ایتدکلرندن محاربه کتدکچه مشتد اوله‌رق برخیلی وقت ممتد اولدی ترك عسکرینك بومقوله جلادت وصلابتی روسیه‌لو طرفنه موجب خطر ورافع مانع بلوغ وطر اوله‌رق ایکی ثمره‌یی منتج اولور * بری عقول رجاله القای حیرت ودیکری قلوب اعدایه افراغ خوف وخشیتدر وعثمانیه اتلولرینك قلوب انسانه رعب وهراس القا ایدرك اعدا اوزرینه سرعتله هجوملرینی ووحشی اصواتله خیول کوردیه‌نك کشنیشلرینی وروسیه پیاده‌لری اوزرینه صاعقه کبی نزوللرینی کورمش اولیدیکز محاربهٔ مذکوره‌نك خیلی وقت ممتد اوله جغینه حکم ایدر ایدیکز خلاصهٔ کلام دولت علیه‌نك ترتیب عجیب واسلوب

غریب

غریب اوزره مرتب اتلوسی بوغیکن بنه اتلوسی رکوب خیوله متمرد ومقتدر اولدقلرینی واتلری خلقت وحشیه‌لری اوزره اعدا اوزرینه اقدام واقتحامده اصحابنه مطیع ومنقاد ایدوکلرینی فرد واحد انکار ایتمز کندولری ایچون غیرت اسلامیه ووطنیه اولوب جهاده ومحاربه‌یه مقدم اولان عسکرلك صفوفنه مقابل اوله‌جق عسکره حیف صد حیف که بومزیت روسیه عسکرنده بولنمز انجق اوقات محاربه‌ده عسکرلك ازدحامنی دفع ایچون تدبیر صحیح وار ایسه‌ده طائفهٔ قزاق دخی بومحاربه‌ده عساکر عثمانیه‌نك صلابت وجلادتلرینی انکار ایتمزلر واشبو خبر سزلره غریبدر خصوصا روسیه عسکری دولت علیه عسکرینه غالب اولوب انلرك نائل اوله‌جقلری فخر وشرفه مشارك اولمق نیتیله روسیه عسکرینه لاحق اولمشیدم محل مذکوره وصولمده ظنمده خائب اوله‌رق جادهٔ صوابدن خروجمی تیقن ایدوب اوحقارت رتبه ورذائت مرتبه ایله متهوم ایتدیکمز اعدامزی برتیجی ارسلانلر کبی اولدیغنی وبلکه انلرده حقارت اولمیوب قبول تأدب وظرافته طائفهٔ افرنجدن مستعد اولدقلرینی کوردم وملت رومی دولت عثمانیه‌نك یدندن تخلیصه غیرتم برشیئه مفید اولمدی انلرك خلاصیچون اسلامبول غارت اولورمی یوخسه مدینهٔ ابرائیل استیلا اولندقده عساکر اسلامیه‌یه ترتب ایدن خسارت مثللی اهل اسلامبوله خسارتمی حاصل اولور کاشکی بیلیدم شویله که مدینهٔ ابرائیله روسیه‌نك استیلاسی روم اسیرلرینك تخلیصنه وعساکر اسلامك تقلیل سفك دملرینه کفایت ایدر ایدی وعسکر اسلام ضابطلرندن اولوب شاب وبدیع الصورت برذات روسیه‌لویه اسیر دوشمشیدی مرقومك ملاحت وظرافتنه مبنی قتلدن عفو ایتدیلر بندخی اکا لغت ایطالیانیه جه خطاب ایتدیکمده مقالمی فهم ایدوب سؤالمه جواب ویروب بنی مسرور ایتدی وسکسان یاشنده برباباسی وحسین پاشا خدمتنده ایکی قرنداشی اولدیغنی خبر ویردی ودولت عثمانیه‌نك غلبه ایده جکنه شك یوقدر وبلکه عسکر اسلام مستقو ولایتلرینی استیلا ایتسه کرکدر دیر ایدی بودخی معلومکز اولسونکه

دولت علیه نك شملیده ایکیوز بیك مقداری حربه مقتدر عسکری اولوب هر کون اوزرینه یکی یکی عسکر کلمکده در پادشاهلری اولان ذاتك عدم تدبیرندن ناشی محاربه لری کندولره خسارتی مورث اولمشدر الحالة هذه اشته بو مکتوبی طرفکزه کوندروب عن قریب بندخی طرفکزه کیتمکده یم وعساکر اسلامیه بزم جرجیلریمز ایله محاربه ایتمکده در وبندخی ترکلرك الحان واصوات عجیبه سنه حیرتده یم وامعان نظر ایله نظر اولنور ایسه حقیقتده بو محاربه برامر هولناکدر

التنجی فصل مدینهٔ پاریسده اقامتم اثناسنده وقوعبولان وخصوصا مصره رجوعمی تعقیب ایدن امتحانلری بیان ایدر

معلوم اوله که برادمك مجرد فهم ایله یاخود اجتهاد ایله شهرتنه ویا استاذلك تعلمده مدح وثناسنه قناعت ایتمیوب بلکه اوادم اقرانندن ممتاز وقوت فهم وذکاده سرفراز اولدیغنه ادلهٔ واضحه مطالبه ایتمك فرانسزلرك عادتلری اولمق حسبیله ولیمه جمعیتی کبی عوام وخواص مجتمع اوله رق کافه سنك حضورنده امتحان اولور وبعضا فقط خواجه سی تلمیذلرینی هفته ده یاخود آیده برکره امتحان ایدوب اول کی علمی اوزرینه تحصیل ایتدیکی زیاده نه ایسه بابالرینه یازوب افاده ایدرلر وبری دخی مکتبلرده ایکن منوال مذکور اوزره امتحان ایتدکلرندن بشقه هر سنه عمومی اولمق اوزره اعیان واکابر فرانسه حضورنده دخی امتحان ایدرلر ایدی * اولکی امتحانده بزه سؤاللرینك اکثری لغت فرانساویه یه دائر ایدی وامتحانده جوابه مقتدر اولوب اقرانلرندن ممتاز اولنلره شعرایه ویریلان جائزه کبی هدیه ویرمك عادتلری اولمغین عمومی اولوب اول وقوعبولان امتحانده یدی جلد اولمق اوزره التون ایله مطلا رحلهٔ انخریس فی بلاد یونان نام کتابی مسیو جومار بکا هدیه کوندرمش ومیلادك بیك سکز یوز یکرمی یدی سنه سی اغسطوسنك ابتداسیله مؤرخ اشبو ترجمه سی آتیده ذکر اولنان مکتوبی ارسال ایتمشیدی مکتوب مذکورك مآلی عمومی اولان امتحان اخیرده تحصیل ایتدیککز نیك نام ونائل اولدیغك شهرت تام مقابله سنده

لغت

لغت فرانساویه یه دائر اشبو هدیه یه مستحق اولدیغه مبنی تعلمده التفات واجتهادینه مدار اولمق ایچون نظار افندیلر ایله طرفکزه کوندرلمشدر وسنك بو مرتبه اجتهادك ولی النعمت افندمزك ممنونی اولور ایسه محظوظ وممنون اوله جغنده وسنی تعلیم وتربیه ده صرف اولنان مصارف کثیره بیهوده اولمیوب تعلمکه مقابل ایدوکنده شك وشبهه اولمدیغی بیانی شقهٔ مودت تحریرینه بادی اولمشدر مسیو جومارك امتحان اخیر دیدیکندن مرادی اندن اولجه وقوعبولان امتحانه نسبتله در وکذلك عمومی اولوب ایکنجی دفعه ده واقع اولان امتحانده طالب مستفیده انسیتی مفید منثور ومنظومك شذوذینی جامع مسیو دساسینك تألیف ایتدیکی کتابی اشبو ترجمه اولنان مکتوب ایله طرفکزه کوندرمشیدی بعد الترجمه مآلی

لغت فرانساویه ده تفوق ایدوب عمومی اولان امتحان اخیرده نائل اولدیغك نیك نامك بنی پك مسرور ایتدیکنه مبنی امارهٔ سرور وعلامت حبور اولمق اوزره اشبو کتاب هدیه اوله رق طرفکزه کوندرلدیکی وسعی واجتهادیکی حاوی امتحان جدولی دخی طرف اشرف خدیوی یه تسیار قلندیغی ووصولنده سنك سعی وکوششك خبریله مسرور اوله جغی وسنك تربیه وتعلمکه رعایت برله اعتنا ایده جکی بیانی شقهٔ مودت تحریرینه بادی اولمشدر فی ١٥ مارت سنة ١٨٢٨ من تاریخ المیلاد

واما مصره رجوعم اثناسنده وقوعبولان امتحان آخیرده فرانسه نك مشاهیرندن برچوق کمسنه وازجمله روسیه نك تعلیمات وزیرینك حاضر اولدیغی مجلسده بنی امتحاندن غرضلری مدینهٔ پاریسده اقامتم اثناسنده اولان ترجمه لرده معرفت وکمالی تجربه وامتحان ایتمك ایدی چونکه امتحان مذکور ختام بولدی وقوعبولان کیفیتی فرانسزلر وقایع علومیه کتب ودرج ایتدیلر مضمونی شیخ رفاعی مجلسده ایکی دفتر اوقودی * بری فرانساده مدت اقامتمده لغت فرانساویه دن لغت عربیه یه اون ایکی ترجمه یی مشتملدر * اولکی تاریخ قدمادن مأخوذ اولمق اوزره بیوك اسکندرك تاریخندن برنبذه * ایکنجیسی

اصول معادله‌یه دائر بر کتاب * اوچنجیسی تاریخ هجرتك بیك ایکیوز قرق درت
سنه‌سی تاریخیله مورخ شذوذات علمیه وتدبیریه‌یی متضمن اهل مصر واهل
شامك استعماللرینه موافق روزنامه ترجمه‌سی * دردنجیسی ملل وامملك اخلاق
وعادتلرینی حاوی بر کتاب ترجمه‌سی * بشنجیسی مسیو دهنبلض معرفتیله تصحیح
اولنمش جغرافیهٔ طبیعیه ترجمه‌سی * التنجیسی جغرافیه‌یه دائر ملطبرون نام
کتابدن بر قطعه * یدنجیسی علم هندسه‌یه دائر کتابدن اوچ مقاله * سکزنجیسی
هیئت ارضه دائر بر نبذه * طقوزنجیسی عسکری ضابطلری رئیسلرینه متعلق
بر قطعه * اوننجیسی طائفهٔ افرنجك اعتبار ایتدکاری حقوق طبیعیه‌نك
اصولی * اون برنجیسی یونانیلرك عادت جاهلیه وصنایعلرینه دائر بر نبذه *
اون ایکنجیسی سیاسات صحته متعلق بر نبذه‌نك ترجمه‌لریدر * وایکنجی دفتر شیخ
رفاعه‌نك رحلت وسفارتنی مشتملدر * وبعده بولاقده طبع اولنان کتابلردن
برقاچ کتاب احضار ایتدیلر شیخ رفاعه دخی برقاچ موضعدن سرعتله ترجمه
ایدوب حاضر بالمجلس اولنلره فرانسزجه اوقودی وکذلك بولاقده طبع اولنان
مصر غزته‌لرندن آزچوق برقاچ محلدن ترجمه ایتدیروب حاضر بالمجلس اولنلرك
اصل اللرنده وترجمه‌سی شیخ مومی الیهك النده اوله‌رق عسکری علمنه
دائر اولان محللرندن بحث ایتدیلر آندن نصکره تکرار عربیدن فرانسزجه‌یه
سرعت ایله ترجمه ایتدیروب اصل ایله ترجمه‌یی بر برینه مقابله ایتدکلرنده
شیخ مومی الیه دخی اصلك معناسنی تغییر ایتمکسزین عباره‌نك حقنی ادا ایدرك
وجه اتم اوزره افاده ایدوب امتحان مذکوردن خلاص اولدی ولکن بعض لغت
عربیه اصطلاحی معنای مراده خلل ویرمکسزین برمجازك عوضنه آخری
وضع ایتمك ایجاب ایتمشیدی * مثلا اصلده علم عسکری معدن مشبعه تشبیه
اولنمشیدی عباره تغییر اولنوب کندودن اینجو استخراج اولنان بحر عظیمه
تشبیه قلنمدی ایدی وبعضا اصل ایله ترجمه بیننده مطابقت تام یوق وتارة
تکرار وار وبر جمله برقاچ جمله ایله یاخود کلمه جمله ایله ترجمه اولنمش دیه‌رك شیخ
مومی الیه اعتراض اولنمش ایسه‌ده ترجمه‌ده اختلاط اولمیوب اصلده مندرج

اولان معنا ترجمه‌ده دائما محفوظ اولدیغنه مبنی امتحان مذکورده اصول
ترجمه‌یه برقاتدخی مهارت تحصیل ایتمش شویله که برشیئك ترجمه‌سی مراد
اولندقده سجع وتقطیع ترك اولنه‌رق اقتضاسنه کوره معنای مقصوده مناسب
تغییر اختیار ایتمك اصول ترجمه‌دن ایدوکنه تیقن ایلمش وکذلك امتحان
مذکورده جغرافیهٔ طبیعیه‌یه متعلق اولان قاموسك مقدمه سندن بر نبذه
دخی شیخ مومی الیهه ترجمه ایتدیروب امتحان ایتمشلر انجق بو ترجمه‌سی آنفا
ذکر اولنان ترجمه‌لری درجه‌سنه واصل اولمدیغندن اصلك عباره‌سنی اطرافیله
ادا ایده‌مدك دیه‌رك تعییب ایلمشلر ایسه‌ده اصل معنایه مغایر برشئ بوله‌میوب
بلکه ترجمه‌یه دها مناسب کورمشلر بعده مومی الیهك تفوق وتقدمنی جزم
ایدوب دولتنك محتاج اولدیغی مهم کتابلرك ترجمه‌سیله وبلاد متمدنه‌ده تکثیر
ونشریله دولتی نافع اوله‌جغنه اتفاق ایتمشلر وکندی بلده‌سنه مناسب طاش
اوزرنده طبع اولنمش اشکال وتصویر ذکر اولنان کتابلرده موجود وحاضر
بولنمغله کندی الیله طاش اوزرینه طبع اولنان صورت وفرانسزجه کتابت
عینه‌لرینی اهل مجلسه تقدیم ایتمش ونقش کبی شیئه فرجه وکتابته قلم وتصویره
توی قلم ایله بدأ ایلمش وتصویراتنده حیوانات وعمارات وسائر خطوط ایله ترسیم
قلنمش شیلرك صورت واشکاللری وارایمش ولکن اوروپایه کبیر السن کتمش
اولدیغندن جمیع عیوبدن خالی اوله‌رق صحیح صورت تصویر ایده‌مامش ایسه‌ده
طاش اوزرینه بصمه‌نك اصولنه علما وعملا مهارت تامه پیدا ایتمش حتی
طاش بصمه‌سی اصولنه متعلق مختصرجه کتاب ترجمه ایدوب اهل مجلسك
منظورلری اولدقده ذکر اولنان صور واشکاللرك عینه‌سنی رسم ایدوب
وقت حاجتنده بالذات طبع وتمثیله وباشی باشلو مطبعخانه فتح وکشاد ایدوب
نظارته مقتدر اولدیغنه اتفاق ایتمشلر وبونك اوزرینه امتحان ختام بولوب
هرکس یرلو یرلرینه کتمشلر واشبو مرامی تحصیلدن نصکره مصره عودتی
تهنیه‌سنی حاوی مسیو چومار طرفندن بر قطعه مکتوب یازمشیدی ایسه‌ده
مکتوب مذکور ضایع اولدی واجازت وشهادتنامه‌یه دائر مسیو شوالیه‌نك

يازديغى مكتوبك ترجمه سى مألى
مسيو شيخ رفاعى اوچ بچق سنه بنم باغمده مكث ايتدى تعلم وطرز وطورنده تأديدن بشقه برشئ كورمدم وطبيعتنده حسن خلق وسائر افعالنده عفتدن غيرى برنسنه حس ايتمدم * اولكى سنه بندن لغت فرانساويه يى قسم جغرافيه يه قدر اوقيوب صكره كى سنه لرده جغرافيه وتاريخ وعلم حساب وسائر فنون تعلم ايتدى انجق تعلم رسمه لازم كلان استعداددن خالى اولديغنه مبنى مجرد امر ولى النعمى يه امتثالا فقط هفته ده بركره تعلم رسم ايله مشغول اولدى ولكن صرف نقدينه همت ايدرك غاية الغايه ترجمه يه جد وسعى ايتديكى شهريه تقديم اولنان جرناللرده خصوصا مسيو چوماره اعطا اولنان اولكى جرناللرده محرر ومندرجدر وشيخ مومى اليهك ترجمه ده دركار اولان شهرت ومهارتيه ذكر اولنان جرنالات كافيدر ومومى اليه مدت مديده كيجه لرده جد وسعى ايدرك تحصيله غيرت ايتديكنه مبنى صول كوزينه خلل عارض اولديغندن طبيبه محتاج اولدقده كيجه لرده كتب مطالعه سندن طبيبك نهى ومنع ايتديكى دخى جانسپاران چالشديغنه دليل وامادة در انجق مومى اليه تحصيل وتقدم تأخير اولور خوفيله طبيبك سوزينى اصغا ايتمدى وتعلمى سريع اولمق ايچون طرف ميريدن اخذ ايتديكى كتابلره وترتيب اولنان خواجه يه قناعت ايتميوب كندى ماهيه سندن كتابلر اشترا وبرسنه دن زياده بشقه خواجه اتخاذ ايدوب خواجه نك اجرتنى ماهيه سندن صرف ايتمشيدى ومدت مذكوره ده بندن درس اوقومديغى كونلرده اول خواجه دن درس اوقورايدى اشته مومى اليه وجه محرر اوزره سعى وكوشش اوزره اولديغنه شهادت ايتديكمدن بشقه عودتى اثناسنده واقع ونفس الامره موافق اولان فضل وكمالنى وانك هرحالنه وجميع احوالنه مطلع اولديغمدن كندوسندن مطلوب اولان علوم وفنونه ملكه وفروعنه ممارسه پيدا ايتمش اولديغنى حاوى اشبو شهادتنامه ترقيم ويد مومى اليهه اعطا وتسليم اولنمشدر مسيو شواليه تلميذ قديم من تلامذة مدرسة العلوم السماة بلوتقنيقا الضابط المهندس المكتوب فى وزارة الحرب

الوكيل من طرف مسيو چومار والافنديه النظار بالارشاد الى الشيخ مومى اليه فى ٢٨ فبريه من سنه ١٨٣١ من الميلاد

مقالهٔ خامسه

بلاد فرانسه ده واقع اولان فتنه ومصره رجوعمزدن مقدم سابقا مدينهٔ پاريسده صندالى نشين قرالى اولان قرالك عزلنى بيان ايدر

فتنهٔ مذكوره نك وقوعى آوانى فرانسزلر عندنده اطيب ازمان واشهر احيان عد اولنديغنه مبنى وبلكه عندلرنده ضبطه شايسته تاريخ اوله جغنه مبتنى اشبو مقاله نك ذكر وبيانى مناسب كورلمشدر

فصل اول فرانسزلر قرال مشار اليهك حكم وطاعتندن خروجلرى سببنك موقوف عليهى اولان مقدمه يى بيان ايدر

معلوم اوله كه طائفهٔ فرانسز رأيلرنده ايكى فرقه اولوب برفرقه سى قرال مشار اليه طرفنى * وديكرى سربستيت طرفنى التزام ايتمشلر ايدى * وقرال توابعى اولان كمسنه لر رعايا طرفندن دخل وتعرض اولنمسزين * زمام امور اولو الامر اولان ذاتك دست تصرفنه تسليم اولنمسنى التزام ايدوب سربستيت طرفنه ميل ايدنلر * قوانيندن بشقه برشيئه اعتبار اولنميوب فقط قرال على وفق القانون احكامك انفاذ واجراسيچون اولنمسنى اختيار ايتمشيدى * بوصورتده قرالك دست تصرفنده اجراى احكامدن بشقه برشئ اولميوب * كافهٔ امور قانونه مربوط اولمق ايجاب ايدر ايدى * چونكه طرفينك رأيلرى بربرينه مباين ومخالف قدر لاجرم اهالىٔ فرانسه بيننده اتحاد واتفاق فالقدى وقرال طرفى اولان كمسنه لرك اكثرى كشيشلر وقرال توابعى اولوب سربستيتى طالب اولنلرك اكثرى علما وحكما وفلاسفه كروهى ورعايانك اغلبى ايدى * فرقهٔ اولى قراله اعانه * وفرقهٔ ثانيه قرال عليهنه اولهرق رعايايه اعانه ايدر ايدى وفرقهٔ ثانيه دن برچوق كمسنه دخى قراله احتياج يوقدر ديه رك حكم كاليا رعايايدنده اولمسنه راغب ومائل ايدى * چونكه رعايانك هم حاكم وهم محكوم عليه اولمسى طور عقلدن خارجدر * حكم ايچون اختيار وامتياز ايتدكلرى

کمسنه لری طرفلرندن وکیل ایتمکه محتاج اوله یلر * بو ایسه جمهوریت دیمک اولور * تکیم همامیه نك زماننده مصرك زمام تصرفی جمهور النده اولوب اقالیم صعیدیه امارتی * جمهورك دست تصرفنده اولدیغی کبی * بنابرین طائفهٔ فرانسز اوچ فرقه اولوب * بری بتون بتون حکم قرالك دست تصرفنده اولمسنی * ودیکری قوانین موجبنجه عمل ایتمك شرطیله قرالك النده قالمسنی * وفرقهٔ ثالثه جمهوریتی اختیار وترجیح ایتدی حتی میلادك بیك یدی یوز طقسان سنه سی فرانسزلر ایاقلنوب قرال اوزرینه غالب اولوب * زوجه سی قتل ایتدکدنصکره زمام احکاملرینی جمهورك دست تصرفنه اعطا برله بربون تسمیه قلنان قرال اقرباسنی مدینهٔ پاریسدن اخراج ایتمشلر * وانلری اعدالری مثللو تشهیر ایلمشلر تاریخ مذکورده وقوعبولان فتنه نك اثری بیك سکزیوز اون سنه سنه قدر ممتد اولوب * بعده بوناپارته ممالك فرانسه یه مالك اولوب ایپراطورلق اسمنی تحصیل ایتدکده * محاربه لری تکثیر ایدوب چوق ممالکتلر اخذ ایدرك مشار الیهك قوت وبطشندن اوروپا قراللرینه بیم وهراس مستولی اولوب ملت فرانسه یه یارغم ویاخود محبتلرینه مبنی مشار الیهی اخراج وبربون تعبیر اولنان قرال عشیرتلرینی ینه محللرینه ارجاع ایتمشلر ایدی * تاریخ مذکورده صندالی قرالیته جلوس ایدن اون سکزنجی لویز نامی احکامنه ترغیب وتأمین * وکندی دخی ملکده استقرار وتمکین ایچون بعد المشورت ناسك رضالرینه موافق اوله رق سیاسات بابنده ذکری سبقت ایدن شرطه یی یعنی قانونتامه یی ترتیب وتنظیم ایدوب کندینك ووفاتندنصکره وارث ممالك فرانسه اولان ذواتك موجبنجه عمل ایتملرینی وعد ومشروط ایتمش وقرال وبیر دیوانی رجالی * ورعیه وکلاسی دیوانتك رجالی اتفاق ایتمدکجه شرطهٔ مذکوره اوزرینه برشیٔ زائد واندن برنسنه نقصان اولمامق حکم قانون قدیم ایسه ده قرال مشار الیه شرطهٔ مزبوره یی اهل وعشیرتنك خلاف مرادلری اوزره تنظیم ایتدیکندن قرال عشیرتی بولنانلر ورعایایه تصرف مطلق ایله متصرف اولمغه محب ودعوالری اوزرینه متعصب اوله یلر ومتعصبلرك

ریاسی قرال مشار الیهك قرنداشی اولان اونیجی شارلی اخفا اولنان بعض شیئه مطلع اولدقده دوعقب ابطال ایلدی * واون سکزنجی لویز بیوردکده شارلك مومی الیه شرطهٔ مذکوره یی ابطال ایدوب تصرف مطلق بولنه کتمك مراد ایتدی ایسه ده ممکن اولمدیغندن سکوت ایتدی ایدی قرنداشنك فوتندنصکره تزویر بولنه صاپوب نیت فاسده سنی تبدیل ایتدیکنی * واولکی قصدده اولمدیغنی اظهار ایدرك طبع اولنمزدن مقدم نظر اولنقسزین هرکس رأینی یازوب غزته لره بصمغه ونشرینه رخصت ویردکده * ناس کلامنی تصدیق ایدوب مومی الیه وعدنده خلف ایتمز دیدیلر * بلکه کافهٔ رعایا مومی الیهك رأی وتدبیرندن وقوانین مسلکنه سلوك کندن شاد وخندان اوله یلر ایدی بعده فرانسزلرك شریعتلری مشابه سنده اولان قوانین مذکوره که مذکور اولنان شرطه دن عبارتدر * اکا مخالفت وابطال داعیه سنده اولدیغی مذهب وتدبیری معلوم اولان بولنیاق نام کمسنه یه قرال مشار الیهك وزارت ویرمسندن فرانسزلرك معلوملری اولمشیدی * مومی الیه امور واحکام قرالك رأی مستقلنه مفوض اولمسنه راغب ومائل وظلم وجور ایله مشهور اولوب حقیقتده تابعك جور وظلمی متبوعنه عائد اولندیغندن مشار الیه دخی بو تهمته نائل اولمشیدی * مومی الیهك والده سی قرال مشار الیه ایله زنا ایدوب اندن بروالد زنا حاصل اولوب فی الحقیقه قرال مشار الیه انك باباسیدر دیرلر ایدی * وحدیث شریفده وارد اولدیغی (من سل سیف الجور سل علیه سیف الغلبة ولازمه الهم

وقال الشاعر

من انصف الناس ولم ینتصف * بفضله منهم فذاك الامیر
ومن یرد انصافا فمثلما * انصف اضحی ماله من نظیر
ومن یرد انصافه وهو لا * ینصفهم فهو الدنی الحقیر

مومی الیه تاریخ مذکوردن مقدم ایکی دولت بیننده وقوعبولان مصالحك رؤیتیچون فرانسه دولتی طرفندن مرسل بلاد انکلیزده ایلچی اولوب انده

بولنان فرانسزلرا كامنتسب ايسه ده مذهب سربستيته مخالفتی فرانسه يه
رجوعی اثناسنده شيوع بولوب كلدكده وزارت منصبی ايله دخی كامياب
اولمغله قوانين مذكوره‌يی تغييرايده‌جكی ظننه دوشدكلرندن سربستيتی طالب
اولنلرك كافه‌سی وجميع رعايا مومی اليهه بغض ايدرلر ايدی وانك دخی فی الواقع
مقصود مهمی شرطهٔ مذكوره‌يی تغييرايتمك ايدی ايسه ده اولوقت سكوت
ايدوب وزارتدن برسنه مقداری صكره تغيير داعيه سنه دوشمشيدی
بالاده ذكر وبيان قلنديغی وجهله رعايا وكلاسی اولان ديوان عمالات
رجالی لاجل المشورت ديوان مذكوره اجتماع ايتدكلرنده وزير مومی اليهك
ومعيتنده بولنان التی وزيرلك عزلنی قراله عرض ايتديلرايسه ده اصلا وقطعا
التفات واصغا ايتمدی وديوان مذكور رجالندن اكثرينك رأيله عمل اولنمق
رجال مومی اليهك دأب ديرينه‌لرندن اولوب وزرای مومی اليهمك عزلی
مشورتنده بولنان درتيوز اوتوز نفسدن اوچيوزی عزللرينه ذاهب ويوز
اوتوزی ابقالرينه راغب ايكن مومی اليهم درونده اضمار ايتديكی شيلرك اجرا
وتنفيذنده قراله معين اولدقلرندن مشاراليه دخی خلاف قانون عدداقل
طرفنی اختيار ايدوب وزرای مومی اليهمك ابقالرينه مصر اولمشيدی بعده
قرالك امريله قوانين مذكوره ابطال اولنمق مراد اولندقده فرانسزلر اياقلنوب
قرال اوزرينه هجوم ومشار اليهی معزولا بلاد فرانسه‌دن طرد وتبعيد ايله
كسرشيشهٔ اندوه وغموم ايتديلريعنی فرانسزلر استدكاری كبی سربستيتی
تحصيل ايتديلر

فصل ثانی مدينهٔ پاريسده وقوعبولان تبدلات واوزرينه ترتب ايدن فتنه
وفسادی بيان ايدر

حقوق فرانساويه‌يه دائر اولان مادهٔ ثامنه‌ده بيان اولنديغی وجهله قوانينده
مندرج اولان احكامه مضر ومخالف اولمدقجه بلاد فرانسه‌ده بولنان
هرشخص رأينی اظهار ايدرلك يازوب بصمغه مرخص اولوب مضر ومخالف
اولديغی صورتده منع اولنديغی تفصيلا بيان قلنمشيدی ميلادك بيك سكزيوز

اوتوز سنه‌سی قرال بولنان ذات هركيم اولورايسه رأينی اظهار ايدرلك شروط
معينه اوزره يازوب طبع ايتمكدن منعی حاوی برقاچ دفعه اوامر اصدار ايتدی
خصوصا يوميه طبع ونشر اولنان غزته‌لرك ماأنه دولت طرفندن مأمور
اولان ذات مطلع اولمدقجه وطبع ونشره مناسب اولنلری ابقا ايدوب طبعنه
رخصت ويرمدكجه فرد واحد برنسنه طبع ايتمامك اوزره امر وتنبيه ايتمش
ايسه ده قرال مشاراليه بو ماده‌نك اجراسنه منفردا مقتدر اولميوب بلكه مجلس
بيرايله رعايا مجلسی رجالنك رأيلری منضم اوله‌رق برقانون جديد احداثنه محتاج
اولديغندن صادر اولان اوامر وتنبيهاتك تنفيذينه قادر اولميه‌جغنی ملاحظه
ايده‌ميوب غفلت وذهول ايتديكندن بشقه پاريسه كوندرلمك اوزره
رعايا مجلسی ايچون رجال انتخاب اولنمسنی ابطال ايلدی مجلس مذكور رجالی
اجتماع ايتمكسزين فتح وكشادی خلاف قانون ايكن قبل الاجتماع كشادينه
رخصت ويرمشيدی چونكه قرال مشاراليه بودرجه‌لرده قانونه مخالفت
ايدوب خلاف قانون اوامر اصدار ايتدی فرانسا رعاياسنك مقصد اقصی‌لری
اولان سربستيت طرفلوسنه عداوت ايله مشهور اولان برچوق كسنه‌لره
مناصب عسكريه اعطا ايلدی وفرانسزلر فتنه‌يه مستعد دكل ايكن
قرال مشاراليه بغتةً بومقوله خلاف قانون حركته جسارت ايتدكده
امور سياسته عارف اولنلرك اكثريسی مدينهٔ پاريسده محنت ومشقت عظيمه
حاصل اولوب بونك اوزرينه برفتنه ترتب ايتسه كركدر ديرلر ايدی

ارى بين الرماد وميض جمر * ويوشك ان يكون له ضرام
فان النار بالعيدان تذكو * وان الحرب اولها الكلام

اشته اوامر مذكوره غزته‌لرده ظهور ايتديكی كونك اخشامی كه لسان
افرنجده يوليه تعبير اولنان آيك يكرمی التنجی كونی ايدی فرانسزلر اياقلنوب
قرال عشيرتلرينك ساكن اولدقلری قوناغك جوارينه اجتماع ايتدكلرنده
هركسه حزن والم مستولی اولدی قرال مشاراليه شرطه‌يه راضی اولميوب
فرداسی سربستيت غزته‌لری ظهور ايتمديكندن قرالدن صدور ايدن اوامر

هر کسك معلومی اولدی زیرا امر مهم اولمدقجه غزته لرك ظهوری تأخیر
اولنمامق معتاد ایکن خلاف معتاد غزته لرك تأخیر اولنمسنه مبنی دفعة
هر قوملر کوکره یوب ورشه لر ومعملر وفابرقه لر ومدرسه لر قپاندقده قراله
عصیان وا کا اطاعتدن خروج امر بعض سربستیت غزته لری ظهور ایدوب
نفس پاریس وسائر محلره نشر اولندی فرانسزلر سربستیت ماده سنه حریص
اولدقلرندن عوام وخواص عندنده مقبول ومسلم اولان طرز بلیغ
منشیانه عباره لر ایله سربستیت غزته لرینك نشری سواد جمعیتلرینك
تکثیرینه بادی اولمشیدی چونکه بلیغ عباره نك بو مثللو ناسك مائل
اولدیغی شیلره ترغیبده کلی مدخلی اولدیغندن انبیادن صکره
برقوم اوزرینه وحی نازل اولورایسه بلغای کتاب اوزرینه نازل اولور
دینمشدر حاصلی قرال طرفلوسی ذکر اولنان غزته لرك ظهورینی اشتدکده
ناسك اجتماع ایتدکلری محلره واروب ناسی قرائتدن منع ایدوب مطبعخانه لری
محاصره ایدرك آلاتلرینك بعضیسنی قیروب مطبعه اهالیسندن اولوب
متهوم اولنلری حبس وقرالك ترتیبنه مغایر ظهور ایدن شیلری منع
ایتدکلرینه مبنی فرانسزلرك غضب وتعصبلری برقات دخی زیاده ومشتد اولمغله
ارباب غزته وفرانسز اولولری قرال طرفلوسنك بو تدبیرلرینی انکاری
حاوی متعدد کاغدلر یازوب تشهیر ایدرك پاریس زقاقلری دیوارلرینه وضع
وتعلیق ورعایایه سربستیت ایله امر ایدوب ناسك اجتماع ایده جکلری محلی
تعیین برله قرال عشیرتنك ساکن اولدیغی سرایك جوارینه اجتماع
ایتدیلر اواثناده ملل مختلفه دن برچوق کمسنه جمع اولمشیدی سرای مذکوره
جوارنده بولنان قرال عسکری اجتماع ایدن کمسنه لری تفریق ودفع ایتمکه
قصد ایتدکلرنده رعایا واهالی حاره لرده ومحله لرده صیحه ورفع صوت ایدرك
سائر ناسی جمعیتلرینه دعوت برله عسکر هر قوملرك اوزرینه هجوم ایدوب
فریقین بیننده وقوعبولان کیفیت محاربه ومقاتله یه مؤدی اولیجق رعایا
واهالی اولا احجار ایله وعسکری طائفه سی آلات حرب وسیف ایله

مقاتله ایدرك محاربه لری کیدرك کثرت وجانبیندن مقاتله وفرت بولدیغندن
اهالی دخی آلات حربه مبادرت ایدوب طرفیندن وقوعبولان غلغله های
هوی عیوقه ایرمشیدی کانه لسان مقاللرندن اصدق اولان لسان حاللری
ان بنی عمك فیهم رماح مقالیله کو یا ایدی چونکه مقاتله ده قتل وتلف
اولنانلرك اکثری اهالی ورعایادن اولوب تکرار غضبلری اشتداد بولمغین
عسکرك تهمتنی اظهار ایتمك وسائر ناسی قتال ومحاربه یه تحریض وترغیب
ایلمك ایچون مقتوللری عمر ناس اولان محلره نقل ایتدکلرندن عوام ناسی قرال
قتل ایله امر ایتدی زعمنه دشوردیلر مؤلف دیرکه اواثناده هر قنغی حاره
ومحله یه اوغرادم ایسه الله قرالك جمعیتنی پریشان ایتسون وشرطه یه زوال
ویرمسون دیوندا ایدرك سوق سلاحدن کیمی اسلحه اشترا وکیمی محل آخردن
غصب ایدوب اکثر عمله ومطبعه شغله سی قوللقلره وقشلالره هجوم واسلحه
وباروت کبی شیلر اخذ ایتدکدنصکره عسکری لاشه سیله زقاقلری سلخانه کبی
پرلحوم ایتدیلر بعده رغما للعساکر دکانلردن ومعمر ناس اولان محلردن مقدما قرال
طرفندن وضع اولنان نشان وعلامتلری کسر ورفع ایلدیلر معلوم اوله که
فرانسه قرالنك نشان وعلامتلری زنبق چیچکی صورتی ومسقو نشانی عقرب
صورتی واهل اسلامك آی صورتیدر آندنصکره محله لرك قندیللرینی
قیروب وشهرك بلاطلرینی چقاروب یوللره وزقاق باشلرینه اولدرجه یغدیلر که
زقاقلردن آت ایله کچمك متعسر بلکه متعذر اولدی نهایت قرالك باروت
وجبه خانه لرینی نهب وغارات ایتدکلری قرالك معلومی اولیجق کندوسی خارج
شهرده بولنمق حسبیله شهری محاصره ایله امر ایدوب سربستیته خیانت ایله
مشهور وفرانسزلرك عدوی اکبری اولان برکمسنه یی محاصره یه مأمور
اولان عسکر اوزرینه باشبوغ ایلدی وخلاف قانون قرال مشار الیهك
بو مقوله مقاتله ومحاصره ایله امر ایتمسی رأیی فاسد اولدیغنه اماره اولمشیکن
بو بابده اهالی یه عفو ایله معامله ایدوب نوازش ایتمك وعسکر اوزرینه باشبوغ
ایلدیکی کمسنه فرانسزلره محب اولان برذات اولمق دکنه انفع واولی

وفرانسزلری قتلدن ایسه بینلرنده مصالحه یه صورت ویرمك احری ومناسب
ایکن اعدا منزله سنه تنزیل ایدوب قتل وهلاکیله امر ایتدی ایسه ده (بیت)

علیك بالحلم وبالحیاء * والرفق بالمذنب والاغضاء
ان لم تقل عثرة من یقال * یوشك ان تصیبك الجهال

اوائناده قرال مشار الیهك خلاف مرادی اوزره عکس قضیه ظهور ایتمکین
آتیده بیان اولنه جغی وجهله صندالی قرالیتدن خلع ونزع اولندی فرانسزلك
طالب اولدقلری سربستیت ماده سنده انلره مساعده ورأیلرینه مماشات ایتمش
اولیدی * بو مقوله ورطه هولناکه دوچار وسلسله محنت ومشقته کرفتار
اولمزایدی زیرا طائفه فرانسز سربستیته تعهد ایدوب مدت مدیده دنبرو
سربستیت اوزره الفت ومعتاد ایتمش برملت اولدقلرندن کانه سربستیت
عندلرنده صفات نفسانیه کبی اولمشدر بیت

وللناس عادات وقد الفوا بها * لها سنن یرعونها وفروض
فمن لم یعاشرهم علی العرف بینهم * فذاك ثقیل عندهم وبغیض

چونکه مدینه پاریسده قرال غاردیاسی اولدیغی کبی اهالینك دخی غاردیاسی
وار ایدی ایسه ده قرال مشار الیه اثنای نزاعده انلری عزل ایتمشیدی شهر
مذکورك یکرمی سکزنجی کونی پاریس شحنه‌نك محلی اولوب دار مدینه تسمیه
اولنان محلی اهالی عسکرلشیدندن تخلیص ایتدکلرنده اهالی یه معاونت ایتمك
اوزره رعایا غاردیاسی ظهور ایدوب لاجل المقاتله اسلحه یه طورانوب سائر
عساکری محلارندن اخراج وچوق محلاری احراق ایتدیلر واثناده محکمه لردن
حکام رفع اولوب رعایا طرفلرندن حکم حکومته مباشرت اولندی وقرال
مشار الیهك طرفلوسی قادر اولدقلری قدر فتنه مذکوره‌نك دفع وتسکیننه
وسعی صرف ایتدی ایسه ده برشیء مفید اولمیوب دفعنه قادر اوله مدیلر حاصلی
مقاتله مذکوره‌ده بولنان اون ایکی بیك غاردیا عسکری والتی بیك صف
عسکری وانلره معین قواصلر وطوبجیلر اولوب قواصان ایله طوبجیاندن بشقه
اون سکز بیك عسکر ایدی رعایاده سلاحلی بولنان کمسنه عسکردن اقل اولوب

سلاحسز

سلاحسز اولنلر اجبار ایله محاربه یاخود سلاحلی اولنلره اعانه ایدرلر ایدی
ذکر اولنان دار مدینه اخذ اولنوب عسکریدن طوپلر ضبط اولندقدنصکره
درون پاریسده بولنان عسکرك کافه سی منهزم اولوب لوفر دیمکله معروف محله
وقرال مشار الیهك سراینه کیدوب عسکر ایله اهالی بیننده اوراده دخی برمدت
محاربه اولمقده ایکن سربستیت علامتی اولوب مثلث اللون اولان باندره
کنیسه لره وکافه هیاکل بولنان محللره نشر اولنوب درون شهرده وخارجنده
بولنان کمسنه لردن سلاحلی آدملر اهالی ورعایایه امداد ایتدکلرینی ونسیم
نصرت رعایا واهالی طرفلرینه وزان اولدیغنی کوردکلرنده همشهریلری واقربالری
اوزرینه سلاح قالدیرمق برامر نابجا اولدیغنی درخاطر ایدن اکثر عسکر
جنکدن نکول واغلب رؤسا منصبلرندن استعفا ایدوب معزولیت صورتنی
کوستردیلر یوم مذکورك فرداسی صباح وقتی مدینه مذکوره‌نك اوچ ربعنی
ولوفر تسمیه اولنان محل ایله قرالك قصرینی ضبط واخذ ایتدکلرینی واوزرلرینه
سربستیت باندره سنی رکز ونصب ایلدکلرینی اهل پاریسی اطاعت وانقیاد
ایتدیرمکه مأمور اولان سرعسکر اشتدکده اول دخی رجوع ایدوب کافه
عسکر رعایانك باندره سی آلتنه کلدکلرندن اهالی بتون بتون پاریسه متصرف
اولدیلر وحکم برحاکم مستقلك رأینه تفویض واحاله اولنجیه قدر تنظیم
احوال بلاد ایچون بردیوان وبرحاکم موقت نصب ایتمك ایجاب ایتمکین
سربستیت دعواسنه مبنی فتنه اولی ده مقاتله ایدوب لغیته تسمیه اولان
سرعسکری اشبو فتنه اخیره ده حاکم وقت نصب ایتدیلر موسی الیه سربستیته
محب برکمسنه اولوب بولتیقه ده مذهب واحد وحالت واحده اوزره اوله رق
سربستیت دعواسنده پایدار اولمغله فرانسزلر عندنده ملوك مثللو تعظیم
وتوقیر اولنور ایدی انجق موسی الیه سائر رجال فرانسه نك مشاهیری کبی
علم وفندن برشی استخراجنه مقتدر صاحب قریحه اولمیوب خصوصا قوانین
عسکریه دن چوق بهره سی یوق ایدی ایسه ده فرانسزلر عندنده مقام ورتبه سی
عالی ایدی بو سوزدن غرض موسی الیهك معرفتنی قدح وذم دکلدر بلکه اوائناده

رياست بونك كبى ذاته منحصر اولمسنه دخل وتعرضدر وبلاد فرانسه كبى تمدن
واجتماعى بركمال اولان مملكتده مومى اليه كبى كسنه نك رياسته تصدرى
غريبدر يوخسه شرعا وطبعا هنر ومعرفت رياسته تصدرى موجب ايكن
مشاهده اولنديغى وجهله اكثر ممالكده رياست ومناصب كشينك
معرفت وهنرى مقدارنجه دكلدر ظنمه كوره بونك سببى حديث شريفك
مصداقيدركه كشينك زكاى رزقنه محسوبدر نتكيم شاعر ديمش

اذا ابصرت ذا فضل فقيرا * فلا تعجب لفقر فى يديه

فقد قال النبى مقال صدق * زكاء المرء محسوب عليه

فصل ثالث قرال مشار اليهك اثناى فتنه ده نوجهله تدبير ايتديكنى وآوانى
فوت اولدقدنصكره صلحه راضى اولديغنى وكندى بدلنه قراللغه اوغلنى نصب
ايلديكنى بيان ايدر

معلوم اوله كه قرال مشار اليه مدينهٔ پاريسه قريب سنكلو نام مدينه ده ايكن
بالاده ذكر اولنان اوامرى ابراز ايتمشيدى هنوز كندى اوراده اولوب مدينهٔ
پاريسه كلمكسزين پاريسده فتنه ظهوره باشلدقده اهالى اوامر مذكوره
نسخ اولنمسنه ووزرانك تغيير قلنمسنه دائر مشار اليهه عرض كوندرمشلر ايدى
راضى اولمديغندن رجا ونيازمند اولدقلرى خصوصى عرض وافاده ايچون
اهالى طرفلرندن متعدد وكلا كوندريلوب رعايا اوامر مذكوره نك
اقتضاسنه اصلا وقطعا راضى اولمدقلرينى وبونك اوزرينه برفتنهٔ عظيمه
ترتب ايده جكنى خبر ويرديلر ايسه ده دولتى زواله مشرف اولديغندن
رجالرينى قبول ايتميوب بروجهله اوامرك تغيير وتبديلى قابل اولميه جغيله
جواب ويرمشيدى برمدتدنصكره صلحه راضى اولمديغى تقديرجه ملك
النلدن زائل اوله جغنى تيقن ايتديكندن اهالى ايله بينلرين اصلاح ايچون ايلچى
كوندردكده اهالى دخى مشار اليه احوال امورنده متبصر اولميوب
عاقبت انديش اولمديغنى مرد وبيان ايدرك وامورك عاقبتنه امعان نظر
ايتميان كمسنه كندوسنى بو مقوله ورطهٔ هولناكه القا ايدر ديه رك صلحك

وقتى كچدى بوندنصكره صلحه مساغ يوقدر ديو قطعى جواب ويرديلر شهر
مذكورك اوتوزنجى كونى رعايا مجلسى رجالى بعد المشوره بردها مشورت
ايدوب ممالك فرانسه يه برقرال نصب اولنجيه قدر خارج پاريسده اولوب
قرال مشار اليهك اقرباسى اولان دوق درليان نام ذاتك قائممقام قرال اولمسنه
رأيلرى قرار كير اولمشيدى خلاصه سى مومى اليهه واصل اولدقده درعقب
پاريسه واصل وفرداسى دار المدينه نام محله نازل اولوب اهل مشورتك رأيلرينه
راضى اولديغنى اخبار ايلدى ورضاسنه سبب نه اولديغنى بيان حقنده طول
ودراز سوزلر سويلدى كلامنك خلاصه سى قوانينى تغيير سببيله مدينهٔ پاريسده
وقوعبولان فتنه يكا غايت الم ويروب حدشهٔ درون اولمشيدى چونكه بزى
اختيار ايتمش سز بز دخى مملكتى فتنه دن تخليص ايچون رأيكزه امتثال ايدوب
اراكزه كلدك صباوت سمنده كيديكم اوچ رنكله علامتى كيمم لازمدر وفيما بعد
شرطه نك مضمونى حقدر ديوب ختم كلام ايلدى يعنى شرطه نك مضمونى حق
اولديغندن حيله سز وخدعه سز مضمونته امتثال اولنوب موجبنجه عمل
اولنور ديمكدر واشبو كلام فرانسزلر عندنده ضرب مثل اولوب الفاظى
عندلرنده غايت مقبول ايمش كله لم ما نحن فيه قرال مشار اليه ممالك فرانسه يه
اوغلى قرال نصب اولنمق ايله ملكك زوالندن تخلص ممكن اولور ظن
ايدر ايدى بيت

يود ان ايام الحمى رجعت   وقل ان ردشئ بعد ما ذهبا

مشار اليهك دوقلق نام اوغلى بركون سنكلو نام مدينه ده برميدانه خروج
وعسكرى جمع ايدوب بابام بنى ممالك فرانسه يه قرال نصب ايتدى ديدكده
عسكر دخى هزل اوله رق مومى اليهك كلامنى قبول ايتديلر مذكور بواليه نك بكرمى
طقوزنجى كيجه سى قرال مشار اليه ديوانى ودائره سى طاقيله اورادن كتدى
اوغلى يالكز قالدقده عسكرك كافه سنى احضار ايدوب حاللرينى بيلمك ايچون
اوكنده برمقدار يوريدى كوردى كه عسكرك محاربه يه شوق ورضالرى يوقدر
سكوت ايلدى باباسى دخى برطرفه كتمكه عزم ايدوب سنكلودن خروج وبرقاچ

ساعت مروراینده کده سنکلوده کائن قرال مشارالیهك قصرینه اوچ
رنکلی سربستیت باندره‌سی منتشر اولدی قرال مشارالیه دخی اتباعیله
اغسطوسك اولنده رنبولیا نام مدینه‌یه واصل اولمشیدی دوق درلیانك
قرنداشی اوغلی و قرال مشارالیهك حفیدی اولان دوق دبردنام کسنه‌یی
قرال نصب اولنمسی وموما الیه رشده بالغ اولنجه دوق درلیانی وکیل
اولمسنی وبلاد فرانسه‌دن آمنا وسالما خروجلرینه متعهد اولمق اوزره اهالیدن
برجماعت طرفلرینه کوندرلمسنی حاوی مشارالیه ایله اوغلی بشقه بشقه کاغدلر
یازدقلرنده موما الیه دوق درلیان اول کاغدلری رعایا مجلسی رجالنه عرض
ایتدی انلر دخی حفیده موما الیهك قرالیتنه راضی اولمیوب فقط قرال
مشارالیهك بلاد فرانسه‌دن آمنا خروج ایتملریچون اکابر فرانسزدن برقاچ
وکلا کوندرمکه راضی اولدیلر بعده قرال مشارالیه بلاد فرانسه‌دن
خروجه راضی اولمدیغی خبری پاریسه منتشر اولمغله جبرا وقهرا اخراج
ایتمك اوزره اهالی طرفندن برمقدار عسکر کوندرلدیکی مشارالیهك مسموعی
اولیجق بلاد انکلیزه کیده جکنی اخبار ایلدی اواثناده مشارالیهك عموجه‌سی
اوغلی مدینهٔ پاریسده قائمقام مملکت اولوب کافهٔ امر ونهی آنکله مشورت
دیوانلرینك رأیلرینه مفوض اولدیغندن موما الیه اولا فرانسزلرك
سربستیتنه علامت اولان اوچ رنکلی باندره‌نك ابقاسنی حاوی برتقریر تقدیم
ایتدی بعده رعایا مجلسی ایله بیر مجلسی فتح وکشاد اولنمشیدی وهر
نوقت رعایا مجلسی کشاد اولورایسه قرال بولنان ذات برمنبر اوزرینه
چیقوب زیر حکمنده اولان ممالکده نوجهله تدبیر ایلیه جکنی وعقیبنده
هرشیٔ اجرا ایده جکنی حاوی فصیح کلام ایله برخطبه اوقومق رسم دیرینه‌لری
اولمق حسبیله قرال قائمقامی اولان موما الیه دوق درلیان منبر اوزرینه صعود
ایدوب کلام وجیز ایله خطبه‌یه شروع ایلدی خطبهٔ مذکوره‌نك مآلی قوانین
مملکت الغا وابطال اولنمق سببیله مدینهٔ پاریسده ظهوره کلان فتنه‌یه تحسر
ایتدیکنی حاوی ایدی خطبه‌دن فارغ اولدقده حفید موما الیهك قرال

نصب

نصب اولنمسنه دائر قرال مشارالیه ایله اوغلی طرفندن ورود ایدن کاغدلری
مجلسه تسلیم ایتدی وبلاد فرانسه‌ده هری اسمیله مسما درت قرال
کچمشیدی بنابرین قرال مشارالیه ایله اوغلی ذکر اولنان کاغدلرده حفید
موما الیه هری تسمیه ایتمشلر ایدی بعده قائمقام موما الیه مشورتدن خروج
ایتدی وهرکون تنظیم مصالح ایچون مجلس مذکور فتح وکشاد اولنور ایدی
(فصل رابع) اهل مجلسك رأیلری متفق اوله‌رق دوق درلیانك فرانسه‌یه قرال
نصب اولندیغی واواثناده فتنهٔ مذکوره اوزرینه ترتب ایدن شیلری بیان ایدر
معلوم اوله که فرانسزلرك مشورتده اولان رأی وتدبیرلری وموضع مشورتلری
مختلف اولدیغی بالاده مذکور بیان قلنمشیدی اهل مشورت اولوب قرال طرفی
اولان کسنه‌لر صاغ طرفده واهل سربستیت اولنلر صول طرفده وورزایه تابع
اولنلر وسطده اوله‌رق جلوس وقعود ایدرلر وکثرت اصواته اعتبارلری
اولمدیغندن آخره معارض اولمیه‌رق هرکس رأینی تقریر ایدرلر وظهوره کلان
فتنه ذکر اولنان حالتدن برینی تغییر ایتمدی بعد الفتنه اصحاب رأی ایکی
فرقه اولوب ٭ برفرقه‌سی قراللق اولمسنی رأی ٭ ودیکری جمهوریت طرفنی
ترجیح ایدر ایدی قرالیتی رأی ایدنلر دخی برقاچ فرقه اولوب ٭ برفرقه‌سی قرال
مشارالیهك حفیدی اولان دوق دبردك قرالیتنی ٭ وفرقهٔ دیکر باناپورته‌نك
اوغلینك قرالیتنی ٭ وبرفرقه دخی بربون تسمیه اولنان سلسلهٔ اولی منقرض
اولدقدنصکره فتنهٔ مذکوره‌ده قائمقام مملکت اولان وارث مملکت اوله جغندن
ایکنجی سلسله‌ده بولنان دوق درلیانك قرالیتنی ترجیح ورأی ایدرلر ایدی بعده
جمهوریت ممالك فرانسه‌یه مناسب اولمیه جغنی وحفید موما الیه قرال
اولدیغی صورتده فرانسزلر بربون اهلنك زیر حکمنده اولوب فرانسزلر
قاچدقلری ورطه‌یه دوچار اوله جقلرندن انك قرالیتنه هیچ مساغ اولمدیغی
واما باناپورته‌نك اوغلی کنشلرك تربیه‌سی اولوب سربستیته عداوت اوزره
اولدیغندن انك قرالیتنه دخی راضی اولمدقلرینی حاوی ودوق درلیانك قرالیتنی
محتوی مطبوع ورقه‌لر ظهور ایدوب محله وحاره‌لره ومرناس اولان محله‌لره

نشر اولوب اهل مشورتك بعد المشورت ذکر آتی موادلك اجراسنه رأیلری
قرار کیر اولمشیدی * ماده اولی کرچه قرالیت حسا و معنا بوش و فارغدر وحالا
اوزرنده جالس اولان قائمقامه لایقدر بنابرین مشار الیهك اوحیز ایله شاغل
اولمسی پك مناسبدر * ایکنجی ماده استعلایه دلالت ایدن عبارات فرانسه
رعایاسنك رتبه و درجه لرینه مخل و مضر اولدیغنه مبنی بو مقوله کلماتك قوانین
مملکت اولان شرطه دن حذف و الغاسی لازم اولمغله اقتضای حاله کوره
هرکس مساوی اولمق ایچون فیما بعد اویغونسز اولان بعض مواد
تبدیل و تغییر اولنمق الحالة هذه جمیع فرانسزلره قائمقام قرال بولنان دوق
درلیان لوی فلیپك قرال اولمسنی طلب و التماس ایتمك و قراللق مشار الیهك
فوتندنصکره اولاد ذکوردن بیولك اوغلنه موروث اولمق یعنی قرال
مشار الیه وفات ایدر ایسه یا کندوده قراللغه مانع بر عذر ظهور ایدر ایسه انك
بدلنه بیولك اوغلی اولدخی فوت اولور یاخود معذور اولور ایسه انکدخی بیولك
اوغلی قرال نصب اولنمق * وقس علی هذا و انلردخی بو وجه محرر قراللغی قبول
ایدوب اهل مشورتك عهد و میثاقلرینه و اعتبار ایده جکلری شروطه راضی
اولمق و من بعد فرانسز قراللری فرانسزلر قرالی لقبیله ملقب اولوب فرانسه
قرالی لقبیله ملقب اولمقدر اشبو ایکی تعبیر بیننده فرق فرانسزلر قرالنك
معناسی قرال فرانسزلرك بیوکیدر انجق فرانسزلر انی کندولره قرال نصب
ایتمش دیمك اولیور و اما فرانسه قرالنك معناسی ممالك و ارض فرانسه باقی
و دائم اولدقجه مشار الیه اواقلیمك قرالی اولوب رعایادن فرد واحد انکا معارض
و مخالف اوله مز دیمك اولیور ایمش طائفهٔ فرانسزلك بو لقب ایله قراللرینك تقلیب
اولنسنه خواهش و رغبتلری سلفده کچن قراللری فرانسه قرالی دیو تلقیب
اولنوب مشار الیهمدن بری برکسنه یه برشی یازمق مراد ایتدکده بن فلان
بفضل الله تعالی فرانسه و نوار قرالی طرفندن اشبو اوامر کوندریلوب
حاضر اولنلرك کافه سنه سلام اولنور و شمدی یه قدر امر ایتدلك وفیما
بعد نه امر ایده رز دیر ایمش فرانسه قرالی دیمك معناسی ظاهر انجق نوار قرالی

تعبیرلری مجرد قراله شرف ویرمك ایچوندر بونك سببی سلفده کچن فرانسه
قراللری نوار نام مملکته حکم ایدر ایدی صکره مملکت مزبوره فرانسه قرالندن
اسبانیه قرالنه انتقال ایدوب ممالك اسبانیایه مضاف اولمش ایسه ده لقب
باقی قالوب فرانسه قراللری نوار قرالی لقبیله دخی تلقیب اولنورلر ایدی واما
فرانسزلرك قرالی برشی یازدقده بن فلان که فرانسزلر قرالیم شمدی و کله جکده
حاضر اولنلره سلام ایدرم شمدی یه قدر امر ایتدك وفیما بعد نه امر ایدرز دیر
ایمش عبارتین بیننده فرق وار * اولکی تعبیرده ممالك فرانسه و ممالك نوارك
کافه سنه اللهك فضلیله قرال اولدیغی ایما * ایکنجی تعبیرده اللهك فضلیله
دیمیه رك فقط فرانسزلرك قرالی اولدیغی انها ایدر و اللهك فضلی عباره دن
حذف و ترکنك سببی فرانسزلردن خوف ایدوب انلری ارضا ایتمکدر زیرا
فرانسزلر دیرلر که ملتك اراده سیله و نصبیله مشار الیه قرال اولمشدر عندلرنده
اولکی تقدیره کوره اللهك فضلنك معناسی الله تعالی حضرتلری قرال اولان
ذاتك عشیرتنه بو خصوصیتی تخصیص ایتمشدر رعایانك آنده اصلا و قطعا
مدخلی یوقدر او ذات حسبی و نسبی واسطه سیله اورتبه یه نائل و واصل
اولمشدر تتکیم فرانسه قرالنك معناسی عندلرنده صاحب ارض و ارضك
سلطانی دیمکدن عبارتدر و قرالك رعایا کندوسنی قراللغه اختیار ایتملری
انکا قراللق جانب مولادن فضل و احسان اوله رق اعطا اولنمسنه منافی اولمیه
جغندن فرانسزلرك مرادلری فقط عبارتین بیننی فرقدر والا عبارتینك
مآللری برلشمك لازم کلور زیرا بره کوره عجم شاهی ایله ارض عجم شاهی
بیننده فرق یوقدر مشورت ختام بولدقده اهل مشورت مشار الیهه برقاچ
ذات کوندردیلر و رئیس رجال دخی اهل مشورتك رأیلرینه قرار کیر اولدی
ایسه مشار الیه حضورنده قراءت ایدوب اولدخی جوابنده سنك بکا اوقودیغك
خلاصهٔ مجلس مسموعم اولدی بنی قراللغه امتیاز و اختیار ایتدیککزدن قلبم
مضطرب اولدی و سزلك رأیکز بتمامه رعایانك لسان حاللری اولدیغی مجزومدر
و قوانینده مندرج اولان احکام مدت حیاتمده ممارست ایلدیکم

سیاساته موافق اولدیغنی بیلدم ولکن ظهوره کلان فتنه مدت عمرمده
منظورم اولدیغندن قراللغه اصلا طمع خام قالمیوب اهل وعیالمه محبتم
اولدیغنه مبنی منزوی اوله رق تعیشه نیت ایتمشیدم بنی قراللغه امتیاز
ایلدیککزدن متأثر اولدم ایسه ده وطنمه محبتم غالب اولوب اکا وارث اولمه
حاجت مس ایتدیکندن بنه لیاقتمی تیقن ایتدم دیه رك رعایا مجلسنده تاج
کیه جکی کونی تعیین ایتمشیدی یوم موعود مذکورده ترتیب اولان وقتده
قرال غاردیاسی وجلسه سی ایله الای ترتیب اولنمق سلفده کچن قراللرك عادتلری
ایسه ده قرال مشار الیه ذکر اولنان تکلفاتی ترك ایلدی فقط بر الای عظیم
ترتیب ایلدی هر خطوده قراللمز اولان دوق درلیانه الله عمرلر ویرسون دیو
ذکور واناث کافهٔ ناس طرفیندن القشلر ایدی مشار الیه مجلس مذکوره
داخل اولدقده کرسی یه قریب بر مصطبه یه صعود واهل مجلسه اوچ دفعه سلام
ویردکدنصکره کرسیٔ مذکور اوکنده بردکه اوزرینه قعود ایدوب بیوك
اوغلی صاغ طرفنده وکوچك اوغلی صول طرفنده وعسکری وزراسندن درت
مارشال اوکنده اولدقلری حالده بیر مجلسی رجالی ایله رعایا مجلسی رجالنه
جلوس ایله امر ایتدی بعده کندوسنك قراللغه امتیاز اولندیغنی حاوی مجلس
خلاصه سی حضورنده اوقونمق اوزره مجلس مذکور رئیسندن اخذ اولمسنی
امر ایلدی رئیس مومی الیه خلاصه یی اوقیوب قراتدن فارغ اولدقده قرال
مشار الیه فتح کلام ایدوب ای فرانسز اولولری ذکر اولنان مجلسك
خلاصه سنی تأمل ایله استماع ایتدم وعباره لرین موازنه ایدرك مألرینه دقت
وامعان نظر ایلدم من غیر استثنا خلاصه ده مندرج اولان کافهٔ شروطه وبکا
اعطا ایتدیککز فرانسزلر قراللغنه راضی اولدم اشته شروط مذکوره نك
اجراسنه تعهد ویمین ایتمکه حاضرم دیه رك باشی آچق قیام وصاغ النی رفع
ایدوب فرانسزجه عهد ومیثاقی ویمینی حاوی کلامه شروع ایلدی اوکلامك
ترجمه سی اشهد الله سبحانه وتعالی خلاصهٔ مذکورده مندرج اولدیغی
اوزره قوانین مملکتی متضمن اولان شروطی محافظه ایتمك وذکر اولنان

قوانیندن بشقه برشیٔ ایله حکم ایتماملك وقانون مذکور موجبنجه هر کسك
حقنی احقاق ایلمك وفرانسه رعایاسنك مصلحتی وفخر وشرفلری هر نه
ایجاب ایدر ایسه اکا کوره عمل ایتمك اوزره تعهد ویمین ایدرم دیوب قرال
کرسیسی اوزرینه قعود ایلدی بعده ای فرانسه اکابری الحالة هذه
بیوك یمین ایتدم وخلاف یمینم اوزره ترتب ایدن اموردن غافل دکلم شویله که
خلاف تعهدم بندن برشیٔ صادر اولور ایسه مقابله سنده هر نه مستحق
اولور ایسه م راضی یم وعهد ومیثاقی کندی حسن رضامله قبول ایتدم
ولکن بوندن اقدم فرانسز ملتنك بکا اعطا ایتدیکی قراللغی قبول ایتماملك
اوزره عزم وجزم ایتمشیکن بلاد فرانسه اهالیسنك سربستیتی زائل
اولوب وراحتلری منسلب وقوانین مملکت هتك اوله رق اهالی بیننده
فساد وفتنه وقوعبولدیغندن بنه قبوله مجبور اولدم وقوانین
مذکوره یی اصلاح ایتمك لازم کلمش ایسه ده چونکه قوانینك کبی
شیلری اصلاح ایتمك بیر مجلسی رجالی ایله رعایا مجلسی رجالنك واجبهٔ
ذمتلریدر انلردخی انك ایفاسنه تشبث ایدوب شرطهٔ قدیمه یی اصلاح
ایتدکلرنده فیمابعد ممالك فرانسه سکانی آسوده حال اولوب وسائر ممالکده
محترم اولورلر وصلح وصلاح اوروپاده دوام وثباتی ایجاب ایدر دیوب
کلامدن فارغ اولیجق لویرفلیب اولان قرالی الله حفظ ایتسون دیو رفع
صوت ایدرك حاضر بولنانلر آلقشلدیلر بعده قرال مشار الیه اهل مجلسه سلام
ویروب اهل مجلسه وکرك سائر ملاقی اولدیغی کمسنه لره مصافحه ایدرك اته
بنوب کتدی اثنای راهده راست کلدیکنه صاغدن وصولدن مصافحه ایدوب
اکثر ناس ایله معانقه ایدر ایدی وترتیب اولنان الای اهالیٔ بلده ایله غاردیای
اهالی تعبیر اولنان ملت غاردیاسندن مرکب ایدی کیجه اولدقده پاریس
زقاقلری وحاره لر ومحله لر قندیللر ایله دوناندی مشار الیهك صندالیٔ قرالیته
جلوسی تاریخ میلادك بیك سکزیوز اوتوز سنه سی شهر اغسطوسك یدنجی
کونی ایدی

فصل خامس اولکی قرالك عاقبت اموری تفکر ایتمیوب ظفریاب اولمیه جغی شیئه طمع ایتدیکندن زوال قرالیتنه سبب اولان اوامر قرالیه یی امضا ایدن وزرایه ترتیب ایلدکلری جزایی بیان ایدر

ان النفوس علی اختلاف طباعها * طمعت من الدنیا بما لم تظفر

معلوم اوله که بو مقوله فتنه سببیله مملکته عارض اولان خلل وخسارات برموجب قانون وزرادن تضمین اولنوب قرال اولان ذاته برشیء ترتب ایتمدیکندن فتنهٔ مذکوره دفع اولدقدنصکره لاجل المحاسبه فرانسزلر وزرای مومی الیهمی اهتمام تام اوزره تفتیشه دوشدیلر وهر قنغی محلده مومی الیهمدن برینه راست کاورلر ایسه طوتمق اوزره کافهٔ بلاد مأمورلرینه اوامر اصدار ایتدکلرنده اله کچوب طوتیلان درت وزیردن بری رئیس وزرا اولان بولیناق نام کسنه اولوب طوتلمسنك کیفیتی مومی الیهی بلاد فرانسه خارجنده بر یولك خانونه خدمتکار صورتنده کورمشلر وا اولدیغی بلدکلرندن اوراده مومی الیهی توقیف ایدوب توقیف ایدن کسنه لر رعایادن خوف ایتدکلرندن غفیرلره بکلدوب مومی الیه مشورت رجالندن اولوب شرطهٔ مذکوره ده مندرج اولان اوتوز اوچنجی ماده اقتضاسنه کوره بیر مجلسندن اذن وامر اولمقسزین مجلس مذکور رجالندن فرد واحد طوتلمیه جغی وحبس قلنمیه جغی حاوی مکتوب تحریر اولنوب مجلس مذکوره کوندرلدکده مجلس مزبور رجالی اجتماع ایدوب بعد المشوره مومی الیهك طوتیلوب اوزرینه احکام اجرا اولنمق ایچون حبس اولنمسنه قرار ویردکلرندن مدینهٔ پاریسه قریب ونسبنه نام بلده یه کتوروب قلعه سنده حبس ایتدیلر بعده اوچ وزیری دخی طوتوب مومی الیه ایله برابر حبس ایتدیلر انجق مدت حبسلرنده کندولره اصلا اذا وجفا اولنمدی مومی الیهم محل مذکورده محبوس ایکن بیر مجلسنده دعوالری کورلمك اوزره بر یولك محل بنا ایتدیلر ومحل مذکوردن مومی الیهمه اذیت اولندقده رعایا یاخود احبابی هجوم ایدوب تخلیص ایتمامك ایچون بنای مذکور قوی ومتین اولمق اوزره برچوق مبلغ

صرف ایلدیلر ختام بولدقده محل مذکوره کتوروب حبس ایتدکدنصکره مومی الیهمی هرکون کتورورلر ایدی بیولك دعوالری وسؤاللری فرانسزلرك تمدن واجتماعلرینه مضر اولان شیلردن ودولتلرینك عدالتندن بحث ایسه ده معلوم اولمق ایچون بعض دعوالرینك تفصیلا ذکر وبیانی مناسب کورلمشدر امدی وزرای مومی الیهمك بیر مجلسی رجالندن یتمش کسنه نك محب ویاورلری اولوب اکثر اهل مشورت اعدالری اولدقلرندن فرانسزلرك امتیاز ایتدکلری دوق دورلیان صندالی قرالینه جلوس ایتدکده ذکر اولنان یتمش رجالی عزل ایدوب هر بر بنی غرضنه موافق اسملر ایله تسمیه ایتدی انجق قوانینه تمسك وتطییب نفس فی الجمله ملتزم اولوب ظلمه عدم میل طبیعتلرنده مرکوز اولدیغندن وزرای مومی الیهم سهولتله نجات بولدیلر ومومی الیه بولیناق طوتلدقده دعواسنی کورلمك ایچون احکامه عارف برکسنه طرفندن توکیل قلنمق ایجاب ایتدیکندن اصلا کندو وسیله الفت ومحبتی اولمیان وزرا معزوللرندن مرتیناق نام کسنه یی وکیل ایتمسی ووکیل مومی الیهك انکله معارفهٔ قدیمه سی یوغیکن موکلنه ایراد ایتدکلری سؤال واعتراضاتی دفعده غایة الغایه بذل ماحصل ایدوب حمایه صددنده اولمسی بك استغراب اوله جق برکیفیتدر وباقی وزیرلر طرفلرندن دخی برر وکیل نصب اولنمشیدی برمدتدنصکره وزرای مومی الیهمك هر برینك دعواسی علی حده کورلمك مراد اولندقده غایت رفق وملایمت ایله سؤاله شروع ایدوب هرنقدر اسامی واوصاف ورتبه ومنصبلری معلوم ایسه ده اولا اسمك ووصف ورتبه ومنصبك ندر دیو سؤال ایتدیلر انلر دخی جواب ویردیلر بعده قرال سابقك اوامرینی امضا ایتدیککزی اقرار ایدرمیسکز دینلدکده بلی اقرار ایدرز دیدیلر یا نیچون امضا ایتدیکز دینلدکده قرال سابق امر ایتدی ایتدك دیدیلر وقرال سابق نیچون امر ایتدی واولان خصوص مذکوره عزم ونیتی وارمی ایدی یوخسه اوزمانمی عزم ایتدی دیو تکرار سؤال اولندقده قرال سابقه غایت تعظیم ایدرلك برقرال مشار الیه حضرتلرینك دیوانی اسرارینی اصلا

افشا ایتمزدیو جواب ویروب اسرار دیواندن برشی افشا ایتدیلر اهل مجلسدن
دخی فرد واحد انلری اقرار واخباره جبر ایلمدیلر چونکه سؤال وجواب تمام
اولدقده خلاصه سی یازلدی بعده وزرای مومی الیهمك وکیللری کلوب انلری
جنجه دن تبرئه ایتمك ایچون برقاچ کون مکث ایتمکده ایکن اهل مشورت
کافهٔ دعوایی بر برینه مقابله ایتدکلرنده مومی الیهم قوانین مملکته مخالف
ومغایر اوله رق قرال سابقدن صادر اولان اوامری امضا ایدوب قوانین
مذکوره نك حرمت وقدرنی هتك وحکمنه مخالفت ایلدکلرندن
شرف ورتبه لرندن تنزیل اولنه رق حبس دائم ایله حبس اولنملرینه حکم ایتدیلر
وبولیناق مومی الیهك اوزرینه خاصة موت حکمی ایله حکم ایلدیلر موت
حکمی دیدکلری بزه نسبتله برکسنه غربتده اولوب حیاتی مماتی معلوم اولمدیغنه
مبنی حاکم شرع اولان ذات اوکسنه نك عمری امثالنه قیاس ایله عادتا شو قدر
مدتدن زیاده اوله مزدیو اجتهاد ایدوب موتی ایله حکم ایتدیکی مسئله یه
مشابهدر واما فرانسز عندنده ا کا موت مدنی دخی اطلاق اولنور وعندلرنده
موت حکمی ایله میت اولان کسنه برچوق احکامده میت کبیدر شویله که
اوکسنه حیاتده ایکن جمیع ما ملکی ورثه سنك تحت تصرفنه کچروبر کسنه یه
اوکسنه وارث اوله مز واوزرینه حکم مذکور اجرا اولندقدنصکره تدارك
ایتدیکم اشیادن برشیئ وصیت ویاغیره اعطا ایتمکه مقتدر اوله مز وفوت
اولور ایسه جانب میری یه عائد اولور وغیرك دخی اکا هبه سی ووصیتی
صحیح اولمدیغندن بشقه کندوسنك ولی ووصی وشهادت شرعیه ایله شاهد
اولمسی دخی جائز اولمز ودعواسی اصلا مسموع اولمیوب برخاتون نکاح ایلمسی
دخی جائز اولمز بلکه اوزرینه ترتب ایدن احکامه نظرا ایله حکومتجه اولکی
نکاحی دخی فسخ اولور بو صورتده زوجه سی واوغللری حقیقتده فوت اولمش
کبی اوکسنه نك مالنه وانلر کندی نفسلرینه متصرف اولورلر اوکسنه حی
ایسه ده احکامده میت کبیدر وزرای مومی الیهم اعیان واکابر فرانسه دن
اولوب اولاد وعیاللری تربیهٔ حسنه اربابی اولدقلرینه مبنی قبل الحکم

نه حال اوزره ایسه بعد الحکم دخی او حال اوزره ابقا ایلدیلر چونکه بو مثللو
کسنه لرك اولادلری حسب ونسب ادعاسنده اولدقلرندن پدرلرینك بلا اذن
ماللرینه تصرفدن عار واستنکاف ایدرلر وزوجه لری زوجلرینك تحت حمایه لرنده
اولدقلرینی اعتقاد ایتدکلرندن زوجلرندن مفارقت ایتمیوب بعد الحکم
کندولردن تولد ایدن اولادی قرنداشلری پدرلری مالنه واملاکنه وارث
ایدرلر رعایا واهالی مومی الیه حقنده اولاد وعیالینك اشبو معامله سی
موت حکمی اوزرینه ترتب ایدن احکامك خلافیدر دیه رلك ابا قلنوب
انك البته ازاله واعدامی لازمدر دیو اصرار ایتدکلرنده اهل مجلس دخی
مومی الیهدن وقوعبولان جنحه یه نظرا قانون موجبجه سزلك ادعا
ایتدیککز جزا وعقوبت ترتب ایتمامشیکن بو مقوله تعصب ایدرلك انك ازاله
واعدامنه اصرار ایتمکز سربستیته مغایردر دیوب اهل مشورت زجرالهم
وعبرة لامثاله کندی رأیلریله مومی الیه حقنده برجزا ترتیب ایدوب
رعایا واهالی یی اسکات والزام ایلدیلر بعده برکیجه اهالی خلاصهٔ
مشورتنه مطلع اولمزدن مقدم مومی الیهم ایچون مقدما بنا وانشا اولنان
محلدن انی اخراج ایدوب وحبس اولنمق ایچون آنقاذ کرا ولنان ونسیته
قلعه سنه کوندردیلر اورادن دخی دیکر برقلعه یه کوندروب حبس ایتدیلر مؤلفك
محروسهٔ مصره عودتنه قدر آنده محبوس ایمش اشته فرانسه رعایاسی
مومی الیهك اعدامنه اوقدر اصرار ایتمشلر ایکن رجالی قتلدن خلاص
ایدوب حبس ایتملری حسن اخلاقلرینه دلالت ایدر

فصل سادس

بعد الفتنه فرانسزلرك وتنجی شرلی بولنان قرال معزولی مضربت واستهزالرینی
بیان ایدر

معلوم اوله که فتنهٔ مذکوره وقوعبولمزدن مقدمجه جزایر فرانسزلرك پنجهٔ
استیلالرینه کرفتار اولدیغی خبری بلاد فرانسه یه منعکس اولدقده فرانسزلر
هرنقدر سرور واظهار ایتمشلر ایسه ده خبر مذکوری کوکلو کوکلسز تلقی

بالقبول ایتمشلر ایدی خبر مذکور اوتاریخده رئیس وزرا اولان پولنیاقه واصل اولیجق شنلک اولنمق اوزره طوبلرک آتلمسنه امر ایتمشیدی بیت

وکم سرور طیه احزان * لاجل هذا خلق الزمان

مومی الیه مدت وزارتنده فرانسزلر جزایرکبی اولکه یه مالک ومتصرف اولدقلرینه عجب وغرور ایدرک مدینهٔ پاریس زقاقلرینی کشت وکذار ایدر ایدی چوق بچمدن فرانسزلر موی الیهک مالک اولدیغی املاکنه مالک اولدیلر شویله که اواثناده جزایر وقعه سی اونودیلوب فقط فرانسزلرک قرال سابق اوزرینه غالب اولوب نصرت بولدقلری حوادث درمیان قلنور ایدی وجزایر حاکمی اولان پاشا شروط موجبنجه مامملکنی اخذ ایدوب جزایردن خروج ایتدی قرال سابق بومثللو غلبه ایله مسرور وشادان ایکن وللزمان صروف تدول واحوال تحول مصداقنجه فرح وسروری کدره مبدل اولدیغندن کندودن ظهور ایدن حرکت نابرجایه نادم اوله رق مملکتدن خروج ایدوب کتدی چونکه مشار الیه جزایرک غارات اولنمسنی موجب امر اولمدیغنی بیلور ایکن مجرد هوای نفسنه اتباع ایتدی وهوای نفس غالب اولیجق رأیی ابطال ایدر وجزایرالندیغی مشار الیهک مسموعی اولوب تشکرا کنیسه یه کتدکده نصرت مذکوره یی تهنیه ایچون مطران کبیر مشار الیهک یانته کلوب جناب خیر الناصرین اولان مولایه حمد وثنالر اولسونکه ملت مسیحیه یی ملت اسلامیه اوزرینه غالب ومنتصر قیلدی الله ملتمزه زوال ویرمسون دیدی حالبوکه فرانسزلر ایله جزایرلولر بیننده اول امرده وقوعبولان منازعه ومجادله کیدرک محاربه یه مؤدی اولمسنک منشئی مجرد مشار الیهک کبر وغروری ایدی ومشاجره شجر اولسه شجردن بشقه برشیء مثمر اولمدیغی امثال حکمیه دندر فتنهٔ مذکوره ظهور ایتدکده فرانسزلر مطران مذکورک خانه سنی یقدیلر ودرونده موجود اشیاسنی تلف ایدوب کندوسنی قاچردیلر برمدت نام ونشانی نابود ایکن ظهور ایتدکده بتکرار فرانسزلر خانه سنه هجوم ایتدکلرنده مخذول ومدخول اولوب ینه اختفی ایتدی بیت

لاتعجبن

لاتعجبن رویدا انها دول * دنیا تنقل من قوم الی قوم

وقرال مشار الیه جزایردن حکمداری اولان پاشایی اخراج ایتدکدنصکره مشار الیهی استهزا ایچون انک وپاشای موی الیهک صورتلرینی یوللره تصویر ایدوب وقایع نوادره وتلمیحات غریبه ونکات ظریفه یازدیلر وپاشای موی الیهک صورتی التنه مشار الیهدن استفهام یوللو بنی عزل ایتدیکک کبی سنک نوبتک کلوب سنی دخی عزل ایتدیلرمی دیدی بیت

فقل للشامتین بنا رویدا * اما مکم المصائب والخطوب

وقال آخر

الدهر یفترس الرجال فلاتکن * ممن تطیشه المناصب والرتب

کم نعمة زالت بادنی زلة * ولکل شیء فی تقلبه سبب

وغزته لرده دخی پاشای موی الیه مشار الیهه یارهلک یوق ایسه قالق برازسنکله فلان اوپونی اوینیالم ناسدن سکا برمقدار بخشش طوپلیه یم دیدی وبو کلامدن غرضلری پاشای موی الیه جزایردن غنی چیقوب مشار الیه فقیر اوله رق چیقدیغنه ایما ایمش وقرال مشار الیه عواقب اموری تفکر وتبصر ایتمدیکنه اشارت ایچون اعما صورتنده بو اعما فقیره برمقدار صدقه ویرلکدیه رک سائل ناسدن شیء سؤال ایدرهیئتنده تصویر ایلدیلر ومشار الیه ایام قرالیتنده احیانا کنشش کسوه سی کیوب سرایندهاولان کنیسه ده ناسک کناهلرینی چقاردیغنی زعم ایتدکلرندن بردفعه دخی مشار الیه وزیری اولان پولنیاق ایله کنیسه دن خروج ایدر صورتنده تصویر ایتدیلر بوندن غرضلری موی الیهمانک امرادن اولمیوب بلکه کنششلردن اولوب ذکر اولنان عبادت باطله دن بشقه برشیده فلاح بولمدقلرینه اشارت ایمش فتنهٔ مذکوره دنصکره مشار الیه صغرسنده فسقه وعشقه مبتلا اولدی ویبولک مطران فسق وفجوره مائل ایدی ومشار الیهک حفیدی ولد زنا در حتی حفید موی الیهک ولد زنا اولدیغنی قرال جدید انکلیز جزائرنده کوردی دیو مطبوع غزته لر اخراج ایدوب یکی قرال اولان دوق درلیانک سرایی حوالیسنده برکیجه اوراق مذکوره یی بیع ایچون رفع صوت

ایدرك صحیحه ایدرلر ایدی وفرانسزلرك شفاها وتحریرا سربستیتلری اولدیغندن
فرد واحد انلری منعه قادر اوله مدی ومشار الیه دوق درلیان صندالی
قرالیته جلوس ایتدکدنصکره فرانسزلرك تعصب وتعندلری مزداد اولوب
برقاج فرقه اولدیلر برفرقه سی مشار الیه سربستیته وجه اتم اوزره رابطه
ویرمدیکی ایچون عزل اولنوب حکم بتون بتون جمهور النده قالمسنه اصرار وفرقهٔ
دیکر حکم سابق اجرا وقرال معزولك حفیدی قرال نصب اولنمسنه اجتسار
ایدوب وجه مذکور اوزره وقوعبولان فتنه لری مؤلفك محروسهٔ مصره
عودتنه قدر زائل اولمدیغندن اطراف واکنافه سرایت ایدوب ازجمله اقلیم
بلجیك فلمنك مضافاتندن ایکن سربستیتدن دولایی فلمنکدن ایرلدی وممالك له
روسیه نك زیر حکمنده ایکن اهالیسی سربستیت دعواسنه دوشوب روسیه
عسکری ایله بینلرنده خیلی محاربه ومقاتله وقوعبولدی اواثناده ایطالیه ده
ظهور ایدن فتنه دخی فرانسزلرك سربستیت دعوالرینك اثریدر

فصل سابع

قرال سابق عزل وبدلنه قرال جدید نصب اولندیغنی دول افرنج اشتدکلرنده
قرالیتنی قبول ایتدکلرینی بیان ایدر

خفی اولمیه که دول اوروپا بوناپارته یی فرانسه مملکتندن اخراج وشنت هلینه
جزیره سنه نفی ایتمك اوزره معاهده یه اتفاقلرندنصکره بلاد اجنبیه ده
قرال معزولك اقربا وعشیرتی بولنان کسنه لرك بلاد فرانسه یه رجعتلری
حقیقتده دول مشار الیهمك معرفتلریله اولمق حسبیله اکثر فرانسزلره رغم
انوف اولمشیدی فتنهٔ مذکوره وقوعبولدقده مشار الیهم عساکر کثیره ایله
بلاد فرانسه یه کلوب قرال معزولك اقرباسندن برکسنه قرال نصب ایدرلر
دیو خوف وخشیت اوزره ایدیلر اورلیان عشیرتندن مشار الیه دوق
درلیانی امتیاز وقراللق ایله سرفراز ایدوب غائلهٔ مذکوره یی دفع ایتدیلر
واما دول مشار الیهم قرال مشار الیهك قرالیتنی قبول ایدوب ایتمیه جکلری
فرانسزلرك معلوملری اولمدیغندن قبول ایتمیوب لاجل المحاربه بلاد فرانسه یه

عساکر کثیره ایله کلدکلری صورتده هرنه اولور ایسه اولسون دیه رك
محاربه یه عزم ولاجل المحاربه لوازمات محاربه یه وعسکر تجهیزینه مبادرت
واحتیاط ایلدیلر بوماده نك حقیقتنه اطلاع ایچون دول اوروپانك بلاد
فرانسه یه اولان نسبتلری ذکر وبیان اولنمق ایجاب ایلدی ایمدی اسپانیا قرالیله
بورتکیز قرالی قرال معزولك اقربا وعشیرتندن اولوب سلوك وسیاستده وطور
وعادتده معزول مشار الیهك مزاجنه موافق اولوب ظاهرا وباطنا انك طرفنه
میللری اولمغله اسپانیالی وبورتکیزلی طرفندن مشار الیهك اقربا وعشیرتنه
برضرر اصابت ایتمز ونابولی دولتی وروم وصارد ینیا قراللری کذلك معزول
مشار الیهه کافهٔ اطوارنده وامور سیاسیه ده موافق بولندقلرندن کافه سی باطنا
فتنهٔ مذکوره دن متأثر اولمشلر ایدی ونمسه وپروسیه وانکلیز دولتلری
وخصوصا روسیه دولتی فرانسه قراللری معزول مشار الیهك سلسله سندن
اولمق اوزره معاهده ایتدکلرندن بونلر دخی فی الجمله منفعل اولمشلر ایدی
واوروپاده اولان کوچك دولتلر دول کبیره یه تابع اولدقلرندن فرانسزلر ایله متفق
ودوست اولوب سربستیت صددنده اولان بعض کوچك اقالیم دولتلرندن
بشقه کمسنه بوغیدی انجق انکلیز دولتی فرانسزلرك احداث ایلدکلری فتنه یه
راضی ایدوکنی اشعار وقرال جدیدك قرالیتنی کافهٔ دولدن اول اعتراف واقرار
ایلدی وبر قرال ویا بر پادشاه جلوس ایتدکده ممالك معموره ده بولنان دولتلر
مشار الیهی اقرار واعتراف عادت دیرینه اولمق حسبیله فرانسزلر جدید
قرال نصب ایتدکلرینی دولت علیه یه عرض ایتدکلرنده اقرار واعترافنی
اوروپا دولتلرینك اقرارلرینه تعلیق بیوردقلرینی درعلیه ده مقیم اولان فرانسز
ایلچیسنه اخبار ایتمشدر انجق دولت علیه نك دول اوروپا اشغاللرینه دخل
وتعرضی اقل قلیلدر وروسیه دولتی قرال جدیدك قرالیتنی اعترافده
مدت مدیده توقف ایدوب بعده بلاد فرانسه ده راجحیت ومرجوحیت اولمامق
وسیاستلرندن برشیء تغییر اولنمامق وقبل الفتنه بلاد فرانسه نه حال اوزره
ایسه ینه اول حال اوزره باقی قالمق اوزره مشار الیهك قرالیتنی اعتراف ایلمشدر

وسائر دولتك اقرار واعترافلری دخی شروط مذكوره موجبنجه اولوب صلح وصلاحلری وقت معلومه ایله موقتدر بنا برین فرانسزلر صلح مذكور وقت ایله موقت اولوب شروط مذكوره یه معلقدر دیرلر مؤلف دیركه بلاد فرانسه دن خروجم اثناسنده كافهٔ اهالیسی فرانسزلر ایله نمسه بیننده یاخود روسیه لو ویا پروسیه لو ویاخود اسپانیالو بینلرنده محاربه ومقاتله وقوعنه ترقب وانتظار اوزره ایدیلر فیمابعد ظهور ایدرمی ایتمزمی مولی بیلور انجق فرانسز دولتی ایله انكلیز دولتی بیننده وقوعبولان عدم نفاق وكمال اتفاقك مثلی مسبوق دكل ایدی

مقالهٔ سادسه

مقدمه نك حاوی اولدیغی باب ثانیده سرد وبیان قلنان علوم وفنوندن بعض نبذه لری بیان ایدر

اولدخی برقاچ فصلی مشتملدر

فصل اول كافهٔ علوم وفنون من حیث هی جمیع تلامذه یه تفریق وتوزیع اولنه رق اصول افرنج اوزره تقسیم اولنور

معلوم اوله كه طائفهٔ افرنج معارف بشریه یی ایكی قسمه تقسیم ایدوب برینه علوم ودیكرینه فنون تسمیه ایدرلر وعلمی براهین ایله محقق ومثبت اولان ادراكاته وفنی قواعد مخصوصه ایله برشیٔ معرفتنه اطلاق ایلرلر بعده علومی دخی ریاضیه وغیر ریاضیه یه وغیر ریاضیه یی دخی طبیعیات ایله الهیاته تقسیم ایدوب علوم ریاضیه یی علم حساب وعلم هندسه وعلم جبر وعلم مقابله یه تقسیم ایدرلر وعلوم طبیعیه یی علم طبیعت وتاریخ طبیعیات وعلم كیمیادن عبارتدر دیرلر وتاریخ طبیعیاتی علم خشایش وعلم معادن وعلم حیواناته اطلاق ایدوب اشبو ذكر اولنان فروع ثلاثه یه مراتب تولدات تسمیه ایلرلر وتولداتدن حیوانات ومعادن ونباتاتی مراد ایدرلر والهیاته ماوراء الطبیعیات یاخود مافوق الطبیعیات تسمیه ایلرلر واما فنونی عقلیه ایله عملیه یه تقسیم ایدرلر وفنون عقلیه علومه پك یقیندر مثلا علم فصاحت وبلاغت وعلم نحو وعلم منطق وعلم شعر وعلم رسم وعلم

وعلم

وعلم موسیقی یعنی بوذكر اولنان علوم طائفهٔ افرنج عندنده فنون عقلیه اقسامندندر كه قواعد علمیه یه محتاجدر واما فنون عملیه دیدكلری فقط صنایع وحرف جزئیه دن عبارتدر اشته افرنج حكماسی عندنده علوم وفنون اقسام مذكوره یه منحصردر واما علماء اسلام عندنده علوم ایله فنون شیٔ واحد اولوب برأسه علم مستقل اولمق ویا غیره آلت اولمق ایله فنون بری برندن ممتاز اولور وكافهٔ تلامذه دن مطلوب اولان علوم حساب وهندسه وجغرافیه وعلم تاریخ وعلم رسم اولوب بونلرك مجموعی لغت فرانساویه یی واكا متعلق اولان شیلری معرفتدنصكره اولدیغندن انلره متعلق اولان نبذه نك ذكر وبیانی مناسب كورلدی

فصل ثانی مطلقا لغاتك تقسیمنی وفرانسز لغتنه مخصوص اولان اصطلاحاتی بیان ایدر

معلوم اوله كه الفاظ ولغات معانینك قوالبی مثابه سنده اولوب مافی الضمیری سامعه افاده واندن استفاده ده وتفهیم وتفهمده ومخاطبات ومحاوراتده موقوف علیه اولمق حسبیله كافهٔ امم وملل عندنده طالب ومستفید اولان كمسنه لر ابتدا لغت ایله بدأ ایتمك ولغات والفاظی سائر علوم وفنونه موقوف علیه ووسیله قلمق وجوب استحسانی ایله واجب اولدیغی دركار ولغات من حیث هی معانی مخصوصه اوزرینه دلالت ایدن الفاظ مخصوصه اوله رق امم وملك اختلافیله مختلف تكلم وكتابتدن عبارت ایدوكی عیان وآشكاردر ولغت مطلق ایكی قسم اولوب بری لغت مستعمله ودیكری لغت مهجوره در ولغات مستعمله لغت عرب وفرس وترك وهند وفرانسز وایطالیه وانكلیز واسپانیا ونمسه ومسقو لغتلری كبی كه الحالة هذه اقالیم سبعه ده تكلم اولنان الفاظدن عبارتدر ولغات مهجوره قبطی ولاتین وقدیم یونانی لغاتلری كبی كه اهل وارباب مفقود ومنقرض اولوب كتابلردن بشقه برمحلده اثری اولمیان الفاظدن عبارتدر كتب متقدمینه اطلاع مراد ایدنلره لغات مهجوره نك نافع اولدیغی دركاردر اوروپا اهالیسی لغات مهجوره نك نفعنی بلدكلرندن تعلیم

وتعلم ایچون مخصوص مدرسه‌لر بولنور وکتابت وقراءت ضبطی ایچون هر لغاته
مخصوص قواعد وقانوندن لازمدر قواعد مذکوره ایطالیالیلر عندنده
اغرماتیق وفرانسزلر عندنده اغرمیر تسمیه اولنور معنالری ترکیب کلام یعنی
لغات مخصوصه‌یی نحو اوزره ضبط یاخود لغات مطلقه‌یی دیمك مراد
اولنسه دخی جائز اولور بو مقامده مؤلفك نحودن مرادی استعمالی مقصود
اولان لغاتك اصطلاحی اوزره کتابت ایله کلامك صحتی انکله معلوم اولان
بر فندر وکلامدن مراد مخاطبه صحیح سکوت افاده ایدن معنادر اولدخی اسم
ایله فعلدن یاخود اسمیندن مرکب اولور واما کلمه‌نك اقسامی اهل عربیه
عندنده اوچ اولوب اسم فعل حرفدر اسم دخی اعلام وسائر اسما کبی اسم
ظاهر یاخود هو وانك امثالی ضمایر ویا هذا کبی مبهم اولور فعل دخی یا ماضی
اولور ضرب کبی ویا مضارع اولور یضرب کبی ویاخود امر اولور اضرب کبی
وحرف دخی اسم ایله فعلدن برینه مخصوص اولور من ایله قد کلمه‌لری کبی
یاخود اسم ایله فعل بیننده مشترك اولور هل وبل کبی وآتیده فرانسزلر ضمیری
واسم اشارتی یعنی مبهماتی اسم ظاهره قسیم ومقابل اعتبار ایتدکلرندن اشتباه
اولنمامق ایچون تقاسیم مذکوره بو مقامده بسط وتمهید اولندی چونکه فرانسزلر
کلمه‌یی اون قسمه تقسیم ایدوب هر قسم ایچون مستقل علامت بیان ایدرلر اقسام
مذکوره اسم وضمیر وحرف تعریف وصفات واسم فاعل ایله اسم مفعول بیننده
مشترك بارتیسیب لفظی وظرف یعنی عندلرنده ملازم فعل که ادوربه تعبیر
اولنانلردر وحروف جر وحروف ربط وحروف ندا وتعجب تسمیه اولنور واسمی
تعریفلرنده عاقل یاخود غیر عاقله دلالت ایدن کلمه‌دردیرلر مثلا زید وفرس وحجر
کبی وضمیری تعریفده اسم مقامنه قائم اولان کلمه‌دردیرلر وحرف تعریف اهل
عربیه عندنده اولدیغی کبی انلرك عندنده دخی حرف تعریفدر ولکن اوزرینه
داخل اولدیغی اسمانك اختلافیله مختلفدر مثلا مذکرده لامك ضمیله لُ ومؤنثده
فتحیله لَ ایکیسنك دخی جمعنده لس دیرلر ایسه ده سین تلفظ اولنماز ووصفك
تعریفنده اوصافدن بر وصفه دلالت ایدن شیئه دیرلر مثلا اهل عربیه‌نك نعت

وخبر وحال دیدکلری کلماته صفت فرانساویه صادق اولور واما اسم فاعل واسم
مفعول وظرف کذلك اهل عربیه عندنده اولدیغی کبیدر وانلرك حروف جر اطلاق
ایتدکلری اهل عربیه عندنده ظرف وحرف جر کبیدر مثلا بر کمسنه لغت
فرانسز اوزره قبل وبعد کلمه‌لری معناسنه اولان ظروف ایله جئت قبل زید
وبعده دیسه قبل وبعد کلمه‌لری فرانسزلر عندنده حروف جردندر وجاء زید اولا
ویاخود قبلا دیدیکی کلامده اولا وقبلا کلمه‌لری عندلرنده ظرف عد اولنور واما
حروف روابط جاء زید وعمرو ویاخود اوملُ ان اعیش زمنا طویلا کلاملرنده واقع
اولان واو عطف وان ناصبه واذن وحینئذ کلمه‌لری کبی کلمتین یا جملتین ارالرینه
توسط ایدن حروفه حروف رابطه تعبیر ایدرلر وحروف ندا وحروف تعجب وبونلرك
امثالی اربابنك معلومیدر ماشته طائفه افرنجك اصطلاحلرینه کوره تقسیم
مذکور لازمدر واما لغت عربیه‌ده کلمه اوچ قسمه منحصر اولوب حصر دخی
حصر عقلی اولمسنك منشائی کلمه‌نك معناسی مفهومیده مستقل وغیر مستقل
اولوب مفهومیده مستقل اولان دخی زمانه دلالت وعدم دلالت اعتباریله
تقسیم وحصر اولنمشیدر بو دخی خفی اولمیه که هر انسان ذهننده احضار ایلدیکی
معنای مقصودی یا کلام ایله افاده یاخود یازو ایله تأدیه ایدر کلامه عباره
ومنطوق دیرلر ویازی‌یه نقش ومسطره وقلم تعبیر ایدرلر وبعض کمسنه‌نك قلمی
عباره وکلامندن فصیح اولور وفصیح اولوب معنای مقصودی رکاکتسز افاده
ایدرك غرابت مقبوله انشا ایدر ایسه قلمی پك عالی اولور واما سامعه ثقلت
ویررك معنای مقصوده مخل ایسه رکیك عد اولنور وبای وجه کان کلام وکرك
یازی معنای مقصوده یا مساوی ویاخود معنای مقصوددن اکسك ویا زیاده
ایله اولور اولکینه مساوات ایکنجیسنه ایجاز اوچنجیسنه اطناب دیرلر وکتابت
ایله معنای مقصودی افاده یا نظم ایله اولور یاخود نثر ایله اولور پس قواعد نثر
کلامده وکتابتده اصل اولوب وزن وقافیه‌یه محتاج اولمیه رق علوم وتواریخ
ومعاملات ومراسلات ومخاطباتده استعمال اولنور واما لغت عربیه واسع
اولدیغندن کتب علومك چوغی منظومدر ولغت فرانسزده اصلا منظوم

اوله رق کتب علوم بولنمز ونظم انسان مقصودینی موزون ومقفی کلام ایله افاده وافصاح ایلمکدر بنابرین نظمده وزن وقافیه دن بشقه دقت عباره ونظمه داعی اولان قوت اسبابه محتاجدر

صوغ القریض علی اختلاف رجاله * مابین حصبا لا تعد وجوهر

واذا اردت بان تفوز بدره * نظما فخذه من صحاح الجوهری

ولبعضهم

یامن یقول الشعر غیر مهذب * ویسومنی التکلیف فی تهذیبه

لوکان کل الخلق فیك مساعدی * لعجزت عن تهذیب مانهزوبه

وقال بعضهم فی فقد الاسباب *

قالوا ترکت الشعر قلت ضرورة * باب الدواعی والبواعث مغلق

خلت الدیار فلا کریم یرتجی * منه النوال ولا ملیح یعشق

وقال آخر

الشعر لایخفی علیکم حاله * قد بار واسفاه بعد نفاق

وارحمتاه لبنی القریض فانهم * ماتوا وهم احیا من الاملاق

هرچند کیفیت مخصوصه اوزره مدون اولان فن عروض لغت عربه مخصوص اولوب استعمالی مشهور اولان اون بش بحره منحصر ایسه ده نظم شعر لغت عربه مخصوص دکلدر * بلکه هر لغت وجمیع لساننك قواعدی اوزره شعر نظم اولنمق ممکندر ولکن لغت فرانساویه ده اولان کلام منثورده اصلا وقطعا قافیه یوقدر ونظم اشعارده فقط معرفت فن نظم کافی دکلدر بلکه شاعر اولان کمسنه ارباب سلیقه وطبیعت ونظمی نفیس اولمدقچه شعری سامعه نفرت وضجرت ویردیکندن مقبول ومرغوب اولمز بو مدعایه شاهد اولمق ایچون بعض کوزل قصائدن خلاصه اوله رق بربنده شعارلك ایرادی اولنمسی مناسب کورلمشدر (حکایت) اولنورکه برکون بر اعرابی ثعلب نام بر شاعرك حضورینه کلوب ادب ومعرفتده کندیکی اعلم ناس ظن ایدرمیسن دیدیکده ناس اویله زعم ایدرلر دیدی اعرابی دخی عرب شعراسی عندنده آرق وسلیس

اولان بر بیت نظم ایله دیدی اولدخی شو ایکی بیتی انشاد ایلدی

ان العیون التی فی طرفها حور * قتلننا ثم لم یحیین قتلانا

یسلبن ذا اللب حتی لاحراك به * وهن اضعف خلق الله انسانا

دیدی مرقومك اشبو انشاد ایلدیکی ابیاتی اعرابی مرقوم طعن ایدوب تقبیح ایلدکده سن بوندن ایوسنی بیلور ایسك سویله دیدی اولدخی مسلم ابن ولیدك اشعارندن شو ایکی بیتی اوقودی بیت

نبارز ابطال الوغی فنبیدهم * ویقتلنا فی السلم لحظ الکواعب

ولیست سهام الحرب تفنی نفوسنا * ولکن سهام فوقت فی الحواجب

مرقوم ثعلب بسند ایدوب حضورنده بولنانلره ذکر اولنان ابیاتی حنجرلری اوزرینه یازمغه امر ایتدی ومسلم بن ولیدك اشعارینه نظیره اوله رق ابیات نظم ایتمك ممکن اولدیغندن ذکر آتی ابیات بومقامده بالمناسبه درج اولندی

خطرات النسیم تجرح خدیه * ولمس الحریر یدمی بنانه

وقول ابن سهل الاسرائیلی

انی له عن دمی المسفوك معتذر * اقول حملته فی سفکه تعبا

ومما یمکن نظمه فی سلك قول مسلم بن الولید قول بعضهم

نعد العذاری من دواهی زماننا * واقتلها احداقها والمحاجر

ونشکو الیها دائرات صروفه * واعظمها اطواقها والاساور

ویعجبنی قول امین افندی الزللی فی همزیته

زللی امین افندینك همزیه قافیه سنده کی قولی بنی تعجبده براقیردیمك

واقرن صبوحك بالغبوق ولاتدع * فرص السرور بغدوة ومساء

واعقد بنت الحان واجعل مهرها * عقلی واشهد سائر الندماء

واستجلها بکرا تقلد جیدها * بعقود دربل نجوم سماء

الی ان قال

واعدل عن العیدان وارشفها علی * رقص الغصون ونغمة الورقاء

الی ان قال

من كف ساق فى الماء ولحظه * وحديثه نوع من الصهباء
وبخده ورد حماه باسهم * عن قطعة باللحظ والايماء

وبو مقامه حجازى شهابك اشعارندن بعض بالمناسبه درج اولندى

لاو غصن راق للطرف ورق * وعليه حلل الطرف ورق
وشموس لم تغب عن ناظرى * والشعور الليل والخد الشفق
وعيون حرمت نومى وما * حملت لى غير دمعى والارق
ما احمرار الراح الاخجل * من رضاب سكرت منه الحدق
والذى قد حسبوه حببا * فوق خد الكاس قطرات العرق

ويعجبنى قول بعضهم وبعض شعرانك قولى بن تعجبه براقير

لولا شفاعة شعرها فى صبها * ما واصلت وازالت الاسقاما
لكن تنازل فى الشفاعة عندها * وغدا على اقدامها يترامى

وبعض شعرا سلك نظمه انتظم وبرركه

سل سيفا من لحظه ثم ارخى * وفرة وفرت عليه الحميله
ان شكى الخصر طولها غير بدع * انحيل يشكو الليالى الطويله

ومما يفوق قول الواوا الدمشقى او يساويه

قالت متى الظعن يا هذا فقلت لها * اما غدا ازعموا ولا فبعد غد
فامطرت لؤلؤا من نرجس وسقت * وردا وعضت على العناب بالبرد

وشعرادن بعضى ديمشكه

بنفسى بيضاء العوارض اقبلت * بوجه كان الشرق من حسنه غرب
وبين الازار الملتوى حقف رملة * وبين الوشاح الملتوى غصن رطب
وتحت لثام الخز انفاسها لظى * وفوق الرواء السكب ادمعها سكب
تبدت مع الاتراب تدعو على النوى * وان لم يكن فى الغانيات لها ترب
تسيل على الخد الاسيل دموعها * وصب دموع العين يروى به الصب
وقد وكلت احدى يديها بقلبها * مخافة ان يرفض من صدرها القلب
فلما اجزن الجسر قلنا وراءه * كسرب من الغزلان ليس له سرب

وعضت بدرا لثغر فضة معصم * يكاد يثنيه من الذهب القلب
وكادت تحط الرحل لولا عزيمتى * قسى جفون العين اسهمها الهدب

ومما يعد من الاشعار الرقيقة قول الشاعر

يصفر وجهى اذا تأمله * طرفى فيحمر خده خجلا
حتى كان الذى بوجنته * من دم جسمى اليه قد نقلا

وخليفة هارون رشيد حضرتلرينه نسبت اولنان اشبو ابيات مقامه مناسب اولديغندن تحرير اولندى

واذا نظرت الى محاسنها * فبكل موضع نظرة نبل
وتنال منك بحد مقلتها * مالا ينال بحده النصل
شغلتك وهى لكل ذى بصر * لاقى محاسن وجهها شغل
فلقلبها حلم يباعدها * عن ذى الهوى ولطرفها جهل
ولوجهها من وجهها قمر * ولعينها من عينها كحل

ومن ارق ما قيل ايضا قول الشاعر

لاموا على صب الدموع كانهم * لا يعرفون صبابتى وولوعى
فاجبتهم وعد الخيال بزورة * افلا ارش طريقه بدموعى

ومما يعجب فى الرثا قول ابى الطيب فى ابى شجاع فاتك

يا من يبدل كل يوم حلة * انى رضيت بحلة لا تنزع
مازلت تخلعها على من شاءها * حتى لبست اليوم ما لا يخلع
مازلت تدفع كل امر فادح * حتى اتى الامر الذى لا يدفع
فظللت تنظر لا رماحك شرع * بين الانام ولا سيوفك قطع
بابى الوحيد وجيشه متكاثر * يبكى ومن شر السلاح الادمع
واذا حصلت من السلاح على البكا * فحشاك رعت به وخدك تقرع

الى ان قال

من للمحافل والجحافل والسرى * فقدت بفقدك نيرا لا يطلع
ومن اتخذت على الضيوف خليفة * ضاعوا ومثلك لا يكاد يضيع

وقوله ايضا فى فاتك المذكور

لا فاتك اخر فى مصر نقصده * ولا له خلف فى النـاس كلهم
من لا تشابهه الاحياء فى شيم * اضحى تشابهه الاموات فى الرمم
عدمته وكانى سرت اطلبه * فما تزيد فى الدنيا على العدم

الى ان قال

الدهر يعجب من حملى نوائبه * وحمل جسمى على احداثه الحطم
وقت يضيع وعمر ليت مدته * فى غير امته من سالف الامم
اتى الزمان بنوه فى شبيبته * فسرهم و اتيناه على الهرم

وبالجملة والتفصيل فاحسن واظرف سائر ما قيل

سلوت عن الاحبة والمدام * وملت عن التهتك والهيام
وسلمت الامور الى النهى * وودعت الغواية بالسلام
وملت الى اكتساب ثواب ربى * وقد ما طال عزمى بالغرام
وما انا بعده معط عنان الهوى لكن ترى بيدى زمامى
ابعد الشيب وهو اخو سكون * يليق بان اميل الى اغرام
فشرب الراح نقص بعد هـذا * ولو من راحتى بدر التمام
فكم اجريت فى ميدان لهو * خيول هوى وكم ضربت خيامى
وكم قبلت وردا من خدود * وكم عانقت غصنا من قوام
سأوتى الكاس تعبيسا وصدا * وان جاءت تقابل بابتسام
عزمت على الرجوع عن المناهى * ومثلى من يدوم على اعتزام

فصل ثالث فن كتابتى بيان ايدر

فن كتابت حروف تهجى تسميه اولنان نقوش وشروط مخصوصه ايله مقصودى تعبير وافاده دن عبارتدر وحروف هجانك اكثرنده سائر لغات متحد ومتفق در ولغت حبشدن ما عداسنك مبدائى الفدر فاما لغت حبشده حرف الف اون اوچنجى حرفدر وصنعت كتابت سائر امم وملل عندنده كثير النفع اولوب روح معاملات واحضار ماضى وترتيب مستقبل وايلجى مقصود ونصف

مشاهداتدر * معلوم اوله كه عرب وعجم وعبرانى وسريانى طائفه لرى صاغدن صول طرفه وطائفهٔ افرنج بالعكس يازرلر وصينيلر يوقارودن اشاغى يازرلر بو صورتده قنغى وجهله يازلمسى طبعه موافق دينلور ايسه اسماء اعدادك كتابت وقراءت ترتيبلرينه نظرا عرب ايله طائفهٔ افرنجك يازيلرى طبعه موافقدر زيرا آحادكه اجزاى عشراتدر عشراتك جانب يميننده وعشرات دخى مئاتك ومئات دخى الوفك جانب يميننده اولوب آحاد اعداد سائرلرينه اصول اولديغنه مبنى كتابتده اصله مطابقت طبعه مطابقت اولديغندن عرب وعربه كتابتده موافقت ايدن كسنه لرك يازيلرى طبعه موافق اولديغى دركاردر واما طائفه افرنج صولدن صاغ جانبه يازلمسنك سببى هرچند اعدادك وضعى ونقشى صاغدن صول جانبه ايسه ده ولكن قراءتده صولدن صاغ جانبه اولديغندن سائر كتابتلرينى دخى اعدادك قراءتى اوزرينه بنا ايدوب بو نكته كتابتلرى طبعه موافق اولديغنه استدلال ايلديلر وطرفينك استشهادلرندن يوقارودن اشاغى جانبه يازمق طبعه كليا مغاير ومخالف اولديغى نمايان اولدى وبعض روايته كوره اهل عرب حضرت ايوب عليه السلامك عهد سعادتلرنده فن كتابته عارف اولديقلرى مروى ايسه ده حروف هجانك واضعى خالقميدر يوخسه مخلوقميدر ومخلوق اولديغى صورتده قنغى ملت وضع ايتديكنده اختلاف اولندى بعضه كوره سريانيلر وضع ايتديكى ودیكره كوره قدماى مصرلك احداث ايلديكى مرويدر واولكى روايته كوره حروف يونانى حروف سريانينك عينى اولمق حسبيله حروف سريانيلردن دخى يونانيلره انتقال ايتدى يونانيلر كتابتى تغيير ايدوب صولدن صاغه يازمغه تبديل ايتديلر بعده يونانيلردن دخى رومانيلره انتقال ايتمشدر وبا زينك كوزللكى صاحبينك فضل وكمالنه دلالت ايتمز وكتابتك حقنى عدم تأديه علامت جهلدر سيفمى افضل يوخسه قلممى افضل وانشاى كتابتمى افضل يوخسه علم حسابمى افضل شعرا اختلاف ايدوب بعض شعرا اشبو ابيات ايله سيفك افضليتنه اشارت ايلدى

السيف اصدق انباء من الكتب * فى حده الحد بين الجد واللعب

يبض الصفايح لاسود الصحايف فى * متونهن جلاء الشك والريب

كتابك اوائلنده سيوطى قلمك سيف اوزرينه افضليتنه اشارت ايدوب ديدى

الكتب عقل شوادلكلم * والخط خيط فرائد الحكم
بالخط نظم كل منتثر * منها وفضل كل منتظم
والسيف وهو بحيث تعرفه * فرض عليه عبادة القلم

ومنازعه نك تمامى ابن كرد بوسينك تاريخ دول نام كتابنده اولوب تكيم مرقوم كتابنده ملكك قوامى ايكى شيله دربرى سيف وديكرى قلم اولوب ثانى اول اوزرينه مقدم مدرديه رك مدعاسى اوزرينه برهان اقامه ايلدى واما انشا ايله علم حسابك يعنى انشانك ارفع وعلم حسابك انفع اولمسيله فرق ايلدى بنابرين سيف ايله قلم متلازمان اولوب سيف ارفع وقلم انفع اولمغله بينلرى فرق اولنه بيلور

فصل رابع معانى وبيان وبديعى مشتمل اولان علم بلاغتى بيان ايدر

علم بلاغت مقتضيات احواله عبارهيى تطبيق قواعدينى بيان ايدن برفندر وبو علمك غايتى يعنى اندن مقصود بلاغت وفصاحتى حاوى اولان كلام ايله انسانك عما فى الضميردن اخبار وافصاحه توسليدر وفن مذكور حيثيت مذكوره ايله لغت عربه مخصوص اولميوب بلكه كافهٔ لغاتده موجوددر بلى فن مذكور لغت عربده سائر لغاتدن اتم واكملدر خصوصا علم بديع لغت افرنجده ضعيف اولديغندن لغت عربه مخصوص كبيدر واما قرأن كريم بشرى معجز اوله رق نازل اولديغندن اسلوب بلاغتى لغت عربه مخصوص اولديغى بى ريب وكماندر وفن مذكور لغت افرنجده علم ديشوريق تعبير اولنور وبركلام برلغتده بليغ ايكن لغت اخراده غيربليغ وبلكه قبيح ومردود اولور وبعضا ايكى لغات ويا برقاج لغات بركلامك بلاغتنده متفق اولور مثلا برشجيع كسنه دن كنايه اولنمق قصد اولنسه زيد اسددر ديشوراشته بو كلام لغت عربده مقبول اولديغى كبى سائر لغاتده دخى مقبولدر واما بركسنه نك حسن جمالندن ياخود بناغنك حمرهتندن خبر ويرلمك مراد اولنوب هو شمس ياخود خدوده تتلظى دينسه

بوتشبيه

بوتشبيه وبو كلام لغت عربده مقبول وكوزلدر ولغت افرنجده اصلا مقبول دكلدر نتكم ديتى وانك امثالنده شاعر ديمشدر

خليلى ان قالت بثينة ماله * اتانا بلا وعد فقولا لها لها
مهما وهو مشغول بعظم الذى به * ومن بات طول الليل يرعى السها سها
بثينة تزرى بالغزالة فى الضحى * اذا برزت لم تبق يوما بها بها
لها مقلة نجلاء كحلاء خلقة * كان اباها الظبى او امها مها
دهتنى بود قاتلى وهو متلفى * وكم قتلت بالود من ودها دها
وماست باعطاف لطاف تهزها * فعاينت غصن البان من هزها زها
وقالت وقد سارعت فى السير دونها * وقاطعت طرقا دونها ومهامها
سلافة ريق عتقت ثم روقت * فمن لم يمت بالسكر من صفوها وها
وفى الشفة اللعساء دوا كل مدنف * فان كنت مشتاقا الى رشفها فها

اشبو ذكر اولنان ابياتده موجود تشبيهاتك اكثرى ايله طبيعت مألوف اولديغندن فرانسزلر عندنده مرغوب ومقبول دكلدر مثلا تازه بكر قز اچلمش كله تشبيه اولنوب بعده اچلمش كله تشبيه اولنسه فرانسزلر عندنده پك لطيف وبليغ اولور خلاصهٔ كلام مبناى بلاغت طائفهٔ مرقومه عندنده طبيعتك الفت وقبول ايتديكى شيلر وعلم بلاغتك بلاغته نسبتى علم عروضك شعره نسبتى كبيدر بو صورتده بلاغت علم بلاغت عندنده حسن اولميان كسنه عندنده بوانور نتكم علم بلاغت غيربليغ عندنده حسن ومقبول اولديغى كبى وبلاغتك نفعى شعرده وخطبه لرده وكتب ادب وتواريخده اولوب خصوصا قرأن كريمك اسرارينه وانسانى توجهله عاجز قلديغنه وقوف ايچون نفعى اكثردر چونكه صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى كاهن وساحرلر وقتنده بعث بيورلديغنه مبنى مولاى متعال حضرتلرى انلرى استعيذ بالله (لواجتمعت الانس والجن على ان يأتوا بمثل هذا القرأن لا يأتون بمثله ولو كان بعضهم لبعض ظهيرا) قول شريفلريله تأييد بيورديلر بوندن نمايان اولديكه قادر وقيومك كلاميدر سائرلرى انك مثلنى اتيانه قادر اوله مز ومخلوقك كلامنه مشابه

دكادر اوزرلرينه عذاب حق اولان ارباب شقاوتدن ماعداسى ايمان ايدوب اتباع ايدرلر وقرآن كريمك نزولى مقتضيات احوال اوزره اولوب لفظاً ومعناً مقتضاى احواله مطابقدر واشبو علوم ثلاثه نك توضيحى وقواعدلرى معرفتى مراد ايدن معانى وبيان وبديع كتابلرينه مراجعت ايلسون

فصل خامس علم منطق بياننده در

علم منطق مجهولاته ايصال حيثيتيله معلومات تصوريه وتصديقيه نك احوالندن باحث بر علمدر روايت مشهوره يه كوره فن مذكورك واضعى ارسطاطاليس وكتب فرانسزده فن مذكورك واضعى ذنون وخلاصه ايدن افلاطون وتكميل ايدن ارسطاطاليسدر ديو مذكوردر وفن مذكورك قلبه وعقله نسبتى نحوك لسانه وعروضك نظمه نسبتى كبيدر يعنى غايتى ترتيب امور معلومه ده عقل وفكرى تقويه ايدر وفن مذكورك مباديسى اولديغى كبى مقاصدى دخى واردر مبادى تصورات كليات خمسدر ومبادئ تصديقات قضايا واحكام قضايادر ومقاصد تصورات مباحث حدود ورسومدر ومقاصد تصديقات مباحث اقيسه در وتصور دخى حكمك غيرى اولان ادراكه اطلاق اولنور وتصديق حكمى ادراكه اطلاق قلنور كه بركسنه اوزرينه نفى واثبات ايله حكم ايتمكسزين انى تصور كبى واوزرينه علم ايله حكم اولندقده تصديق حصوله كلديكى كبى وتصور ايكى قسم اولوب برى بسيط وديكرى مركبدر تصور بسيط برشئ صفاتندن مجرد اوله رق ادراكدر وتصور مركب برشئ بعض صفاتيله ادراكدر مثلا انسانى متحرك اولديغى ملاحظه ايتمكسزين تصور ومتحرك اولديغى ملاحظه ايدرك تصور كبى خلاصهٔ كلام تصديقات مركبات تامه ده اولديغى كبى تصور مفردات ياخود مركبات ناقصه ده اولور فاما قضيه بر تصورى ديكره اثبات ياخود اندن نفى ايله حصوله كلان مركبدر وكندويه اثبات ياخود نفى اسناد اولنان تصوره موضوع وموضوعه اسناد قلنان تصوره محمول تسميه اولنور وموضوع ايله محموله اجزاى قضيه اطلاق قلنور وذكر اولنان ايكى جزئه منضم اولان جزؤ

ثالثه رابطه تسميه اولنور مثلا زيد فصيحدر ديديكمز موقعده زيد موضوع وفصيح محمولدر ودر رابطه در اما كلام عربده وبعض لغاتده رابطه بعضا مذكور وبعضا مقدر اولور مثلا زيد فصيح ديديكمز مثالده زيد هو فصيح ياخود يكون فصيحا ديمك تقديرنده در وقضيه يا كليه كه كافهٔ افرادى مستغرق ومحيط اولور كل انسان صنعة الله تعالى كبى ياخود جزئيه اولور بعض الحيوان انسان كبى ذكر اولنان قضيه لر مسوره در يعنى كندولردن علامت كليه وجزئيه اولان كل وبعض كلمه لرى برزودر ياشخصيه ياخود مهمله اولور زيد قائم والانسان كاتب كبى يا طبيعيه اولور الحيوان جنس كبى وقضيه تقسيم آخر ايله يا بسيط ياخود مركبدر قضيهٔ بسيطه موضوع ومحمولى متعدد اولميانلدر الفضيلة حميدة والرذيلة ذميمة كبى ومركب بونلرك خلافنه اولوب فقط موضوع يا فقط محمول ياخود ايكيسيده نى متعدد اولقدر الفضيلة والرذيلة ضدان ياخود الفضيلة محبوبة ومطلوبة الفضيلة والرذيلة ضدان لايجتمعان كبى وبرقاچ قضاياى بسيطه دن مركب اولان قضايانك كذبنده بعض اجزاسنك كذبى كافيدر واما تعريفاتكه مصحح قضايا ومقاصد تصوراتدر ياحد ايله تحديد ياخود رسم ايله ترسيمدر ويا تعريف لفظيدر اولكيسنه مثال الانسان حيوان ناطق كبى ايكنجى يه مثال الانسان حيوان كاتب كبى اوچنجى يه مثال الانسان هو الادمى كبى وبر لساندن لسان ديكره ترجمه اولنان الفاظى تعريف لفظيدن عدا ايتمك ممكندر مثلا طائفهٔ محمدن برى لفظهٔ جلالك معناسنى بلمديكى صورتده الله هو خدا لفظيله تعريف اولنور وحد ايله رسمدن هر برى يا تامدر وياخود ناقصدر حد تام جنس قريب ايله فصل قريبدن مركب اولور واما حد ناقص جنس بعيد ايله فصل قريبدن ياخود فقط بر ندن مركب اولور واما رسم تام جنس قريب ايله خاصه دن مركب اولوب بونلرك ماعداسندن مركب اولنلر رسم ناقصدر وبو مباحثك تفصيلنه اطلاع قصد ايدنلر كتب منطقه مراجعت ايتسونلر واما قياسكه علم منطقدن مطلب اعلا ومقصد اقصادر ايكى تصديقدن مركب اولوب هر نوقت اول ايكى تصديق

تسلیم اولنسه لذاته تصدیق اخری مستلزم اولور الله سبحانه وتعالی حکم عدل وکل من هو کذلك یقتص للمظلوم من الظالم فالله سبحانه وتعالی یقتص للمظلوم من الظالم کبی وذکر اولنان ایکی تصدیق که ایکی قضیه دن عبارتدر مقدمتین تسمیه اولنوب اولکیسنه صغری ایکنجیسنه کبری اطلاق اولنور وبونلرك مستلزم اولدیغی اوچنجی قضیه یه نتیجه تسمیه قلنور وقیاسك ماده وصورتی صحیح اولور ایسه کندوسی دخی صحیح اولور واما ماده ایله صورتی یاخود فقط بری فاسد اولور ایسه لاجرم کندوسی دخی فاسددر ومادهنك صحتی قیاسدن جزء اولان قضایانك صحتی دیمکدر وصورتك صحتی قیاسك انتاجی ضروری اولان شکل اوزرینه مرتب اولمسی دیمکدر راشته مادتا وصورتا صحیح اولان قیاسه حجت وبرهان تسمیه اولنور واما ماده وصورتی یاخود فقط ماده سی ویا فقط صورتی فاسد اولان قیاسه سفسطه ومغالطه اطلاق اولنور وسفسطه برهانه مشابه ایسه ده نتیجه یه عدم ملازمتی اولدیغندن صحیح دکلدر وفرانسز کتابلرنده قیاسك صحیح اولوب سفسطه دن ممتاز اولدیغی ایکی اصله مبنیدر اصلك بری مبنای صحت ودیکری مبنای فساددر مبنای صحت بوکه برشئ برشیئی مستلزم اولوب ایکنجی دخی دیکری مستلزم اولدقده بالضرور شئ اول اوچنجی شیئی مستلزم اولور ومبنای فساد برشئ برشیئی نفی ایدوب ایکنجی شئ دخی دیکری نفی ایتدکده شئ اول اوچنجی شیئی نفی ایتمك لازم اولور یاخود اوایکی شیئی بردن نفی ایدر مثلا غضبك مذمومیتی سؤال اولندقده مذمومدر دینلور ومذمومیتی اوزرینه استدلال اولنور موضوع قضیه اولان غضبك تعریفندن عیب ایدوکی فهم اولنوب غضب ایله عیبدن برصغری حاصل اولور وعیب ایله مذمومیت بیننده مناسبت اولمغله سهلة الحصول برکبری دخی بولندیغندن استلزام طریقیله برقیاس حاصل اولور مثلا غضب عیبی مستلزمدر وعیب دخی ذمی مستلزمدر غضب ذمی مستلزمدر که غضب مذمومدر دیمك اولور وهرقیاسکه اصل مذکوره تطبیق ممکن اولمیه اوقیاس سفسطه در مثلا ارسطو فیلسوفدر وبعض فیلسوف صالحدر

وارسطو صالحدر دیمك ایسه ده نتیجه اولان ارسطونك صالح اولمسی ایدی فاسددر چونکه قضایای مذکوره نتیجه یی مستلزم دکلدر زیرا ارسطو فلاسفه نك بری اولمقدن ارسطونك صالح اولمسی لازم کلمز وقیاس اعتبار آخرایله ایکی قسمدر بری حملی ودیکری شرطیدر بالاده ذکر اولنان اقیسه نك کافه سی حملی ایدی واما شرطی یه مثال هر نوقت کونش طوغرایسه یلدزلر غائب اولور کونش طوغدی یلدزلر غائب اولدی وبومباحثك دخی تفصیلی کتب منطقه ده در وطائفهٔ افرنج کلماتی فرانساویه قواعدینه تطبیقه اعراب نحوی تسمیه ایتدکاری کبی کلماته قواعد منطقه تطبیقه اعراب منطق تعبیر ایدرلر مثلا زیدی وفاضلی اعراب نحو ایله اعراب ایدن کسنه زید مبتدا وفاضل خبریدر دیر واعراب منطق ایله اعراب ایتدکده زید موضوع وفاضل محمولدر دیر * مثال مذکور قضیهٔ شخصیه ایسه ده احکام مذکوره سائر قضایاده دخی جاریدر

فصل سادس ارسطو یه منسوب اولان مقولات عشره یی بیان ایدر

معلوم اوله که ارسطو اشیای متعقله یی اون قسمه حصر برله مقولات عشره تسمیه ایدوب جواهری مقولهٔ اولایه وکافهٔ اعراضی مقولات تسعه یه درج ایلدی مقولهٔ اولی دخی ایکی یه منقسمدر * بری روحانی ودیکری جسمانیدر وایکنجیسی مقولهٔ کمدر اجزاسی متفرقه اولور ایسه کم منفصلدر مجتمع اولور ایسه کم متصلدر اولکیسنه مثال عدد کبی ایکنجی یه مثال متتابع اولان حرکت افلاك کبی یاخود قرار استقرار اوزره اولورکه جسم طبیعی یه عارض اولان طول وعرض وعمقدن عبارتدر یالکز طولدن خطوط تعقل وطول ایله عرضدن سطوح تصور اولنور واما طول وعرض وعمقدن جسم تعلیمی حاصل اولور * اوچنجیسی مقولهٔ کیف اولوب اول دخی درت قسمه منقسمدر * اولکیسی کیفیت استعدادیه که علوم وفضائل ورذائل وکتابت ورسم کبی شیلره قدرت * ایکنجیسی طبیعیه که نفسك وبدنك قوتی کبی وادراك واداره وقوت حفظ وحواسك قوتلری مثللو * اوچنجیسی کیفیات محسوسه که صلابت ورخاوت وکثافت

وبرودت وحرارت والوان واصوات وروايح ومذوقات كبى * دردنجيسى كم متصلك متناهى اولديغى صور واشكالكه تكعيبيت وكرويت وتربيع واستداره كبى * دردنجيسى مقولهٔ اضافتدر كه ايكى شئ بيننده اولوب اب ايله ابن وخادم ايله مخدوم وملك ايله رعيه ومتعلقلرينه نسبتله بولنان شيلردر مثلا قدرت واراده ومساوات ومباينت وعموم وخصوص واصغر واكبر كبى * بشنجيسى مقولهٔ فعلدر كرك فاعل ايله قائم اولسون وكرك غير اوزرينه واقع اولسون مشى وقيام وضرب وقتل كبى * التنجيسى مقولهٔ انفعالدر انكسار وانحراف كبى * يدنجيسى مقولهٔ ايندر كه برشيئك مكانده اولمسيله حاصل اولان برامردر * سكزنجيسى متى دريعنى زمانه تعلق ايدن سؤالك جوابيدر مثلا فلان شئ نوقت موجود ايدى ونه زمان اولدى ديو سؤاله جواب اولان بو زسنه اول ياخود دونكى كون كبى طقوزنجيسى مقولهٔ وضعدر جلوس ووقوف كبى اوكنده وارقه وصاغده وصولده اولمق مثللى * اوننجيسى مقولهٔ ملكدر انسان ايله اولان كسوه وزينت وسلاح كبى اشته اشبو مقولاتى ارسطو ذكر وبيان ايدوب امور خفيه دن عد ايتمش ايسه ده طائفهٔ افرنج مقولات مذكوره يه معرفت برچوق فائده يى مفيد اولمزبلكه بونده ايكى محذور اولوب اولكى بوكه مقولات مذكوره نك اقسام مذكوره يه انحصارينى انسان عقلى واستدلالى ظن ايدر مع هذا حصر اصطلاحى اولوب بعض كمسنه سائر اوزرينه تفوق ورياست اظهار ايتمك ايچون اقسام مذكوره يه حصر ايتمشدر * نتكيم بعض كمسنه لرك مقولات مذكوره يى يدى قسمه حصر ايتديكى كبى ديوب تقسيم آخر ايله تقسيم ممكن اولور ديدبلر ويدى قسمه تقسيم ايدنلر مجموعنه معقولات تسميه ايدوب مادهٔ اولى عقل ياخود جوهردراكدر * ايكنجيسى جسم ياخود امتداد ثلاثه صاحبى جوهردر * اوچنجيسى اجزاى هيولادن هر جزء صغيردر * دردنجيسى هيولانك اجزاسى بيننده اولان وضعدر * بشنجيسى صور اشيادر * التنجيسى حركه در * يدنجيسى سكوندر ديدبلر وايكنجى محذور بوكه مقولاتى تعلم ايدن كمسنه مجرد الفاظ وهميه ايله اكتفا ايدوب مقولاتى بيلدم ظن ايدر مع هذا نفس

الامرده الفاظ وهميه دن واضح معناسى محقق بيلديكى بو قدر ديدبلر

فصل سابع طائفهٔ افرنج عندنده ارتيما طيقى تعبير اولنان علم حسابى بيان ايدر

معلوم اوله كه طائفهٔ افرنج رياضياتى خالصه ايله مختلطه يه تقسيم ايتديلر ورياضيات خالصه ارتيماطيقى تعبير اولنان علم حساب غبارى وهوائى وعلم جبر ومقابله وعلم هندسه وبونلره مماثل علومدن عبارتدر ديوب رياضيات مختلطه علوم حيل وفن تحريك اثقال وبونلره مماثل اولان علومه اطلاق ايتديلر ورياضيات خالصه كمياتدن يعنى مقداردن زياده ونقصانى قابل اولان علومدن باحثدر ورياضيات مختلطه كنديه علوم طبيعيه دن وغيريدن اشياى خارجه داخل اولان فنوندن باحثدر وعلم حساب علوم رياضيه نك اهمى اولوب علم مذكورك واضعى صوريلر ايله قدماى اهل مصردر يعنى اعدادو حسابى اول جمع وعقودى ترتيبه نظم ايدنلر بو ايكى ملت اولديغى كتب تواريخدن معلوم ومستفاددر حتى فيثاغورس حكيم بلاد يوناندن مصر دار النصره عزيمت وعلم حسابى تعلم ايدوب بلادينه عودت ايلديكى منقولدر انجق سلف بيننده مشهور اولان علم حسابى اختراع ايدنلر صوريلر اولوب وحسابى پرمق حسابندن بولديلر بنا برين اعداده عقد اول عشرات وعقد ثانى عشرات عشراتكه مأتدن عبارتدر وعقد ثالث عشرات مأت يعنى الوفدر وقس على هذا واصابع اون اولوب عقد اوله كافى ايسه ده عقود سائره وافى اولمديغندن سائر عقودى تمييزده ومعدوداتى ضبطده كوچك طاش وقوم وفول كبى دانه وحبوباتك استعمالنه محتاج اولندى وابتدا قوايم ودفاتر كبى نسنه لرى اختراع واحداث ايدن كذلك صور اهاليسيدر والحالة هذه امريقه ده بعض خيمه نشين اولان كمسنه لر عندنده وامم سالفه نك قدماسى عندنده عشراتك مافوقندن تعبير ممكن دكلدر مثلا يوز ياخود يكرمى يدى دينه جك موضعده يدى وايكى اون واون كره اون ديرلر واهل مصر كبى عدد اقل ايله بدأ ايدرلر يعنى اولا آحاد صكره عشرات ودها صكره مأت ايله تعبير ايدرلر مثلا ترك كبى اون بش ديه جك خمسة عشر

دیرلروبواصولی فیثادون المائه اجرا ایدرلروالحاله هذه ملل وامم علم حسابده تبحروتفنن کسب ایدوب کماله واصل اولدیلروعلم حساب اعداده عارض اولان عملیه دن باحث برعلمدروا عدادایچون تعریفات چوق ایسه ده مشهور تعریفی حاشیتینک مجموعنک نصفی اولانه دیرلر مثلا ایکی عدددر وایکینک حاشیه سنک بری اوچ ودیکری بردر مجموعی درت اولوروتصفی ایکی اولوروکذلک دردک حاشیتینک بری بش ودیکری اوچدر مجموعی سکزدر ونصفی دردتدر وقس علی هذا اشته اعداد مذکوره یه درت عمل عارض اولورکه جمع وطرح وضرب وتقسیم اولوب بونلرک کیفیتلری علم حساب کتابلرندن معلوم اولور واما علم هندسه نک موضوعی کم متصلدر نتکیم موحی الیه علم هندسه یه دائر منظومه سنده اشبو ابیات ایله موضوع هندسه یه اشارت ایتمشدر

موضوعه قیاس الامتداد * فسره بالثلاثة الابعاد

الطول والعرض کذا والعمق * وشرح هذی غیرمستحق

واما جغرافیه دن برنبذه کتابک مقدمه سنده بسط اولنمش ایسه ده اقسامنه دائر سوز کذار ایتدیکمدن بومقامده دخی اقسامنک ذکروبیانی مناسب کورلمشدر * معلوم اوله که جغرافیه نک تقسیمنده کرهٔ ارض طائفهٔ افرنج عندنده معتبر اولمغله تارة کرهٔ ارضک شکلنه وحرکه وسکونته واجرام فلکیه یه اولان وضع ونسبتنه نظر واعتبار اولنوب جغرافیهٔ ریاضیه وعلم هیئت دنیا تسمیه اولنور وتارة ارضک مادهٔ ترابیه سی ومائیه سی وسطحنده واقع اولان خیال وتلالی اعتبار اولنوب جغرافیهٔ طبیعیه تعبیر اولنور وبعضا سطحنده بولنان انسانلردین وملتده اولان اختلافلرینه نظر واعتبار اولنوب جغرافیهٔ دینیه وتارة انسانک تدبیر وسیاست ورسوم وقوانین وریاستده اختلافلرینه نظر واعتبار اولنوب جغرافیهٔ سیاسیه وتدبیریه تسمیه اولنور ودین وسیاستده اختلاف ونزاعلری سببیله کچمشده وقوعبولان تقلبات وتغییراته نظر اولنوب جغرافیهٔ تاریخیه تعبیر قلنور اشته طائفهٔ افرنجک جغرافیه یی تقسیمده اعتبار ایتدکلری حیثیته کوره تقسیمی بودر

والا جغرافیه نک جهت آخری ایله اقسام کثیره سی واردر وبو مجملک تفصیلی مؤلفک تعریبات شافیه اسمیله مسمی اولان رساله سنده دها اواضح وعیان اولمغله تفصیل مراد اولنور ایسه رسالهٔ مذکوره یه مراجعت قلنه ولکن علم هیئتدن عبارت اولان جغرافیهٔ ریاضیه ده طائفهٔ افرنج بعض جدید کواکب استخراج ایتمش اولدقلرندن انلرک بسط وبیانی مناسب کورلمشدر معلوم اوله که طائفهٔ افرنج کواکبی درده تقسیم ایدوب اولکیسنه ثوابت وایکنجیسنه سیاره واوچنجیسنه سیارهٔ سیاره ودردنجیسنه ذوات الذنب دیدیلر وشمسی ثوابتدن وارضی سیاره دن وقمری سیارهٔ سیاره دن یعنی قمری سیرنده کواکب سیاره یه تابع عد ایتدیلر اشته بو مذهب عندلرنده مذهب قوبرنیق نمساوی تسمیه اولنور واما قدمانک فقدان آلاته مبنی کشفنه موفق اوله مدقلری برقاچ کواکب سیاره یی دخی متأخرین افرنج کشف وتحقیق ایتدیلر بنا برین متأخرین عندنده شمس ایله قمردن بشقه سیاره نک عددی اون بره بالغ اولدی واما شمس بونلره کوره ینه ثوابتدن ایسه ده قمر سیارهٔ سیاره دندر کواکب مذکوره نک شمسه قرب وبعدی اعتباریله اولکیسی عطارد وزهره وارض ومریخ ووسته یعنی مجرهٔ سیاره وبونون که عندلرنده زوجهٔ مشتری وبنت زحل تسمیه اولنور وسریس که سنبلهٔ سیاره تعبیر اولنور وپلاس که فلقک باباسی تعبیر قلنور ومشتری وزحل واورانوس که فلک اعلادن عبارتدر اشته اورانوسدن ماعدا اولان کواکب جدیدهٔ مذکوره نظرده پک صغیر اولدقلرندن نظارهٔ فلکیه دن بشقه شی ایله ترصید ممکن اولمدیغندن بونلره طائفهٔ افرنج سیارهٔ نظاریه تسمیه ایتدیلر ولکن طائفهٔ مرقومه نک ذکر اولنان کواکبدن بشقه سنی دخی کشف ایتمری مأمولدر واما جغرافیهٔ تاریخیه نک مطالعه وقراءتی هرکسه لازمهٔ ذمتدر خصوصا ارباب دول وخدمهٔ دیوانه پک الزمدر بنا برین بعض افرنج مؤلفلرینک فوائد تاریخیه دائر سرد ایتدکلری لطایفدن برنبذهٔ ایراد اولنمق مناسب کورلمشدر امدی فن مذکوره ملازمت ایدوب ازمنه واوقات ماضیه نک حوادثنی تجربه ایله

حالده وقوعیافته اولان احوالك تدبیرینی قصد ایدنلر ایچون علم تاریخ
بر مدرسهٔ عمومیه کبیدر شویله که عبرت النه جق موادی اشتمالی سببیله
مستقبلده وقوعبوله جق نسنه لری تفکره معین ومساعد اولمغله هرکیم
اولور ایسه انسانلك بر برینه مشابهه ومخالفتلری اوزرینه ترتب ایدن
آثار ردیه واخلاق رذیله فن مذکوردن واضح وآشکاردر وبو مثللو اشیایه
اطلاع ایدنلرك حلم وعدل کبی اخلاق حمیده تحصیلنه شوق ومحبتلری
مزداد اولوب کذلك فن مذکور واسطه سیله ملوك اثنای سلطنتلرنده مالك
اولدیغی مملکتلرده حسن تدبیر سببیله کندولرك شوکتی توجهله مزداد
اوله جغنی ورعایاسی انلك ظل عدلنده قنغی وجهله آسایش ورفاه بوله جغنی
بیلورو بالفرض امرا وحکامك غیری یه علم تاریخك نفعی یوق دینسه بیله امرا
وحکامه قراءتی واجب مشابه سنده اولدیغی درکاردر ولکن تاریخ ارباب
عقوله رموز وخفایاسنی فتح وکشاد ایدر خصوصا اوکسنه قراءتی اثناسنده
اعمال بر کار افکار ایدرلر رموزات ودقایقنه انتقال ایدر ایسه متعاقبا
تجدد ایدن ازمنه نك احوالی کندوسنه منکشف اولور واحوال مذکوره یه
جمیع ملل ودول دفعهٔ واحده ده مطلع وواقف اولور دیمك دکلدر بلکه
تدریج ایله اولور دیمکدر شویله که ازمنهٔ متقدمه ده نقدر ارباب سعادت
ونقدار اصحاب شقاوت کلوب کتمشدر ونقدر ممالك ومداین خراب ونقدار
خراب محللر عمار اولمشدر ونقدر دول وملوك ظهور ایدوب ونقداری انقراض
بولمشدر ونقدر شجیع وبهادر انسانلر کلوب مأوی ومکانلری تراب وقبور
اولوب چوق محللرده فقط قبرلردن بشقه انساندن بر اثر قالمشدر وحیات
دنیا زینتی بلك حقیر ودنی ایدوکی فن تاریخه امعان نظردن معلوم وزمانه مزده
وقوعبولان جمعیت سائر اعصار ووقتلره نسبتله بلك دنی وحقیر اولدیغی
مفهوم اولور بنابرین الحالة هذه موجود اولان ملوك ایله ازمنهٔ سالفه ده
بکن ملوك بیننده فرق عظیم اولوب عین عبرت ایله نظر اولنده قده کانه انلر
ازمنهٔ سالفه دائره سنك افقنده جبال عالیه کبی اولدقلری نمایان

اولور

اولور باقکه بزم محاربه لرمز وکرك علو وشرفه محبتمز موقت اولوب اسلافك
اطوارینه کلیا مخالف اولمغله امکنه دن بر مکانه وکرهٔ ارضدن بر قارش یره
قناعت ایدرز اول کسنه که غرائب تواریخه امعان نظر ایده دنائت همتدن
کندوسنی تجرید وتشمیر ساعد جد وشطارت ایدوب اوج بروج همته
عروج ایدر وکافهٔ خلق آمال وامنیه لری سفینه لرینی ریاح شدیده غرض
ایتمکسزین بحر محیطه مشابه کرهٔ ارضده اجرادن وآمال وامنیه لرینی
محافظه دن عاجز اولدیغنی وتصادم مرور ایام ایله منکسر ومحو اوله جغنی
کورر وفرصت فوت ایتمیوب اوقات واحیانتی محل لایقنه صرف ایدن ارباب
بصیرت واهل عبرته نمایان اولورکه اکثر ناسك مطلوب ومقصودی اولان
حطام دنیای فانیه ومدح باطل کبی شیء عندنده لاشیء مشابه سنده در
وبو عالمده موهبهٔ الهی اولان بر نعمت یوقدرکه تبدیل وتغییر اولمیه وبر ملك
یوقدرکه ملکی زوالی خوفندن امین اوله وبر دولت بولنمزکه درجهٔ رفعته
ارتفاعدن مأیوس اوله وهیکل واحدلك محرابی اوزرینه برچوق ادیان متباینه
متداول اولور وچوق ارباب فضائل بر جزوی سببله رذائلی مرتکب اولور
وقواعد فخر وغنادن بلك چوغنه فقر وحقارت تعقیب وترتب ایتمکده در
وکرهٔ ارضده تمدن وعمارت وخراب جولان ودوران ایلمکده اولدیغندن بر محل
معمور وآبادان ایکن ادنی بر سبب ایله خراب اولمقده در واز جمله آسیا
قطعه سنده اولان مداین که بر وقت اعمر واصلح مدن ایدی وکافهٔ امم وملل
اوزرینه حکم ایدن یا نینوا مدینه سی وبابل سحر واصطخر فارس وتدمر نره ده
قالدی بتون بتون خراب وبرابر تراب اولوب آثارندن اوله رق بعض احجار
مرتسمه دن بشقه بر نسنه وبعضیلرنده فقط اسمدن غیری بر شیء قالمدی حالبوکه
مدت عمارتلرنده اولان فخر قدیم وبهای جسیمه نکبات عجیبه یه وبلایای
غریبه یه بدل اولمشدر وحضرت سلیمان علیه الصلاة والسلامك وحوش
وطیور امثالی نسنه لره حکم وفرمانی نافذ ایکن انك دخی تاریخلرده اسمندن
بشقه بر شیء قالمدی خصوصا اشبو محروسهٔ مصر بر وقتله عمارمدن دنیا بلکه

ام دنیا اولوب رجالی ارباب حط رحال وخیولی ممالک سائره خیولنه فایق
ومیدان هیجاووغاده مسابق ایدی واهالیسی تحصیل علوم وهنرده اواقدر
جد وسعی ایدوب ممالک معمورهٔ مصر علم وحکمت ایله مالامال اولوب قدمای
مصر کافهٔ ملل وامم اوزرینه فایق وغالب اولمشلر ایکن اول عزیز ذوانتقام
اقالیم مصریه اوزرینه باران عذاب انتقام انزال بیوروب بغتةً کافهٔ اهل هنر
ومعارف منقرض اولدی والحالة هذه موجود اولان اهالی قدمای مصر
نسلندن اولمیوب بلاد آسیا وافریقه دن مجتمع اجناس مختلفه دن مرکب
برطائفه در وطرز وطورلرینک وصور واشکاللرینک اختلافی دخی مدعای
مذکوره برهاندر دیو خواجه اقوب تاریخ مصرک مقدمه سنده بسط
وتمهیدا تمشدر واشته محروسهٔ مصر بو درجه خراب اولمش ایکن خدیو اعظم
افندمزک آب مرحمت وکان همت داوریلریله بکیدن حیات بولوب زراعت
وحراثنده اولکیدن زیاده وبرقاج سنه یه قدر سائر فنون ومعارفده اولکی
حالنه اعاده بلکه دها زیاده قلنه جغنه اشتباه اولمدیغنی دخی خواجهٔ مومی
الیه مقدمه سنک آخرنده سرد وبیان ایلمشدر ومشار الیه افندمز حقنده
فرانسزجه برقصیده انشا ونظم العقود فی کسر العود اسمیله مسما ایتمش
ومؤلف دخی قصیدهٔ مذکوره یی ترجمه ایلمش ایدوکی مقالهٔ ثالثه دن فصل
ثانیده ذکری مرورایتمشیدی وعلم تاریخ واسع ایسه ده ولی النعم افندمز
حضرتلری علوم وفنونک تکثیر وتوفیرینه اولان همت خدیویلری عدد
حسابدن اکثر اولدیغنه مبنی لغت فرانساویه دن عربی وترکی اسانلرینه
نقل اولنه رق کثرت بولور خلفای بغداد زمانلرنده تجدد ایتدیکی کبی عهد
دولتلرنده کافهٔ علوم وفنونک تجدد ایلدیکی تاریخلره درج وتسطیر قلنور
ومؤلف علم تاریخ ایله جغرافیه یی فرانسز کتابلرندن ترجمه یه تعهد ایدر
خاتمهٔ مؤلفک باریسدن محروسهٔ مصره عودتیله بعض فوائد شتایی بیان ایدر
معلوم اوله که بومثللو معارف تحصیلیچون ولی النعمت افندمز حضرتلری کبی
مبالغ کثیره صرف ایتمش برملک سبقت ایتدیکی کافهٔ ملل وامم تاریخلرنده

اشیدلمش

اشیدلمش وکورلمش دکلدر وکیفیت مذکوره کافهٔ امورنده عاقبت بین
وهرنه شروع بیوردیلر ایسه مصیب وکامبین اولدقلرینه دلالت ایدر
برحالات حسنه واطوار مستحسنه اولدیغی عهد دولتلرنده اولان تواریخلره
ثبت سطور واولوجهله ذکر خیری ابدی الدهور دائم وباقی اوله جغی درکار
وهمت داوریلرندن قیصر وبلکه اسکندر اکبرک همتی قاصر اولدیغی ونابلیون
بونابارته وافریدریقوس مثللیلر کندوسنه امال وبناء علیه عدیل ومثل اولمیه جغی
آشکاردر مؤلف دیرکه اشبو رحلتنامه یی مطالعه ایدنلرک ذکر آتی افندیلرک
جانب اوروپایه ارسال اولنمالرندن نتیجه وغرض نه ایدوکن بیلمکه شوقلری
اوله جغندن مومی الیهمک احوالنه دائر برنبذه نک ذکری بومحله بالمناسبه درج
اولندی خفی اولمیه که مشار الیه افندمز ذکر اولنان افندیلری اوروپایه ارسال
وانداء علومی مومی الیهمه ارضاع ایدرک کمال معارفله رجال درجه سنه ایصال
ایچون ارسال بیوردقلرنده رضای میامن ارتضای داوریلرینی لاجل التحصیل
تشمیر ساعد جد واجتهاد برله کندولردن مطلوب بیوریلان علومی تحصیل
وامور ملکیه وسیاسات مدنیه ده اساطین افرنج رتبه لرینه واصل اولدیلر
ازجمله ارباب براعه ویراعه اولان عبدی بک امور ملکیه ده وسائرلری ادارهٔ
امور عسکریه ده وامور بحریه ده تمکن ایدوب وعلم طب وکیمیا وطبیعیاته عالم
وعلم زراعت وحراثتده ماهر وسائر علوم وفنونده وصنایعده اقرانته فایق
وبرأسه فابریقه فتح وکشادینه احری ولایق اولدیلر واطاله واطناب
کلام خوفی اولمیدی افندیلری ومستحق اولدقلری مراتب علیه لرینی
علی حده علی حده ذکر وبیان ایدرایدم ولکن مومی الیهمدن برقاج کسنه نک
فضل وکمالی کماله ایرمش اولدیغندن بیاندن سکوت ایتمکه تحمل ایده مم
طریق ایجاز اختیار اولنوب برنبذه فضائللرینی بیان ایده لم ازجمله مختار بک
افندی حضرتلری امور عسکریه یی اداره ده فرانسه اکابری درجه سنه
بالغ اولوب سائر علوم ومنطوق ومفهومده تمکن وملکه پیدا ایتمش اولمغله
امور تدبیریه ومعارف دیار افرنجیه ایله ممتاز اولدیغنده اشتباه یوقدر وحسن بک

افندی حضرتلری وسائر بحریه افندیلری فضل وکمال ایله بین الاقران ممتاز
اولدقلری باحجت وبرهان نمایان واستفان افندی جنابلرینک شهرتی مستغنی
عن البیاندر شویله که هر بری مطلوبلری اولان علوم وفنونده ملکه ومهارتلری
کون کبی آشکاردر واما ارتین بک وخلیل افندی واحمد افندی انواع معارفده
اولان فضل وکماللری فرد واحد انکار ایتمز خلاصهٔ کلام افندیان مومی
الیهمک کافه‌سی تحصیل مرام ومحروسهٔ مصره رجوع ایدوب نشر علوم
ایدرک احیای ممالک اسلام ایده جکلری بی ریب وکماندر اشبو سفرنده حصوله
کلان فائده‌یی اتمام ایچون محروسهٔ مصره رجوعنی بیان ایدوب
دیرکه بیک ایکیوز قرق التی سنه‌سی رمضانده مرسلیایه کلمک واندن برکمی‌یه
نزول برله اسکندریه‌یه عودت ایتمک اوزره مدینهٔ پاریسدن خروج وپاریسه
قریب برموضعده واقع فونتانبولو نام مدینه‌یه ولوج ایتدک مدینهٔ مزبورده
قرال قصری اولوب ناپولیون ممالک فرانسه‌یه متصرف ایکن قرال اولان
ذات قصر مذکورده ساکن اولدیغی ومیلادک بیک سکزیوز اون بشنجی
سنه‌سی ممالک فرانسه‌دن استعفا ایلدیکی مشهوردر انجق بربون عشیرتی بنه
ممالک فرانسه‌یه متصرف اولدقلرینه اشارت اولمق اوزره محل مذکورده
بونمه طاشدن بنا وانشا اولنمش جبل اهرام شکلنده برعمود اولوب بربون
عشیرتنک اسملری وتاریخ ولادتلری وسائر بونلره مماثل شیلر عمود مذکورده
محرر ایدی بلاد فرانسه‌ده وقوعبولان فتنهٔ اخیره‌ده فرانسزلر اوزرنده
محرر اولان اشیانک کافه‌سنی محو ایتدیلر اشته زمانه‌نک عادتی بوقلمون کبی
تلون ایدوب ایامک تمامندن اول برقومه غدر وآخر اوزرینه توجه واقبال
ایتمکدر

قتلت صنادید الرجال فلم ادع * عدوا ولم امهل علی جیشه خلقا
واخلیت دار الملک بعد ملوکهم * فشردتهم غربا وبددتهم شرقا
فلما بلغت النجم عزا ورفعة * وصارت رقاب القوم اجمع لی رقا
رمانی الردا سهما فاخمد جمرتی * فها انا ذا فی حفرتی عاطلا ملقی

وقدمای مصر وسائر سلفده کچنلره اقتداء نصاری وروغما ثیلی ترمیم ایتمک طائفهٔ
افرنجک عادتلرندندر وطائفهٔ افرنج مورخلری اهرام جیزه وبعض عمودلری
بنا ایدن ملوک اولدیغنده اتفاق وقتنی تاریخده مجدد دانشاقلمدیغنده اختلاف
ایتدیلر بعضیلرک زعمنه کوره اوچبیک سنه مقدم بنا اولندی وبانیسی ملوک
مصردن قوف نام ملک ایدی وبعضیلره کوره بنا ایدن ملکک اسمی خمیس
یاخود خیوبس ایدی ولکن ذکر اولنان اهرام جبللرینک احجاری بحیره
طرفندن اولمیوب بلکه صعید طرفنده بونمش بعده محلنه جلب اولنمش
طاشلردر واتمش اوچبیک عمله یکرمی اوچ سنه‌ده بناسنی تکمیل ایلمشدر
وبنیاسک روایتنه کوره برچوق مبالغ صرف اولنوب حتی عمله‌یه صرف
اولنان بصل وکراث کبی شیلره یکری ملیون مقداری غروش صرف اولنمشدر
ذکر اولنان اهراملر ملوک فراعنه‌دن برینه نسبت اولنورکه ملک مشار الیه
بیوک اهرامی کندی وباقیلری زوجه‌سی وقزی جثه لری دفن اولنمق ایچون
بنا ایتمش ایسه‌ده اعداد ایلدیکی بیوک اهرامه دفن اولنه مدیغندن شمدیه
قدر اچق قالمشدر واما باقی اهراملره مشار الیهک زوجه‌سیله قزی دفن
اولنوب محکم ومتین اوله رق سد اولنمشدر واما جیزه‌ده اولان بیوک اهراملر
حقنده

خلیلی ما تحت السما بنیة * یشابه بنیاها بناهرمی مصر
بناء یخاف الدهر منه وکلما * علی الارض یخشی دائما سطوة الدهر
وقال بعضهم فی الاهرام مضمنا عجز بیت فی معلقة طرفة
لقد بت بالاهرام حول احبة * بجفو نی ببرد یابس وتجلد
یقول بها صحبی لبرد جلیدها * وهجری لا تهلک اسی وتجلد
دینمشدر سیوطی منتهی العقول نام کتابنده دیرکه جیزه اهراملری پک عجیب
وغریب اولدیغنی علما تصریح وبیان ایدوب صعیدجنبنده اولان عمودلرک
غرائب وعجائبنی درک ایتمدکلرینه تعجب ایدرم وصعید طرفنده اولنلرپک لطیف
وغریب اولدقلرینه مبنی اوائلده طائفهٔ افرنج برینی رومه‌یه ودیکرینی خدیو

اعظم افندمزك همت عاليلريله پاريسه نقل ايتديلر مؤلف ديركه الحالة هذه اقاليم
مصر اوروپا اصولى اوزره تمدن واجتماع وتعلم اسبابنه شروع ايتمش اولمغله ذكر
اولنان آثارى انواع زينت وصناعت ايله محللرنده ترك وابقا اولنمسى اولى واحرادر
واما غيرلك بو مقوله اشيايى يورادن الوب محل آخره نقل ايدوب انكله كندو
ولايتنى تزيين ايتمك عقلا عندنده غيرلك زينتنى اختلاس نوعندن عد اولنديغى
مستغنى عن البيان ووارستهٔ برهاندر بنا برين بوناپارته مدتنده روسيه
وتمسه دن اخذ اولنان طوپلردن دوكه مدينهٔ پاريسه بر بيوك عمود وضع
اولنمشيدى روسيه لو ممالك فرانسه يه مستولى اولدقده عمود مذكورى ازاله يه
اولدرجه اهتمام واقدام ايتدى ايسه ده ظفر بوله مديغندن ترك ايتدى خلاصهٔ
كلام جيزه وصعيد اهراملرينك بنا وانشاسندن غرض خلقده كانلر كوروب
سلفده كچنلرك آثارلرى اولديغنى بيلمك در دو مرويد رقوستانبولو نام مدينه دن
قالقيلوب درت ساعت كالدكدنصكره پاريسدن يكرمى ساعت مسافه ده
واقع تيور نام مدينه مشاهده اولندى بعده نهر الواره ساحلنده واقع قرنه نام
مدينه يه واصل اولنوب مدينهٔ مزبوره ده بكلك كميلرك تيور چنسكاللرى
تشغيل اولنديغى كورلدى واندنصكره مولش نام مدينه يه كلندى بونده دخى
فرانسزلر ايله مصردن كيدن اولاد عربدن بر چوق كمسنه لر متوطن
اولمغله كوريشيلوب واندن دخى قيام برله مدينهٔ پاريسك جانب جنوبيسنده
طقسان يدى فرسخ مسافه ده واقع روانه نام مدينه يه واصل اولندى مدينهٔ
مزبوره ليون نام مدينه دن اون فرسخ مسافه بعيد اولوب اهاليسى طقوز بيك
نفوسدن عبارتدر ودرونده فابريقه لر ايچون وكرك امور زراعت ايچون
مشورت محللرى اولوب كتبخانه وهندسه وطبيعيات الاتى مخزنى ونهر لواره
اوزره بر ظريف قنطره وكوزل رصيف واردر ومدينهٔ ليون سائر محللرك مركز
تجارتى اولديغنه مبنى انواع امتعه وبضايع نقل اولنوب ارضنده مر مر
قطعه دخى بولنور ومدينهٔ مذكوره پاريسك جانب شماليسنده اوتوز فرسخ
مسافه ده واقع اولان روانك غيريسيدركه رواندن نهر سين مرور ايدر

ونورمنديا اقليمندندر بعده اورادن دخى قالقيلوب مدينهٔ ليونه واصل اولندى
اورادن دخى قيام برله پاريسك جانب جنوبيسنده يوز يتمش سكز فرسخ مسافه ده
واقع اولان اورغون نام مدينه يه كلندى مدينهٔ مزبوره جبل اوزرنده واقع
اولوب بوناپارته بعد الاستعفا اورادن كچرايكن اهاليسندن خوفنه بناءً خفية
كچدكلرى مشهوردر بعده بعض بلاددن مرور ايدرك مرسليه يه واصل
اولندى ومرسليه يه دائر كلام بالاده تفصيلا مرور ايتمكله اعاده يه حاجت
يوقدر آندن اسكندريه يه كلمك اوزره بر تجار سفينه سنه نزول ايدوب اواثناده
مصردن مفارقت اولنه لى خيلى مدت اولمغله بلاد افرنجده مصر طورينه
مخالف واسلوب غريب انسانلرى كورمك معتاد اولديغنه مبنى بلاد
فرانسه ده اولان آشنالر حين وصولده مصر واسكندريه يه توجهله كوريلور ايسه
طرفلرينه اشعار اولنمسنى سپارش ايتدكلرندن حين وصولده توجهله كورلدى
ايسه طرفلرينه اشعار اولندى اشته ممكن اولديغى مرتبه احوال سفر بو مقامه
قدر بيان اولندى انجق سفرك خلاصه سنى واداب فرانساويه واحوال
سياسيه لرينى بعد التأمل دقت وامعان نظر ايدرك اطلاع اولنان طبيعت
واخلاقلرى ترك وسائر امم وملل اخلاقلرينه مشابهتدن عرب عربا اخلاقلرينه
دها اقربدر وعرض وسربستيت وافتخار كبى اموره اهتمامليرى زياده در وعرضه
فرانسزلر شرف تسميه ايدوب بر شيئى عهد ووعد ايتدكلرنده ايفا ايدرلر وبير يب
وكمان عرب عربا عندنده عرض اشرف صفات انسان اولديغنه اشعارلرى
برهان قويدر نتكيم شاعر ديمش

وانى لحلو للصديق وانى * لمر لذى الاضغان ابدى له بغضى
وانى لاستغنى فما ابطر الغنا * وابذل ميسورا لمن يبتغى قرضى
واعسر احيانا فتنفد عسرتى * وادرك ميسور الغنى ومعى عرضى

وهتك العرض هو ما يعبر به عندهم بالسبة والعار قال الشاعر

تعيرنا انا قليل عدادنا * فقلت لها ان الكرام قليل
وما ضرنا انا قليل وجارنا * عزيز وجار الاكثرين ذليل

يقرب حب الموت آجالنا لنا ✻ وتكرهه آجالهم فتطول
وانا القوم ما نرى القتل سبة ✻ اذ ما رأته عامر وسلول
اذا سيد منا خلا قام سيد ✻ قوول لما قال الكرام فعول
سلي ان جهلت الناس عنا وعنهم ✻ فليس سواء عالم وجهول

وطائفهٔ افرنج هر نقدر نسا وزوجه لری اوزرینه غیرتی تغییر ایتدیلر ایسه ده طائفهٔ نساده فحشه دائر بر حرکت نابرجا حس ومشاهده ایتدکلرنده کرك نسالرینه وکرك انلره خیانت صددنده اولنلره مرض افرنجی کبی بولاشرلر وطائفهٔ نسانك مکشوفه اولملری رجالنك عرض خصوصنده عدم غیرتلرینی ایجاب ایتمز بلکه بو حال انلرده عرف بلاد وممالك اولمشدر غایهٔ مافی الباب طائفه نسوان هر نقدر اهل عفت اولور ایسه ده بتون بتون انلره تسلیم اولوب انقیاد ایتمك خطادر نکیم شاعر دیمش

اذا غاب عنها البعل لم تفش سره ✻ وترضي اياب البعل حين يؤوب

علامهٔ زمخشری دیرکه عزیز مصر زوجه سنه (واستغفري لذنبك انك كنت من الخاطئين) دیمسی حلمندن ایدی وبعضیلر دیدیلرکه عزیزك قلت غیرتندن ایدی وشیخ اثیر الدین ابو حیان اشبو آیهٔ کریمه نك تفسیرنده عزیز زوجه سنه بویله خطاب ایتمسی مصرك ارضنك اقتضاسیدر یعنی نسا اوزرینه رجالك عدم غیرتی اقلیم مصرك ترابنك اقتضاسیدر دیدی ولکن شیخ مومی الیهك بو وجهله توجیهی بعض ملوك مصردن وقوعبولان حالاته منافیدر شویله که ملك مشار الیه بعض خواص ندماسیله بر مجلسده بولنوب بر جاریه سی ورای ستاره ده تغنی ایدر ایکن جلساسندن بر قاچ کسنه ایکی بیتی جاریهٔ مزبوره دن استعاده ایدوب مزبوره دخی اعاده ایتدکده ملك مشار الیه قالقوب جاریه نك باشنی قطع ایدوب بر طشت ایچنده کتوروب اشته بو باشدن اولکی بیتك اعاده سنی طلب ایدك دیوب مجلسندن طشتك اوزرینه قپانوب بعده خسته اولوب مدت حیاتنده افاقت بولمدی خصوصا عبد المحسن نام شاعرك محبوبه سنه اولان غیرتی

اشبو اشعارندن نمایان اولور

تعلقته سكران من خمرة الصبا ✻ به غفلات من لوعتي وتحيبي
وشاركني في حبه كل ماجد ✻ يشاركني في مهجتي بنصيب
فلا تلزموني غيرة ما الفتها ✻ فان حبيبي من احب حبيبي

خلاصهٔ کلام کافهٔ امم وملل حتی جنس عرب طائفهٔ نسادن شکایت ایدر

لقد باليت مظعن ام اوفى ✻ ولكن ام اوفى لا تبالي

وقال آخر

فان تسألوني بالنساء فانني ✻ بصير بادواء النساء طبيب
اذا شاب رأس المرء اوقل ماله ✻ فليس له في ودهن نصيب
يردن ثراء المال حين علمنه ✻ وشرخ الشباب عندهن عجيب

مؤلف دیرکه اکثر ناس طائفهٔ افرنج نساسنك حاللرندن سؤال وتفتیش ایتدکلرینه مبنی حاللرینی کوزل کشف ایتدم حاصلی نسای افرنجك عفتلرینه اعتبار مکشوف ومستور اولدقلرینه مبنی اولمیوب بلکه عفتلری کوزل تربیه اولدقلرندن ومحبتده شرکت قبول ایتمیه رك محبت واحده اوزره ثابت قدم ایدوکلرندن وزوج ایله زوجه بینلرنده کمال الفت وتمام محبت اولدیغندن نشئت ایدر وبلاد فرانسه ده اولان اوسطناسك خاتونلرینك درونلرنده اولان عفت طبیعت منابه سنده ایدوکی مرة بعد اخری تجربه اولنمشدر واکابر واعیان خاتونلریله اسافل ناس خاتونلرینك اکثری فسق وفجور ایله متهوملردر حتی بریون تعبیر اولنان قرال عشیرتنك خاتونلری زنا ایله متهومدر وبلاد فرانسه ده مشهوردرکه قرال معزولك اوغلنك زوجه سی که بوردو دوقه سنك والده سیدر مومی الیهی زنادن تحصیل ایتمش اولمغله ولیعهد ایکن مشار الیهك عزلندن صکره دوقهٔ مومی الیهی قراللغه قبول ایتمدیلر چونکه مومی الیهدن بر ولد زنا دخی طوغروب وسرا تزوج ایتدیکنی ادعا ایدوب او تهمتله عرضی منکسر اولدیسه ده قناعت ایتمیوب اولکی اوغلنه قراللق ادعا ایدوب اسباب قراللغی تحصیله شروع ایتدکده فرانسزلر ایله مزبوره بیننده

برقتنه ظهورندن قورقولورايدى مملكت فرانسزلرك دست تصرفلرينه
دوشديكى اثناده مزبوره‌يى اهلاك ايدرلردى وطن اولندى ايسه‌ده نظر
واعتباردن ساقطدرديه رلك سبيلنى تخليه ايتديلر اولدخى صكره كى
طوغرديغى اوغلانك باباسى وقاحت فراشى اولوب سرانكاح ادعا ايتمش
اولمغله اوغلانى باباسنه نسبت ايتمشيدى وغرائبدندركه انكليز قراللرندن
دردنجى جرجس زوجه‌سيله عدم نخش اوزرينه مرة بعد اخرى معاهده
ايتمشيدى ايسه‌ده زوجه‌سى اصغا ايتميوب هرمحلده عشاق وافتاده‌لرى
بى عدوحساب ايكن ديلديكى كمسنه ايله بلاد افرنجه‌ده كشت وكذار ايدرك
خواص وعوام عندنده فحش وقباحت ايله مشهوره اولدقده قرال مشار اليه
مومى اليهانى متهوم ايدوب دعواسنى شريعتلرينه عرض ايدرك كما ينبغى اقامت
دعوا ايدوب تطليق ايتمك اوزره قصد اثبات زنا ايتمش ايسه‌ده طلاقه كافى
اوله‌جق مقدار تهمت اثبات ايده مديكندن قاضيلرى بولنان ذات
مومى اليهانك عصمتيله حكم ايتديكى قرال مشار اليهدخى بالضرور
مومى اليهادن افتراق ايدوب غيريسنى دخى تزويج ايتمدى وقرال زوجه‌سى
حقنده رأى العين برشئ مشاهده ايده ميوب بعض قرائن ايله ظنه دوشمشيدى
والا مومى اليهك عرضى كاليا منكسر اولورايدى چونكه مروت وصدق مقال
وعفاف نفس وفواحشدن تبريه كبى شيلر طائفۀ هرقومه عندلرنده صفات
نفسانيه اولديغى كبى كذلك عرب عربانك طبيعتلرنده مركوز اولوب
اولوجهله عرض ماده‌سنده طائفتين بيننده مشابهت وار ايدى ايسه‌ده الحالة
هذه نكبات احوال دهر ومشاق ذلت وقهره مبتلا اولدقلرينه مبنى حاللرى
تذلل وسائلك وشحاتلكه تبديل وتحويل اولدى وطائفۀ عربك حاللرى بويله
ديكركون ايكن ينه علوهمت وعفت نفس صاحبى اوله‌رق اصل فطرت
عربيه اوزرينه قالمش كمسنه‌لر بولنور نتكيم شاعر ديمشدر

فدعى ونفسى والعفاف فاننى * اخذت عفافى فى حياتى ديدنى
واصعب من قطع اليدين على الفتى * صنيعة برّ نالها من يدى دنى

واماطائفه

واماطائفه افرنجك دائما مطالبه ايلدكلرى سربسيت اوائلده بولنان اصل
عرب طبيعتلرنده موجود اولديغنه ملوك عربدن نعمان بن منذر ايله ملوك
فارسدن كسرى بيننده وقوعبولان نخريه دلالت ايدر خلاصه‌سى بوكه
اوائلده مشار اليه نعمان ابن منذر كسرى نك مجلسنه كتمشدى وكسرى نك
طرفنده روم وهند وصين وعجم وترك وغيريدن ايلچيلر اولمغله هربرى
پادشاهلرينك طرز وطورلرينى ومملكتلرينى وحسن تمدن وعمارات وقلاع
وحصونلرينى ذكروبيان ايتدكلرنده نعمان بن منذر طائفۀ عربك سائر امم
وملل اوزرينه فضلى ايله افتخار ايدوب فارسدن وغيريدن برمحل ومللى استثنا
ايتمديكندن كسرى غيرته كلوب ديديكه يانعمان عرب وسائر ملل وامملك
احواللرينى تفكر برله بكا اياب وذهاب ايدن كمسنه‌لرك كلاملرندن غلبه وتقدم
ايدنلرى ملاحظه ايتدم ممالك روم اهاليسنك تمدن واجتماعلرى لطيف
ومدينه‌لرى كثير وپادشاهلرى عظيم ودينلرى متين اولديغنى تيقن ايلدم كذلك
هندك ارضى لطيف ومنبت وانهارى چوق واطبا وحكماسى شهير
ايدوكنى وصنايعى عجيب واهاليسى كثير اولوب عمارتى اكثر اولديغنى بيلدم
وبلاد الصين تمدن واجتماعده عجيب وصنايع وحروبده همتلرى عالى وسياست
وسلطنتلرى غريب وانلرى جمع ايدر برملكلرى اولديغن فهم ايتدم واتراكك
معاش واثمارى وقلاع وحصونلرى اقل قليل ايكن قبائللرى محافظه‌يه وامور
ومصالحلرينى رؤيته مقتدر پادشاهلرى واردر واما طائفۀ عربده ذكر اولنان
خصائل بولنمديغندن بشقه دين ودنيالرنده وكرك احكام وسياستلرنده حل
وعقد امور اصحابى اولميوب ذل وحقارت وضعف همت سببيله وحوش نافره
وطيور حائره كبى برمحلدن محل اخره نقل ايتمكده اولدقلرندن منافع تمدن
واجتماعدن بى بهره اولوب فقر وفاقه‌لرندن ناشى اولادلرينى قتل وتلف ايدوب
عندلرنده برنسنه بولنمازو بعض ديكرى افنا ايدرك مطاعم ومشارب
وملابس وسائر لعب ولهو كبى لذت دنيادن محروم مدرلر وثقلت وسوء طعمنه
مبنى اكثر طيور وسباع وبهايمك اكلندن ابا وامتناع ايتدكلرى دوه

انی عندلرنده بك بیوك ومعتبر مأكولاتلری اولمق حسبیله برمسافر دعوت
ایدوب اكرام قصد ایتدكلرنده بیوك اكرام ظنیله دوه اتنی اطعام ایدوب انكله
افتخار ایتدكلرینی ودیكری اكابرلقمه ویرسه غنیمت ظن ایلدكلرینی اشعارلری
اشعار ایدروامانتدحیه طائفه سیكه یمن عربیدر بیوك بابام امور وخصوصلرینی
تنظیم ایدوب مملكت وبلده لرندن اعدالرینك شرنی رفع ایتدیكندن قلاع
وحصون واموال كبی سائر آثار دنیویه واخرویه یه موفق اولدیلر قبائل عربده
خصال مذكوره دن برشی بولنمیكن كندولرده اولان قلت وفقر وذلته سكوت
ایتمیوب بنه ادنی شی ایله افتخار وسائر امم وقبائل اوزرینه فضل وتفوق ادعا
ایدرلردیدی نعمان بن منذر جوابه تصدی ایدوب الله ملكك عمرینی اوزون
ایتسون سائر امم وقبائلك فضائل وعلو همت وكثرت سطوتلرینی بیان ایتدكلری
برنده دراجق ذات ملوكانه لری تكذیب ایتمیه رك وكلام صدق انجاملرینه
اعتراض اولمیه رق هر بر سوزینه علی حده جوابم واردر اكر كوجنمیوب
بوقوللرینه امان احسان بیورلور ایسه سویله یم دیدكده
كسرای مشارالیه امینسین دیدی نعمان بن منذر سوزه كلوب ذات
ملوكانه لری واجداد عظاملری الحالة هذه زیر تصرفلرنده اولان رعایا وقبائلك
اوزرلرینه سایه انداز سطوت واجلال اولدقلرینه مبنی ممالكك عمارینی
واهالیسنك عقل وذكا واخلاق حسنه لری وعزت وهنر وفضیلتلرینه بردیه جكم
بوقدر انجق ذكر وبیان بیوردیغكز سائر امم وقبائلده نه فضیلت وار ایسه
طائفه عرب اول فضیلت ایله موصوفلردر دیدكده نتیجه یا نعمان دیدی اولدنی
جوانبده طائفهٔ عرب عز وشرف وقوت وبطش وریاست وحكمت لسان
وكثرت عقل وعهده وفا كبی اوصاف ممدوحه ده سائر امم وملل كبیدر واما عزت
وبطش قوتلری شوندن نمایان اولور كه اباواجدادلری سلكنه سلوك وترتیب
جیوش ونصب ملوك ایدوب فتح ممالك وبلاد واسكان وایطان عباد ایدرلك
هر وجهله كندولرینی غارات وخساراتدن محافظه ایتدكلرندن بركسنه انلرك
اموال وحیواناتنه تطاول دست تعدی ایده مزشویله كه حین محاربه ده خیال

وفرسانلرینی

وفرسانلرینی میدانه اخراج قلاع وحصونه عدم احتیاجلرینی موجب اولور
وفرش بساطلری ارض وسقفلری سماء وسیفلری درمیان هر ساعت جنك
وغایه حاضر وآماده درلر واما سائره نك ایسه عز وشرفلری حجاره وطین وجزایر
وبحور وقلاع وحصون كبی شیلر ایله در واهالیٔ هند شدت احتراقله بك سیاه
مریض ومشوش الوجوه بر قبیله در ویونانك یوزلری كوجك چركین اولدیغندن
طائفهٔ عرب انلر اوزرینه بشاشت وجوه وحسن الوان ایله فایقدرلر
واما حسب ونسب جهتلریله سائر ملل وامم اوزرینه فضیلتلری بودر كه سائر امم
اباواجدادینی بیلمزحتی بركسنه یه اباواجدادندن سؤال اولنسه باباسنك
یاخود جدینك اسمنی اخباره قادر اولور ایسه بیله برایكی قوشاق یوقاروا اولان
اجدادینی خبردن عاجز اولور واما طائفه عرب ایسه حسب ونسبنی
اونوتمیوب اباواجدادی اسملرینی حفظ ایدر وباباسی اسمیله یاد وبنام اولوب قوم
وعشیرتلرینه غیرك دخولنه مانع واولوركوتو هر نه ایسه كندی قوم
وقبیله سنك شان وشهرتنه قانع اولورلر واما شجاعت وكرم وسخاوتلری شوندن
معلوم اولور كه بك ادنی كسنه نك دائما جنك وغایه منتهی اولدیغنه مبنی آت
واسلحه سی عندنده حاضر ومهیادر وخیمه سنه برغریب كسنه كلدكده
صرف ماحصل ایدوب حدندن زیاده اكرام ایدر واما لسان ولغتلرینك
حكمتی حاوی اولمسی جناب واجب الوجود حضرتلری آنلرك اكثرینه
اشارات ورموزات فهمنده وموزون ومقفی ولطیف اشعار وقصاید ترتیبنده
اقتدار ویرمشدر وضروب الامثال وفصاحت وبلاغتلری ملل سائره ده
بولنمز وآتلری جنس اولوب خاتونلری عفیف وكسوه ولباسلری
ظریفدر ومعدنلری التون وكوشدر ومطایا وبنكلری اجلق وصوسزلق
ومشقته متحملدر واما دین وشریعتلرنده ادله وحجتلری اقوی وانلر ایچون بلدهٔ
مكرمهٔ محترمه وبیت الله الحرام واردر انده نسك مناسك وذبح ذبایح ایدرلر
وبو مقام میمنت انسامده باباسی وقرنداشنی قتل ایدن كسنه لردن اخذ ثاره
مقتدر ایكن بیت شریفی تشریف واحترام ایچون بر موجب قانون شریعت

اول قاتلی مؤاخذه ومعاتبه دن کندوسنی حجر ومنع ایدر واما وفالری برکسنه
بریله برنسنه اوزره عهد ومیثاق ایدر ایسه ایفا ایتمدکجه درونده اضمار
ایتدیکی شیئدن رجوع ایدر ایسه ویردن برچوب قالدیرسه عندنده رهن
اولور مولادن قورقوسنه انی ضایع وتحقیر ایده مز وبرکسنه انلردن برینه
قومشو ومجاور اولورسه انی کندی دارنده اسکان ایتمك درجه لرنده
اکرام ایدوب اعداسی ظهور ایتدکده انی حفظ وحمایه ایچون قوم وقبیله سنی
افنا ایدنجه چالشور خصوصا برکسنه کندوسنه یاخود قبیله سنه التجا
ایدر ایسه اوکسنه نك مال وعرض ونفسی کندی مال وعرض ونفسندن
عزیز وقدرلی اولور الله وجودینی کدردن صقلسون ای ملك عالی جناب
طائفهٔ عرب احتیاجدن ناشی اولادینی قتل ایدر یوردیغکز انلرك بومقوله قتل
اولادی ارتکاب ایتدکلری غیره ازدواج عارندن حذر بر له اعداسنه
رغم انف ایچوندر واما طائفهٔ عرب دوه اتدن بشقه عزیز ونفیس طعامه
مقتدر دکلدر یوردیغکز انلرك دوه اتدن بشقه سنی اختیار ایتمدکلری دوه
مطابالری اولوب عندلرنده قدرلی اولدیغندن ماعدایی تحقیر ودوه جنسی
تبجیل وتفضیل ایچوندر وحالبوکه دوه انی چوق ویاغی وسودی لطیف واکلی
طاتلو وغائله سی از بر حیواندر چونکه دوه جنسنك سائر حیوانات
اوزرینه وجه محرر اوزره فضلی نمایان اولور لاجرم انلر دخی دوه انی اکلیله
افتخار ایدرلر یوخسه عندلرنده اغنام وسائر بهایم دخی بولنور واما محاربه ده
بربرینی هلاك وتلف ایدوب کندی امورلرینه تدبیر واحکاملرینه سیاست ایدر
برذاته عدم انقیادلرینك سببی عدم عجزدر چونکه برملت کندوسنده
مشاهدهٔ عجز وضعف واعداسی ایله محاربه دن خوف ایتدکده ایچلرنده شرف
وقدرت وبطش وقوت ایله مشتهر ودفع اعدا وتدبیر امور وسیاسته مقتدر
برذاتی انتخاب ایدوب طوعا وکرها امر ونهینه منقاد اولورلر واما طائفهٔ عربك
کثری کریم وسخی واصحاب وفا ومتدین والسنه ولغاتی حکمت وبلاغتی حاوی
اوهمتلری شریف وعالی اولدیغندن غیرلك معیتنه اجتماع وامر ونهیده اکا

اتباع ایتمك عارینی اختیار وارتکاب ایتمزلر واما تعریف وتوصیف بیوردیغکز
تنوخیه طائفه سنك اوزرینه ملك حبش ایکیوز بیك عسکر ایله کلوب
انلری قهر وتنکیل ایتدکده ذلیل وحقیر وسفیل سرکردان اوله رق کلوب
اجداد عظامکزه التجا ایتدکلرنده مشار الیه انلری حمایه ایتدیلر بعده طائفهٔ
عربه التجا ایتدکلرنده حمایه ایدوب اعدالرندن محافظه وصیانت ایتدیلر
اکر قبیلهٔ عرب اولمیدی اشرای عبید آنلری بتون بتون هلاك ایدرلر ایدی
وانلردن فرد واحد ولا یتلری اولان یمنه واصل اوله میوب اواسه یله قلان دخی
کفارکبی جزیه کذار اولورلر ایدی دیوب خاموش اولدی مشار الیه نعمان
ابن منذرك اتیان ایلدیکی اشبو براهین وحجتلرینه استغراب ایدوب واولدیغك
اقلیمه واهالی اوزرلرینه ریاسته اهل ومستحق سن دیه رك خلعت وبرچوق
عطا ای جزیله انعام واعطا ومملکتنه بعث واسرا ایتدی ایسه ده عجب
وغرورندن ناشی برمدت دنصکره وراسندن ادم کوندروب قتل ایتدی نکم
بعض شعرای عرب عربك اخلاق حمیده سنی حاوی اشبو ابیاتی ایراد ایتمشدر

قضاعة تعلم ان الفتی * الذی ادخرت لصروف الزمان
ومجدی یدل بنی خندف * علی ان کل کریم یمان
انا ابن اللقاء انا ابن السخاء * انا ابن الضراب انا ابن الطعان
انا ابن الفیافی انا ابن القوافی * انا ابن السروج انا ابن الرعان
طویل النجاد طویل العماد * طویل القناة طویل السنان
حدید اللحاظ حدید الحفاظ * حدید الحسام حدید الجنان
یسابق سیفی منایا العباد * الیهم کانهم فی رهان
یری حده غامضات القلوب * اذا کنت فی هبوة لا ارانی
سأجعله حکما فی النفوس * ولو ناب عنه لسانی کفانی

انس بن مالك رضی الله عنه حضرتلرندن روایت اولنور که عمر بن عاصدن
شکایت ایچون اهالی مصردن برکسنه عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه
حضرتلرینه کلوب یا امیر المؤمنین بومقام مقام مظلوم وملجأ عائذدر دیدکده

دعوالك ندر بيور ديلر اولدبغى جواننده عمروابن العاصك اوغلى ايله آت
يارشد يردق بنم آتم انك آتنى كجدكده يدنده اولان قامچى ايله استديكى قدر
ضرب ايتدى وبن ابن اكرم ديدى وعمرو بن العاص بوماجرايى اشتدكده
خاكپايه كلوب شكايت ايدرخوفيله بنى حبس ايدوب حبسنده تلف ايتدى
ديدى عمر بن الخطاب مرقومه قالق كيت وغريمك كلنجه صبرايت ديو خطاب
بيوروب عمرو بن العاص واوغلنك موسم حجده كلمرينى حاوى برليغ بليغ اصدار
بيوروب عمرو بن العاص ايله اوغلى حجه كلدكلرنده فاروق مشار اليه فصل
دعوا ايچون جلوس وانلرى حضورلرينه اجلاس ايدوب شاكى مرقوم اولكى
منوال اوزره شكوى ايلدكده مشار اليه مرقومه اشارت ايدوب قامچى
ال اوزرلرينه كيت بيوردى اولدخى الوب عمرو بن عاصك اوغلنه يقين واروب
ضرب ايتمكه باشلدى مشار اليه حضرتلرى اكرمك اوغلى اوردبغجه ضرب
ايتدى انس رضى الله تعالى عنه حضرتلرى ديركه تا بزعفو بنى رجا ايدنجه
ضرب ايتدى عمر بن الخطاب مصرى يه توجيه خطاب بيوروب عمروابن
عاصك باشندن عمامه سنى ال انكدخى باشنه اوردبكده مصرى خوف
ايدوب يا امير المؤمنين بنى ضرب ايدنى ضرب ايتدم بنى ضرب ايتميه نى نيچون
ضرب ايده يم ديدى مشار اليه اكر ضرب ايديدك سنى بركمسنه منعه قادر دكل
ايدى ديوب بعده عمرو بن العاصه توجيه خطاب ايدوب انسانى اناسى
حر وسربست طوغرديغنى بلمزميسين ديدى اشته بو حكايه دن سربستيت
از قديم طبيعت عربده مركوز اولديغى نمايان اولدى مؤلف ديركه حضرت
خديوى اعظم وداور افخم افندمزه جان ودلدن محب صادق اولوب مدينهٔ
پاريسده تحصيل علوم وفنونه مأمور اولان افنديلرك امور ومصالحلرينى
ترتيب وتنظيمه تشميرساعد اهتمام ايدن مسيو جومار جنابلرينك محاسنى
ذكر وبيان ايتمكسزين اشبو رحلتنامه يى ختم ايتمك مناسب اولميه جغندن
مشار اليه افندمزه وزير حكمندده اولان اقليم مصر اهاليسنه نه درجه محبتى
اولديغنى بر نبذه بيان ايده يم موى اليه جنابلرى دائما مشار اليه افندمزك

اوروپاده جزؤى وكلى مصلحتى ظهور ايتدكجه شوق ومحبت اظهار ايدرك
رؤيتنه اهتمام وسعى مالا كلام ايدوب كندوسين بندكان صداقت نشان
سلكنده منتظم عد ايدر ايدى بنابرين تاريخ هجرتك بيك ايكيوز قرق درت
سنه سى مصر دار النصر وشام جنت مشام اهاليلرينك استعمالى ايچون
تأليف ايتديكى روزنامه ده مشار اليه افندمزك ارادهٔ سنيه لرى ارزان
بيوريلور ايسه ايالتين مذكورتين اهاليسنك حسن تمدن واجتماعلرينه
معين اولمق اوزره هرسنه بر روزنامه تأليف ايتمكه تعهد ايتمشيدى وتأليف
ايتديكى روزنامه نك مقدمه سنده برقاچ مواد بيان ايتمشدر اولكى اول
وآخر اهالىٔ مصرى حرف وصنايعه دلالت وارشاددر ايكنجيسى اوروپا
واسيا وافريقا اهاليسنك تجارتلرينه دائر اولوب بلاد بربره ودارفور وسنار
وحجاز قافله لرى وبلاد وامكنك اختلافيله مختلف مكايل ومقياس
وموازين ومذراع كبى شيلردن عبارتدر اوچنجيسى امور واصول زراعتدر
چونكه اول وآخر اقاليم مصريه نك عمارى زراعت وحراثتك كثرت
وازدياديله اولوب خرابى انلرك خرابيله اولديغنه مبنى اقليم مذكور دولتنك
تمام وكمالى اصول زراعته وبلكه انواع وفروعنه موقوفدر وبوجهتله خارجدن
وارداتى جلب ايتمك طريقى بلنور واصول زراعت اوزره تفرع ايدنلرى دخى
زراعت قطن ونيله وبونلر امثالى اصناف وعنب وزيتون وتوت اشجارى
غرس اولنمق ونيله واستخراج انواع زيوت ونحل عسل تربيه سى
وايپك بوجكى تربيه سى وحيوانات اهليه يى تربيه وصوف وشعرينى اصلاح
وآت نوعنك جنسنى اصلاح وحيوانات برانيه يى جلب ايدوب اقليم مصره
طبيعتلندرمك وبهايم طبابته معرفت وامراضلرينه معالجه ايتمك وحبوباتى
ترلاده ايكن قورد وبوجكك كسمكدن محافظه ايلمك ويوللرك جانبينده
بربرينه محاذى اشجار غرس ايتمك وباغچه لره لايقيله خدمت ايدوب زراعت
مصالحنه مناسب اولان محلره چفتلك كبى بنالر وحمالر انشا ايلمك وسقى اراضى
ومرور ومراكب ايچون ترع وخليجلر فتح وكشاد ايتمك واشاغيده ويوقارده

بولنان كافهٔ اراضی یه میاهی ایصال ایدوب ری ایتمك ایچون جسور وقناطر
ورصایف انشا ایلمك دردنجیسی علوم طبیعیه وموالید ثلاثه وعلوم ریاضیه دن
امور مختلفه بیان ایدوب بو مقامده اطبانك نزول مرضنه مبتلا اولان
واعضادن برعضوی قوریبان کسنه لره استعمال ایتدکلری مادهٔ مقناطیسیه یی
ذکر ایتمشدر خصوصا قوت کهربائیه وحرارت کرویه وحوادث سماوی وشبنم
ومطر ویلدیرم وبرکانیه تعبیر اولنان آتش جبلی ومیزان زمان ومیزان
حر ومیزان رطوبت ویلدیرمدن محافظه ونظارهٔ فلکیه وپرتو سز تعبیر ایتدکلری
نظاره وعلم معادن واوانی استخراجك کیفیتی واجباری محلندن قطع وطبه
متعلق اولان حشایشدن علم وفنونده مستعمل اولان نباتات وبهایم نافعه وعلم
جبر ومقابله وهندسه کبی شیلردن عبارتدر بشنجیسی برطاقم فروع اوزرینه
تفرع ایدن ماده درکه ازجمله تقلیل مصارف وسیاست دولت واحوال ممالك
ودول ودولتلرك وزیر حکملرنده اولان اهالینك ثروت وسامانلری اسبابی
واحوال معاش ومعاد بیانی وکافهٔ بلادده ذکور واناثك تعدادی وادارهٔ
ملکیه وسیاسات افرنجیه یه اساس اتخاذ اولنان اصول عامه که حقوق
عقلیه وحقوق قانونیه وحقوق بشریه دن عبارتدر یعنی بعض دولك اخرده
اولان حق دیمکدر التنجیسی عمومی وکرك غیر عمومی سیاست صحتدر وبونده
چیچکده استعمال اولنان تلقیح بقری وطاعون وعلاجی وبعض امراض
وعوارض عامه وبعض تشریح ذکر اولنمشدر یدنجیسی مسائل ادبیه
وفلسفیه دن تعلیمات مختلفه وفصاحت کبی بعض لغات وعلوم وبلاد
مختلفه ده اولان مکاتب ومدارس وتواریخ بلاد خصوصا مصر تاریخی
وشرقیه وافرنجیه نك بلاغت وادابلرندن غرائب ونوادر حکایت ذکر
ایتدیکندن علم منطق وسهولت وایجاز طریقی اوزره قرائت وعلم حساب
وکتابتك آسانلغنه وسائل ووسائط بیان ایتمشدر سکزنجیسی اشیای متنوعهٔ
متعدده درکه اخبار تجارت وسفر بحری یه وعمومی عربلرك اقامه سی وتحسین
طرق ترع وخلجان ومعلق قنطره لر وتیلغراف تعبیر ایتدکاری اشارتکه

اشارت

اشارت ایله برمحلدن محل اخره خبری ایصال ایتمکدر مصر ایله اسکندریه
اراسنده اولان اشارات کبی شیلردن بحث ایدر وطائفهٔ افرنج عندنده مستجد
اولان اشغالك کافه سنی بیان ایدوب اکمال فائده ایچون بعض اشکال لوحه سی
وجغرافیه خریطه سی وبلاد غربیه دن مصره نقل اولنه جق اولنان نباتات
وحیوانات رسمی وتداول ازمان واوقات ایله مستجد اوله جق برطاقم امور
ضم ایدرك افواه ثقاتدن مأخوذ واصول عظیمه تشعب ایدر وناس اسهل وجه
اوزره فهم ایدر نبذهٔ صغیره ذکر ایدوب مشکلات ومعقدات کتابدن برشیئ
درج ایتمك اوزره تعهد ایتمشیدی چونکه تعهدینی ارادهٔ سنیه نك صدورینه
تعلیق ایتمش اولوب ارادهٔ سنیهٔ خدیوی شرفسنوح ایتدیکنه مبنی مومی الیه
شمدی یه قدر وعدینی ایجاز ووفا ایتدی خلاصهٔ کلام خواجهٔ مومی الیه
خدیو اعظم افندمزك ذاتنه وطنطنهٔ دولتنه محب وخدمت سنیه لرینه
عن صمیم البال مائل ومکب اولدیغندن ظاهرا وباطنا اقالیم مصرك حسن
تمدن واجتماعنه راغبدر اتصافسز ومعرفتسز اولنلردن ماعداسنك عندنده
معارف وهنر ایله مملو ایدوکی واضح وجلیدر
اولدی تمام ترجمه سی سنة ١٢٥٠
انجق ارباب حق حقنی ضایع ایتمك طور عقلدن خارج برکیفیتدر کما تشکیم
شاعر دیمشدر

قد تنکر العین ضوء الشمس من رمد * وینکر الفم طعم الماء من سقم
والفضل کالشمس لا یخفی علی احد * الا علی اکمه عما یراه عمی
ولا ینبغی ان یمنع ذو الحق حقه کما قال الشاعر فی هذه الابیات المملوءة من الحکمة
اذا کنت فی حاجة مرسلا * فارسل حکیما ولا توصه
وان ناصح منك یوما دنی * فلا تنأ عنه ولا تقصه
وان باب امر علیك التوی * فشاور لبیبا ولا تعصه
وذو الحق لا تنتقص حقه * فان القطیعة فی نقصه
ولا تذکر الدهر فی مجلس * حدیثا اذا کنت لم تحصه

وقص الحديث الى اهله * فان الوثيقة فى قصه
ولاتحرصن فرب امرء * حريص مضاع على حرصه
وكم من فتى ساقط عقله * وقد يعجب الناس من شخصه
وآخر تحسبه أنوكا * ويأتيك بالامر من فصه

ولا احد يخلص من قال الناس كما قال الشاعر

ومن ذا الذى ينجو من الناس سالما * وللناس قال بالظنون وقيل

وحيث كان العمل بالنية * والمدار على حسن الطوية * فلا معول على من لم يكن نير السياسة * ساطع الكياسة * ولا كثرث الا بمن رقى رتبة علية فى الرسوم والقوانين وتشبث بالشريعة وكان فيها ذا رياسة ودرى ان القصد انما هو حث اهل ديارنا على استجلاب ما يكسبهم القوة والبأس وما يؤهلهم لاملائم الاحكام فنحن على هؤلاء الناس * وبالجملة كما كان فى زمن الخلفاء كما قال الشاعر

وازرق الصبح يبدو قبل ابيضه * واول الغيث قطر ثم ينهمل

ولبعض اقاربى

يا من غدا معجبا مما اقترحت وقد * اضحى يروم مقال العاذل اللاحى
اما رأيت اذا شمس الضحى غربت * يلجى الحريص الى ضوء بمصباح

وقال آخر

ليس الفتى بفتى لا يستضاء به * ولا يكون له فى الارض آثار

وعلى كل حال فارجو ممن نظر فيه ان يتصفحه بجملته ليكون على بصيرة مما يقول فان المتصفح للكتاب ابصر بمواقع الخلل منه ولا اقول الا كما قال الشاعر

فاليك وشيا حاكه * فى الطرس ذو باع قصير
واستر اذا عيب بدا * والله يعفو عن كثير

واختمها بالدعاء للدولة الخديوية حماها الله وذريتها وجعلها سامية القدر بين دور الممالك المشرقية والمغربية * شعر

فتية لم تلد سواها المعالى والمعالى قليلة الاولاد

متع

متع الله مصر وايالاتها بما افاضه عليها ولى النعم من حسن التمدن والعدل وامدلها ايامه بجاه خاتم الرسل الذى على مولاه دل * وصلى الله عليه وعلى اله واصحابه واحبابه واحزابه امين

طبع بمطبعة صاحب السعادة الابديه * التى انشأها
ببولاق مصر المحميه * لعشر خلون من شهر ربيع
الثانى سنة خمس وخمسين ومأتين بعد
الالف من هجرة من خلقه الله
على اكمل وصف

تم